XIX

00048293

THIS COPY OF THE DINKARD, VOL. XIX, IS PRESENTED

TO

The Library, B. B. Royal Asiatic Society, Bombay —

WITH THE KIND REGARDS OF

Sir Hormusji Cowasji Dinshaw, Kt.,

M.V.O., O.B.E.,

C/o Messrs. Cowasjee Dinshaw & Bros.,

ADEN.

PLEASE ACKNOWLEDGE RECEIPT OF THE COPY.

Bombay, 4th February 1929.

BOMBAY BRANCH
OF THE
Royal Asiatic Society.

Digitized with financial assistance from
Ms.Vaideni Thakar
on 06 November, 2019

Dr. K. F. Geldner, M.A., Ph.D.

Editor of the entire Avesta extant,
Professor of Oriental Languages,
University of Marburg, Germany.

THE DÎNKARD,

VOLUME XIX.,

BOOK IX.,

CONTENTS OF THE GÂTHIC NASKS, PART III.

THE DÎNKARD,

THE ORIGINAL PAHLAVI TEXT OF THE THIRD PART OF BOOK IX., WITH ITS TRANSLITERATION IN ROMAN CHARACTERS, TRANSLATIONS INTO ENGLISH AND GUJARATI WITH ANNOTATIONS, AND A GLOSSARY OF SELECT WORDS,

BY

DARAB DASTUR PESHOTAN SANJANA, B.A., PH.D., J.P.,

PRINCIPAL, SIR JAMSHEDJI JIJIBHOY ZARATHUSHTI MADRESSA,

BOMBAY.

48293

Vol 19

LIBRARY OF THE BOMBAY BRANCH OF THE ROYAL ASIATIC SOCIETY.

VOLUME XIX.,

BOOK IX.,

CONTENTS OF THE GÂTHIC NASKS, PART III.

PUBLISHED UNDER THE PATRONAGE OF THE TRUSTEES OF THE SIR JAMSHEDJI JIJIBHOY TRANSLATION FUND.

EX. C. 35

Bombay:

BRITISH INDIA PRESS.

IN THE YEAR 1297 OF YAZDAJARD, AND 1928 OF CHRIST.

(*All rights reserved.*)

Printed by Charles Wollen, Superintendent, British India Press, Mazagon, Bombay;
and Published in India by Darab Dastur Peshotan Sanjana, B.A., Ph.D., J.P.,
123, Cumballa Hill, Bombay.

00048293

CONTENTS.

PAGES

EDITOR'S INTRODUCTION .. ..VII-XX.

THE PAHLAVI TEXT OF THE DINKARD, BOOK IX. (Chaps, LII. LXVIII.), with transliteration in Roman characters 1–95

THE PAHLAVI TEXT OF COLOPHON I. 95–100

" " COLOPHON II. 101–103

" " COLOPHON III. 104–106

" " COLOPHON IV. .. ..107–108.

ENGLISH TRANSLATION OF THE DINKARD, BOOK IX., Chaps. LII.—LXVIII., and Colophons I.-IV. 1–74

CHAPTER LII. Baga Nask, fargard VII., Tā-ve-urvātā: Virtuous man frees the world from destruction (§ 1); apostacy (§§ 2,3); trial by ordeal (§§ 5-8); propagation and preservation of sheep (§§ 13-17); sovereignty and its maintenance (§§ 18-20); nourishment of creatures (§§ 24-25); care of cattle (§§ 28-29); priests teach the way to yonder world (§ 30); liberality (§ 34); appointment of a *mânsarig* (§ 39); service to the king of kings (§ 40); progress towards immortality (§ 41); dastur's superiority (§ 44); 1–17

LIII. Baga Nask, fargard VIII., Hvaêtumaiti: teaching of wisdom (§ 1); reverence unto Ahuramazda (§ 2); discipleship to a wise priest (§ 4); practice of industry (§ 9) .. 13–14

LIV. Baga Nask, fargard IX., Yathā-āish: importance of knowing the Gāthic teachings (§ 1); assistance to the good creatures (§ 4); reverence of a son towards his father (§ 5); Religion is the path of righteousness (§ 8); three expressions which bring a man towards the sacred beings (§ 9) 15–17

PAGES

CHAPTER LV. Baga Nask, fragard X., Yā-Shyaōthanā: performance of meritorious deeds (§ 1); desire for knowledge (§ 3); apostacy to be suppressed (§ 4); rewards to a teacher of professions (§ 9) 17–19

" LVI. Baga Nask, fargard XI., Yasna: store of meritorious works (§ 1-4); living in diligence (§ 5); prayer for life (§ 9); offerings to fire (§ 12); and its invocation; (§ 15); teaching of the Religion of Ahuramazda and his propitiation (§§ 16-17); holding the sacred beings in one's own heart (§ 23); righteous conduct arises through virtuous meditation .. 19–25

" LVII. Baga Nask, fargard XII., Ushtavaitī: goodness of a man reverent towards the benefitters (§ 1); love of Vohūman (§ 5); honest life breeds joy of long duration (§ 7); helping the renovation (§ 10); smiting of the vicious (§ 12); advent of the Sōshāns (§ 15); wisdom of Ahuramazda (§§ 16-17); universal commanding (§ 20); interrogation about Religion (§ 23); development of a characteristic (§ 27) 25–31

" LVIII. Baga Nask, fargard XIII., Tad-thwā-peresâ: classification of learned men (§§ 2-6); man's hope of eternity (§ 7); acts of liberality (§ 10); reward of Zarathushra (§ 13); protection from the annoying spirits (§ 16); giving to the pious and the wicked (§ 19) 31–35

" LIX. Baga Nask, fargard XIV., Ad-fravakhshyā: learning the teachings of the Religion (§ 1); procreation among doers of good actions (§ 2); daughterhood of Spentā Ârmaiti (§ 4); causing happiness for men (§ 6) .. 35-37

" LX. Baga Nask, fargard XV., Kām-nemoi-zām: Zarathushtra's inquiry (§ 1); diligence in meritorious acts (§ 2); appointing a virtuous ruler (§ 4); care of the fire

PAGES

CHAPTER (§ 5); discipleship unto priests (§ 6), and unto Zarathushtra (§ 7); passing the Chînvad Bridge (§ 9); creation of the good by Ahura mazda (§ 13) 33–40

" LXI. Baga Nask, fargard XVI., Spentā-mainyū; cherishing religion (§ 1); just judgments (§ 7) 41–42

" LXII. Baga Nask, fargard XVII., *Yēzi*: teaching the Religion (§ 1); ritual of an ordeal (§ 2); causing the welfare of farmers (§ 4); rendering the poor happy (§ 5); propagation of straight forward deeds (§ 10) 42–43

" LXIII. Baga Nask, fargard XVIII., Ad-mā-yaṿā: devotion to God (§ 1); proper understanding arises through complete devotion (§ 2); giving pleasure to Ahuramazda (§ 6); perpetual leadership (§ 7); reverence unto the *saŏshyants* (§ 10); Zarathushtra's ally and followers (§ 12) 44–47

" LXIV. Baga Nask, fargard XIX., Kad-mōi-urvā: nature of cattle (§ 1); pasture for sheep (§ 2); development of strength in straightforwardness (§ 4); wise discrimination (§ 7); obeisance for the archangels (§ 10); time for performance of duties and meritorious works (§ 12); perfect liberality (§ 13) 47–49

" LXV. Baga Nask, fargard XX., Vohūkhshathrem: advantages of a righteous sovereign (§ 1,2); gift through the words of Vohūman (§5); sap and root of righteousness (§ 8); wife's reverence towards her husband (§ 10) ..50–52

" LXVI. Baga Nask, fargard XXI., Vahishtāishtish: pious thinking (§ 1); entertaining the archangels in one's person (§ 4); training of a daughter (§ 7); filial service (§ 9); giving a wife to her husband (§ 10); liberality towards the sages (§ 12) 52–53

" LXVII. Baga Nask, fargard XXII., Airyaman: interrogation at the end of the Gāthas 54

			Pages
Chapter	LXVIII.	Baga Nask, selections from the Yasna: benefitters who develop (§ 2); oppressor of the righteous (§ 4); public tormentor of the wicked (§ 8); smiter of sages (§ 10); encouraging a wise man (§ 14); ordeal by fire (§ 17); giving of Haurvatāt and Ameretāt (§ 22); *mānthras* given as protection (§ 26); statement of an unprincipled man (§ 27); smiting of the wicked (§ 29-31); complaint of the cow (§§ 32-34); punishment of the wicked (§ 39); arising of goodness and evil (§ 44); vision of the good spirits (§ 47); devotion to archangels (§ 50); knowing the Religion (§ 52); offering a sheep (§ 53); no wealth to be kept for the high-priest of the apostates (§ 55); Zarathushtra's words are best prayers (§ 59)	54–66
Colophon	I.	.. ..	67–70
„	II.	.. ..	70–72
„	III.	.. ..	72–74
„	IV.	.. ..	74

INTRODUCTION.

The Dînkard is a large collection of information regarding the doctrines, customs, traditions, history, and literature of the ancient Irânians. The first two Books of this voluminous work are, unfortunately, entirely lost. The extant text begins with Book III. of which also the first few folios are missing. The text begins in the middle of an answer to one of several questions asked by apostates, the series consisting of about twelve questions. Then follows a series of sixteen religious questions put by a disciple of the good Religion and the answers thereto. The rest of this long Book is almost wholly devoted to what is described as an "Exposition of the Good Religion," which as Dr. West believes, was probably some religious manual which is now lost to us. The contents of this part of the Book are as varied as interesting.

A short extract from the "Selections on Customary Instructions" is placed at the beginning of the Dînkard Book IV. The characteristics of the seven Ameshaspends are given herein, and Shahravar representing desirable sovereignty is used as an example for giving the characteristics. This part of the Book then quite properly describes at some length the efforts made by various kings of ancient Irân from Kai Vishtâspa to Khûsrô-î-Kavâtân for the preservation and enrichment of the national literature of the country. From this historical part of the treatise we are again taken, in the concluding portions of this Book, over passages referring to the sacred beings, the spiritual and worldly work, the formation of animals by the union of fire and water, the lunar mansions and the revolution of the firmaments, and similar other philosophical subjects. In this Book again we are referred to the *Nipîg-î-damîg-padmânîh*, a work on the measurement of land, for the use of astrologers and others. Similarly, the philosophy of Arûm and the sages of the Hindus are also mentioned.

Book V. is mostly historical. It narrates the history of the acceptance of the Religion from the earliest times, beginning with Gâyômard, and passing rapidly over the usual series of names like Hôshang, Yima, Fraêdûn, and others. We are herein given a detailed narrative of the life of Zarathushtra,—the birth of Zarathushtra, his parentage, the attempts of the demons to kill him, his acceptance of the good Religion, and taking it to King Vishtâspa, are all described. Mention is also made of Zarîr, Spend-dâd, Frashŏstra, Jâmâspa, and the future benefactors Aûshîdar, Aûshîdar-mâh and Sŏshãs. Among the devastators, the name of Alexander appears prominently along with Dahâk, and others. The names of Artakhshatar, Âtarôpât, Khûsrôî, Peshyôtan and others are mentioned as those of the restorers of the Religion. The rest of the Book is devoted to ethics and eschatology. The ordeal undergone by Atarôpat-î-Mahraspendân, of pouring melted metal over his person is described, and the Book concludes with a series of sceptical questions, about dualism and similar other Zarathushtrian doctrines, propounded by a Christian.

The next Book, contains a "large collection of religious and moral maxims, with statements of duties, customs, habits, qualities, and traditions, as well as the characteristics of good and evil, but with very few details regarding ritual or ceremonies." More than half the Book is devoted to the sayings of the Pŏryôtkaêshân, the people of the primitive faith, dealing incidentally with the position of the three great fires, Âtarô Frôbag, Âtarô Gôshnasp, and Âtarô Bûrzin-Mitrô. The sayings of Âtaropât-î-Mahraspendân, of king Khûsrô-î-Anoshag-rûbân and of Bakht-âfrîd are then given, followed by various anecdotes about different priests.

The marvellousness of the Mazda-worshipping religion forms the subject matter of Book VII. The details are given from the *Nikîz-î Vêh-daêna*, or Exposition of the Good Religion. Beginning with the creation of Vohûman and Gâyômard, reference is made to all the Pêshdâdian kings in their usual order followed by the Kayânians up to Kaî-Khûsrô,

as the holders of the Glory. It is then described as being transferred to Zarathushtra and Kaî-Vishtâspa. The rest of the Book is an admirably written Zarathushtra Nâmah containing all the important details of the life of the great prophet, as were known through tradition among the Irânians.

The Books VIII. and IX. deal with the contents of the twenty-one Avesta Nasks.

The last XVIII. volume of the present series brought up the publication of the Dînkard to the end of the fifty-first Chapter of Book IX. The present XIX. volume, the last of the series, places before the public the Pahlavi text, transliteration, and translation into English and Gujarati of Chapters LII.—LXVIII. the concluding pages of Book IX. The only old MS. available for the editing of Book IX. is DM., and the editor has availed himself of the true copies of Book IX. found in the MSS., DP. and DE., in his library, which have been carefully followed while preparing the text contained in this volume.

The edition of the Dinkard Book IX. has now been placed before the public for the first time in this form, and an attempt has been made, as in the previous volumes, to render the translations as readable as possible for the student as well as the layman, without in any way depriving it of its literal sense so very necessary for its close study. No pains have been spared to give the most correct text so far as possible, and to enhance the utility of the work by the addition of copious notes illuminating the obscurity of the language, explaining philological and historical references, and indicating where possible, the allusions to the existing Avesta texts.

The Books VIII. and IX. are particularly interesting and important parts of the voluminous Pahlavi work, the Dînkard. The author attempts at giving the contents of the original twenty-one Avesta Nasks relating to the Zarathushtrian Religion including its moral, social and penal codes. It appears that at the time when these books of the contents were written

almost the whole of the sacred Avesta literature and its Pahlavi version, with the only exception of the Vashtag Nask, had been in existence. The writer seems to have relied entirely on the Pahlavi version, for where he could not obtain the Pahlavi text, as in the case of the Nâdar Nask, he has not ventured to give the contents of the particular Nask from the original Avesta accessible to him. As regards the rest of the Nasks, it is gratifying to find that the contents are given after a thorough study of the Pahlavi version, for when we compare the analysis of the *Vendidâd* with the Pahlavi rendering of the original Avesta text now extant, we cannot help commending the author of the Dînkard for his accuracy and fidelity to the original Pahlavi.

Ancient Zarathushtrian scriptures have suffered much through the ravages of time but it is our good fortune that through the Dînkard, Books VIII. and IX. we can get some idea of their scope and contents. From the Avesta Nasks, existing at the present day it is possible to suggest the probable extent in pages of all the Avesta Nasks, or of the entire Avesta literature as it had existed in the period when it was authoritatively rendered into Pahlavi in the Sâsânian dynasty. The size of each of them may be given in pages approximately as follows :—

			Pages				Pages
Gâthic Nask	1	Suta-kara (Sûdgar)	29
„ „	2	Varshta-mâthra	51
„ „	3	Bagha	60
Hadha-mâthric	4	Dâmâ-dâta	54
„	5	Nâdar	41
„	6	Pâchaka	56
„	7	Ratudâta-haîtag	65
„	8	Barish	23
„	9	Kashkîsrûb	34
„	10	Vishtâspa-sâsta	13
Gâthic	11	Vashtag	54
Dâtic	12	Chitra-dâta	14
Gâthic	13	Spenta	61
Dâtic	14	Baghân-Yasnya	135

			Pages
Dâtic	15	Nikâtûm (or Nîkîgtûm)	375
„	16	Dûbâ-srû-jîti	172
„	17	Hûspârama	276
„	18	Sagâtûm	325
„	19	Jvîd-Shaêda-Dâta	141
Gâthic	20	Hadhaŏkhta	53
„	21	Staŏta-Yasnyā	72

Hence the total number of pages of the twenty-one Nasks is approximately 2,104 of which only 423 pages survive now in the editions of the existing Avesta texts by Westergaard and Geldner.

The method of summarizing all the twenty-one Nasks adopted by the author of the Dînkard, Books VIII. and IX., was a unique one. He has formulated his plan in the Pahlavi Introduction to Book VIII. (§§ 22, 23). The task was divided into two well-defined parts. The first part was to consist of a succinct account of what was contained in each of the twenty-one Nasks. A detailed description of "what was accessible in its different *hâs* and *fargards*" was then to follow in the second part. This plan, somehow, is not followed throughout the whole treatise. It is strictly adhered to in the first five chapters of Book VIII., and tolerably well till we reach the end of Chapter XIV. From the next chapter the idea of giving a compressed survey is given up, and a detailed account of each section of the Nask is given. This continues till the remarks about the eighteenth Nask come to an end. The author then reverts to his former plan and the rest of the Nasks are again summarized concisely.

The Book IX. contains the detailed description of the first three Nasks given in accordance with the scheme formulated by the author in his Pahlavi Introduction to Book VIII. The summary of different *fargards* or chapters of the Sûdgar Nask is given in Chapters II.—XXIII., of the Varsht-Mânsar Nask in Chapters XXIV.—XLVI., and of the Bagha Nask in

Chapters XLVII.—LXVIII. It is our misfortune that the remaining Gâthic and Hadha-mãthric Nasks have not been so summarized to enable us to have a better idea of these lost Nasks than what we get in the cursory synopsis given in Book VIII. We are unable to know if the folios containing the detailed description of these interesting Nasks were lost at an early date so as not to reach the hands of the copyists of the MSS. now extant, or the author abandoned his elaborate scheme unaccomplished as Spenser did in his *Fœrie Queene*.

The three Gâthic Nasks summarized in Book IX. as it appears from their contents, were devoted to explanatory commentaries on the various *hâs* or chapters of the Gâthâs contained in the Staŏta-yasht Nask, the first in the Gâthic group. This fact further draws our attention to the division of the Avesta scriptures into twenty-one Nasks to correspond to the twenty-one words contained in the Ahunavairya formula, which was taken as the quintessence of all knowledge.

The Sûdgar Nask, the first Nask treated in Book IX., was devoted to elucidating important points from the Avesta text of the various *hâs* of the Gâthâs with suggestive remarks and allusions to the history and legend prevailing in ancient Irân. In the Varsht-Mânsar Nask, next dealt with, the Avesta text of the Gâthâs is more closely adhered to and each *fargard* is devoted to explaining the ideas underlying a line in the Gâthic text. The chief object of this Nask was to bring home to us the great truths embodied in the Gâthic hymns in their application to facts. The Baga Nask, the third Nask summarized in Book IX., and the fourth in the Gâthic division, contains an analytical commentary upon the Gâthâs devoting a separate *fargard* for each *hâ*. For every principle propounded in the different chapters of this Nask some reason is given in the elaborate phraseology so common to the writers of the Dînkard. Only the first three *fragards* of this Nask have, however, survived in our extant Yasna Has XIX.—XXI., containing the commentaries on the three oft-repeated formulæ, the Ahunavairya, the Ashem, and the Yenghê-Hâtâm.

The text in the present volume begins with the seventh *fargard* of the Baga Nask, (Chapter LII.). It must have been a very long *fargard*, dealing with various subjects. A virtuous man frees the world from destruction (§ 1). Apostacy is produced by the evil spirits, (§ 2), and is defeated by the priesthood, (§ 3). Trial by ordeal played an important part in the life of the ancient Irânians, and the selection of a site and the details of performing an ordeal for deciding a dispute are next dealt with (§§ 5-8). The propagation and preservation of sheep formed duties to be performed by the good (§§ 13-17). The rest of the *fargard* deals with the enunciation of various moral and ethical truths laid down with an exactitude which is at once surprising and admirable. While laying down these truths, in this as well as the following chapters of this book, the author furnishes us also with an elaborate chain of reasoning and arguments which in most of the instances, in spite of the progress of human knowledge since the date the original texts were written, we can hardly find fault with to-day.

The next chapter is devoted to the edification of wisdom and knowledge. A man having wisdom cannot be deceived (§ 1). Wisdom is to be acquired by constant and repeated inquiring after that which a person might not understand (§ 4). Chapter LIV. is devoted to the importance of knowing the Gâthic teachings, and guiding our life through them (§ 1).

Performance of meritorious deeds is enjoined for securing help at the time of the renovation, (Chapter LV., § 1). Desire for knowledge is necessary in order to acquire it (§ 3). Apostacy must be suppressed (§ 4). A teacher of professions was liberally rewarded (§ 9). Chapter LVI. further deals with meritorious works. There is a store made of all meritorious works performed by men who are regarded as partners to share in that store according to the contribution made by each man (§§ 1-4). The offerings to fire must be liberal (§ 12), and the Religion of Ahuramazda is taught only by one taking care of the fire (§ 13). Righteous conduct arises from virtuous meditation (§ 27).

The next chapter, Chapter LVII., summarizes another long *fargard* of the Nask. Honest life breeds joy of long duration (§ 7). Renovation will be helped forward by those who might attain self perfection (§ 10). The wisdom of Ahuramazda is embodied in the decision of the Religion, and hence in order to attain that wisdom one must practise the tenets of the Religion (§ 16). Humility towards his superiors and inferiors is necessary to a man for understanding the Religion (§ 23). Good works and religious duties must be performed during the day and must not be put off till the next day (§ 29).

We come across a peculiar classification of learned men in Chapter LVIII. (§§ 2-6). Man accepts the Religion on account of his hope of eternity (§ 7). Acts of liberality are performed by a man who attains to kinship with Ahuramazda (§ 10). Charity should be extended equally to the good and the wicked if it is to be maintained undiminished (§ 19).

Chapter LIX. begins by laying stress on the necessity of devoting our life to learning the teachings of the Religion (§ 1). A man who exists for procreation praises self-devotion, which is described as the best work of a pre-eminent nature (§ 2). A man who makes other people happy can alone teach them by his words and actions to perform religious deeds (§ 6).

To the famous inquiry by Zarathushtra appearing in Yasna XLVI., 1, "To which land shall I turn, whither shall I go?" a reply is given in Chapter LX., § 1, "To that place do go where the man, in whose person righteousness coupled with complete mindfulness, is entertained." The advisability of appointing a virtuous leader over a province was recognised by the Irânians even in those early days, as they knew that such a leader would make a barren province fertile by teaching sciences and arts to the people and make them perform works of merit (§ 4).

Religion is cherished by a man who is learned or is a hearer of the learned, Chapter LXI., (§ 1). Just decrees and judgments were regarded praiseworthy, and their source was the ritual

of an ordeal (§ 7). The next fargard, Chapter LXII., lays down the principle that a man can teach the Religion better by maintaining faith in it, and upholding its commands (§ 1). The welfare of the farmers must be caused for the diligent husbandry of the land (§ 4).

Chapter LXIII. begins with the statement of a truism that by devotion to God mankind are taught proper living in this world (§ 1), and that the proper understanding of things arises through complete devotion (§ 2). For attaining to perpetual leadership a life of virtue is essential (§ 7). The religion of Mazdâ-worship is propagated by him alone who puts its tenets into practice in his own life (§ 12).

The importance of pastoral life and the care and provision for sheep are again emphasised in the next chapter (§§ 1, 2). Wise discrimination must be acquired in order to be a proficient preacher (§ 7). A person must be worthy of a boon which he solicits in order to be able to get it (§ 11).

The next fargard, Chapter LXV., contained a dissertation on sovereignty. A good and righteous sovereign saved his people from death, ruin and deceit (§ 1); and hence sovereignty must be bestowed on such an individual (§ 2), and one who is all-enlightened (§ 4). A wife must joyfully pay reverence to her husband and perform the duties of her household (§ 10).

Pious thinking must be the basis of a man's worship of Ahuramazda (Chapter LXVI., § 1). The ancient Irânians must have taken great care in the training of girls as it was then believed that the woman who was reverent towards her husband and well trained in domestic economy could alone make her husband happy (§ 9). Even giving a woman in marriage to man was regarded as praiseworthy (§ 10).

Now follows a short chapter on the *Airyaman*, which is described as an interrogation at the end of the five Gathas (§ 1).

The last chapter, Chapter LXVIII., is a peculiar ending to the Nask as the same was supposed to contain selections from the whole Yasna "about the developer." As Dr. West

properly remarks though the writer proposes to make a selection from the whole Yasna, nearly all the statements contained in the chapter originate in the Gâthâs, or in the Yasna *Haptanghâiti*, excepting perhaps § 45 which quotes a passage from Yasna XIX., one of the *Hâs* from the Baga Nask.

The history of the early copies of the Pahlavi text of the Dînkard may be settled from the first and second colophons found in DM. and DE. which are published at the end of the present volume. The first colophon states that the surviving Books III.—IX. of the Dînkard now extant, were found in Asuristân, near Bagdâd, whereof the earliest copy was made by Mâhvindât, son of Narîmân, son of Bâhrâm, son of Mehrvân, on the Dîn rûz of the month of Tîr, in the year 369 after the 20th year of Yazad-kard, son of Shahryâr (about July, 1020 A.D.). Consequently, it was made after about 170 years of the first compilation of the work by Atarô-frôbag, son of Farrakhû-zâta, who had a religious controversy with Abâlish, in the presence of Khalifah-al-Mâmûn, who reigned from A.D. 813-833 (see also Shikand-gumânîg-Vijâr, Chaps. IV., IX., X.). It is manifest from this colophon by Mâhvindât that he had not copied his text from the original manuscript of the Dînkard by Atarô-pâta, son of Haêmîd, but from a copy supposed to be the earliest surviving in his time, in which the first two books were already missing. The second colophon appended to the earliest copy now surviving, mentions as its writer Shahryâr, son of Ardashîr, son of Rustam, son of Erach, son of Kôbâd, son of Irân-shâh, who completed his copy on the day of Ahuramazda, of the month of Spendarmad, in the year 865 after the 20th year of Yazad-kard (about 1560 A.D.). The original of that copy by Shahryâr had been transcribed by Marzabân, son of Spendâd, son of Marzabân, son of Mihrvân, son of Spendâd, son of Mihrvân, son of Marzabân, son of Dahishn-aîyyâr, son of Rûz-vêh, son of Shâh-mard. "The date of Marzabân's copy," says Dr. West, "may be approximately fixed by observing that his father's first cousin wrote a copy of Ardâ-Virâf and Gôsht-Fryân, mentioned in K20, in the year 690 of Yazad-kard, while

his great-great-grand-uncle wrote a similar copy mentioned in MH6, in the Parsi year 618. If this Parsi year be reckoned from the era of the 20th year of Yazad-kard, as seems probable, these dates give 52 years for three generations; and Marzabân, living one generation later than the writer of A. Y. 690, may perhaps have written this copy of the Dînkard about A.Y. 707 (A. D. 1338). So that there was probably another copyist intermediate between him and Mâh-Vindât-î Naremâhân, of whom no record has been preserved . . . . The third colophon was written by Mâh-Vindât, son of Vâhrâm, son of Êrdîshîr of Tûrkâbâd, who completed his copy, from that of Shatrô-aîyâr, on the day Âvân, of the month Khûrdâd, in the Parsi year 1009 after the 20th year of Yazad-kard (21st December, 1659 N.S.). This copy which constitutes the manuscript B. (called DM. in this volume) was afterwards approved by Vâhrâm, son of Mâh-vindât, son of Rûstam, son of Anôshah-rûbân, son of Rûstam of Tûrkâbâd, who blesses the writer of the second Colophon on the day of Tîshtar, of the month of Vohûman, in the year 1038 of Yazad-kard (18th August, 1669 N.S.). It was also finally seen and approved by Rûstam, son of Gûshtâsp, son of Êrdîshîr who likewise blesses the writer of the second colophon.

For the use of the students of this volume I quote here some of Dr. West's general remarks on Book VIII. and IX. of the Dinkard, contained in his Introduction, pp. XXXVIII. —XLIII.—

"In dealing with this account of the Nasks it is always necessary to remember that the compiler of the Dînkard relies entirely upon the Pahlavi versions, as he states distinctly in Dînkard VII., Chapter I., 3, he occasionally mentions the Avesta texts, as in Chapters VI., 1; XII., 1, and it is abundantly evident to the practised translator that Avesta phrases often underlie the Pahlavi passage which seem to be quoted at length from the original Nasks especially in Dk. IX., but, for some of the details mentioned there may be no older authority than a Pahlavi commentary, and this should ever be borne in mind by the sceptical critic in search of anachronisms".

"Regarding the authorship of the summary of the Nasks, contained in the Dînkard, Books VIII., IX., it may be reasonably presumed, in default of any positive information, that the compiler was Ataropât, son of Hîmîd, the last editor of the Dînkard. And as nothing is said about any previous treatise being consulted, it may be safely supposed that he had access to the Avesta texts and Pahlavi versions of all the Nasks he describes, fully three centuries after the Mahomedan conquest of Persia. The only Nask he could not obtain was the Vashtag, and the Pahlavi version of the Nâdar was also missing . . . . . The survival of so much of the sacred Zoroastrian literature, during three centuries of Mahomedan era, indicates that the final loss of all this literature was not so directly attributable to the Arabs as the Parsis suppose. So long as a considerable number of the Persians adhered to their ancient religion, they were able to preserve its literature almost intact, even for centuries; but when through conversion and extermination, the Mazdâ-worshippers had become a mere remnant, and then fell under the more barbarous rule of the Tartars, they rapidly lost all their old literature that was not in daily religious use. And the loss may have been as much due to their neglecting the necessary copying of the manuscripts as to any destructiveness on the part of their conquerors; because the durability of a manuscript written on paper seldom exceeds five or six centuries. . . . . "

I again express my indebtedness to the indefatigable labours of my predecessor in the field, the great English scholar, the late Dr. Edward William West, for his translation of the Dinkard, Book IX., in the Sacred Books of the East, Vol. XXXVI. His clear English rendering of easy passages has been literally followed herein by me in many places, as I found myself unable to render them in better English than his. His attempt, however helpful, has still all the drawbacks of a first translation of a difficult Pahlavi work like the Dinkard. Besides, Pahlavi scholarship has progressed considerably since the days of Dr. West, so I have at places differed considerably from his eminent authority, though not without some hesitation at times, and have tried to breathe so far as possible

into my translation the spirit of Zarathushtrianism to which the twenty-one Nasks were intended to give expression.

All the Pahlavi colophons I.—IV.[1] are for the first time entirely edited, transliterated and translated by me. The incorrect text of these colophons had to undergo emendations by me, being here and there abstruse and ambiguous, added as they are at a time when Pahlavi must have become a dead language known only to a select few, and the copyists had to compose even these short colophons with some efforts.

While placing before the public this concluding volume of the great Pahlavi compilation, the Dînkard, it will not be out of place to glance back over fifty-four years ago when the publication of the Pahlavi text with its translations and necessary commentaries thereon was first taken in hand by my late father, Shamsh-ul-Ullema Dastur Dr. Peshotan Dastur Behramji Sanjana, M.A., Ph.D. The first volume of the Dinkard so edited by him appeared as far back as 1874. In his Gujarati introduction to that Volume, the editor quite properly drew the attention of his readers to the most difficult nature of the Pahlavi text he had taken in hand to translate at the same time emphasising the importance of its study to a student of Zarathushtrian religion and eschatology.

My own task on this great work began in the year 1888, when, in publishing Dînkard Vol. V., I collaborated with my father providing the English translation from the original Pahlavi text, my father, as in the previous volumes having rendered the Pahlavi text in Gujarati. In spite of all his labours my father was enabled to edit only the first nine volumes of the Dînkard, the ninth Volume appearing posthumously in the year 1900. These volumes contained the Pahlavi text up to half of the Dînkard, Book V. The next Volume, the first in the series, edited and published wholly by me, appeared in 1907. The long period that has since elapsed was taken up in very laboriously and patiently plodding through a difficult Pahlavi text like that of the Dînkard. The difficulties were again

[1] With the exception of the beginning of Colophon I., which has been rendered by Dr. West in his Introduction to the volume mentioned above.

further enhanced by the defective nature of the manuscript, like DM. which was the only manuscript available for the text of the Dînkard.

The Dînkard, voluminous as the work is, occupies a unique position in the Pahlavi literature. The variety of the subjects, as can be seen from the synopsis given above, at once marks it as the most useful and necessary work to be studied by every Zarathushtrian, and by those who might desire to understand and grasp the spirit of the ancient Religion of Zarathushtra as it was practised and observed in those early days. As its name signifies it is a veritable encyclopædia of religion and the author or authors have included within its pages a lore of knowledge which is almost exhaustive and all-sufficing. We again cannot fail to admire the great love and veneration shown by the writers to the teachings of Zarathushtra and the great Religion propagated by him. The Dînkard supplies us with a record of the customs in vogue among the Irânians of the time when the great compilation saw the light of day, and also fully illustrates the high moral ideals and lofty ethical principles held by those people. If the nineteen volumes of the Dînkard help to some extent the readers of these pages in better understanding these ideals and principles, I should feel that the time and labour devoted to elucidating these truths by my worthy father for well nigh twenty-five years and by myself for an equally long period were well rewarded.

Concluding I beg to give my most grateful thanks to the esteemed Trustees of the Sir Jamshedji Jijibhai Translation Fund for their kind patronage to this volume. It was principally due to their support and encouragement that the work of translating this great Pahlavi work was undertaken and carried on through all the long years.

123, CUMBALLA HILL,

Bombay, 22nd November 1928.

THE DÎNKARD.

BOOK IX.—(*continued*).

CHAPTER LII., BAGA NASK.

(1) Haftûm fargard, *Tâ-ve-rad*, havât mûn bar pavan frârûnîh yakhsenunêd, ash gêhân î yasharâyîh min merenchînîdan....; hanâ-cha râî, mâ bar pavan frârûnîh dâshtan pavan a-bâharînîdan î shaêdân (va) sarîtarân, va bâharînîdan î yazadân va shapîrân *ajash* yehevûnêd; va amat aêdûn vabîdûnayên, maînûg bûn bar aŏj-âŏmandtar yehevûnêd pavan pâspânînîdan î bar min merenchînîdârân. (2) Va denâ-ich, aêgh mûn Aûharmazda pavan tanû mâhmânînêd, ash yasharmôgân-ich daêna î Aûharmazda rûbâg kardan kard yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ yasharmôgân yasharmôgîh i Aharman dîn sâkhtag, lâ barâ pavan Aûharmazda shemîh baên rûbâg tûbân

1. Some words are understood here. Perhaps

kardan, va yaṣharmôgîh âsrûnîh, yaṣharmôgân âsrûnân, brâdarvadîg hamêstâr havâ-nd, va hamâî amat âsrûnîh va âsrûnîh amaragânîhâ pîrûjîhênd yaṣharmôgîh yaṣharmôgân amaragânîhâ aôṣhênd, va amat yaṣharmôgîh va yaṣharmôgân amaragânîhâ ĉhîrîhênd, va âsrûnîh va âsrûnân nizârîhênd; va âsrûnân avartar aŏj (va) pîrûjîh amat-ṣhân âsrûnîh dravîst vîmônd-gâs; afṣhân dravîst vîmônd-gâs âsrûnîh-iĉh î pavan mardûm ṣhâyad yehevûntan, pavan Aûharmazda mâhmân padaṣhîh yehevûnêd.

(3) Madam spûrîgîh î âsrûnîh pavan ŏlâ ĉhîhar kevan, amat amargân âsrûnân Aûharmazda maêsnô yehevûnd, âsrûnîh âsrûnân amâvandîh vakhshîd, va yaṣharmôgîh yaṣharmôgân gûrdîh vânî-haît, va yaṣharmôgân avîr barîṣh î âsrûnân zannî-hênd, afṣhân tûbân î madam Aharman daêna pavan Aûharmazda ṣhemîh rûbâg kardan âsrûnî-haît va yaṣharmôgîh

1. DE. ۱ ۳۱۱۳

nîhân yakhsenund. (4) Va âkhar ŏlâ-shân-îch, pavan âsrûn shemîh, daêna î Aûharmazda, chigûn-shân yeplekhûnast va narm kard yekavîmûnêd, amat-îch kâmag yazadân yasharmôgîhâ adin-ash a-kâm râstîhâ yemellûnd va châshênd, va rûbâginênd.

(5) Va denâ-ich, aêgh afdîh î Aûharmazda paêdâgînêd, mûn zak î aêvar-zimân ŏl var vabîdûnayên; hanâ-cha râî, mâ pavan var var'zishnîh zak î var-âŏmand zŏharîg aêvar rŏshnîh, pavan maînûg zôrîh, ŏl chashmân vînâv-dahagî-haît, benafshâ haît afdîh î Aûharmazda. (6) Va dênâ-ich, aêgh mûn bûkht va aîrikht paêdâg vichîr î padash vabîdûnayên, ash ŏl ŏlâ î padgâr dârishn yashârûb shnâyishn kard yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ-ash nîyâzag ŏl nîyâzag nafshâ yehamtûnînêd, padash hûsrûbînîd-ich yehevûnêd. (7) Va denâ-ich, aêgh-ash nîrang-ich î var yehabûnt yehevûnêd, mûn sûd ŏl yasharûbân; hanâ râî, mâ nîrang î var pavan rûbagih î var yehevûnêd, va

1. DE. ‹illegible›—2. DE. ‹illegible›—3. DE. ‹illegible›

daênîg var pavan ḳhûdâyîh sajîtûnêd; denâ yasḥarûb vêh-daêna-ân havâ-nd, afsḥân sûd zak î amargânîg î haît ḳhûdâyîh kevan; kolâ mûn pavan zak sûd ŏl yasḥarûbân î vêh-daêna-ân yehabûnt, kardâr-îch î nîrang î var yehabûnt kardâr yehevûnêd, mâ zak sûd dahiśhnîh bûn haît nîrang-ich î var. (8) Va denâ-ich, aêgh mûn ŏl daêna rûbagînîdâr aêrpat va aśhavan yehabûnêd, aśh nîrang-ich î var pâêdâgînîd; hanâ-cha râî, mâ châśhîdâr va hû-amûrzîdâr mânsar yehabûnd zyaśh nîrang-ich î var pâêdâg.

(9) Va denâ-ich, aêgh mûn dâêna î Aûharmazda manîtunêd, mûn-ich pavan zak afzûnîg nêvagîh vabîdûnayên, dânâgîh vakhśhînîdâr yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ gabrâ dânâgîh pavan denâ 2 râs vakhśhînêd, ayôv benafśhâ yemellûnêd âmûǰêd, ayôv bâhar î âzâdîh ŏl dânâgan andâzagînêd, mûn gûftâr va âmûkh-târ yehevûnd î dânâgîh. (10) Va denâ-ich, aêgh-aś franâmiśhn

1. DE.

ŏl Aûharmazda, mûn ŏl var'zidâr yasharûb kîrâ va vîr barâ châshêd, aêgh pavan dastôbar î ŏlâ yakhsenunêd; mâ, min zak chîgûn dâm dâdârîh î spûrîgîh pavan dâm parvardârîh î Aûharmazda, pavan spûrîgarîh zyash nafshâ dâdârîh yehabûnt, zak gêhân var'zîdâr yasharûb ŏl parvardârîh zyash dâmân; min zak barâ, aîrîh va shnâyînîdârîh î zak i gehân var'zîdâr yasharûb padvastag haît ŏl aîrîh va shnayînîdârîh î dâdâr.

(11) Va denâ-ich, aêgh mûn mînishn ŏl daêna î Zaratûhshtra yehabûnêd, ash rûbân ŏl Zaratûhshtra yehabûnt yehevunêd; hanâ-cha raî, mâ ŏl yehabûntan î gabrâ mînishn ŏl daêna î Zaratûhshtra padvast yegavîmûnêd padîraftan î Zaratûhshtra rûbân î ŏlâ pavan bûkhtan min dûshahû. (12) Va denâ-ich, aêgh mûn ŏl mardûmân yazadân haêmîh âmûjêd, ash *frâj* ham-pûrsagîh-ich î ŏl Aûharmazda âmûkht yehevûnêd; hanâ-cha raî, mâ yazadân haêm ahû ham-pûrs, Aûharmazda ham-pûrs-ich yehevûnêd.

(13) Va denâ-içh, aêgh mûn gŏspendân bar pavan khᵛêshîh î Aûharmazda yakhsenunêd, ash gŏspend ŏl ŏlâ î tûkhshâg î padmânîg yehabûnt yehevûnêd; hanâ-ça râî, mâ bar pavan khᵛêshîh î Aûharmazda dâshtan pavan yehabûntan î ŏl kirfag, va yehabûntan î ŏl kirfag pavan bar khᵛêshîh pavan bûn râstîhâ dâsht, va bûn râstîhâ dâshtan pavan-îçh, gŏspend çhîgûn min âzâdîh bûn baên dastôbarîh î zak î tûkhshâg î padmânîg pâh dâsht yehevûnêd. (14) Va denâ-içh, aêgh mûn ŏl râdân râd, ash afzûnî mîn afzâyînîdârân ŏl gêhân yehamtûnînîd yehevûnêd; hanâ-ça râî, mâ râd zak-içh dahishn lakhvâr ŏl arjânîgâu yehabûntan râî, pavan gêhân afzâyînîdârîh amân-içh yehevûnêd î yazadân ŏlâ î fratûm padash hamsepâsî-haît. (15) Va denâ-îçh, aêgh mûn gŏspendân râî anbâr vabîdûnayên, pavan-içh afzâyînîdan î dâdâr ŏl gŏspend kardâr yehevûnêd; mâ gŏspend afzûn pavan haîtîh zyash pavarishn.

1. DE. -ענ

yehevûntan râî mûn gŏspendân râî parvarishn sazîtûnêd pavanich afzâyînîdan î dâdâr ŏl gŏspend kardâr yehevûnêd. (16) Va denâ-ich, aêgh mûn vâchag ŏl shapîrân châshêd, ash khûrdârân-ich âmûkht yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ min daêna khûrdârîh-chîmîg paêdâg, amat-ash daêna ŏl shapirân châshîd zyash zak-ich frahâng paêdâgînêd, khûrdârân-ich padash âmûkhtênd. (17) Va denâ-ich, aêgh mûn pâh va vîr pavan khvêshîh î lanâ yakhsenunêd, ash pavan dastôbarîh î Zaratûhshtra yakhsenunîdan âmûkht yehevûnêd; hana-cha râî, mâ pavan khᵛêshîh î yazadân aêdûn dâsht yehevûnêd mûn pavan khᵛêshîh î Zaratûhshtra yakhsenunêd.

(18) Va denâ-ich, aêgh mûn ŏl Gâyôgmard haêmân pâdakhshâêîh yehabûnt, ash Zaratûhshtra daênân-ich khûdâyîh bavîhûnast yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ Zaratûhshtra daêna Gâyôgmard haêm, va Gâyôgmard haêm Zaratûhshtra daêna.

1-1 DE. ... —2-2. DE. ...

(19) Va denâ-ich, aêgh amat baên khûdâyân aêvagânag, ash zak î râst milayâ haîtîgîhâ ŏl khûdâyân gûftan râs kard yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ aêvagânag pavan sûd gûftârîh vâfrîgân. (20) Va denâ-ich, aîgh mûn khûdâyîh zyash haît baên kâmag Aûharmazda yakhsenunêd, ash pâhlûm mindavam baên Aûharmazda kard yehevûnêd; hana-cha râî, mâ khûdâyîh baên kâmag i Aûharmazda aêdûn dâsht yehevûnêd, amat ŏlâ î khûdâî khûdash mûn khûdâyîh padash ŏl Aûharmazda yehabûnêd; va amat-ash nazdî va tangîh zak î pâhlûm avartûm mindavam ŏl Aûhârmazda yehabûnt yehevûnêd.

(21) Va denâ-ich, aêgh mûn vâchag sûd-âŏmandân châshêd, ash âgâsîh î min daêna ŏl nafshâ rôshnînîd yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ daêna dânâgîh î pavan râdînîdârîh î ajash, pavan-ich lakhvâr pûrsîdârîh î hâvishtân vakhshî-haît. (22) Va denâ-ich,

1. ۴۳ for ۱۶ —2. DE. ۳۰۳

aêgh mûn ŏl khᵛâstâr râs va pand î frârûn âmûjêd, adînash mânsar âmûkht; hanâ-cha râî, mâ dânâgîh pavan frârûn râsîh î mâusar yehevûnêd. (23) Va denâ-ich, aêgh mûn mindavam î frârûnîh mînêd, ash mânsar pavan frârûnîh dâshtan âmûkht yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ mânsar pavan frârûnîh dâshtan pavan frârûn-mînishnîh yehevûnêd.

(24) Va denâ-ich, aêgh mûn parvardârîh î dâmân pavan frârûnîh vabîdûnayên, ash Vohûman Aûharmazda zâgîh; va mûn zak zyash baên dârishn khûp yakhsenunêd, ash Aûharmazda Vohûman abîdarîh gâs yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ kolâ frârûn parvardârîh zak zyash parvardag farzandîh baên-ash aêdûn yehevûnêd chîgûn Vohûman baên Aûharmazda; va kolâ frârûn dâm pânag, madam zak zyash pâdag, abîdarîh aêdûn chîgûn Aûharmazda madam Vohûman. (25) Va denâ-ich, aêgh mûn parvardârîh zak î shapîr dahishn pavan frârûnîh vabîdûnayên, ash dahishn î shapîr Aûharmazda yehabûntan

âmûkht yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ paêdâgî-haît min parvardârîh î dahishn î pavan frârûnîh, levatâ vichîdâr kûnishnîh î parvardâr, shapîrîh-ich î parvardag paêdâgî-haît; min vêhîh î parvardag dahishn vêhîh i ŏlâ zyash dâdâr, va dâdâr î zak shapîr dahishn benafshâ haît Aûharmazda.

(26) Va denâ-ich, aêgh mûn Aûharmazda maînûgîhâ madam nafshâ tanû khûdâî vabîdûnayên, pavan kûnishn khûdâî yehevûnêd; hana-cha râî, mâ mûn Aûharmazda madam tanû khûdâî vabîdûnayên khratû sardâr, va khratû sardâr vichîngar vinâs va kirfag, hamârînâg vinâs va kirfag, hamârînâg mîn vinâs pâhrîj kirfag var'z, va min vinâs pâhrîj va kirfag var'z madam kûnishn khûdâî yehevûnêd. (27) Va denâ-ich, aêgh-ash Spendarmad ŏl Aûharmazda yehabûnt yehevûnêd, mûn baên Aûharmazda aêdûn tarsagâî chîgûn bertâ baên ab; hanâ-cha râî, mâ-ash Spendarmadîh Aûharmazda kard yehevûnêd.

1. DE adds ١—2-2. DE. repeats.

(28) Va denâ-ich, aêgh mûn pâhrîj î gŏspendân mînêd, ash yehevûnêd zak khratû mûn gŏspend padîh yehabûnêd; hanâ-cha râî, mâ khratû î gŏspend dâdârîh î âînînag baên mardûm kard yegavîmûnêd; va amat mardûm mînishn ŏl zak khratû khᵛahîshnîg pardâzênd ayâvênd. (29) Va denâ-ich, aêgh mûn gŏspendân gûshn pavan gâs shedkûnă, ash pâhrîj-ich î gŏspendân mînîd yehevûnêd; va hanâ-cha râî, mâ gûshn-shedkûnishnîh dâdârîh yehevûnêd, va mûn dâdârîh vabîdûnayên parvardârîh-ich mînêd.

(30) Va denâ-ich, aêgh mûn tanû barâ ŏl aêrpatân ârâst, ash râs î ŏl tamâ âmûkht yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ râs î ŏl tamâ min daêna paêdâg, afash nimûdâr aêrpat; âkhar mûn ŏl aêrptân pavan hâvishtîh ârâst, ash zak râs khavîtunast, khavîtunînîd-ich yehevûnêd. (31) Denâ-ich, aêgh mûn zak î mindavam vabîdûnayên î ŏl frashagard

1. Inserted by me.—2. DE. ۳۴ for ۱۶

aîyyârîh, aṣh mînishn î dâdâr-dehaṣh yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ dâdârîh pavan frashagard mînîdârîh, va frashagard mînîdârîh pavan frashagard yehevûnêd, va frashagard yehevûnêd pavan mindavam î frashagard aîyyârîh kard, va mindavam î frashagard aîyyârîh kardan pavan far'zânagih mînishnîh, va far'zânagîh mînishnîh mînishn î dâdâr-dehaṣh yehevûnêd.

(32) Va denâ-ich, aêgh mûn mindavam î amesûspendân jûshêd, aṣh ŏl mardûmân libbêmâ va mînishn î pavan lâ fradîpî-hastan î min râs î yazadân châsht yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ mîn daêna î yazadân jûshîdan afzûnîg aŏjîh î yazadân, va min afzûnîg aŏjîh î yazadân vêsh pâdakhshâyîh î zya shân baên mardûmân, min vêsh pâdakhshâyîh î yazadân baên mardûmân pâdîyâvandîh î libbamâ va mînishn î mardûmân, pavan-ich lâ fradîpî-hastan zyashân min shaêdân-ich yehevûnêd. (33) Va denâ-ich, aêgh mûn pavan Vohûman tarsagâyîh vabîdûnayên,

1-1. DE. ‹‹ ››—2. DE. ۴۳ for ۱۶

vinâs î *ba*ên ŏ*l* kir*fag* gûmîkht pa*d*ash nihûft yegavîmûnê*d* khadîtunê*d*; hanâ-cha râî, *mâ* tarsa*g*âyîh î pavan Vohûman aîrîh î pavan frârûnîh yehevûnê*d*, pa*d*vast yegavîmînê*d* ŏ*l* frârûn aîrîh a-kîgîh va a-karapîh, ŏ*l* a-kîgîh va a-karapîh d*r*avist î jân chashm, mûn pa*d*ash vînâ*g* vichîn*g*ar, va vichâr*d*ârîh yehevûnê*d* vinâs min kir*fag*.

(34) Va den*â*-ich, aêgh mûn ŏ*l* râ*d*ân râ*d*îh va*b*îdûnayên, ash ŏ*l* mar*d*ûm âvâm-dâ*d*ârîh-îch âmûkht yehevûnê*d*; hanâ-cha, râî, *mâ* râ*d*-dahishn î min aîsh madam nafshâ *â*vâm hangâr*d*an, va pûr-vînâftîhâ va bûndag râmînî*d*ârîhâ tûkhtan madam tûkhshê*d*; min za*k* bar*â*, nîrûg î râ*d*îh *ba*ên mar*d*ûmân vakhsh-ishnîg yehevûnê*d*, pavan âvâm va *av*ârîg dâsra-dahishnîgîh tâptîg yehevûnd. (35) Va den*â*-ich, aêgh mûn chand-ash tûbân ŏ*l* mindavam î Aûha*r*maz*d*a franâmê*d*, ash a-za*d*ârîh-ich î *a-vin*âsân âmûkht yehevûnê*d*; hanâ-cha râî, *mâ* chand tûbân ŏ*l* mindavam

1. DE: ...

î Aûharmazda frû-vâftan vinâs fratûm lâ, kirfag chand tûbân kardan, pâhrîj î min vinâs mâdîgân, a-zadârîh î a-vinâsân. (36) Va denâ-ich, aêgh mûn khûdâî va dastôbar yakhsenunêd, ash Aûharmazda maînûgîhâ madam tanû î nafshâ khûdâî kard yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ ŏlâ yazadân, pavan âvâistîh î Aûharmazda, stih ahû va ratû havâ-nd.

(37) Va denâ-ich, aêgh mûn kâr va dâdistân barâ vichînêd vêh-vînîdâr-ich yehevûnêd î aîshân; hanâ-cha râî, mâ aîshân khavîtunînîd aêgh khratû-âŏmand; va denâ zak î gûft yegavîmûnêd, aêgh khratû î gabrâ min vichînag pavan mindavam paêdâg. (38) Va denâ-ich, aêgh mûn parvardârîh î pavan frârûnîh vabîdûnayên, dakhshagînîdâr-ich yehevûnêd î aîshân:; hanâ-cha râî, mâ parvardâr khûsh-yârag-ich va khûsh dakhshagînîdâr-ich yehevûnêd î aîshân, va denâ-ich zak î yemellûnêd, aêgh:—"Hamîshag vêh, khûsh, gôharûn mûn ŏlâ lâ pad î pûjîn."

1. DE. ... —2-2. DE. ... —3. DE. ... —4-4. DE. omits

(39) Va denâ-îch, aêgh mûn khûdâî mûn pavan farmân yehabûnt, ŏlâ î mânsarîg gûmârêd, va mîndavam ŏl ŏlâ yehabûnêd mûn âvâyad yehabûntan, ash ŏl gûbishn î râst î frârûn âvâyêd barâ bûrdan âmûkht yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ khûdâyân gûbishn î râst î frârûn gûftan baên apâbîmîh min khûp-hastishn khûdâyîh, afshân khûp-hastishn khûdâyîh pavan denâ 2 avîrtar, hû-farmânîh va vichîdâr-dahishnîh; va amat pavan farmân yehabûnt ŏlâ mânsarîg yegavîmûnînênd hû-farmânîh; va amat mindavam ŏl ŏlâ yehabûnd î âvâyad yehabûntan vichîdâr-dahishnîh nîvârî-haît; afshân min hû-farmânîh vichîdâr-dahishnîh khûp-hastishn khûdâyîh, va min khûp-hastîshn khûdâyîh î apâbîmîh pavan-îch milayâ î râst î frârûn gûftan, va min apâ-bîmîh î pavan milayâ î râst î frârûn gûftan, âvâyêd debrûnishnîh î ŏl gûbishnîh î râst î frârûn yehevûnêd, (40) Va denâ-ich, aêgh mûn tanû bandagîh

1-1. DE. 𐬀𐬞𐬀𐬱𐬀-𐬀𐬌𐬀𐬀𐬌𐬀𐬌𐬀 *min apâ-nîhânîgîh*, "without secrecy".

barâ ŏl malkâân malkâ yehabûnêd, mûn-ich bar pavan khᵛêshîh î Aûharmazda yakhsenunêd ash bûkht aîrikht nimûdârân maînûgân, pavan bûkht va aîrikht nimûdârîh nîrûg-ăômandînîd yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ tanû pavan bandagîh ŏl malkâân malkâ yehabûnt nîvârishn î aîrîh, va bar pavan khᵛêshîh î Aûharmazda dâsht, bûn a-vinâsîh dâshtan, va bar pavan frârûnîh hû-chînag kardan; min rûbâgîh î denâ 2 frârûnîh î baên gêhân rabâ afzûn dâdârîh yehevûnêd î ŏl hamâg shapîr maînûgân va stihân mûn-ash baên havâ-nd, zak-ich î bûkht va aîrikht nimûdâr yazadân.

(41) Va denâ-ich, aêgh mûn amarg-rûbishnîh ŏl ŏlâ î hamâg rûbishnîh yehabûnt yehevûnêd,; ajash dâdistân-ich denâ-ich aêgh mûn ŏlâ mûn rûbân î nafshâ amarg yezbemûnêd kardan aîyyârîh vabîdûnayên; ash ŏl ŏlâ î hamâg nêvagîh khᵛâstâr hamâg nêvagîh yehabûnt yehevûnêd; mûn zak bavîhûnêd hamâg

1. DE. corrected.

nêvagîh dâdâr yehevûnêd; mûn ŏl ŏlâ mûn zak bavîhûnêd pavan barâ-rasishnîh î aôbash aîyyârîh yehevûnêd. (42) Denâ-ich, aêgh mûn ŏlâ î râmînishn râmînêd rûbân a-margînêd; hanâ-cha râî, mâ rûbân pavan kirfag yehevûnêd, va kirfag hamâg zak î râmînishn râmînîd haît. (43) Va denâ-ich, aêgh mûn hamîshag nafshâ tanû baên kirfag yakhsenunêd, ash pavan kadârchâî nêvagîh ar'jânîgîh bûndagîh va nêvagîh kard yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ hamîshag nafshâ tanû baên kirfag dâshtan bûndag, tûkhshâgîh î pavan khvêshgârîh parvast yegavîmûnêd jvîd-bêshîh-ich î kadârchâî, va jvîd bêshîh va bûndag nêvagîh haît î kolâ nêvagîh ar'jânîg.

(44) Va denâ-ich, aêgh mûn khvâstag pavan dastôbar î aêrpatân yakhsenunêd, ash pâdakhshâyîh pavan dastôbar î ŏlâ-shân dâshtan âmûkht yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ khûdâyîh nîvârishn va rûbâgîh pavan khvâstag-ich. (45) Va

denâ-ich, aêgh mûn aîshân min frârûnîh pavan râmishn vabîdûnayên, ash vakhshishn *afz*ûn î mîn Vohûman yehabûnt yehevûnêd; va hanâ-cha râî, mâ zak î frârûn râmishn yehabûnt yegavîmûnêd, min dâdâr î *afz*ûn vakhshishn parvardârîh î dâmân.

(46) Va denâ-ich, aêgh mûn Aûharmazda pavan tanû mâhmânînêd, va ŏl mardûm kirfag âmûjêd, ash kolâ frârûn âmûg âmûkht yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ Aûharmazda pavan tanû mâhmânînîdan vinâs lâ kardan ŏl mardûmân kirfag âmûkhtan, *av*îrtar benafshâ kirfag kardan; va a-vinâsîh va kirfag-var'zîh rôêshâ î kolâ âmûg, va mûn padash haît âmûkhtâr î kolâ vêhîh yehevûnêd. (47) Va denâ-ich, aêgh mûn pavan ŏlâ î kirfag rûbâgînîdâr nêvagîh vabîdûnayên, ash paêdâgîh î ŏlâ hû-dânâg pavan hû-dânâgîh âmûkht yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ mas paêdâgîh î pavan hu-dânâgîh nêvagîh pavan shapîrân kardan yehevûnêd. (48) Va dena-ich, aêgh mûn farmân pavan

mindavam î Aûharmazda yehabûnêd aṣh Aûharmazda pavan tanû mâhmân kard yehevûnêd; hanâ-ċha râî, mâ Aûharmazda baên stih gâs pavan ḳhûdâî î hû-farmân tanû avîrtar.

(49) Âzâdîh yaṣharâyîh pâhlûm haît.

LIII. (1) Haṣhtûm fargard, *Hvamaît*, havâ-t mûn ʾðl aîṣhân ḳhratû âmûjêd, aṣh min yaṣharmŏg pavan yaṣharûb-barîṣhnîh lâ fradîpî-hastan-iċh âmûḳht yehevûnêd; hanâ-ċha râî, mâ zak î âmûḳht lâ fradîpî-haît.

(2) Va denâ-iċh, aêgh mûn Aûharmazda aêdûn tarsagâî ċhîgûn bertâ abû, va mun-iċh frârûn var'zîdârân râmînîdâr, aṣh amesûspendân Spendarmad jûṣhîdan-iċh kard yehevûnêd; hanâ-ċha râî, mâ pavan zak Spendarmad î Aûharmazda

---

[1] DE. adds ı

tarsagâih, va shapîrân râmînîdârîh î ŏlâ, amesûspendân ŏlâ Spendarmadîgîh jûshênd va yakhsenund. (3) Va denâ-ich, aêgh zak î Vohûman-jûsh ash khratû daêna î Aûharmazda lâ nasânînîdan âmûkht yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ khratû daêna pavan frârûnîh yakhsenunêd; ajash aîshân madam âmûkhtênd.

(4) Va denâ-ich, aêgh mûn tanû pavan hâvishtîh barâ ŏl aêrpatân yehabûnêd, mûn zak î lâ khavîtunêd lakhvâr pûrsêd, ash âmûg âmûkht yehevûnêd ; hanâ-cha râî, mâ mûn tanû pavan hâvishtîh ŏl dânâg aêrpat yehabûnt, lakhvâr pûrsîdârîh î dânishn hû-dânâgîh vakhshêd, azash dânâgîh dûstân andâzag afash vabîdûnd, va hâvishtîh aêrpadân lakhvâr pûrsîdârîh î zak î lâ khavîtûnd vabîdûnâñd.

(5) Va denâ-ich, aêgh mûn pavan avêzag jûshishnîh levatâ Zaratûhshtra, ham mûn amesûspendân kâm va farmân shapîrân aŏjô-yehabûn yehevûnêd, hanâ-cha râî, mâ

1-1. DE. —2. Inserted by me.

denâ 2 hûnar min mâdîgân çhîgûnîh î Zaratûhshtra. (6) Va denâ-içh, aêgh mûn Vohûman *jûshêd* ash pavan vichîngarîh Aûharmazda shnâyînîd yehevûnêd; hanâ-çha râî, mâ Vohûman-jûsh va khratû-jûsh khratû âmûkht; va khratû âmûkht vichîngarîh, va vichingar Aûharmazda shnâyînîdâr yehevûnêd.

(7) Va denâ-içh, aêgh mûn mînîshn ŏl daêna î Zaratûhshtra yehabûnêd khratu âmûkht yehevūnêd; hanâ-çha râî, mâ shapîr daêna hamâg khratû pavan mînishn aôbash dahishnîh âmûkhtî-haît.

(8) Va denâ-içh, aêgh mûn khᵛâstag pavan dastôbarîh î Zaratûhshtra dâshtan âmûkht yehevûnêd, mûn sûd-ăômandân tarsagâî; hanâ-çha râî, mâ mûn daêna bûrdârân tarsagâî khᵛâstag pavan dastŏbarîh daêna-bûrdârân yakhsenunêd, amat-ash pavan dastôbarîh ŏlâ-shân dâsht, ash pavan zak î Zaratûhshtra dâsht yehevûnêd.

1. Better —2. DE.

(9) Va denâ-ich, aêgh gadâ-îh ŏl nafshâ padvast yehevûnêd, mûn khᵛêsh-gârîh vâbîdûned. (10) Va denâ-ich, aêgh-ash kirfag î dahishn vaêrâstârîh nafshâ yehevûnêd, mûn nafshâ tanû barâ vaêrâst.

(11) Âzâdîh yasharâyîh haît pâhlûm.

CHAPTER LIV., **BAGA NASK.**

(1) Nuhûm fargard, *Yatâyîsh*, havâ-t mûn Aûharmazda stâyêd ash kûnishn pavan gâsânîgîh âmûkht yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ Aûharmazda-ich stâyishn pavan kûnishn chim; mûn kûnishn-1 bûr'zîd ash zak kûnishn kardan-îch-âmûkht yehevûnêd, Aûharmazda kûnishn gâsânîgîh haît *avêzag* vêhîh. (2) Va denâ-ich, aêgh mûn kirfag rûbâgînîdârân vakhshînêd, ash radîg-kûnishnîh âmûkht yehevûnêd; hanâ râî, mâ rûbâgîh kirfagîh va radîh kûnishnîh 2 vâchag î aêvag mûn amat chim

amat rûbâ*g*înî*d*ârân î kir*f*a*g* vakhshînê*d*, rûbâ*g* kir*f*a*g*îh bûr'zê*d*; va amat rûbâ*g* kir*f*a*g*îh bûr'zî*d* ra*d*îg-kûnishnîh stâyî*d* va âmûkht-ich yehevûnê*d*.

(3) Va den*â*-ich, aêgh-ash ŏl kol*â* ar'*j*ânîg za*k* î ar'*j*ânîg za*k* î âr'z*û*g yehabûnt yehevûnê*d*, mûn mânsar farmân pa*d*ash âmâr ŏl ŏl*â* î rasta*g*îg farzâna*g*; va den*â* vâch nimâ*y*ê*d*-ich vichârd*a*n î khûd*â*yân hamâ*g* î gêhânîgân nîyâz*a*g pavan aêva*g* hangerdîg kârîh î haît gûmârd*a*n î pavan hâm gêhân farmâdârîh î aêva*g* î aŏbâm farzâna*g*. (4) Va den*â*-ich, aêgh-ash tanû ŏl shapîrân dâmân aîy*y*ârîh râdînî*d* yehevûnê*d* mûn-ash kûnishn fra*sh*a*g*ard aîy*y*ârîh; va den*â*-ich vâch nimâyê*d*-ich rabâ zôrîh chîgâm-ich kir*f*a*g*, pavan za*k* î kol*â* kir*f*a*g* fra*sh*a*g*ard aîy*y*ârîh va hâm dahishn râdîh yehevûnê*d*.

(5) Va den*â*-ich, aêgh mûn ŏl ber*â* tarsagâyîh î *b*aên abû âmûjê*d*, mizd-ich î pavan tarsagâyîh *b*aên dâdâr ŏl ŏl*â* aîsh

âmûkhtan khᵛêshînîd yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ chimîg tarsagâyîh î baên abîdarân afshân parastishn padvastag haît ŏl tarsgâyîh î baên dâdâr afash parastishn. (6) Va denâ-ich, aêgh mûn ŏl ŏlâ î nafshâ nafshâ rûbîshn, aêgh ŏl kadârchâî baên zak zyash nîyâzag, dâdâr nêvagîh kardâr î kâdâ shapîr dahishnân yehevûnêd; va denâ vâch nimâyêd-ich madam mûn amat î dâdistân ajash rûbâgîh, î pavan zak î amat dâdistân yehabûnt, î ŏl kŏlâ aîsh zak zyash nîyâzag yehevûnêd, haît nêvagîh î ambâstag. (7) Va denâ-ich, aêgh mûn pavan ŏlâ î var'zîdâr nêvagîh-gar, ash gŏspend afzâyînîd yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ râmînîdâr î var'z-garân afzûn î var'z gŏspend mas var'z î gêhân haît.

(8) Va denâ-ich, aêgh-ash zak î yasharâyîh râs i daêna khᵛêshînîd yehevûnêd, mûn hû-mînîdâr pavan yasharâ-yîh i dâêna; va denâ-ich vâch nimâyêd-ich vîmônd î

1. DE. adds ـ

hastishn î madam shapîr daêna; mâ mûn pavan shapîr daêna lâ hû-mînîdâr amat-ich aûshmûrdâr î daêna haît, yasharmôg-ich yehevûnêd; va mûn hu-mînîdâr lâ pavan shapîr daêna aga-dîn yehevûnêd; va mûn râst mînêd hû-mînîdâr pavan yasharâyîh daêna-îg, va yemellûnishn î pavan shapîr daêna yehevûnêd. (9) Va madam 3 vâchag frâj bûrdâr î hamâg mardûm hich-ân ŏl yazadân aîrîh, aêvag î bar, va aêvag î bûn, va aêvag î tanû va jân; va zak î bar tûkhshishn mûn bar ajash, va zak î bûn sûd mûn râî bûn âvâyishnîg, va zak î tanû va khayâ mînishn î râyînîdâr î kolâ 2 pavan aîrîh î yazadân dâshtan. (10) Va denâ-ich, aêgh padvastag haît ŏl dânâg vêh-dûstân afzûnîgîh ŏl râmînîdârân râmishn, ŏl aîrân âfrîgân, ŏl khvîshkârân padûgîh.

(11) Âzâdîh pâhlûm yasharâyîh haît.

---

1. DE. ...

CHAPTER LV., BAGA NASK.

(1) Dâhûm fargard, *Yâ-shîyŏtan*, havâ-t ŏl-ash frasha-*gard* tûbân sâhmân aîy*y*ârînîd yehevûnêd, mûn chand-ash tûbân kir*f*ag-var'z; hanâ-cha râî, amat kolâ kir*f*ag frasha*gard* aîy*y*ârîh chîgûn paêdâ*g*înîd; va mûn vêsh-kir*f*ag*t*ar frasha*gard* aîy*y*ârtar; âkha*r* mûn chand-ash tûbân kir*f*ag-var'z ash tûbân sâmân ŏl frasha*gard* aîy*y*ârînîd yehevûnêd. (2) Va denâ-ich, aêgh-ash yasharmôg mûn nîy*â*zânînîdan î mard*û*m vizûd yehevûnêd min khûd-ash ŏl Aûharmazda yehavûnêd; hanâ-cha râî, mâ a-jîvâgî-haît rŏshnî-haît â*y*înînag î mard*û*m yehevûnêd dûsh-ahû parvânagîh yasharmôg baên khadîtûnd, va zak amat-shân khadîtûnt a-kârî-haît.

(3) Va denâ-ich, aêgh mûn âr'zûg ŏl dânâgîh ash dânâgîh vakhdûnt*an* âmûkht yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ dânâgîh âmûkhtîd pavan zak î âmûg î kolâ farhâng bûn âr'zûg î aôbash, va mard*û*m dânâgîh î ŏlâ bûr'zând; afshân

LV. (1) Dâhûm fargard, *Yâ-shîyŏtan*, havâ-t ŏl-ash frasha-*gard* tûbân sâhmân aîy*y*ârînîd yehevûnêd, mûn chand-ash tûbân kir*f*ag-var'z; hanâ-cha râî, amat kolâ kir*f*ag frasha*gard* aîy*y*ârîh chîgûn paêdâ*g*înîd; va mûn vêsh-kir*f*ag*t*ar frasha*gard* aîy*y*ârtar; âkha*r* mûn chand-ash tûbân kir*f*ag-var'z ash tûbân sâmân ŏl frasha*gard* aîy*y*ârînîd yehevûnêd. (2) Va denâ-ich, aêgh-ash yasharmôg mûn nîy*â*zânînîdan î mard*û*m vizûd yehevûnêd min khûd-ash ŏl Aûharmazda yehavûnêd; hanâ-cha râî, mâ a-jîvâgî-haît rŏshnî-haît â*y*înînag î mard*û*m yehevûnêd dûsh-ahû parvânagîh yasharmôg baên khadîtûnd, va zak amat-shân khadîtûnt a-kârî-haît.

(3) Va denâ-ich, aêgh mûn âr'zûg ŏl dânâgîh ash dânâgîh vakhdûnt*an* âmûkht yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ dânâgîh âmûkhtîd pavan zak î âmûg î kolâ farhâng bûn âr'zûg î aôbash, va mard*û*m dânâgîh î ŏlâ bûr'zând; afshân

1. DE. ۱۳۹۱۹—2. DE. ۱۶

ârʼzûgî-haît ŏl âmûkhtan visûbârênd va vakhdûnd. (4) Va denâ-ich, aêgh-ash yasharmôg kûshtan âmûkht yehevûnêd shapîr mûn ŏl shapîr hamî-haît; hanâ-cha râî, mâ Aharman aŏsh min hamîh î shapîrân yehevûnêd. (5) Va denâ-ich, aêgh mûn pavan Vohûman vishûftâr ash pavan Vohûmanîg khûdâyîh afzûn kardan âmûkht yehevûnêd; vînâs-gârân dâdîg pûhalînîd Vohûmanîg vishûpishn, va min khûdâyân va dâtôbarân farmâyishn padash haît vaêrâyishn afzûn î gehân.

(6) Va denâ-ich, aêgh-ash mas-dâdistânîh âmûkht yehevûnêd mûn yazishn ŏl Aûharmazda; hanâ-cha râî, mâ Aûharmazda shnâsîh afash parastishn pargân bûn; va khûdîh va hangerdîgîh î hamâg kirfag benafshâ haît mas-dâdistânîh î aûstîgân mûn-ash nîvârishn pavan khûdîh, afash mâhmânîh avîrtar pavan yazishn; min ham chim, bûn dârishn î mas-dâdistân î yazishn î

1. DE. ۳۳۶

Aûharmazda nafshâ, va avârîg kirfag—amat-ich ghal hêmôggûn yazishn î Aûharmazda ajash—pavan mas-dâdistânîh paêdâgîh âvâyad, va ham-tanû amat pavan mas-dâdistânîh, ayôv pavan mas-dâdistântarîh paêdâg yehevûnêd; adîn-ich-ash vâlishn madam denâ pargân. (7) Va denâ-ich, aêgh yashtârîh î yazishn nîyâzagân dahishn haît î ŏl dahishn ar'jânîgân, va dahishn î ŏl dahishn ar'jânîgân sâkhtârîh haît î yazîshn î nîyâzagân.

(8) Va denâ-ich, aêgh-ash râs î yasharâyîh, va zak-ich î zak râs padash khadîtunî-haît, mîzd-ich î aêvar'zîgân î padash âmûkht yehevûnêd mûn kûnishn yazadân sûd; hanâ-cha râî, mâ yazadân sûdîh, va amargân sûdîh î benafshâ haît daêna î yazadân î nimûdâr, zak î yasharâyîh râs va zak-ich î padash aêvar'zîgân mizd. (9) Va denâ-ich, aêgh âmûkhtâr î pêshagân mîzd-ich î pêshagân sûd ŏl âmûkht pêshagân

1-1. DE· ۴۳ ۱—2. DE. ۳۵۳۳—3. West reads *sakhtârih*.

râdînîd va kh^{v}êshînîd yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ yazadân kâr pavan âmûg sûdî-haît.

(10) Âzâdîh haît pâhlûm yasharâyîh.

CHAPTER LVI., **BAGA NASK.**

LVI. (1) Yâzdâhûm fargard Yêsna, havât hamâgîh î var'zîdan, va zak-ich î var'zî-haît, kirfag kh^{v}êshînîd yehevûnêd yasharûb mûn ŏl yasharûbân châshêd nêvagîh; hanâ-cha râî, mâ mîn zak î var'zîdan, zak-ich î var'zî-haît kirfag, hamâg aêvag anbâr î min var'z î kâdâ dahishn î shapîr vad frashagard, navag navag mûn yasharûbân nêvagîh châsh-ishnîh ŏl hamîh î yasharûbân va var'zîdârîh î zak anbâr yehamtûnêd, zak-ich levatâ avârîg yasharûbân pavan kh^{v}êshîh î zak anbâr ham-bâjîh. (2) Va denâ-ich, aêgh chîgûn pâhlûm ŏl nafshâ vabîdûnayên, mûn mânsar mînîdârîh pavan zak î

1-1. DE. ꝏꝏ—2. DE. omits the word ꝸꝏ—3. DE. ꝏ—4. Omited.

amesûspendân, mûn-ich ŏl haîtîgân aôj zyash haît pavan aîyyârîh i shapîrân yaksenunêd. (3) Va denâ-ich, vâch nimâyêd mas bâharîh î aîsh baên zak anbâr, mâ amat-ich ghal hambâjân î madam zak anbâr mûn vêsh va mûn-ich kam var'zîd, zak anbâr pavan râs î hamîhâ var'zîdârîh, pavan mâ khᵛêshîh zyashân hamâg yegavûnûnêd, adinash vêsh var'zîdârân, pavan frehist bûn khᵛêshîh î zak var'zishn, va pavan-ich zak mûn var'zîdârân, avîrtar min zak î ŏlâshân vêsh var'zidârîh, ŏl zak farâkhûîh mad havând, va pavan-ich râdîhâ va masîhâ va khûdâyîhâ khᵛêshîh î vêsh var'zîdârân, va a-bêshîhâ kasîhâ va bûndagîhâ nîyâzagîh î kam-var'zîdârân; zak anbâr baên zak khᵛêshîh, va rabâîhâ frâjîh î madam kam var'-zîdârân, gûftan chimîg. (4) Va denâ-ich, aêgh-ash kûnishn kirfag mûn râdîh ŏl amesûspendân; hanâ-cha râî, mâ pavan kam-var'zîdârîh î yazadân, î benafshâ haît zak râdîh, kâr va kirfagî-haît.

(5) Va denâ-ich, aêgh-ash baên kolâ 2 ahvân pâhlûm yehevûnêd, mûn ŏl mardûm pavan khᵛêshgârîh zîvishn-khᵛahîshnîh âmûjêd; hanâ-cha râî, mâ bûjâg haît zyashân pavan zîvishn khᵛahîshnîh, va rûbân pavan khᵛêshgârîh, ajash latamâ min mardûmân, tamâ min yazadân pâhlûmîh yehamtûnêd. (6) Va denâ-ich, aêgh-ash zak î Aûharmazda yazishn va nîyâyishn kard yehevûnêd, mûn dâd î Aûharmazda pavan-ich râs î ham-mînishnîh va ham-sepâsîh î levatâ hamâg yashtârân î Aûharmazda. (7) Va denâ-ich, aêgh-ash pavan daêna sardârîh yehevûnêd, mûn vabîdûnêd daêna dânâgih navag navag; hanâ-cha râî, mâ kolâ dânâgîh î vabîdûnêd ajash masîh-1 afzâyêd. (8) Va denâ-ich, aêgh-ash pavan daêna vârûnîh yehevûnêd, mûn bavîhûnêd daêna dânâgîh navag navag; hanâ-cha râî, mâ chand vêsh bavîhûnêd, ŏl daêna dânâgîh nazdîgtar yehevûnêd.

(9) Va denâ-ich, aêgh-ash mardûm zîvishn khᵛahîshnîh dastôbarînîd, mûn ŏl mardûm mindavam dahishnîh dastôbarînêd; hanâ-cha râî, mâ dastôbarîh madam mindavam dahishnîh levatâ zak î pavan zîvishn khᵛahîshnîh ham-band; ângûn aêgh mûn mindavam dahishnîh dastôbar-gâs, khayâ zyashân min anâsânîh-ich; mûn zîvishn khᵛahishnîh dastôbar-gâs, ash mindavam dahishnîh-ich dastôbar-gâs. (10) Va denâ-ich, aêgh-ash padîrishn va dakhshag va gûbishn ŏl Aûharmazda yehabûnt yehevûnêd mûn mîn daêna zak î lâ khavîtunêd min zak mûn khavîtunêd lakhvâr pûrsêd; hanâ-cha râî, mâ dânâgîh pavan denâ 3 spûrîgî-haît ayâvishn va dakhshag va gûftârîh, va kolâ 3 pavan zak î lâ khavîtunêd lakhvâr·pûrsîd yehevûnêd. (11) Va denâ-ich, aêgh-ash milayâ î Aûharmazda âmûkht yehevûnêd mûn padîrishn aîyyâdîh va gûftârîh i daêna âmûjêd; hanâ-cha râî, mâ denâ aûshmûrishn î zak î hangerdîgîh.

1. DE. khvahishnîh.

(12) Va denâ-ich, aêgh-ash pâhrîj va tarsagâyîh î âtâsh kard yehevûnêd mûn ŏl âtâsh râd madam mindavam i barâ yehabûnêd va pâhrîj; va tarsagâyîh î âtâsh vabîdûnâñd ŏlâ padash ham-mizd yehevûnêd. (13) Va denâ-ich, aêgh mûn pavan aûrvâkhmanîh daêna î Aûharmazda châshêd, ash pâhrîj va tarsagâyîh î âtâsh, chîgûn min daêna paêdâg, kard yehevûned; hanâ-cha râî, mâ-ash zak-ich âmûkht pavan kûnishn î min zak âmûjishn ham-yehevûnêd. (14) Va denâ-ich, aêgh nîyâyishn î nîyâyishn nîyâzagân vîchârd yehevûnêd mûn Vohûman jûshêd. (15) Va denâ-ich, aêgh-ash âtâsh, pavan zak î mas kâr î haît pasâkhtan-î pavan tanû-î-pasîn, zôrînîd yehevûnêd, mûn âtâsh pavan âtâsh shemîh karîtunêd; hanâ-cha râî, mâ-ash shem madam chîgûnîh î stâyishnîg hankhetûnt yegavîmûnêd, amat-ash pavan zak shem karîtunt adîn-ash stŏt zôrînîd yehevûnêd.

1. DE. adds ו

(16) Va denâ-ich, aegh pavan daêna î Aûharmazda âgâs yehevûnêd, mûn daena î Aûharmazda pavan râmishn châshêd; hanâ-cha râî, mâ kolâ dânishn pavan âmûkhtârîh var'zî-haît afzâyî-haît. (17) Va denâ-ich, aêgh mûn gûbishn va kûnishn î frârûn châshêd, ash pavan zak î shapîr far'-zânagîh Aûharmazda shnâyînîd yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ far'zânagîh bâhar 2, gûbishnîg va kûnishnîg. (18) Va denâ-ich, aêgh-ash kerp î Aûharmazda pavan nêvagtûmîh î stâyîd yehevûnêd, mûn nafshâ rûbân ŏl khûrshêd (hvar-shêd) pâdagîh bâlistînêd; hanâ-cha râî, mâ zak kerp haît î Auharmazda va pavan khûrshêd (hvar-shêd) pâdagîh bâlist nêvagtûm yehevûnêd.

(19) Va denâ-ich, aêgh-ash harvispa âzâdîh avîzagîhâ ŏl Aûharmazda yehabûnt yehevûnêd, mûn bûn pavan khᵛêshîh î Aûharmazda yakhsenunêd; hanâ-cha râî, mâ amat-ash bûn yehabûnt, ash bar-ich yehabûnt yehevûnêd, va harvispa

âzâdîh bûn va bar. (20) Va den*â*-ich, aêgh-ash Aûha*r*maz*da* pavan khûdâî shem ka*r*îtunt yehevûnê*d*, mûn-ash Aûha*r*maz*da* ka*r*îtunê*d*; hanâ-cha râî, m*â* Aûha*r*maz*da* vichârishn levat*â* mas dânâ*g* khûdâî-ich. (21) Va den*â*-ich, aêgh yaza*d*ân shem ka*r*îtunt ash stâyê*d* stâyishn, va mûn yazadân stâyî*d* ash nâmînî*d* yehevûnd; hanâ-cha râî, ma yaza*d*ân shem stâyishn *aj*-shân stâyishn shem. (22) Va den*â*-ich, aêgh *b*aên ham-gŏharân, amat pavan tŏkhma*g*-1 nêva*g*îh va*b*îdûnayên, ash pavan *av*ârîg tŏkhma*g* î *b*aên za*k* gŏhar; va *b*aên ham-tŏkhma*g*ânân, amat pavan sarâ*d*a*g*-1 nêva*g*îh va*b*îdûnayên, ash pavan-ich *av*ârîg sarâ*d*a*g* î *b*aên za*k* gŏhar; va baên ham-tŏkhma*g*ânân, amat pavan sarâ*d*a*g*-1 nêva*g*îh va*b*îdûnayên, ash pavan-ich *av*ârîg srâ*d*a*g* î *b*aên za*k* tŏkhma*g*; *b*aên ham-srâ*d*a*g*, amat pavan kerp-1 nêva*g*îh va*b*îdûnayên, ash pavan *av*ârîg kerp-1 *b*aên za*k* srâ*d*a*g* nêva*g*îh ka*r*d yehevûnê*d*.

1-1. DE. ——2-2. DE. ——3. Inserted by me.

(23) Va denâ-ich, aêgh-ash khûdash yazadân nafshâ, mûn yazadân pavan aîyyârîh î yasharûbân yakhsenunêd. (24) Va denâ-ich, aêgh-ash pavan sardârîh î yazadân nafshâ, mûn-ash stakhmagîh pavan Vohûman; hanâ-cha râî, má-ash chîrîh pavan dînâ. (25) Va denâ-ich, aêgh-ash pavan ŏl mardûmân zîvishn yehabûnt yehevûnêd, mûn zak vabîdûnayên zya-shân shapîr tûbân mânistan. (26) Va denâ-ich, aêgh-ash dûstîh î Aûharmazda khᵛêshînîd yehevûnêd, mûn Aûharmazda pavan sardâr yakhsenunêd, afash sardârîh î hamâyîg khᵛêshînîd yahevûnêd, mûn ŏl mardûmân zak mindavam âmûjêd zya-shân hamâyîg sardârîh tamâ yehevûnêd.

(27) Va denâ-ich, aêgh yasharâyîh vabîdûnêd, mûn mindavam î frârûn mînêd. (28) Va denâ-ich, aêgh hû-farmânîh va afzûn î Aûharmazda kard yehevûnêd, mûn tanû va khayâ ŏl yazadân yehabûnêd; afash tanû va khayâ ŏl yazadân yehabûnt

1. DE. which can be read *yazadân*.

yehevûnêd, mûn dûstîh ŏl daêna î Zaratûhshtra yehabûnêd. (29) Va denâ-iĉh, aêgh mûn ŏl Aûharmazda dustîh yehabûnêd, ash min Aûharmazda sardârîh yehamtûnêd; afash zak sardârîh hamâyîg padvastag yehevûnêd, mûn ŏl aîshan zak mindavam âmûjêd zya-shân hamâî ham-hakhagîh î levatâ yazadân yehevûnêd.

(30) Âzâdîh haît pâhlûm yasharâyîh.

CHAPTER LVII., **BAGA NASK.**

LVII. (1) 12-ûm fargard, *Aûshtâîd*, havâ-t nêvagîh î ŏlâ kadâ-ĉhâî nêvagîh mûn sûd-ăômandân tarsagâî; hanâ-ĉha râî, mâ mîn farmân bûrdârîh î sûd-ăômand ahû a-ham-dahishn nêvagîh. (2) Va denâ-iĉh, aêgh mûn avarîgân pavan aîrîh râmînêd, min aîrîgân râmî-haît. (3) Va denâ-iĉh, aêgh mûn mînishn ŏl daêna î Zaratûhshtra yehabûnêd, ash zak î min

harvispô-gûn pâhlûm ŏl nafshâ yehabûnt yehevûnêd; mâ ŏl daêna mad yehevûnêd î pâhlûm nyôgshân. (4) Va denâ-ich, aêgh-ash ŏl hamâg Spenâg Maînûg dâmân nêvagîh châsht yehevûnêd, yasharûbân mûn ŏl yasharûbân fravâmishn; hanâ-cha râî, mâ Spenâg Maînûg dâm hamâg aêvag gŏhar havâ-nd, frajâmishn va aûshtâvishn î anâm î aêvag tanû, zak î hamâg zak tanû yehevûnêd. (5) Va denâ-ich, aêgh-ash maînûg ŏl Aûharmazda padvast, afash dânâgîh padîraft yehevûnêd, mûn Vohûman jûshêd; hanâ-cha râî, mâ maînûg bûn ahû î dânâgîh Vohûman haît. (6) Va denâ-ich, aêgh-ash râst-dahishnîh âmûkht yehevûnêd, mûn milayâ pavan Vohûman; hanâ-cha râî, mâ milayâ frârûn gûftan âmûg î dânâgîh yehevûnêd, mûn-ash râst dahishnîh-ich baên.

(7) Va denâ-ich, aêgh-ash aûrvâkhman î dêrang-zimânîhâ ŏl nafshâ yehabûnt yehevûnêd, mûn zŏr pavan frârûnîh hû-chînêd,

1. DE. ۱۳۵۶۱۵

mûn-içh ŏlâ î a-zerkẖûnt aîyyârînêd; hanâ-ça râê, mâ min kolâ 2 aûrvâkẖman î jâvîdânag vakẖshêd. (8) Va denâ-içh, aêgh-ash râs î frârûn ŏl mardûmân âmûkẖt yehevûnêd, mûn frârûn-râsân aîyyârînêd; hana-ça râî, mâ mardûm ŏl râs aîyyârînêd. (9) Va denâ-içh, aêgh-ash ŏl âtâsh garmîh yehabûnt yehevûnêd, mûn ŏl karîtuntârân râstîh; hanâ-ça râî, mâ paîtîyârag, min râstîh nimûdâr garmîh î âtâsh pasâkẖt, avîrtar pavan zôr î zak râst kh'âpî-haît.

(10) Va denâ-içh, aêgh aîyyârân î ŏl frashagard Vishtâspa vichîrân î pavan Vohûman i Sŏshâns va Kaî-Hûsrôb; hanâ-ça râî, mâ bâharân kashtâr havâ-nd î nafshâ spûrîgîh, va spûrîgîh î pavan frashagard aîyyârîh î pavan Vishtâspa, pavan zak î amat-ash daêna rûbâgînîd mûn frashagard padash yehevûnêd; va spûrîgîh chîrîh î pavan dâdistân pavan Sŏshâns, pavan zak î amat pavan dâdistân; aêdûn vichîr î hamâg

1. DE. ‹illegible› —2. DE. ‹illegible› —3. DE. ‹illegible› by mistake for ‹illegible› *Kaî-Hŏsrôb.*—4-4. DE. ‹illegible›

mûst min dâmân barâ spûjêd, harvispa ahû î ast-ăômand, zak î zîvandag va zak-ich î yemîtunt, dâdistân yehabûnêd. (11) Va denâ-ich, aêgh mûn pavan farmân yehabûnt ŏlâ gûmârêd, mûn farmân min daêna barâ yehabûnêd, va ŏlâ yazêd î âvâyad yashtan, ash baên ahvân zâg î Aûharmazda nimûd yehevûnêd.

(12) Va denâ-ich, aêgh-ash sarîtarân zanishn va shapîrân padîrishn châshîd yehevûnêd, mûn yasharûb-dâd ŏl ar'jânîgân vabîdûnayên, mâ-ash kolâ 2 baên. (13) Va denâ-ich, aêgh-ash hûnar ŏl Aûharmazda dâm var'dishnîh-ich châsht yehevûnêd, mûn Vohûman jûshêd; hanâ-cha râî, mâ frâj-âhangîg va âvâj-âhangîg-îch zôr î baên mardûmân, pavan vardishnîgîh î kâm, ŏl vohûmanîgîh kûnishn-ich hûnarî-haît. (14) Va denâ-ich, aêgh-ash zôr ŏl ŏlâ maînûg, mûn dâm padash vardîd, châsht yehevûnêd, mûn khratû ŏl ŏlâ mûn khratû; hanâ-cha râî, mâ zak maînûg

1. DE. repeats ... —2. DE. ... —3. DE ... —4. DE. ...

khratû haît, pavan âmûg baên mardûmân afzâyêd. (15) Va denâ-ich, aêgh mûn daêna hâvishtîhâ stâyêd, va mûn-ich aêrpadîhâ âmûjêd, ash Sŏshâns yehamtûnîdan-ich nimûd yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ daêna min fratûm stâyîdâr va châshîdâr ŏl zak î afdûm stâyîdâr va châshîdâr, pavan hâvishtîh va aêrpadîh padvandî-haît, (va) Sŏgshâns rôêshâ hâvisht va aêrpad î afdûm yehevûnêd.

(16) Va denâ-ich, aêgh-ash khratû î Aûharmazda âmûkht yehevûnêd, mûn vichîr va dâtôbarîh min daêna barâ vabîdûnayên; hanâ-cha râî, mâ vichîr î daêna khratû î Aûharmazda haît. (17) Va denâ-ich, aegh-ash pavan khratû bûndag-mînishnîh âmûkht yehevûnêd, aêgh lâ fradîptênd mûn Aûharmazda aêdun tarsagâî chîgûn bertâ baên abû; hanâ-cha râî, mâ tarsagâyîh î bertâ baên abû frahistîhâ pavan âhang î chatarîg, pavan khratûîg bûndag-mînishnîh î bertâ yehevûnêd.

1. DE. [illegible]—2. Inserted by me.

(18) Va denâ-ich, aêgh-ash tanû-vakhtân, ân i pavan farmân î dâdâr dâshtan âmûkht yehevûnêd, mûn yasharûb va dravand zak mindavam âmûjêd, ashân âsânîh yehevûnêd, yasharûb pavan tanû, dravand pavan rûbân; hanâ-cha râî, mâ dâm dûst yehevûnêd, dâm dûst dâdâr-ash dûst-ich, dâdâr dûst tanû khvâstag pavan farmân î dâdâr yakhsenunêd, aîshân padash âmûkhtênd. (19) Va denâ-ich, aêgh barâ-ash ŏlâ î yasharûb min ŏlâ î aŏj-âŏmand râmishn châsht yehevûnêd, aêgh-ash pavan nêvagîh ŏl khûdâyân debrûnâñd, mûn ŏlâ î yasharûb pavan tûbân aîyyârîh, aêgh-ash tûbângarîhâ vabîdûnayên; hanâ-cha râî, mâ amat chand-ash tûbân aîyyârîh kard, ash pavan zak î avartûm nêvagîh padash kardârîh sepâs yehevûnêd. (20) Va denâ-ich, aêgh barâ-ash pavan zak î yehevûnêd nêvagîh khûdâyîh châsht yehevûnêd, mûn hamâî vad ŏl vispa-farmânîh padash barâ châshêd; aêgh ŏl aîshân zak mindavam âmûjêd, zya-shân hamâî

1. DE. ꝑꝑꝏꝛ —2. DE. ꝓꝏꝛꝏꝏ —3. DE. ꝓꝏꝏ

vad ŏl vispa-farmân padaŝh yehevûnêd; hanâ aêgh-ŝhân pavan dastôbarîh î pavan van î tŏkhmag ŏl fraŝhagard padvandî-haît.

(21) Va denâ-ich, aêgh ŏl âtâŝh râd yehevûnêd mûn ŏl âtâŝh var'zishn, aêgh-aŝh pâhrîj vâbîdûnayên; afaŝh aêdûn madam pavan nîyâyishn châsht yehevûnêd mûn râdîh; aêgh-aŝh pavan nîyâyishn râd yehevûnêd, mûn paêdâgîh pavan Vohûman, aêgh yehevûnêd khᵛâstag pavan frârûnîh yakhsenunêd. (22) Va denâ-ich, aêgh barâ-aŝh denâ pavan yaŝharâyîh mînîdârîh châŝht yehevûnêd, aêgh mînêd mûn ŏl yaŝh-arâyîh khᵛahîshn navag navag. (23) Va denâ-ich, aêgh-aŝh daêna pûrsîd yehevûnêd, mûn avarîgân aîr va aîrîgân ham-jâg.

(24) Va denâ-ich, aêgh latamâ-îh ŏl daêna Mazdayêsna barâ châŝht yehevûnêd, aêgh mûn daêna rûbâgîh yehevûnêd, mûn yŏŝhdâsrîh ŏl mardûmân; hanâ-cha râî, mâ daêna a-rûbâgîh min a-yŏŝhdâsrîh î mardûmân pavan

1. DE. ‹ ›—2. Inserted by me.

drûj; va amat mardûm min drûj yŏshdâsrînîd, daêna rûbâgînîd yehevûnêd. (25) Va denâ-ich, aêgh barâ-ash ŏl ŏlâ î dûst râmishn châsht yehevûnêd—aêgh-ash yehabûnêd—mûn ŏl ŏlâ î dûst râmishn; ajash dâdistân denâ-ich aêgh mûn ŏl dûstân râmînêd, ash ŏl ŏlâ-shân-ich ŏlâ râmînîdan âmûkht yehevûnêd. (26) Va denâ-ich, aêgh mûn Aûharmazda râmishn châshêd, ajash min Aûharmazda râmînîdârîh yehamtûnêd âmûkht yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ pavan zak î avartûm râmishn stihîhâ-cha bûr'zî-haît, va padash âmûkhtênd mardûm.

(27) Va denâ-ich, aêgh-ash dakhshag î pavan hûsh ŏl ŏlâ î tûsht-mînishn gabrâ vakhshînishn châsht yehevûnêd, mûn ŏlâ ŏl yazadân î khᵛêsh nafshâ rûbishn; hanâ-cha râî, mâ nîrûg î nafshâ, va zak-ich î ham-budîgân, chîrîh-ich î zimânag, bûndag mînêd, dâdistân yehabûnêd ajash aîshân madam âmûkhtênd. (28) Va denâ-ich, aêgh barâ-ash zak î Aûharmazda maînûg

1. DE. ראשתרמאן—2. DE. ראש

ç̌hâsht yehevûnêd, aêgh *jûsh*êd mûn Aûharmazda va za*k* î nigîz-ishnîh; hanâ-ç̌ha râî, m*â* levat*â* Aûharmazda ham-*jûsh*îd yehevûnêd, aêgh ..... (29) Va denâ-ich, aêgh-ash pavan hvarsh*ê*d paêdâgîh mizd ç̌hâsht yehevûnêd, mûn dûstîh *ŏ*l Spîtâmân, mûn-ich *b*aên yôm vakhsh*ê*d; aêgh, kâr va kir*f*a*g* *b*aên yôm âv*â*ya*d* kar*d*an, bar*â* yôm î dad*î*gar lâ spûj*êd*; hanâ-ç̌ha râî, m*â* dûstîh î *ŏ*l daêna pavan hû-ç̌hashmîh, va kâr î *b*aên yôm bar*â* *ŏ*l yôm î dad*î*gar spûkhtan pûhal vêsh yehevûnêd, va hvarsh*ê*d hû-ç̌hashmtûm va arvandtûm min vînishnîgân.

(30) Âzâd*î*h haît pâhlûm yasharâyîh.

LVIII. (1) 13-ûm fargar*d*, *Tad-spâg-pers*, hav*â*t nîyây-ishnîh î ames*û*spendân kar*d* yehevûnêd, mûn far'zânag pavan za*k* î ames*û*spendân manîtunishn î daêna; far'zânag mûn amat aûshmûrishn shnâkhtan va pavan frârûnîh dâshtan î

1. Used in the sense of *mûn*.—2-2. DE. ۲۵۱

daêna aûshmûrishn mûn amat âmâr, va aêvag pavan zak î amesûspendân sâmân haît î nîyâyishn î yazadân. (2) Mâ, madam denâ babâ âînînag 7 yemallûnêd, far'zânag ayôv hû-far'zânag, ayôv dûsh-far'zânag, î padvandîd pavan milayâ aôbash pavan zak î gehân; va far'zânag î aêvatâg, mâdîgânîhâ bezashg-ich, aê nigîzêd î lâ gûft (va) lâ yehevûnêd, aêgh khu ayôv dûsh-haêm; va hû-far'zânag î aêvatâg, mâdîgânîhâ bezashg-ich, aê nigîzêd î gûft yehevûnêd aêgh hû-haêm; va dûsh-far'zânag î aêvatâg, bezashg-ich, aê nigîzêd î gûft yehevûnêd aêgh dûsh-haêm; va a-far'zânag î aêvatâg nigîzêd î kadârchâî î adân. (3) Va far'zânag pavan zak î yazadân aûshmûrishn mûn amat—gûftan shâyîdan î dûsh madam far'zânag râî—hanâ aêgh pavan avârûnîh yakhsenunêd, pavan nîyâyishn î yazadân yegavîmûnâd lâ tâjîdîg gûft yehevûnêd. (4) Va dûsh-far'zânag pavan zak î yazadân aushmûrishn, mûn amat aêgh pavan avâgûnîh yakhsenunêd, yasharmôg-ich î

1-1. DE. ७४७—2-2. DE. ५७७०

âgâs baên yehevûnêd. (5) Va a-far'zânag pavan zak î yazadân 2 âînînag yehevûnêd, ayôv khup va tôhîg min far'zânagîh, ayôv dûsh î tôhîg min dânâgîh; khup va tôhîg min far'zânagîh avînâgîhâ yazadân pavan nîrang î frârûn yazêd; va dûsh î tôhîg min dânâgîh avînâgîhâ yazadân pavan nîrang î avârûn yashtan mînêd, va hîch lâ sâmân aûstânîg astishn î madam daêna î yazadân, afshân nîyâyishn. (6) Va hû-far'zânag pavan zak î yazadân, pavan 3 vâchag î ham-patvandishnîh, î haît khup va far'zânag, va pavan zak î yazadân nigîzêd aûstîgânîhâ sâmân î yazadân nîyâyishn.

(7) Va denâ-îch, aêgh mûn ŏl mardûmân zak mindavam âmûjêd zya-shân aîmîd î hamâyîgîh yehevûnêd, ash mardûm ŏl daêna î yazadân madan âmûkht yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ vohûmanîg rasishn î ŏl zak î yazadân daêna dânâgîhâ âvâyishn î aôbash, dânâgîhâ âvâyishn aôbash-ash pavan

1. DE. ·ŏ = Pahl. ס hû.—2. For ואשרשם

aûstîgân nêvagîh, afash mînîh yehevûnêd; va aûstîgân nêvagîh mînîh pavan hamâyîgîh aîmîd î ŏl nêvagîh nîvârî-haît, mûn râî aîmîd î hamâyîg î bûn ċhim î daêna padîrishnîh-îċh.

(8) Va denâ-iċh, aêgh-ash baên ahvân fratûm pâhlûmîh âmûkht yehevûnêd, mûnash gûbishn vahisht khᵛêshînîdârîhâ; hanâ-ċha râî, mâ vahishtîgîh rôêshâ î kolâ pahlûmîh. (9) Va denâ-iċh, aêgh parvardâr î kirfag yehevûnêd, mûn kirfag âshkâragîhâ vabîdûnayên; hanâ-ċha râî, mâ aîshân padash âmûkhtênd, va kirfag baên gêhân afzâyêd. (10) Va denâ-iċh, aêgh mûn bar pavan khᵛêshîh î Aûharmazda yakhsenunêd, ash gêhân pavan frârûnîh afzâyînîdan âmûkht yehevûnêd; hanâ-ċha râî, mâ pavan bar yezadîg bukhtâr va râdîh kardâr yehevûnêd, va zôr î yêzad râdîh bûn afzâyênd, va bar pâkhagnênd, va padash gêhân frâkhûî-haît, mardûm madam âmûkhtênd. (11) Va denâ-iċh, aêgh-ash pavan bûndag-mînishnîh milayâ

1. *Bakhtâr* for *bûkhtâr* 𐭱𐭥𐭲𐭥𐭫.

kûnishn râst âmûkht yehevûnêd, mûn yazishn pavan bûndag-mînishnîh; hanâ-cha râî, mâ baên yazishn milayâ kûnishn kolâ 2 haît.

(12) Va denâ-ich, aêgh-ash far'zânag dahash î Aûharmazda âmûkht yehevûnêd, mûn ŏl Aûharmazda zak nigîzishn î frashagard kardârîh; hanâ-cha râî, mâ far'zânagîh î Aûharmazda sûd far'jâmîh zyash bûn, va mîyân pavan vêhîh va dânâgîh zôr zyash benafshâ, va mâ madam dahishnân bakht; va mûn zak zôr pavan frashagard aîyyârîh yakhsenunêd, pavan zak far'zânagîh bûr'zî-haît, va padash âmûkhtênd. (13) Va denâ-ich, aêgh-ash mizd î Zaratûhshtra khvêshînêd, mûn kâr va dâdistân barâ vichînêd; hanâ-cha râî, mâ levatâ Zaratûhshtra pavan zak vichîngarîh ham.

(14) Va denâ-ich, aêgh-ash mardûm daêna manîtuntan kard yehevûnêd, mûn zak î daêna rûbâgînîdârîh vakhshînêd; hanâ-cha râî, mâ min frârûn var'zîdârân

râmînîdan, frârûnîh vakhshêd. (15) Va denâ-ich, aêgh-ash daêna î Aûharmazda rûbâg kard yehevûnêd, mûn yazishn î Aûharmazda vabîdûnayên; hanâ-cha râî, mâ-ash pavan zak kûnishn yehamtûnêd zak vîrûyinîdâr vâvarîgânîh. (16) Va denâ-ich, aêgh-ash min maînûg î bêshîdâr pâspânînîd yehevûnêd ŏlâ pâhlûm yasharûb î râst dâtôbarîh, mûn ângûn vêsh pavan Vohûman, aêgh vînand va afzâr pavan frârûnîh yakhsenunêd; hanâ-cha râî, mâ bêsh zyash min râst dâtôbarîh baên mardûm chîharîgân baharî-haît, pavan râmishn zya-shân min vohûmanîg ângûn vêsh dôgânî-haît; bêshîdâr maînûg min yehamtûntan î zak hû-bûrdag bêsh ŏl bêshîdârîh î ŏlâ akârî-hênd.

(17) Va denâ-ich, aêgh-ash zak kardârîh î amesûspendân châsht yehevûnêd, mûn barâ padûg pavan zak î amesûspendân; hanâ-cha râî, mâ gadvar far'jâm aîmîd yehevûnêd, va frârûn far'jâm aîmîd, frashagard nimûdâr-ich yehevûnêd.

1. DE. —2. DE. —3. DE. , better .

(18) Va denâ-ich, aêgh-ash gûbishn î ŏlâ châsht yehevûnêd mûn Zaratûhshtra, aêgh khᵛâstâr yehevûnând mûn ŏl sûd-ăômandân; hanâ-cha râî, mâ sûd-ăômandân girâyîdagîh î pavan daêna râî, daêna ŏl aîshân âr'zûgînênd, afshân ŏl khᵛâstârîh vasûbârînênd. (19) Va denâ-ich, aêgh mûn ŏl gabrâ î yasharûb mindavam yehabûnêd, ash denâ-ich kard yehevûnêd aêgh avârîg aîsh ŏl-ich zak î sarîtar yehabûnêd; hana-cha râî, mâ-ash shîp î râdîh aûbash vaêrâst yehevûnêd.

(20) Pâhlûm yasharâyîh *âzâdîh* haît.

LIX. (1) Chahârdâhûm fargard, *Ad-fravakhshy*, havât zak-ich î âmûjishn nyôgshishn letamâ and-chand âvâyêd, zak î *a*-âmûjishn nyôgshishn 1-bâr, ash hîshtan Zaratûhshtra.

---

1. DE. ꬹ for ꬹ.

(2) Va denâ-ich, aêgh mûn ŏl kûnishnagarân zerkhûnînîdârîhâ, ash kûnishn pâhlûm âînîn î fratûm, khᵛêtûg-das, stâyîd yehevûnêd; chîgûn kûnishngarân zarkhûnînîdârîh mardûm abîdarîh; mardûm khûp abîdarîh pavan khûp kardârîh zâgîh; va khûp kardâr zâgîh pavan fratûm dâm haêmîhâ, zâg baên nafshâ var'zîdârîh; va zâg baên nafshâ var'zîdârîh khᵛêtûg-das yehevûnêd; va zak î amat kûnishngarân zerkhûnînîdâr mardûm abîdarîh stâyêd, ash khᵛêtûg-das-ich stâyîd yehevûnêd. (3) Va denâ-ich, aêgh mûn dâm pavan frârûnîh, ash frârûn parvardârîh dâmân râî, khᵛêtûg-das kardan châsht yehevûnêd, frârûnîh ash frârûnîh; pavan-ich denâ chim, mâ dâm pavan frârûnîh dâshtan râî ŏl frârûn haêmîh î amargânîg andâzêd, zak î zerkhûnt dahîd pavan chîhar min khᵛêtûg-das î amargânîg.

(4) Va denâ-ich, aêgh-ash Spendarmad pavan bertâ-rîh ŏl

1. DE. ווסוו, better ווסו *dahîd*, "gifts".

Aûharmazda châsht, mûn khratû pavan bûndag-mînishnîh; hana-cha râî, mâ khratû (va) bûndag-mînishnîh *baên* kanâra*g* havând î Aûharmazda va Spendarmad; va khratû za*k* î Aûharmazda, bûndag-mînishnîh za*k* î Spendarmad, va bûndag-mînishnîh khratû zâ*g* chîgûn Spendarmad Aûharmazda; va min hanâ, barâ gûftan chimîg, aêgh mûn bûndag-mînishnîh *ŏl* khratû pa*d*vast, ash Spendarmad pavan ber*târ*îh *ŏl* Aûharmazda chasht yehevûnê*d*. (5) Va denâ-ich, aêgh-ash aê*d*ûn za*k* ber*târ*îhâ kûnishn châsht yehevûnê*d*, mûn yasharâyîh pavan bûndag-mînishnîh, va mûn-ich ya*z*ishn pavan bûndag-mînishnîh; aêgh ya*z*ishn va *avâr*îg kirfa*g* bûndag-mînishnîhâ va*b*îdûnayên.

(6) Va denâ-ich, aêgh-ash pavan kûnishn mi*l*ayâ mar*d*ûm *ŏl* daênaîg hû-varsht hâkht yehevûnê*d*, mûn pavan mar*d*ûmân nêva*g*îh va*b*îdûnayên; hanâ-cha râî, mâ za*k* kûnishn daênaîg hû-varsht haît, va amat-ash madam kar*d*, ash âmûkht-ich yehevûnd. (7) Va denâ-ich, aêgh-ash za*k* î Vohûman tarsagâyîh

çhâsht yehevûnêd, mûn pavan çhashm zak î gûmîzag âshkârag vabîdûnayên, aêgh zak î târîg röshan; hanâ-çha râî, mâ kâr î Vohûman nimûdan padash, tarsagâyîh î Vohûman kardan âmûkht-ich yehevûnêd. (8) Va denâ-ich, aêgh barâ yazishn pavan bûndag-mînishnîh çhâsht yehevûnêd, mûn pavan bûndag-mînishnîh milayâ va kûnishn çhâshêd.

(9) Pâhlûn yasharâyîh haît *âzâdîh*.

CHAPTER LX., BAGA NASK.

LX. (1) Panjdâhûm fargard, *Kâm-namêz*, madam pasakhûn î Aûharmazda ŏl Zaratûhshtra pavan zak zyash pûrsîd, aêgh: "Ŏl kadâr zimîg hû-nâmam." Havât: "Ŏl tamâ sajîtûn aêgh gabrâ mûn yasharâyîh levatâ bûndag-mînishnîh pavan tanû mâhmân;" denâ-ich, aêgh: "Nêvag ŏlâ mûn gar'zishn ajash lêvît."

(2) Va denâ-ich, aêgh-ash mardûm pavan kirfag tûkhshâgînîd yehevûnêd mûn ŏl kirfag rûbâgîh yehabûnêd; hanâ-cha râî, mâ mardûm ŏl kâr î paêdâg rûbâgîh yehevûnêd, mûn ŏl kirfag avîrtar âyûjênd. (3) Va denâ-ich, aêgh daêna âmûkhtan, va zak î ajash paêdâg kardan, châshîd yehevûnêd, mûn ŏl yasharûbân kardârîh; aêgh pavan hû-daênaîgân nêvagîh vabîdûnayên; hanâ-cha râî, mâ kabedân nêvagîh âr'zûgîh râî daêna yâtûnd, va âmûkhtênd va var'zênd. (4) Va denâ-ich, aêgh-ash baên matâ î pâdîrân dahishnîh-ich î châsht yehevûnêd, mûn madam matâ sardâr î nêvag gûmârêd; hanâ-cha râî, mâ nêvag matâ sardâr âmûkhtâr yehevûnêd î hûnar va kirfag ŏl matâîgân.

(5) Va denâ-ich, aêgh-ash âtâsh hû-pânagîh châsht yehevûnêd mûn milayâ pavan Vohûman, mûn-ich zak î varăômand zimân ŏl var vabîdûnayên; hanâ-cha râî, mâ mûn milayâ pavan Vohûman gûbishnîg, mûn zak î var-ăômand

zimân var vabîdûnayên, kûnishnîg âtâsh pâhrîj kardan âmûjêd, min zak amat pasâkhtan î madam âtâsh bûkht va aîrikht paêdâg yehevûnêd; mardûm pavan var'chavandîh î âtâsh avîrtar, va dravandân î ajash aîyyârîh va pânagîh vêsh vabîdûnayên.

(6) Va denâ-ich, aêgh mûn madam ŏlâ mûn tanû pavan hâvishtîh barâ ŏl aêrpadân râdînîdan vabîdûnayên, ajash pavan dastôbar gûftan-ich âmûkht yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ tanû pavan hâvishtîh barâ ŏl aêrpadân yehabûntan, daêna pavan dastôbar vabîdûnt gûftan-ich yehevûnêd; mûn pavan ŏlâ aîsh âzâdîh vabîdûnayên, zak kûnishn î haît daêna pavan vabîdûnt gûftan-ich afzâyînîd âmûkht-ich yehevûnêd. (7) Va denâ-ich, aêgh-ash gabrâ va nîshâ pavan hâvishtîh ŏl Zaratûhshtra yehabûntan âmûkht yehevûnêd, mûn nafshâ zagar va nâîrîg pavan dastôbarîh î Zaratûhshtra yakhsenunêd. (8) Va denâ-ich, aêgh-ash shapîrîh ŏl ŏlâ î shapîr châsht yehevûnêd, aêgh-ash

yehabûnd, mûn ŏl ŏlâ yasharûb î ar'jânîgîh î pavan zak khᵛâstag yehabûnd; yasharûb î ar'jânîg hû-daêna, mûn-ash pavan kardârîh î ar'jânîgîh î pavan zak khᵛâstag bavîhûnast yegavîmûnêd; va zak î ârzûg khᵛâstag, khᵛâstag î kam ranj vêsh sûd, pavan shapîrîh va frârûnîh mînishnîh î dâdâr, ôl ŏlâ î shapîr ar'jânîgîh padîraftâr hamâr. (9) Va denâ-ich, aêgh pavan-ash Chiyân-vidarg châsht yehevûnêd aêgh frûvâmând, mûn pavan Chish âshkârag barâ vazlûnêd; amat pavan râs î râst âshkâragîhâ sagîtûnd, ash pavan Chiyān-vidarg vidardan âmûkht yehevûnêd.

(10) Va denâ-ich, aêgh mûn yazishn pavan bûndag-mînishnîh, ash châshîd yehevûnêd aêgh pavan bûndag-mînishnîh gêhân frâdih yehabûnêd; hanâ-cha râî, mâ-ash, pavan zak î ŏlâ yazadân haêm, gehân afzâyînîdan zak î ŏlâ-shân nimûd âmûkht yehevûnêd; latamâ-ash, ŏl sûd-ăômandân Khûrdad Amûrdad, barâ châsht yehevûnêd, aêgh-yazadân yehabûnd.

1. Add ꝛ ꝛꝛꝛ—2. DE. ꝛꝛꝛꝛ—3. DE. ꝛꝛꝛꝛ

(11) Va denâ-ich, aêgh aêdûn zak î dravand, zak-ich î pâdakhshâî a-pâdakhshâî yehevûnêd, pavan zak zimân amat kolâ aîsh-l khavîtunêd aêgh amat lâlâ yasharâyîh. (12) Va denâ-ich, aêgh amat zak î pâdakhshâî Vishtâspa, zak-ich î pâdakhshâî yasharûb Zaratûhshtra, aêdûn zak î dravand Ar'jâsp a-pâdakhshâî.

(13) Va denâ-ich, aêgh dahishn-vêh ŏl Aûharmazda châsht yehevûnêd, aêgh yehabûnêd. (14) Va denâ-ich, aêgh pavan-ash kâmag amesûspend châsht yehevûnd, mûn khûrsandîh pavan zak î amesûspendân, aêgh far'jâm pavan mindavam î amesûspendân nigîrêd. (15) Va denâ-ich, aêgh khratû-ash ŏl ŏlâ châsht yehevûnêd mûn Zaratûhshtra, aêgh-ash yehevûnêd mûn mînishn ŏl Zaratûhshtra, ŏl daêna î Zaratûhshtra.

(16) Pâhlûm âzâdîh yasharâyîh haît.

CHAPTER LXI., BAGA NASK.

LXI. (1) Shâzdâhûm fargard *Spendmad*; havât daêna pavan ŏlâ mâhmân mûn benafshâ dânâg, ayôv nyôgshîdâr î dânâgân yehevûnêd. (2) Va denâ-ich, aêgh-ash bûndag-mînishnîh kûnishn var'zîd va âmûkht, mûn benafshâ bûndag-mînishn yehevûnêd. (3) Va denâ-ich, aêgh mûn kirfag âshkârîhâ vabîdûnayên, parvardâr î kirfag yehevûnêd.

(4) Va denâ-ich, aêgh-ash maînûg î abîdarîh padash mâhmân yehevûnêd, mûn dâm pavan frârûnîh parvarêd. (5) Va denâ-ich, aêgh-ash vâstar ŏl gaŏspendân yehabûntan âmûkht yehevûnêd, mûn gaŏspendân pâhrîj vabîdûnayên; mâ-shân vâstar dahishnîh levatâ pâhrîj sûd-ăômand.

(6) Va denâ-ich, aêgh mûn zak zyash mad yegavîmûnêd, nêvagîh ŏl ŏlâ î shapîr yehabûnêd; ash ŏl hamâg shapîr kolâ nêvagîh î ŏl ŏlâ î shapîr yehabûnêd; ash hamâg shapîr kolâ

1. ۱ inserted by me.—2. DE. ۱۱۱۱۱۱

nêvagîh yehabûnt yehevûnêd ŏl hamâg shapîr pavan râs î hamîh î pavan gaŏhar, srâdag, va chîgûnîh; va kolâ nêvagîh yahabûnt yehevûnêd pavan râs î bûndag-dahishnîh zyash tûbân.

(7) Va denâ-ich, aêgh mûn vichîr va dâtôbarîh râst vabîdûnayên pavan-ich paêdâgîh î madam bûkht va aîrikht, spâsăômand yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ dâtôbarîh bûn nîrang î var. (8) Va denâ-ich, aêgh mûn ŏl ŏlâ î dânâg zak zyash nîyâzag yehabûnêd, ash ŏl far'zânagîh bûn stavar nîrang yehabûnt, dânâgîh baên gêhân vakhshînîdan yehevûnêd.

(9) Pâhlûm âzâdîh haît yasharâyîh.

LXII. (1) Haftdâhûm fargard *Yezîg*; havât mûn daêna vâvarîgân yakhsenunêd, afash farmân debrûnayên, ash aîshân-ich padash âmûjînîd yehevûnêd; hanâ-cha

---

1. Better

râî, mâ-ash aîshân pavan denâ ŏl daêna *a*vîrtar tûbân hâkhtan ; bûn va *a*fzâr î hâkhtârîh, hâkhtârîh denâ aêgh bena*f*shâ daêna vâ*v*arigân yakhsenunêd, va a*f*zâr î hâkhtârîh denâ aêgh farmân bûrdâr î daêna yehevûnêd.

(2) Va denâ-ich, aêgh mûn nîrang î var î pasâkht va*b*îdûnayên, ash Chyâ(n)-vi*d*arg â*g*âsînîd yehevûnêd ; hanâ-cha râî, mâ za*k*-ich pasâkht—î maînûg var'zîh—aêva*g* madam tanîd, pavan haîtîh gŏkâî yehevûnd. (3) Va denâ-ich, aêgh mûn za*k* mindavam va*b*îdûnayên î pa*d*ash var*d*ishn î min sarîtarîh ŏl shapîrîh yehevûnêd, ash za*k*-ich î var*d*ishn î fra*sh*a*g*ard â*g*âsînîd yehevûnêd, gŏkâyîh-ich î bâharîg î var*d*ishnîh madam hamâyîg var*d*ishnîh râî.

(4) Va denâ-ich, aêgh mûn pavan gêhân var'zîdârân *d*vâdîh va*b*îdûnayên, adîn-ash *a*fzâyînîd yehevûnêd ; hanâ-cha râî, mâ var'zîdan î gêhân tûkhshâ*g*tar yehevûnd. (5) Va denâ-ich, aêgh mûn pavan drêgûshân nêva*g*îh

1. DE. adds ו.

vabîdûnayên, ash shân gêhân vakhshînîdan kard yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ pavan zak chim vêsh vakhshênd.

(6) Va denâ-ich, aêgh-ash dâmîh î Aûharmazda kard yehevûnêd, mûn khûdâyîh ŏl Aûharmazda; hanâ-cha râî, mâ giriftâr va paristâr î kirfag yehevûnêd. (7) Va denâ-ich, aêgh-ash vishûpishn î pavan Vohûman châsht yehevûnêd, mûn khûdâyîh ŏl Aûharmazda; hanâ-cha râî, mâ vinâs-kârân makhîtûnêd, pavan sarîtarân vishûpêd.

(8) Va denâ-ich, aêgh-ash mardûm î nêvag baên matâ afzâyînîd yehevûnêd, mûn matâ sardâr î nêvag gûmârêd. (9) Va denâ-ich, aêgh-ash âmûg î frârûn vakhdûnt nimûd yehevunêd mûn Vohûman jûshêd. (10) Va denâ-ich, aêgh-ash kûnishn î frârûn rûbâgînîd yehevûnêd, mûn ŏl zak î shapîr far'zânag gûbishn kûnishn î frârûn châshêd; hanâ-cha râî, mâ padîrishn rûbâg dahishnîh î frârûnîh pavan far'zânagân avîrtar yehevûnêd.

(11) Pâhlûm haît yasharâyîh âzâdîh.

CHAPTER LXIII., BAGA NASK.

LXIII. (1) Hashtdâhûm fargard *Ad-mâ-yavô*, havât pavan-ash bûndag-mînishnîh mardûm pavan frârûnîh âmûkhtan padash, va padash khûp shnâsag yehevûnd, mûn zak î bertâ-tarîhâ kûnishn; aêgh, baên Aûharmazda aêdûn tarsagâî chîgûn bertâ baên abû; hanâ-cha râî, mâ-ash zak î âsnîg bûndag-mînishnîh pavan kûnishn nimûdan, zak kûnishn srûdîg ŏl mînishn î mardûm fîrôgî-haît, padash khûp shnâsag yehevûnt. (2) Va denâ-ich, aêgh khûp shnasagîh î mindavamân pavan bûndag-mînishn yehevûnêd; ghal-ich bertâ ŏl abû pavan zak î âsnîg bûndag-mînishnîh, mûn padash spenjî-haît zak varena î pavan negadân stakhmagtûm tarsagâyî-haît; va mîn zak barâ, zak tarsagâyîh nîrûg-ăômandtûm, angûshînîdan aôbash tarsagâyîh î baên dâdâr.

(3) Va denâ-ich, aêgh-ash pavan khratû mindavam î yazadân vichîdan âmûkht yehevûnêd, mûn far'zânagîh pavan mindavam î yazadân; hanâ-cha râî, mâ mindavam î yazadân

vichîdan mâdîgân zak î far'jâm sûd, va far'jâm sûdîh pavan far'zânagîh khadîtunî-haît; min zak barâ, ŏlâ mûn pavan mindavam î yazadân far'zânag, ash pavan khratû mindavam î yazadân vichîdan âmûkht yehevûnêd.

(4) Va denâ-ich, aêgh-ash ŏl Frashŏshtra aûrvâkhmanîh î pavan yasharâyîh châsht yehevûnêd, aêgh-ash pavan kâr va kirfag kardan garemôg vabîdûnayên, mûn ŏl Frashŏshtra Khûrdad Amûrdad barâ châshêd, aêgh pavan dastôbar î ŏlâ yakhsenunêd. (5) Va denâ-ich, aêgh-ash pavan kâr va kirfag garemôg yehevûntan âmûkht yehevûnêd, mûn navag navag kirfag vabîdûnayên. (6) Va denâ-ich, aêgh-ash Aûharmazda sardârîh yehabûnêd, mûn ŏl Aûharmazda râmishn yehabûnêd; hanâ-cha râî, mâ râmishn ŏl Aûharmazda dâdâr aîsh, Aûharmazda râst bûndag, Aûharmazda râst bûndag sardâr yehevûnêd.

(7) Va denâ-ich, aêgh-ash hamâî ŏl vispa farmân pad

1. DE. May be a corruption of , *khratû*, as West supposes.

yehevûnd, mûn ŏl zak î yehevûnêd nêvagîh khûdâyîh; min-ich hanâ chim, mâ pavan hankhetûntan râyînîdan î zak î asha-gûn frârûn dâd, farmân kardag î avârîg frâj nigîrîdârîhâ dâmân sûdîh, zak î hamâî padâyishnîg nêvagîh baên dâmân nîvârêd; mûn râî âkhar-ich min zîndagîh zyash tanû va gêhân, pavan zak î ŏlâ dâd âînîn rûbâginishnîh râyînîd, ajash farmân padîh va khûdâyîh padvastag yehevûnêd. (8) Va denâ-ich, aêgh dâm-ash î Aûharmazda Vohûman netrûntan âmûkht yehevûnêd, mûn khûdâyîh ŏl Aûharmazda; pavan denâ chim, mâ padîsâî netrûntan âmûkht yehevûnêd, mûn khûdâyîh ŏl Aûharmazda; pavan denâ chim, mâ padîsâî netrûntan î ŏlâ khûdâî dâm pavan zôr î vêhîh, netrûnî-hastan î dâm pavan vêhîh zôr ŏl amaragân âshkâragî-haît zôr î vêhîh î Vohûman haît.

(9) Latamâ madam pasakhûn î ŏl Zaratûhshtra dravandân

1. DE. [illegible], may be *rûbâg-kûnishnîh*.

râî, aêgh:—"Baên drûjôg-dêmân pavan yehamtûnishn, pavan khâm margîh, a-pâdakhshâî havând, aêgh-shân hamâg anâgîh haît, afshân châra*g* bavîhûnast*an* lâ tûbân."

(10) Va denâ-ich, aêgh-ash maînûg î tarsagâyîh î pavan karîtunishn ŏl aîy*y*ârîh yehamtûnêd, mûn *b*aên sûd-ăômandân tarsagâî; hanâ-cha râî, mâ maînûg ŏl za*k* karîtuntâr *av*îrtar pad-vâchênd, zya-shân vâs*p*ûhara*g*ânîhâ yashtâr yehevûnêd; va aêva*g* va aêva*g* min maînûgân haît vâspûhara*g*ânîhâ yazishn, chîgûn maînûg î râdîh pavan vichîdâr-dahishnîh, maînûg î râstîh pavan hû-râstîh, va maînûg î mitrŏ pavan hû-mitrôîh, va maînûg î khûdâyîh pavan hû-khûdâyîh *av*îrtar yazî-haît; va ângûn-ich maînûg î tarsagâyîh vâspûhara*g*ânîhâ y*a*zish*n* pavan tarsagâyîh î *b*aên sûd-ăôûmandân yehevûnêd. (11) Va denâ-ich, aêgh za*k* î Aûhar*m*azda yash*t*an khᵛâstâr yehevûnêd, mûn khûdâyîh ŏl Aûhar*m*azda;

1. DE. ...

hanâ-cha râî, mâ dânâgîhâ bavîhûnast î min yazadân khûdâyân, pavan ar'jânîgînîdan î nafshâ tanû, pavan nêvagîh î min yazadân khûdâyân yehevûnêd.

(12) Madam pasakhûn î Aûharmazda ŏl Zaratûhshtra, amat-ash madam nafshâ, aîrmân, va vârûn pûrsîd, aêgh: "Zak lak nafshâ, va zak lak aîrmân, va zak lak vârûn, amat-ich aêgh zâdag yasharûb, mûn hanâ î lak daêna î mazdayasna rûbâgîh yehabûnêd, baên-ich khavîtunêd frâj aûshmûrêd, mûn hanâ î lak var'zishn î shapîr yehabûnêd frâj vâfrîgânîh, aêgh kardan î lak pavan vâfrîgân yakhsenunêd.

(13) Pâhlûm haît âzâdîh yasharâyîh.

CHAPTER LXIV., BAGA NASK.

LXIV. (1) Nôzdâhûm fargard *Kad-môg-ravŏ*, havâ-t pâhîh ŏl ŏlâ gŏspend châshîd; hanâ-cha râî mâ gŏspend pâh-ich baên.

---

1. DE· ·ᐅᐅᐅ

(2) Va denâ-ich, aêgh mûn gŏspendân râî vâstar sâjêd, ash mardûm pavan gŏspend srâyinîd yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ mardûm pavan gŏspend, va gŏspend pavan vâstar srâyishn. (3) Va denâ-ich, aêgh latamâ-îh gŏspend ŏl ŏlâ châsht yehevûnêd, mûn pâh ŏl Zaratûhshtra, aêgh pavan dastôbarî Zaratûhshtra yekhsenunêd; hanâ-cha râî, mâ pâh-ich gŏspend.

(4) Va denâ-ich, aêgh-ash pavan frârûnîh aŏj afzâyînîdan âmûkht yehevûnêd, mûn pavan dêr-zahyishnîh khᵛahyishnîh aûrvâkhmanîh yehabûnêd, aêgh zak mindavam vabîdûnayên zyash aûrvâkhmanîh yehabûnêd, aêgh zak mindavam vabîdûnayên zyash aûrvâkhman î dêrang-zimân yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ afzûn î aŏj avîrtar min râmishn, râmishn zak î dêr-padâî yehevûnêd. (5) Va denâ-ich, aêgh mûn yazishn î yazadân vabîdûnayên, adîn-ash aûrvâkhmanîh î min yazadân ôl nafshâ padvast yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ rasishn î yazadân aôbash yehevûnêd.

1. DM. [illegible]

(6) Va denâ-ich, aêgh-ash khratû î Zaratûhshtra âmûkht nimûd yehevûnêd, mûn mînishn ŏl daêna i Zaratûhshtra yehabûnêd. (7) Va denâ-ich, aêgh-ash pavan gûbâgîh hûzvân frâhanjînîd yehevûnêd, mûn pavan khratû vichîngar yehevûnêd. (8) Va denâ-ich, aêgh-ash ârâyishn ŏl ŏlâ châsht yehevûnêd mûn Zaratûhshtra, mûn daêna sûd-ăômandân; hanâ-cha râî, mâ min zak î ŏlâ-shân kevan yehevûnêd kûnishn va haêm va hâkhtârîh, mardûm ŏl daêna î Zaratûhshtra ârâyênd. (9) Va denâ-ich, aêgh mûn ŏl aîshân râs î frârûn âmûjêd, ash pavan dânâgîh î frâhanjînîd yehevûnd; hanâ-cha râî, mâ pavan rŏshnîh î zak râs khadîtûnd va vabîdûnd, va padash frahânjî-hênd.

(10) Va denâ-ich, aêgh-ash nîyâyishn î amesûspendân kard yehevûnêd, mûn stâyîdâr i amesûspendân. (11) Va denâ-ich, aêgh-ash aîyyârîh min yazadân vakhdûnt yehevûnêd, mûn ŏl ŏlâ î khvâstâr zak zyash jûshag yehabûnêd, mâ-ash nafshâ tanû pavan aîyyârîh ar'jânîgînîd; va amat-ash ar'jânîgînîd

adîn-aṣh vaḳhdûnt yehevunêd; va ḳhᵛâstâr zak yehevûnêd mûn-aṣh ḳhᵛâstâr î lâ pavan pûmâ, barâ pavan ar'jânîgîh va jûṣhag va zak zyaṣh madam ṣhapîr.

(12) Va denâ-iċh, aêgh-aṣh baên yôm ŏl aŏṣh ċhâṣht yehevûnêd, aêgh pavan dakhṣhag vabîdûnayên, mûn baên nîyâyiṣhn; aêgh kâr va kirfag zyaṣh baên yôm barâ âvâyad kardan, barâ ŏl dadîgar yôm lâ spûjêd; hanâ-ċha râî, mâ-aṣh aŏsh min ḳhîr han-bêṣhîh î kârân bûjînîdan, madam kârân bûr'zînîd yehevûnêd. (13) Va denâ-iċh, aêgh-aṣh baên ahvân bûndag dahiṣhnîh ċhâṣht yehevûnêd, mûn baên ahvân mîniṣhn aêgh zak mindavam vabîdûnayên î baên gêhân vêh ṣhâyad ketrûnast, ċhîgûn nîvârdan î hû-khûdâyîh, va hû-daênaîh, va dâd î âînîn î frârûn, (va) avârîg mûn mânishn nîvâriṣhn, va zîviṣhn î mardûm baên gêhân padaṣh yehevûnêd; kḥᵛêṣhînîdan î zak kardâr bûndag-dahiṣhnîh âe bûr'zîh haît zyaṣh min zak rabâ kardârîh.

(14) Haît yaṣharâyîh âzâdîh pâhlûm.

CHAPTER LXV., BAGA NASK.

LXV. (1) Vîstûm fargard *Vôhûkhshatra, a*fash gûft Aûha*r*maz*da* ŏ*l* Spîtâmân Zaratûhshtra, aêgh: "Mûn kevan pavan khûdâyîh pâdakhshâî hav*â*-nd; mard*û*m î sâstâr, î dravand drûjan, lâ kevan pavan khûdâyîh; ŏlâ-ich î drûjînîdan *b*aên ahû î astăômand min shivan bar*â* vânîn-*âe*, va margîh va sîj va drûjîshn bûjînênd, mâ-ash lâ bûjînênd." (2) Va denâ-ich, aêgh: "Amat-shân khûdâyîh bar*â* ŏ*l* ŏlâ î shapîr yehabûnt hav*â*-*âe*, bûjîhast-*âe* pavan zak î ŏlâ khûdâyîh; zak-ich î drûjînîdag min shîvan bar*â* vânîn-*âe*, va margîh va sîj va drûjishn."

(3) Va denâ-ich, aêgh mûn bûndag-mînishnîh ŏ*l* nafshâ vabîdûnayên, ash yasharâyîh vabîdûnt yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ pavan bûndag-mînishnîh röshnî-haît zak î jân chashm î vînâg î yasharâyîh. (4) Va denâ-ich, aêgh-ash îsht î pavan khûdâyîh bar*â* shâyad yehabûnt*an* châsht yehevûnêd,

1. DE. adds. ı

mûn khûdâyîh ŏl ŏlâ î hamâg-rûbishn vabîdûnayén; hanâ-cha râî, mâ ŏlâ î hamâg-rûbishn khûdâî nigîrishn, va andâzishn, va kûnishn, madam zak î amargân îsht, va sûd î pavan khûdâyîh î shâyad kardan.

(5) Va denâ-ich, aêgh-ash pavan Vohûman milayâ yehabûntan âmûkht yehevûnêd, mûn yazishn î yazadân Vohûman-mînishnîhâ vabîdûnayên; hanâ-cha râî, mâ mînishn pavan Vohûman-mînishnîh, aûstîgân hûzvân pavan Vohûman-milayâih khûginîdag yehevûnêd. (6) Va denâ-ich, aêgh-ash avinâsîh min âmând kirfagîh âmûkht yehevûnêd, mûn pavan frârûnîh mânêd; hanâ-cha râî, mâ-ash vichârd frîzvânîg kirfag-ich baên.

(7) Va denâ-ich, aêgh-ash kâdâ shapîrîh kardârîh pavan vêhîh kardârîh aîyyârînîd yehevûnêd, mûn baên ahvân bûn-dahishn, aêgh-ash zak î barâ âvâyad yehabûntan barâ yehabûnêd; hanâ-cha râî, mâ kâr-1 î pavan 1000 gabrâ madam yegavîmûnêd, amat aêvag zôr î nafshâ padash ŏl kâr debrûnâñd,

1. Better ירוֹשׁ וּמֵשׁ *hamág-röshan*, "all-enlightened," According to DE. ירוֹשׁ וּמֵשׁ *hamag-râbishn*, "all-progressive."

ash 999 gabrâ pavan zak kâr aîyyârînîd yehevûnêd.

(8) Va denâ-ich, aêgh-ash zak î yasharâyîh râs lâ nîhânînîd âmûkht yehevûnêd, mûn hû-mînîdâr pavan yasharâyîh; hanâ-cha râî, mâ-ash âzvan va raêshag î yasharâyîh min mînishn a-neskhûnt. (9) Va denâ-ich, aêgh-ash bûndagîh î pavan zak î gŏspendân lâ âvâyad kardan âmûkht yehevûnêd, mûn gŏspend pavan dastôbar î sûd-ăômandân yakhsenunêd; hanâ-cha râî, mâ-ash âmûjênd va farmâyênd.

(10) Va denâ-ich, aêgh-ash kadag-bânûgîh vabîdûnt âmûkht yehevûnêd, zak nêshâ mûn tarsagâyîh î shôê aûrvâkh-manîhâ vabîdûnayên; hanâ-cha râî, mâ-ash kadag-bânûgîh pavan khûshnûdîh î shôê, va khûshnûdîh pavan-ash tarsagâyîh, va tarsagâyîh pavan râmishn yehevunêd. (11) Va denâ-ich, aêgh-ash daêna pavan dânâgîh jûshîdan âmûkht yehevûnêd,

mûn-ash padmânîg Vohûmanîg; hanâ-cha râî, mâ Vohûmanîg padmânîgîh shnâsî-haît daêna. (12) Va denâ-ich, aêgh-ash zak î Aûharmazda râmînîdârîh vabîdûnt yehevûnêd, mûn ŏl Aûharmazda châshêd.

(13) Haît yasharâyîh pâhlum âzâdîh.

CHAPTER LXVI., BAGA NASK.

LXVI. (1) 21-ûm fargard *Vahishtôg-îsht*, frâj-ash zak gûft yasharûb Zaratûhshtra, aêgh: "-Ash yazishn kard mûn zak î lenâ yashtan hû-mînishnîh afash." (2) Va denâ-ich, aêgh mûn daêna pavan tanû mâhmân, ash Vohûman va mânsar pavan tanû mâhmân, maînûg î vêhîh î padmân. (3) Va denâ-ich, aêgh-ash daêna î shapîr pavan milayâ va kûnishn âmûkht yehevûnêd, mûn yazishn Vohûman-mînishnîhâ vabîdûnayên. (4) Va denâ-ich, aêgh-ash amesûspend pavan tanû mâhmân yehevûnd, mûn Vohûman jûshêd; hanâ-cha râî, mâ-shân mâhmânîh pavan rŏshnîh

va dagyâîh, va hû-bŏdîh, va pavan Vohûman rŏsĥnî-haît, dagyâî-haît, hû-bŏdî-haît tanû,

(5) Va denâ-iĉh, aêgh-aṣh mardûm pavan kirfag kardan tûkhṣhâgînîd yehevûnêd, mûn dahiṣhn ol kirfag-garân vabîdûnayên. (6) Va denâ-iĉh, aêgh mûn râs î sûdăômand *jûṣhêd* aṣh aîṣhân-iĉh ham-râs vakhdûntan âmûkht yehevûnêd. (7) Va denâ-iĉh, aêgh-aṣh bertâ pavan bertârîh ŏl abîdarîh yehabûnêd, mûn ŏl bertâ tarsâgayîh î baên abîdar âmûjêd; hanâ-ĉha râî, mâ-aṣh pavan bertârîh aûstîgânînîd yehevûnêd. (8) Va denâ-iĉh, aêgh-aṣh pâdakhṣhâyîh î Vohûman âmûkht yehevûnêd, mûn hûnar zyaṣh haît pavan frârûnîh yakhsenunêd; hanâ-ĉha râî, mâ min pâdakhṣhâyîh î vêhîh yehevûnêd sûd a-padgârîh î hûnarân.

(9) Va denâ-iĉh, aêgh-aṣh ŏl abû bertâ pavan nîṣhâîh yehabûnt

1. DE. omits.

yehevûnêd, aêdûn-iĉh ŏl avârîg gabrâ nîsĥâ, mûn ŏl bertâ va avârîg nîsĥâ tarsgâyîh î baên abû va sĥôê âmûjêd; va aêdûn-iĉh mûn nîsĥâ-1 gabrâ-1 pavan kadag-bânûgîh frahânjînêd; mâ nîsĥâ sûdăômand nîsĥâîh î gabrâ pavan tarsgayîh î baên sĥôê, va kĥûp frahâkhtîh î pavan kadag-bânûgîh yehevûnêd. (10) Va denâ-iĉh, aêgh-ash tarsgâyîh-iĉh nîsĥâ ŏl sĥôê yehabûnt yehevûnêd, mûn nîsĥâ-1 barâ ŏl gabrâ-1 yehabûnêd, mâ kĥûdash dâdâr pavan-iĉh kăr î zak kĥûd-ash yehabûntan sepâs-ăômand yehevûnêd.

(11) Va denâ-iĉh, aêgh-ash bûn va bar ŏl Aûharmazda yehabûnt yehevûnêd, mûn âvâyêd barâ ŏl Aûharmazda yehabûnêd, va bûkhtishn î hamâyîg âmûjêd; frârûn âvâyêd bûn î bûkhtishn, bar î frârûn âvâyêd. (12) Va denâ-iĉh, aêgh-ash ŏl kadag-kĥûdâyîh han-bârîd yehevûnêd, mûn babâ î kadag

1. DE. ◻ אבוי—2. DE. omits.—3. DE. אבוי

CHAPTER LXVII., **BAGA NASK.**

CHAPTER LXVIII., **BAGA NASK.**

ŏl dânâgân vishâdîh yakhsenunêd; kadag tanû babâ î kadag, gŏsh, va chashm, va pûmâ.

(13) Haît âzâdîh yasharâyîh pâhlûm.

LXVII. (1) 22-ûm fargard *Aîrman* bûn, afdûm prashn pûrsîd i 5 gâsân, barâ-ash ŏl Aûharmazda khûdâyîh châsht yehevûnêd—aêgh-ash tanû î nafshâ khûdâî vabîdûnân—mûn zak vabîdûnayên î min zak jîvâg paêdâg: *Yâ erezhejyôi dâhî drigaŏvê vahyô*: mûn ŏl ŏlâ î râst zîvishn drêgûsh vehîshn yehabûnêd, bûkhtishn î min Khayabîd, hangerdîgîh î kolâ nêvagîh.

(2) Haît âzâdîh pâhlûm yasharâyîh.

LXVIII. (1) Madam vichîdag î min hamâg *Yasht* vakhshînîdâr havâ-nd.

---

1. For *vishâdîg*.—2. DE.

(2) Ŏlâ-shân sûdăômand mûn vakhshtênd ŏl î vakhshînîdâr, aêgh nêvagîh pavan ŏlâ vabîdûnând, mûn zak î pavan aîshân nêvagîh vabîdûnayên. (3) Aêdûn yasharûb î pâhlûm mînishn yehabûnêd, mûn zak pavan Vohûman madam yehamtûnêd, nêvagîh î ŏlâ î âshkârag bêshîdâr, gabrâ î yasharûb î zadâr dravandân, mûn pavan zak î Aûharmazda, va pavan zak î Zaratûhshtra vakhshînêd, aêgh pavan padmân kûshêd

(4) Ŏlâ î stakhmag gabrâ î yasharûb râî, pasakhûn gûft:—"Mizd î zadâr va vakhshînîdâr—zak gabrâ mûn zadârîh va vakhshînîdârîh khavîtunêd—zyash sarîtar mizd ŏlâ î dravand aêdûn chîgûn-ash zadârîh, ash pavan dûsh-mizdîh min 2-ân maînûgân, ash jûshîd mûn dravand zak î sarîtar var'zishn; hanâ-cha râî, mâ kolâ yasharûb aîsh-1 gâsânîg; mâ amat pâdakhshâî zak î dravand aêdûn zak yasharûb, zak-ich î pâdakhshâî a-pâdakhshâî."

1. So DE.—2-2. E. illegible —3. DE. omits.

(5) Zaratûhshtra pavan zadârîh ŏl dravandân sajîtûnt, pavan zak rûbishn Aûharmazda gûft, aêgh: "Lak aêdûn pavan zadârîh ŏl dravandân sajîtûn-âe pavan dâdistân; mâ aêdûn lak va harvispôgûn yasharûb pavan khûdâî yakhsenund. (6) Pavan-ich mîn vichîr nîrang î var mûn zak î haît haîtunînêd yehabûnêd, aêgh-ash zak î târîg röshan barâ vabîdûnayên. (7) Lak-îch hâvand zak Aûharmazda aêdûn pavan yashtan khûdâyîh; aêgh-ash khûdâyîh, aêgh-ash khᵛâstag va pâdakhshâyîh aêdûn pavan frârûnîh dâsht yehevûnêd; chigûn lak mûn aêdûn ŏl gêhân anâkûshîdâr pavan yasharâyîh frêh-dahishnîh vârîshn dahishnîh; mas-îch zak î yasharûb pavan yasharâyîh hêmnunêd, va mas zak î dravand pavan dravandîh.

(8) Pavan zak farmâyishn ash gûft Zaratûhshtra, aêgh: "Âshkârag bêshîdâr gabrâ î yasharûb, Aûharmazda hâkht sûdăômand, aêgh jûshêd gêhân î astăômand î yasharâyîh, va zak î

1-1. DE. ɔʍoɹɟ

ŏlâ madam bavîhûnêd tarsagâyîh mûn padmân î yasharâyîh padash; aêgh padmân î kâr va kirfag khavîtunêd." (9) Stih râî pasakhûn gûft, aêgh: "Zak î shaêdân lakhvâr gûmîkhtêd, chand yehevûnêd vad amat zak î shaêdân ŏl shaêdân lakhvâr gûmîkhtêd, vad amat vakhshînîdâr yehevûnd ŏl zak î nafshâ stî, aêgh-shân nêvagîh ŏl nafshâ tûbân bavîhûnastan, zadârhavâ-nd yasharûbân."

(10) Zak î zadâr î dânâg râî pasakhûn gûft Sŏgshâns, aêgh: "Pavan râs î ŏlâ yehevûnêd amat lakhvâr gûmîkhtêd."

(11) Pavan zak drûjishn ash gûft Aûharmazda, aêgh: "Nêvag ŏlâ mûn drûjishn ajash levît." (12) Ŏlâ mûn râî Yima mad yegavîmunêd râî ash gûft, aêgh:—"-Ash mizd yehamtûnêd mûn lâ zadâr, va lâ vakhshînîdâr, va lâ pâdakhshâî, va lâ a-pâdakhshâî."

(13) Pavan zak hâchishn ash gûft Vohûman, aêgh:—"Zak ahû va zak ratû, mûn li yasharâyîh pavan tanû afzâyînam."

1. DE.

(14) Pavan zak farmâyishn, ash gûft, Spendarmad, aêgh :— "Aêdûn zak î âgâs dahishnîh yehevûnêd, gabrâ-1 î dânâg yehevûnêd, mûn li daêna pavan dakhshag barâ vabîdûn; mâ ŏlâ zak î lanâ yasht, aêgh khᵛâstag pavan khᵛêshîh î lanâ dâsht yegavînûnêd, mûn pavan gûbishn gêhân î yasharâyîh frêh-dahishnîh. (15) Zak zak î li vaêrâyishn, afam zak kâmag, aêgh-am zak âvâyad; va zak jûsham mûn barâ khavîtun-âe, aêgh zak î yasharâyîh vaêrâyishn; mûn-ich lak min lanâ, Zaratûhshtra! srûb va kûnishn î pâhlûm pûrs-âe, pavan bûndag-mînishnîh kevan pavan kolâ 2 yedâ; kûnishn i var'zam barâ nigîr, zak î li vabîdûnamã, lak-ich ghal vabîdûnã. (16) Pavan yashtan i lak, Zaratûhshtra! râd havâ-âe, mûn pavan yazishn râd havâ-âe; lak mûn-at tanû hêmnunêd, yehabûntan i khᵛâstag[1] râî padgâr râd[1] levît; Zaratûhshtra î vakhshînîdâr pavan vakhshînîdârîh mizd, Zaratûhshtra i zadâr pavan zadârîh mizd, Zaratûhshtra î zadâr va vakhshînîdâr pavan zadârîh va

1-1. Better ... .

vakhshînîdârîh mizd. (17) Madam pûhal î ŏlâ mûn âtâsh pavan varîh shem karîtunêd, chîgûn amat-ash âsîn î vidâkht pavan gulûg madam lakhvâr tachênd, va zak ŏlâ zindag yaz-âe—ŏlâ mûn jûshishn pavan nêvagîh—aêgh kâr va kîrfag pavan apâ-bîmîh vabîdûnayên; ash kâmag-ich levatâ shâyad khavîtunastan, aêgh-ash âvâyêd râî kard."

(18) Pavan zak farmâyishn, ash gûft Aûharmazda, aêgh: "Aêdûn ŏl zak î lanâ Shatraver lâlâ-hanjishnîh." (19) Pavan zak prashna, ash gûft Aûharmazda, aêgh:—"Aêdûn ŏl zak î lanâ pavan Vohûman yehamtûnî-haît, ŏl daêna î lanâ pavan frârûnîh shâyad madan. (20) Râst zak, Zaratûhshtra! pavan khûdâyîh pâdakhshâî, mûn gŏsh âsrînêd denâ daêna, aêgh rûbâg barâ vabîdûnayên; mûn pavan denâ yehabûnî-haît amargîh, va kâmag hû-chashmîh zak zak î li daêna, Zaratûhshtra! î pâhlûm, mûn denâ î li gêhân pavan yasharâyîh frêh-dahishnîh avâgînêd."

1. DE. ابل, better ابل

(21) Pavan zak î ŏlâ, aŝh gûft Aûharmazda, aêgh:—"Min zak î mas gavâyîh, amat dravand ŏl ŏlâ î dravand benafŝhâ pavan *a*-gavâî yakhsenund; mûn zak î ŏlâ kûnishn aŝh min Akôman mînishn.

(22) Min hanâ-cha, amat ŏl lak kolâ 2 yehabûnî-haît, Khûrdad va Amûrdad, pavan zak râs—amat *af*zûnîg maînûg va pâhlûm mînishn havâ-*aê*—aêgh zak î khavîtun-*âe* barâ vabîdûnâñ-*âe*, va zak î lâ khavîtun-*âe* lakhvâr pûrs-*âe*."

(23) Min ŏlâ î haît khratû Aûharmazda, ŏlâ î yehevûnêd khratû, Zaratûhshtra pûrsîd ŏlâ î ana-haît râî, mûn âkhar lâ yehevûnêd, mûn-shân lâ aêdûn hager-ich stî yehevûnt î kûst î frârûnîh, *af*shân lâ yehevûnêd min kevan *frâj*.

(24) Pavan zak padîrag nisânishnîh aŝh gûft Aûharmazda, aêgh: "Andarg harvispô-gûn gabrâ-ân î yasharûbân, î zadâr

1. DE.

dravandân, ghal yemellûn, pavan-ich zak i paêm barishn zôhar shîr-âê padmân shnâyînênd farâkhûînîm, kabed jân nêvagîh kardan."

(25) Pavan zak farmâyishn ash gûft, Aûharmazda, aêgh:— "Nêvag ŏlâ mûn gar'zishn ajash levît, va jân î chîgûn denâ bavîhûnêd: *Gerezôi....âkhsô.....* (26) Mânsar ŏl lak Zaratûhshtra! am pânag yehabûnt pasakhan î *Kemnâ*, mûn pêsh Kaî-Vishtâspa ham-hakhagîh, zak li yasharûb dûst, mindavam î âshkârag min zak î var'zîd, min zak chîgûn ghal âvâyad var'zîdan. (27) zak î a-padmânag gabrâ gûbishnîh havâ-t kadbâ, hamâg a-padmân havâ-t; hanâ râî, hamâg lâ zak î shapîr gabrâ yakhsenunêd, mâ amat pâdakhshâî zak dravand haît, zak î yasharûb, zak-ich î pâdakhshâî a-pâdakhshâî yehevûnêd; zak î yasharûb aêdûn zak î dravand, zak-ich î sharîtâ a-pâdakhshâî yehevûnêd, aêgh barâ aîrikhtêd, afash dârishn barâ yensegûnâñd."

1. DE. adds).

(28) Sûd-âŏmandân râî pasakhûn gûft, aêgh:—"Min zak î mizd î zadâr va vakhshînîdâr havâ-nd, ŏlâ-shân sûd-âŏmand mûn zadârîh va vakhshînîdârîh havâ-nd, ŏlâ î vakhshînîdâr Aûharmazda mûn zadârîh va vakhshînîdârîh khavîtunêd."

(29) Amat pavan zadârîh min Aûharmazda dravandân râî, madam prashn yehevûnt, pavan zadârîh î latamâ ŏlâ î khûdâî râî pasakhûn gûft, aêgh:—"Mizd mûn zak i pâhlûm dâtô-barîh aêdûn châshîd, aêgh vichîr vabîdûnayên zak î zadâr va vakhshinîdâr, Sŏgshâns." (30) Zaratûhshtra pasakhûn gûft, aêgh: "Mizd zak yehabûnêd." (31) Va zak zadâr î dânâg pasakhûn gûft Sŏgshâns, aêgh:—"Pâdfrâs zak vabîdûnayên."

(32) Zak chand gŏspendân, zak-ich î gŏspend paêdâg yasharûb râî gar'zî-haît, denâ gar'zishn: "Chand vad amat vakhshînîdâr

1. Inserted by me.—2. DE. repeats ۱۶-۲۵۷۵

yehevûnêd, zak-ich î a-kâmag khûdâî? Chand zimân vad zak yehevûnêd, vad amat dravand î zadâr, î âhûgînîdâr sharîtâ, zak a-pâdakhshâî ?" (33) Mâ, kâmagîh-ash râî gar'zêd aêgh, vad vakhshînîdâr yehevûnâd, zak-ich î a-kâmag khûdâî, aêgh, vad zak î vakhshînîdâr pâdakhshâî yehevûnâd.

(34) Pavan zak gar'zîshn zyash gûft Aûharmazda, aêgh :— "Lâ aêdûn ahûîgîh vindishn denâ gar'zishn; hanâ râî, amat khûdâî pavan khûdâî lâ yakhsenund, va lâ dahishn î ratûîh min yasharâyîh chîgâmchâî, chand yasharûbân râî ghal âvâyad gûftan min kevan *frâj*, vad amat vakhshînîdâr yehevûnêd, zak-ich î a-kâmag khûdâî."

(35) Chand milayâ î maînûgân râî î pavan mînishn va gûbishn kûnishn-cha, ghal âvâyad gûftan aêgh, âmâr ghal vabîdûnayên, hamâî vad kadârchâî vindishn zadâr va vakhshînîdâr va pâdakhshâî va a-pâdakhshâî. (36) Chand yehevûnêd î denâ prashn ghal âvâyad pûrsîd, vad ŏlâ î yasharûb

zak î dravand a-gavâî haît, zak yasharûb ash pavan gavâyîh paêdâgînênd, pavan zadârîh zak î yasharûb paîtîyâragînênd. (37) Chand yehevûnêd amat[4] denâ pasakhûn ghal âvâyad gûftan vad zadârîh padkâr-dâr va khvêshâvand. (38) Chand yehevûnêd vad[5] zak aîsh-1 jûshîd amat[4] yasharûb vakhshînîdâr yehevûnd, nêvagîh kardâr chand dravandân-cha yasharûbân-ich râî ghal âvâyad kardan, vad amat dravand î zadârîh î padkâr-dâr pâdakhshâî.

(39) Mâ kâmag-dahîh râî frâj gûft, aêgh: "Ŏlâ barâ khavîtûnând aêgh, Aûharmazda râst vichêd, Aharman râst lâ vichêd. (40) Va aêgh vad barâ khvîtunând aêgh pâdafrâs î dravandân ghal âmûkhtishn aêgh ŏl tôm ahvân ghal yehamtûnd, aêgh ŏlâ-ich î ham-hastânîg ash mizd yehabûnd, va aêgh dravand ghal zanishn havând, aêgh yêzad tûbângartar havând, aêgh

1. Here ۲۳ for ۱۶—2. Here ۶۱ for ۶۱ or ۶۱·—3. DE. ۱۱۳۷ for ۱۱۳۷ *yêzad*.—4. *Amat* in the sense of *mûn*.—5. ۶۱ in the sense of *ŏl* or *ŏlâ*.

yaŝharmôg barâ kûŝhênd, va aêgh min sarîtarîh barâ ŏl vêhîh vardênd, va aêgh zak î dravandîhâ pavan hûzvân hêmnunînêd, aêgh frârûn parvardârîh î dâmân râî khvêtugdas kardan, va aêgh ŝhaêdân tarmînîd; va aêgh aêdûn zak î dûsh-khûdâî dravand, va aêgh ana-yâtûnishn havând aêgh Aûharmazda vinâs va kîrfag âmâr ghal vabîdûnayên."

(41) "Va pavan kâr va kirfag kardan tûkhŝhâgtar yehevûnând, va min vinâs vêŝh pâhrîjênd, hamâî vad kadârchâî vindishn, zak pavan zîndagîh va zak pavan â-zîndagîh, ghal yehamtûnêd. (42) Afŝhân pâdfrâs pavan tanû-âŏmandîh bûndag lâ vabîdûnâñd, va drûj stih lâ a-vakhsî-haît; va kolâ aîŝh-I lâlâ aûshmûrîd, va kolâ aîŝh ŏl mindavam i Aûharmazda bûndag farjâmînêd, va drûj lâ vânî-haît, va pâdfrâs bûndag lâ vabîdûnâñd.

(43) Va kolâ aîŝh Aûharmazda afzûnîg lâ mînêd ghal

1. DE. ۱۴۱ for ۳۲۴۱

ketrûn-*âe*, va kol*â* aîsh tanû lâ bûnda*g* yehabûnê*d*; pavan drû*j* gha*l* rêshênd, va dush-khratû gha*l* yehevûnd. (44) Va kolâ aîsh ŏ*l* ŏlâ î shapîr vêhîh lâ yehevûnê*d*, va sarîtarîh drû*j* shapîr gha*l* merenchênd, va sarîtar shapîr lâ shnâsand; va dravand dîn gha*l* aûshmûrênd, dûstîh ŏ*l* kâr lâ yehabûnd, va dûsh-var'*zî*dâr gha*l* yehevûnd.

(45) Va yasharûb î maînûg stih pâhlûm sharîtâ vakhshînî*d*âr yehevûnê*d*, za*k*-ich î â-kâma*g* khûdâî; va aê*d*ûn za*k* î dravand, za*k*-ich î sharitâ *a*-pâdakhshâî yehevûnê*d*, pavan za*k* zimân amat kolâ aîsh rûbân *b*aên garô*d*emâna yehabûnê*d*, va amat kolâ aîsh khavîtun-*âe* aêgh bêshî*d*ârân bêsh yehevûnê*d*, aêgh amat yaza*d*ân *a*jash bavîhûnd, bar*â* dûsh-ahû vad[2] bar*â* yehabûnd.

(46) Va amat kolâ aîsh âyazishn î amesûs*p*endân a-sû*d*agîhâ va*b*îdûnâñd, va amat kolâ aîsh khavîtund aêgh Gŏsh-aûrvan gar'*zî*d, aêgh za*k* î gŏs*p*end tâshî*d*âr pûrsî*d*, aêgh: "Mûn

1. DE. ꐏꐓꐤ, better *amat yazadân*.—2. *Vad*, in the sense of *ŏl*.

gŏspendân *sar*dârîh ? Lâ pavan â-bêshîdârîh?" Ashavahishta pasakhûn, aêgh "-ash pâdfrâs va*b*îdûnâñd."

(47) Kôlâ aîsh khavîtunêd aêgh yazadân baên rŏshanîh pavan vînishn aûrvâkhmanîh; va amat kolâ aîsh-1 ratûîh î Aûha*r*mazda âgâs yehevûnêd; va amat kolâ aîsh-1 khavîtunêd aêgh-ash vishûpishn î min Ganrâg Maînûg châra*g* i dânishnig gûft; va amat kolâ aîsh-1 khavîtunêd aêgh za*k* *afz*ûnîgîh î pavan mânsar Aûharmazda tâshîd; va amat kolâ aîsh khavîtunêd aêgh aêrpat pâhlûm; va aêgh za*k* kolâ 2 Aûharmazda pavan maînûgîhâ vakhshînêd; va aêgh Vohûman zâg î Aûha*r*mazda, va aêgh S*p*enda*r*mad Aûha*r*mazda nafshâ, va aêgh za*k* kolâ 2 khayâ ŏlâ î frôvâft, va aêgh pavan za*k* î nafshâ mînishn va khratû, khayâ yehabûnt, va aêgh ya*z*adân khang de*b*rûnâñd.

1. DE. ۱۳۵۰۴, *better amat yazadân.*—2. So DE.—3. DE. ـر—4. DE. ۱۳۵۰۳

(48) Va amat kolâ aîsh zak î denâ ahvân, zak ahvân râî âvâyad kard, khavîtunêd kardan; va amat kolâ aîsh zak î nafshâ maînûg pavan kûnishn dûst; va amat kolâ aîsh Aûharmazda bûrdâr tanû yehevûnêd. (49) Va amat kolâ aîsh-l khavîtunêd aêgh ŏlâ mûn-ash shaêdâ î ana-nyôgshîdâr pavan tanû mâhmân, ash mizd lâ yehabûnd; va amat kolâ aîsh rûbân î nafshâ a-marg vabîdûnayên; va amat kolâ aîsh bar pavan khvêshîh î Aûharmazda yakhsenunêd.

(50) Va amat kolâ aîsh zŏta î pavan yasharâyîh *avêzag* yehevûnêd; va amat kolâ aîsh sûr ŏl amesûspendân yehabûnd; va amat kolâ aîsh khavîtunêd aêgh min zak î ŏlâ-shân bandag ham-kardârîh, va amat ŏlâ-shân pavan agavîn rûbân. (51) Va amat kolâ aîsh-l tanu yehabûnêd; va amat kolâ aîsh ghal yazishn va stâyishn î ŏlâ-shân sajîtûnêd; va amat kolâ

1. DE. ١٣٥, so also iu the Pahl. Version of Yasna XXXIII, 8, c.; it may be for *dâvar, dâtôbar,* "a judge,"

aîsh-l khavitunêd aêgh zakâî î min ŏlâ-shân *naêchîd tem anyem*; va amat kolâ aîsh khavîtunêd aêgh pavan zak î ŏlâ khûdâyîh, frashagard pavan kâmag baên ahvân yehabûnî-haît.

(52) Va amat kolâ aîsh daêna rŏshan khavîtunêd; va amat kolâ aîsh daêna pavan sardâr va vârûn yakhsenunêd; va amat kolâ aîsh khavîtunêd aêgh paêdâgîh î le-denâ pavan ŏlâ shâyad yehevûnt; va amat kolâ aîsh Aûharmazda afzûnîg mînêd; va amat kolâ aîsh khavîtunêd aêgh amat zak yehevûnêd, nêvagîh pavan kâmag khûdâyîh yehabûnî-haît; aêgh va amat-ash, pavan kâr va kîrfag kardan ŏl karîtund-âe, mizd yehabûnêd. (53) Va amat kolâ aîsh gŏspend yazadân shapîrân yehabûnêd; va amat kolâ aîsh khavîtunêd aêgh mûn yasharâyîh pavan kûnishn, ash zak î stavar bûndag-mînishnîh ghal yehevûnêd; va amat kolā aîsh min Aûharmazda kabed aîyyârîh mînêd; va amat kolâ aîsh haêm vaêrâstan

1. DE. ‹ —2. DE. ‹

yemellûnêd; va amat kolâ aîsh yazishn kardan yemellûnêd; va amat kolâ aîsh zak sûd pavan râd-dahishnîh yahabûnêd. (54) Va amat kolâ aîsh khavîtunêd aegh zak î ŏlâ nîyâyishn, amat baên garôdemânîgîh ash yehabûnêd; va amat kolâ aîsh khavîtunêd aêgh-shân pavan zak î Aûharmazda khûdâyîh kard; va amat kolâ aîsh-l khavîtunêd aêgh vad amat daêna î fratûm dahishn-âe, denâ dakhshag aêdûn dârishn *hvô zî dregvâo.*

(55) Va amat kolâ aîsh-l khvâstag pavan dastôbar î yasharmôgân lâ yakhsenunêd; va amat kolâ aîsh khavîtunêd aêgh amat lâlâ yasharâyîh, va amat kolâ aîsh-l dâdag-gûbîh ôlâ-shân vabîdûnând; va amat kolâ aîsh-l âgâs yehevûnêd; va amat kolâ aîsh-l khadîtunêd aêgh zak abû î yasharâyîh; va amat kolâ aîsh-l khavîtunêd aêgh zak maînûg î afzûnîg pavan ŏlâ haît. (56) Va amat kolâ aîsh khavîtunêd aêgh

1. DE. ۱۳۵۵ —2. DE. ۱۳۶۲۵ —3. DE. ۱۳۵۶۱

amat khᵛâstâr haît kabed zadâr i dravandân, va amat kolâ aîsh-1 nîyâyishn î Aûharmazda yemellûnêd; va amat kolâ aîsh-1 khavîtunêd aêgh zak lanâ khᵛârîh, aêgh zak dâm Aûharmazda nafshâ; va amat kolâ aîsh-1 âmûkhtêd, kolâ aîsh-1 pavan daêna î pâhlûm â-yûjêd.

(57) Va amat kolâ aîsh-1 khavîtunêd aêgh Vohûman dâm netrûnêd; va amat kolâ aîsh-1 pavan zak mizd pavan kâmag pâdakhshâî yehevûnêd; va amat kolâ aîsh-1 khavîtunêd aêgh pavan bûn-dahishnîh afzûn; va amat kolâ aîsh-1 mindavam î amesûspendân vabîdûnêd vabîdûnayên; va amot kolâ aîsh-1 khavîtunêd aêgh amatash zak i âgâs yemellûnêd, pavan nêvagîh î yasharayîh dârishn yehevûnêd.

(58) Va amat pavan hâvand kirfagîh ŏl magûî-gabrâân pêsh âvâyad yehabûnt; aêgh zak î Kaê-Vishtâspa magîh-ich râî pavan khûdâyîh ar'jânîg; va aêgh Zaratûhshtra ash nîshâ Frashŏshtra yehabûnt; va aêgh zak far'zânag

Jâmâspa aêgh Aûharmazda yehabûnt; va aêgh kolâ aîsh-1 yazishn î Aûharmazda vabîdûnayên. (59) Va amat kolâ aîsh-1 khavîtunêd aêgh pâhlûm khᵛahyishnîh î srûb î Zaratûhshtra, va aêdûn-cha-ash pavan zak î lekûm dânâg mizd haît.

(60) Haît pâhlûm yasharâyîh *âzâdîh*. Haît pâhlûm *âzâdîh* yasharâyîh.

END OF THE DÎNKARD, BOOK IX.

Colophons I, appended to the Dînkard MS. DE.

Colophon I. (1) Frachpad pavan rabâ aûrvâkhman va pûr-darûd ladenâ ana-angûshîdag, va ana-arj, va a-hamtâg Daêna-kard nipîg naêmag î afdûm, vad jîvâg aêgh mân ayâft hûshkand pavan Asûristân, baên farakhû-âzâd, va hû-bŏd, va hû-vahâg, va hû-patishn, gadâ-âŏmand yasharîshvang Bagadâd, min pachîn-1 mûn baên daênaân daêna haît, chigûn hû-fravâharân, hû-daênaân, pêsh-hûpâdân î min dûdag î

1. DE. ۱۳۰۵۵

hû-fravar*d* Âtarô-pâ*d* î Mah*r*espendân, î min 5 and 6 hû-bakhta*g* lakhvâr min avêza*g* daênai, haît frâhangân frâhang î harvispa pîsî*d* dânâ*g*îh vichâr*d*; hû-daênaân pêsh-hûpâdân î âkha*r* âkha*r* lakhvâr hâmvâr, *b*aên ka*r*îtunishn ni*g*îrishn dâshtan vaêrâyishn jîvâ*g* jîvâ*g* pavan dast-nipîg-shân pa*d*ash ka*r*d va nipisht yegavimûnâ*d*.

(2) Li Mâhvindâ*d* î Naremâhân î Vâhrâm î Mitrô-âvân yôm î Dîn, î bîlakh i Tîr pîrûchgar, î shnat 369, î âkha*r* min shnat 20 î ŏlâ baga Yazdaka*r*d, malkâân malkâ, î Shatrôîyârân, satûr mânâ*g*, nafshâîh nafshâ râî mûn nipisht frâj shedkûnã, *b*aên astûbânîh pavan avîza*g* vêh-daêna î Mazdyasnân, *av*ar âshta*g*îh î yasharûb fravâhar Zaratûhshtra î Spîtâmân, râst pasâjishnîh î Âtarô-pâ*d* î Ma*sr*aspendân, va *av*ar âshta*g*îh yasharûb a*fr*în gûftârîh î ŏl harvispa ahû î ast-ăômand yasharâyîh kâma*g*ân. (3) Havât hû-mînî*d*ârân, hû-ŏkht gûftârân, va hû-varsht var'zî*d*ârân,

gaêtâîhâ pavan spûr kâmag; hû-chashmîh î yasharâyîh var'zîhâ ŏl frashagard padvastârîh padvandân-hand; va maînûgîhâ avêzag rûbân fravâhar ŏl avartûm masgâsîh, va bûrzâvandîh, va bûndag pâd-dahishn vindishnîh î baên zak î asar rŏshnîh î hamîshag sûd î pûr-khvârîh î vindîn-hand. (3) Nâmchashtîgîhâ ŏl ŏlâ-shân hû-fravardân agrî frazânagân, Âtarô-frôbag Farrkhû-zâdân, Âtarŏ-pâta î Haêmîdân, mûn-shân denâ ana-arj Daêna-kard nipîg aêdûn frazânagîhâ va avêzag ahû vînishnîhâ baên farrakhû-zrâh zarîyâv î vêh-daêna, ângûn hû-mitrô va vêh-kâm daêna pûr-jûshâramîhâ va mas-sûdîhâ vichârdan i lanâ pasînîgân râî. (4) Nîhân havâ mûn yasharâyîh âr'zûgîhâ satûr mânâg denâ nipîg khûsh-kand; va zak-ich î mûn karîtunêd, kâr ajash vabîdûnayên, padash astûbân avâ-gûmân; va zak mûn ajash pachîn yansegûnayên, pavan frârûnîh yakhsenunêd, padvandînand pasijagîha aôbash.

(5) Ŏl harvispa kâr padmânîgîh; ŏl padmânîgîh râyînîdârîh;

ŏl pa*d*mân râyînî*d*ârîh, k̲hûp fra*j*âmîh; ŏl k̲hûp fra*j*âmîh, s̲hnûmîgîh; va ŏl s̲hnûmîgîh, râmis̲hnîgîh; va ŏl râmis̲hnîgîh, s̲hâ*d*mânîh; va ŏl s̲hâ*d*mânîh, aûrvâk̲hmanîh; va ŏl aûrvâk̲hmanîh, Vohûman mînis̲hnîh; va ŏl Vohûman mînis̲hnîh, arvand lebbamâ: va ŏl arvand lebbamâ, a-tar*s*îh; va ŏl a-tar*s*îh, paêrâsta*g* *j*ânîh; va ŏl paêrâsta*g* *j*ânîh, d*r*avîst rûbis̲hnîh tanûîh; va ŏl d*r*avîst rûbis̲hnîh tanûîh, kârîg a*f*zârîh; va ŏl kârîg a*f*zârîh, tûk̲hs̲hâ*g*îh; va ŏl tûk̲hs̲hâ*g*îh, hû-dahis̲hnîh; va ŏl hû-dahis̲hnîh, nyô-baris̲hnîh; va ŏl nyô-baris̲hnîh, k̲hanî*d* c̲habanîh; va ŏl k̲hanî*d* c̲habanîh, spûr-bâharîh; va ŏl spûr-bâharîh, *ap*â-nîyâzîh; va ŏl *ap*â-nîy*d*zîh, abêsh̲îh; va ŏl abêsh̲îh, sepâ*s*dârîh; va ŏl sepa*s*dârîh, a*f*zûnîgîh; va ŏl a*f*zûnîgîh, fa*rr*ak̲hû nîvâris̲hnîh; va ŏl fa*rr*ak̲hû nîvâris̲hnîh, rûbâ*g* pa*d*vandîh; va ŏl rûbâ*g* pa*d*vandîh, *j*âvî*d*îgîh; va ŏl *j*âvî*d*îgîh, pa*d*vandîh kâma*g* hû-c̲has̲hmîh; va ŏl kâma*g*

hû-ch̲ashmîh, hᵛâparîh; va *ŏl* hᵛâparîh, bur'zish̲nîgîh; va *ŏl* bûr'zish̲nîgîh, âzâ*d* ch̲îharîh; va *ŏl* âzâ*d* ch̲îharîh, sû*d*-ăômand kûnish̲nîh; va *ŏl* sû*d*-ăômand kûnish̲nîh, rûbâ*g* framânîh; va *ŏl* rûbâ*g* framânîh, tûbânîgîh; va *ŏl* tûbânîgîh, âzâ*d*îh; va *ŏl* âzâ*d*îh, râ*d*îh; va *ŏl* râ*d*îh, vich̲î*d*âr-dahish̲nîh; va *ŏl* vich̲î*d*âr-dahish̲nîh, sh̲apîrân dûstîh; va *ŏl* sh̲apîrân dûstîh, yash̲arâyîh pûyîh; va *ŏl* yash̲arâyîh pûyîh, hû-mînish̲nîh; va *ŏl* hû-mînish̲nîh, râst gûbish̲nîh; va *ŏl* râst-gûbish̲nîh, â*fr*îgânîh; va *ŏl* â*fr*îgânîh, ki*r*fa*g* var'zî*d*ârîh; va *ŏl* ki*r*fa*g* var'zi*d*ârîh, rûbân dûstîh; va *ŏl* rûbân dûstîh, kam-vinâ*s*îh; va *ŏl* kam-vinâ*s*îh, fa*rr*akh̲û-gaêtâîh; va *ŏl* fa*rr*akh̲û-gaêtâîh, yash̲arûb rûbânîh; va *ŏl* yash̲arûb rûbânîh, garô*d*emânîgîh; va *ŏl* garô*d*emânîgîh, rabâ-gâ*s*îh î haît *az* haîtân pâhlûm-tûm va aîmî*d*îgân mahist-tûm. (6) Pavan yehân nîrû*g* va aîy*y*ârîh i dâ*d*âr Aûha*r*maz*d*a

hû-shâd barâ yehamtûnâd! (7) Nimâz Zaratûhshtra î Spîtâmân, î yasharûb fravâhar, âshtag î Aûharmazda.

(8) Va zak mûn denâ nipîg pachîn ajash kardan ayôv karîtuntan râî pavan bahar bavîhûnêd, jvîd mîn grûbân-î zahbâ mûn arj va nagd yehabûnêd, ayôsh lâ yehabûnêd baên yazadân vakht, mûn baên mâ zimânag î pûr paîtîyârag madan zînhar andag, mûn apâ-ranj va khanjînag va ranjgâr î pûr ŏl yedâ-shân yehamtûnêd, pavan lakhvâr yehabûntan lâ yezbe mûnd. (9) Va amat ŏl yedâ aîsh î chîgûn achpar-nipisht yehamtûnêd, lakhvâr lâ yehabûnêd, ayôv shem î li mûn nipishtâr havâ-ôm ajash aûstûrêd, ayôv ramîtûnêd, adîn-ash lâ yasharubdâd afash pavan maînûgân pavan Chînvad pûhal va Satvasstârân hanjaman, (va) hamîmâr yehevûnam. (10) Va chand kazd khûdâî î daêna-îg barâ yehamtûnâd! daêna-bûrdârân min daêna nêvagîh yehamtûnâd! Pîrûch yehevûnâd gadâ î avêzag vêh-daêna î Mazdayasnân î gûmân vichâr!

Colophon II. appended to the Dînkard MS. DE.

(1) فرخپت پون شنم و شادیه و رامیشن بائن یوم ای اوهرمزد من بیلخ ای سپندومد شنت ای ۸۳۵ اخر من شنت ای ۲۰ اول بگ یزدگرد ملکان ملک ای شترویران نپیشت هوادوم لی دئنگ بندگ شترویر اردشیر ای ایرش ای روشتخم ای ایرش ای کابد ایران شاه نپیشت هواوم (2) فراج شدکونت نفشایه ای نفشا راي و فرزندان ای نفشا راي مون وت ۱۵۰ شنت اوو پون یشتاریه ای کار فرمایم (3) و اخر من ۱۵۰ شنت اوو اول فرزندان ای فرزند هوسروب دئنگ بوردار اویسپارم بائن استوبانیه پون اویزگ وی دئنگ ای مزدیسنان و اویزگ اشتگیه ای یشتاروب فراوهر زرتوشتر ای سپیتامان راست پساجشنیه ای اترو پته ای مهرسپندان واج گوپتاریه ای اول هرویسپ اهو ای استوومند ای یشتاریه کامگان هومت مینیداران ای هوخشت گوپتاران ای هوورشت ورزیدارن (4) گیتایها پون سپور کامگ هنجامیه ای یشتاریه

Colophon II. (1) Frachapt pavan shnum va shâdîh va râmishn baên yôm î Aûharmazda min bîlakh i Spendômad, shnat î 835, âkhar min shnat î 20 ŏl baga Yazad-kard, malkâân malkâ, î Shatrôîyârân, nipisht havâôm; li daêna-bandag Shatrôîyâr Êrdêshîr î Aîrîch î Rûstakhma î Aîrîch î Kabâd, Aîrân-shah, nipisht havâŏm. (2) Frâj shedkûnt nafshâîh î nafshâ râî, va frazandân î nafshâ râî, mûn vad 150 shnat, avô pavan yasharâyîh î kâr framâyîm. (3) Va âkhar min 150 shnat avô ŏl frazandân î frazand hûsrûb daêna-bûrdâr avispâram, baên astôbânîh pavan avêzag vêh-daêna î Mazdayasnân,[1] va avar âshtagîh î yasharûb fravâhar Zaratûhshtra î Spîtâmân, râst pasâjishnîh î Âtarô-pâta î Mahraspendân, vâch gûftârîh î ŏl harvispa ahû î astăômand, î yasharâyîh kâmagân, hûmata mînîdârân, î hû-ŏkhta gûftârân, î hû-varshta varzîdârân. (4) Gaêtâîhâ pavan spûr kâmag hanjâmîh î yasharâyîh,

---

1. May be read *Mahîstân*.

48233

var'zîhâ ŏl frashagard padvastârîh padvandênd. (5) Va maînûgîhâ, avêzag rûbân fravâhar ŏl avartûm masgâsîh va bur'zâvandîh, va bûndag va bûndag pâd-dahishnîh vindishnîh, î baên zak i asar rŏshnîh, î hamîshag sûd, î pûr-khᵛârîh vindînênd. (6) Nâmchashtîgîhâ ŏl ŏlâshân hû-fravardîgân agrî frazânagân, Âtarô-frôbag Farrkhû-zâdân, Atarô-pâta î Haêmîdân, mûn-shân denâ hu-arj Daêna-kard nipîg, aêdûn frazânagîhâ va avêzag ahû vînishnîhâ baên farrakhû-zrâh i zrah-âv î vêh-daêna, ângûn hû-mitrôîhâ vêh-dâm daêna, pûr-jûshârmîhâ va mas-sûdîhâ, vichârd lanâ pasînîgân râî.

(7) Va nihân ŏl havâ mûn yasharâyîh âr'zûgîhâ, satûr mânâg, denâ nipîg khûsh-kand; va zak-ich mûn karîtunêd kâr ajash vabîdûnayên, padash astûbân apâ-gûmân; zak mûn ajash pachîn yansegunayên, pavan frârûnîh yakhsenunêd., padvandânând pasîjagîhâ aŏbash. (8) Denâ daftar pachîn min daftar î Mar'zapân î Spenddâd î Mar'zapân i Mitrô-âvân i Spend-dahêd î Mitrô-âvân î Mar'zapân î Dahishn-

aîyyâr î Rûz-vêh î Ṣhâh-maṛdân î Ṣhâdân kûṣhây kard havâ-ôm. (9) Li denâ daftar min dastôbar î vîj î Yêzad-aîyyâr vîj kard havâôm; va min ham-pûrsagîh gûn spûjîhaît gûn kard havâôm, mûn-ṣhân padvand pavan aîrîh va vêhîh barâ ŏl Sŏgṣhâns pîrûchgar padvandîhaît.

(10) Yasharûb va garôdemânîg bâd gŏna Spend-dahêd gŏna Mâh-aîyyâr, mûn-ash denâ daêna-bandag Ṣhatrôîyâr aîyyâr kard; afash afzâr yehabunt vad denâ daftar ·dravist kard. (11) Afam afash padvand pavan aîrîh va vêhîh barâ ŏl Sŏgṣhâns pîrûchgar padvandî-haît, aêdûn yehevûnâd chîgûn-mân âfrînînîd! (12) Pîrûch bâd gadâ î avêzag vêh-daêna î Mazdayasnân, hamîshag pûr pachîn pûr karîtunishn bâd! kolâ aîṣh pavan kâmag î nafshâ tûbân yehevûnâd zîvastan!

Colophon III.

(1) فرجپت پوان شنم ، وه شادیه ، وه فرخیه ، وه رامیشن ، وه تنو درویستیه ، وه نسادا بائن پوشت ، دنا دفتر ای دائنه کرد ، مون شان نپیشت ای دستوبر ای یشروب کامگ ، شترویر ایرد شیر ، ایریچ ، روشتخم ، ایریچ ای کوباد ، ایران ملکا ، ای روبان یشروب ، گرودمانیگ ، خویهیشنیگ هوادوم ، مون یشرایه وزیشن ای ایگ شان یهوناد ! (2) لیچ هوادوم باهر کوان وت بائن یوم ای اوان ، من بیلخ ای هورداد رد ایچ ، وه شنت ۱۰۰۹ پارسیگ ، اخر من شنت ای ۲۰ بر ایزد کرد ، ملکان ملکا ، ای شترویر ، واچگ بر ایزد ، هرمزد داد ؛ مون نپیشت هوادوم لی دائنه بندگ ، ماهوندد وهرام ، ایردشیر ، تورکبادیگ ؛ دنا دفتر افم دید ، افم پسند کرد ، افم دستوبر شترویر نپیشتر دنا پوان یشروب روبان ای وهیشت باهر ای یزد کرد . (3) افم خودای مرزید دادد خویهیشنیگ هوادوم ، مون کولا ایش ایگ دنا

Colophon III. (1) Frachapt pavan shnum, va shâdîh, va farrakhûîh, va râmishn, va tanû drvistîh, va nisadâ baên pûsht, denâ daftar î Daêna-kard, mûn-shân nipisht i dastôbar î yasharûb kâmag, Shatrôyâr Êrdashîr, Aîrîch, Rûstakhma, Aîrîch i Kôbâd, Aîrân malkâ, î rûbân yasharûb, garôdemânîg, khᵛahyishnîg havâôm, mûn yasharâyîh var'zishn î aêgh-shân yehevûnâd ! (2) Li-ich havâôm bâhar kevan vad baên yôm i Âvân, min bîlakh i Hvardâd rad-ich, va shnat-1 1009 Pârsîg, âkhar min shnat î 20 barâ Yêzad-kard, malkâân malkâ, î Shatrôyâr, vâchag barâ ŏlâ Hûsrôb, î malkâân malkâ, î Aûharmazda-dâd ; mûn nipisht havâôm li daêna bandag, Mâhvindâd Vâhrâm, Êrdashîr, Tûrkâbâdîg ; denâ daftar afam dîd, afam pasand kard, afam dastôbar Shatrôyâr nipishtâr denâ pavan yasharûb rûbân î vahisht bâhar î Yêzad-kard. (3) Afam khûdâî mar'zîd dâd khᵛâyishnîg havâôm, mûn kolâ aîsh aêgh denâ

---

1. DE. ۱۰۰۱۰۹—2. DE. adds ۱

kâr framâyênd yasharûb rûbânîh, mûn bâhar dastôbar Shatrôyâr nipishtâr î denâ daftar paristînand, hamist mûn zak dastôbar avêzag-râd, daêna-bûrdâr, yazishn râyînîdâr, kirfag var'zîdâr, râst gûftâr, admat[6] shapîrî va nêvagîh haêm râs lanâ kûnâd, mûn hamîshag pavan nêvagî va shapîrî pavan karîtûnishn-ich, chîgûn Avistâg va Zend vispô-vâr, va aûshin yazishn va aûshin nipishtâr. (4) Bîm havâ min kirfag i yasht-fravâhar Zaratûhshtra Spîtâmân. (5) Bâgîg yasharûbân kirfag-garân bîm, va Aûharamazda va amesûspendân lanâ râî pavan nêvagî shapîrî gaêtâih va mainûg ar'zânîg, va mân pâîyênd pavan aîrî va shapîrî yasharâyîh, vad Saŏshâns pîrûch(gar) bûn pâdî-haît. (6) Aêdûn bâd! aêdûn-tarîch yehevûnâd! pavan yazdân va amesûspendân kâmag yehevûnâd gadâ i avêzag vêh-daêna i Mâzdayêsnân!

---

1. DE. —2. DE. —3. DE. —4. DE. —5. DE. —6. in the sense of or .

(7) Pavan shem î dâdâr î Aûharmazda, li î daêna-bandag Vahrâm î Mahvandâd, Rûstakhma, Anŏshag-rûbân,[4] Rûstakhma, Tûrkâbâdîg, afam denâ daftar î Daêna-kard dîd, afam pasandîd. (8) Afam dastôbar i shatrô-aîyyârîh, dastôbar Êrdêshîri Aîrich, Rûstakhma, Aîrich, Kôbâd, Aîran malkâ, pavan yasharûb rûbânîh, vahisht bâharîh ayâd kard, aêgh-ash rûbân pavan pâshûm ahvân, i rŏshan garôdemân, hamâg asarîh[5] madam yehamtûnâd! afash padvand frazandân barâ ŏl Sŏgshâns i pîrûchgar padvandâd! afash hamîshag shem î dastôbarîh madam mân dûdag râyînîdâr bâd! (9) Nipishtam baên yôm î Tîshtar, va bîlakh î Vohûman, li Bâhrâm Mahvandâd, shnat î 1038 Yazad-kard, malkâân malkâ, î Aûharmazdân.

---

(7) Pavan shem î dâdâr î Aûharmazda, li î daêna-bandag Vahrâm î Mahvandâd, Rûstakhma, Anŏshag-rûbân,[4] Rûstakhma, Tûrkâbâdîg, afam denâ daftar î Daêna-kard dîd, afam pasandîd. (8) Afam dastôbar i shatrô-aîyyârîh, dastôbar Êrdêshîri Aîrich, Rûstakhma, Aîrich, Kôbâd, Aîran malkâ, pavan yasharûb rûbânîh, vahisht bâharîh ayâd kard, aêgh-ash rûbân pavan pâshûm ahvân, i rŏshan garôdemân, hamâg asarîh[5] madam yehamtûnâd! afash padvand frazandân barâ ŏl Sŏgshâns i pîrûchgar padvandâd! afash hamîshag shem î dastôbarîh madam mân dûdag râyînîdâr bâd! (9) Nipishtam baên yôm î Tîshtar, va bîlakh î Vohûman, li Bâhrâm Mahvandâd, shnat î 1038 Yazad-kard, malkâân malkâ, î Aûharmazdân.

---

1. DE. ...—1a. DE. adds ...—2. DE. ...—3. DE. ...
4. Pers, Nŏshîrwân.—5. For "Endless Light."

Colophon IV.

(1) فرخپد پوان شنوم و شادیه و فرخوشیه و رامشنیه و خوپ اورواخمنیه لی ای دئینه بندگ بهرام ای مهوندادی رستخمه بوی ای کردانیه یوم ای انیران و بیلخ ای آوان شنتیه یزدکردیگ (2) افم دینا نوسخونگ پدش نپشت من شادیه مون امورزیه چیگون دینا ستیه ای سیمند واریشنیگ هیت دست‌اهنگ ویت باش(ا)د مونام دینا بورهانگ مالا ایاد وبیدوند (3) پوان یزدان و امشوسپندان کامگ باد اید باد اید ونتر ایچ باد پیروچ یهوونادی گدا ای اویزگ شپیریه ای مازدیسنان هو دهیشن باد

(4) پوان شم ای یزد و دادر لی ای دئینه بندگ رستخمه ای گشتاسپ ایردشیر افم دینا دفتر ای شترویار ایردشیر افم خدیتونت افم پسندید (5) افم نپشتار دینا کیتاب رای برا نیوگ شم ای یشریای زونیه رونیه کرد مون اش دینا دفتر نپشتگ یهوونید

Colophon IV. (1) Frachpad pavan shnûm, va shâdih, va farrakhûih, va râmishnih, va khûp aûrvâkhmanih, li î daêna-bandag, Bâhrâm î Mahvandâd i Rûstakhma, babâ i kârdânih yôm î Anîrân, va bîlakh î Âvân, shnatîh Yazad-kardîg. (2) Afam denâ nôskhunag padash nipisht min shâdîh, mûn âmûrzîg chîgûn denâ stihih î sîjmand vârishnîg haît; dast-âhangag levit bâsh(a)d, mûnam denâ burhânag mâlâ ayâd vabîdûnd. (3) Pavan yazadân va amesûspendân kâmag bâd! aêdûn bâd! aêdûntar-ich bâd! pîrûch yehevûnâd gadâ î avêzag shapîrih î Mâzdayêsnân! hû-dahishn bâd!

(4) Pavan shem î yêzad va dâdâr, li î daêna-bandag, Rûstakhma î Gûshtâsp Êrdashîr, afam denâ daftar i Shatrôîyâr Êrdashîr afam khadîtûnt, afam pasandîd. (5) Afam nipishtâr denâ kîtâb râî barâ nêvag shem î yasharâyîh rûbânîg ar'zânîg kard, mûn-ash denâ daftar nipishtag yehevûnêd;

---

1. DE. ...—2. DE. ...—3-3. DE. ...

lanâ lanâ mân khadîtûnt yasharayîh var'zishnîg, mûn yehân li-îch ham-bâhar vabîdûnând, vad tân âfrîn kardârtar yehevûnam. (6) Pavan yehân amesûspendân kâmag bâd! aêdûn yehevûnâd! aêdûn-tar-îch yehevûnâd! *Ashem.* ....

(7) Yasharâyîh âzâdîh pâhlûm haît.

1. DE. adds ᐸᐸᐸ

THE DINKARD.

BOOK NINTH—(*continued*).

CHAPTER LII., BAGA NASK.

(1) The seventh fargard (is) *Tâ-ve-urvâtâ*;[1] know that by him who possesses the fruit (or reward) through virtue, the world of righteousness is (freed) from destruction; and for this reason, because the possession (*dâshtan*) of the fruit through virtue occurs through the non-participation (*a-bâharînîdan*) of the demons (and) the evil people, and the participation of the sacred beings (and) the good people therein (*ajash*); and when (one) shall act so (virtuously), the fruit of spiritual origin becomes more strong (or permanent) through guarding the fruit from the destroyers. (2) And this, too, that by him who entertains Ahuramazda in his person, the apostates, too, are caused to make the Religion of Ahuramazda progressive[2]; and for this reason, because the apostasy of apostates (is) the religion produced (*sâkhtag*) by the evil spirit; but they are not able to make that religion progressive except through the name of Ahuramazda; the apostasy (and its) priesthood, (and) the apostates and (their) priests are fraternal (*brâdarvadîg*) opponents, and always when the priesthood (of the Religion) and the multitudinous followers of that priesthood are triumphant, multitudinous followers of the apostates of apostasy perish; and when the multitudinous followers of the apostates of apostasy are victorious, the priests of the priesthood (of the Religion) get weak (*nizârîhênd*); and the priests (are) of superior strength (and) success when their priesthood is wholesomely limited (*vîmônd-gâs*), and their wholesomely

[1] Yasna XXXI, 1. [2] Ibid, 1, c: *Ŏlâshân-ich yasharmôgân mindavam-î denâ pâhlûm havâ-âe, amat daêna î Aûharmazda rûbâg vabîdûnând.*

limited priesthood, too, which it is possible to happen through mankind—occurs in the welcome pre-eminence (*padashîh*) of the reception of Ahuramazda.

(3) About the perfection of the priesthood in that characteristic (*chîhar*) now when the (hearts of the) priests of the multitudinous followers are the habitations (*maêsôn*)[1] of Ahuramazda; (and) the courage of the priests of the priesthood having increased, the heroism of the apostates of the apostasy is defeated, and the apostates are defeated by the abundant (*avîr*) splendour (*barîsh*)[2] of the priests (of the Religion); also their power as regards making the religion of the Evil Spirit progressive through the name of Ahuramazda is fettered (*asrûnîhaît*), (and) they keep apostasy concealed (*nîhân*)[3]. (4) And at last also they (i. e., the apostates) calling themselves (Zoroastrian) priests (*asrûn shemîh*), unwillingly (*a-kâm*) though truly speak and teach the Religion of Ahuramazda, and make it progressive, just as it is solemnized (*yeplekhûnast*)[4] and committed by heart by them[5], even though in the will of the sacred beings (it is) heretical.

(5) And this, too, that he reveals the miraculousness of Ahuramazda,[6] who shall appoint a certain (*aêvar*) time for an ordeal; and for this reason, because by the practice (*varzishnîh*) of an ordeal that which is doubtful is seen by the eyes by a strong (*zôharîg*) clear light through spiritual power; it is itself a miracle of Ahuramazda. (6) And this, too, that by him who shall cause a public decision thereby (*padash*) as to the acquittal or conviction, gratification is afforded (*kard yehevûnêd*) to him whose maintenance (*dârishn*) of the dispute (*padkâr*)[7] is righteous; and for

---

[1] Av. 𐬨𐬀𐬎𐬌𐬙𐬀𐬥𐬀 (*maêthana*), "abode". [2] Av. *barej*, "to shine."

[3] "This passage in the Pahlavi Commentary on this Nask, which is here described, must evidently have been written shortly after some great triumph of the (Zoroastrian) priesthood over some heresy, probably either that of Mânî or that of Masdak." (see West, p. 328). [4] Semitic Pahlavi word. [5] That is, by the Zoroastrian priests. [6] Yasna XXXI, 2, b: *Amat aêdûn râdîh î Aûharmazda âgâs yehevûnd, aêgh afdîh î Aûharmazda barâ khâvîtund.* [7] Ibid, 3, a: *Amat hat dâd pavan maînûîgîh, âtâsh va Ashavahishta, afat châshî avô padgârdârân shnâkhtârîh, aêgh-at bûkht va aîrikht paêdâg kard.*

this reason, because the needful attains to his own need, and thereby becomes well-renowned. (7) And this, too, that even the rite of an ordeal is [given (*yehabûnt*) by him who is of advantage to the righteous; for this reason, because the rite of an ordeal is for the progress of the ordeal, and a religious ordeal][1] proceeds through sovereignty; these are the righteous among those of the good Religion, and their advantage is that belonging to the multitude, which is the sovereignty now; (and) everyone who has submitted himself for that advantage to the righteous (of) those of the good Religion, becomes the performer of any rite of ordeal submitted to (by him), because the source of that giving (*dahishnîh*) of advantage is also the rite of ordeal. (8) And this, too, that by him who gives the priest and righteous man for propagating the Religion, the rite of ordeal is also revealed; and for this reason, because the teacher and the one rightly merciful (*hû-âmûrzîdâr*) give[2] the *mâthras* (sacred texts) by which even the rite of ordeal is manifest.

(9) And this, too, that he who recites (*manîtûnêd*) the Revelation of Ahuramazda, and who, too, shall do it with that increasing goodness (or excellence), becomes an increaser of wisdom; and for this reason, because the wisdom of a man is developed in these two ways, either he speaks (or) teaches himself, or he measures out a portion of the excellence to the wise, who become speakers and teachers of wisdom. (10) And this, too, that his reverence (*franâmishn*) (is) for Ahuramazda, who thoroughly (*barâ*) teaches the righteous worker for animals and human beings, so that he considers him as their controller (*dastôbar*); because, from the fact that the creation of the creatures to perfection is produced through the nourishment of the creatures by Ahuramazda, (and) through his perfect activity (*spûrîgarîh*) the creation of his own is produced; that righteous worker for the world is (produced) for the

[1] Ibid, 3, b: Here West remarks: "The words in brackets translate a passage inserted in the manuscript at the time the folios were patched, like that in Chap. LII, 7, 8." [2] West, too, reads *yehabûnd* for *yehevûnd*.

nourishment of his creatures; owing to that, the humility and propitiation of the righteous worker for those of the world are connected with the humility and propitiation for the creator.

(11) And this, too, that by him who devotes his meditation to the Religion of Zarathushtra, his soul is devoted to Zarathushtra; and for this reason, because with a man's devotion to the meditation on the Religion of Zarathushtra is connected the approval of Zarathushtra, and (there results) the salvation of his soul from hell. (12) And this, too, that to him who teaches the nature of the sacred beings to mankind, consultation (*hampûrsagîh*) with Ahuramazda is also further (*frâj*) taught; and for this reason, because (the learning of) the nature of the sacred beings (means) a consultation with the spiritual lord, (and) it becomes also the consultation with Ahuramazda.

(13) And this, too, that he who preserves the produce (*bar*) of sheep as the possession of Ahuramazda, makes gift of the sheep to him who is diligent (and) who is moderate[1]; and for this reason, because the produce preserved as the property of Ahuramazda is a gift for meritorious works, and the gift for meritorious works is truly a preservation and a beginning for the possession of (that) produce; and the true preservation and the beginning happen even through cattle, just as the beginning of excellence in the authority of him who is a diligent (and) moderate shepherd is preserved[2]. (14) And this, too, that by him who is liberal towards the liberal, the increase owing to the increasers is brought into the world; and for this reason, because a liberal man, also on account of giving back gifts to the worthy, becomes also one with us, the sacred beings, through the development of the world, (it is) he who is first praised for it. (15) And this, too, that whoever shall make a store of fodder for sheep, becomes an agent (*kardâr*) even in the increase of sheep by the creator; because, on account of the increase of sheep occurring through the existence (*haîtîh*) of nourishment for them, whoever has made (*sâkhtêd*) a store of nourishment for

[1] Yasna XXXI, 10, a: *Aêgh-at gôspend bûn va bar avŏ ŏlâ yehabûnd î ŝûkhshâg î padmânîg.* [2] Ibid, 10, b.

sheep, becomes an agent even in the increase of sheep by the creator. (16) And this, too, that by him who teaches the sacred recitation (*vâchag*) to the good, it is also taught to the eaters (*khûrdârân* of sheep); and for this reason, because the reason (*chîmîg*) of eating is manifest from the Religion when the Religion is taught to the good, in which even that learning is manifested, whereby even the eaters are taught. (17) And this, too, that whoever preserves a sheep, or a human being, for our acceptance (*khvêshîh*), is taught to preserve it or him through the authority (*dastôbarîh*) of Zarathushtra; and for this reason, because it is so preserved for the approval of the sacred beings, when he preserves it for the approval of Zarathushtra.

(18) And this, too, that by him who bestowed sovereignty on those possessing the essential characteristic of Gâyômard,[1] the sovereignty also of those of the Religion of Zarathushtra is desired; and for this reason, because the Religion of Zarathushtra is the essential characteristic of Gâyômard, and the essential characteristic of Gâyômard is the Religion of Zarathushtra. (19) And this, too, that by him, who[2] is alone among rulers, a course (*râs*) of speaking to the rulers those words which are really[3] true is provided (*kard yehevûnêd*); and for this reason, because the utterance of blessings (*vâfrîgân*) solely (*aêvagânag*) is advantageous. (20) And this, too, that by him who maintains the sovereignty which is his, within (*baên*) the will of Ahuramazda, the best thing is thus preserved for Ahuramazda; and for this reason, because a sovereignty is so preserved within the will of Ahuramazda when he who is the ruler gives to Ahuramazda what is his own in his sovereignty, and when its nearness and closeness have offered to Ahuramazda that thing which is best and supreme (*avartûm*).

(21) And this, too, that by him who[4] teaches the sayings of the prophets,[5] the information which is owing to the

---

[1] Yasna XXXI., 11, b: *Aêgh-at jân avô tanû Gâyômard yehabûnt.*—West, *haêm*, "nature." [2] *Amat* is here used for *mûn*, "who." [3] *Haîtîgîhâ*, "existingly," "really." [4] *Sûd-âomandân*, Pahl. rendering of *Saôshyants*.

Revelation is illuminated[1] by him for his own; and for this reason, because the wisdom of the Revelation, which is in the liberality caused by him, is developed even by the enquiry of disciples again and again (*lakhvâr*). (22) And this, too, that by him who teaches a desirer for (Religion) (its) honest way and monition, the *mânthras* are then taught unto him; and for this reason, because wisdom exists through the honest course (*râsîh*) of the *mânthras*.[2] (23) And this, too, that by him who thinks of straightforward things, the *mânthras* are preserved (and) taught through straightforwardness; and for this reason, because the preservation of the *mânthras* through straightforwardness subsists through honest thinking.

(24) And this, too, that whoever shall cause the nourishment of creatures with honesty, is the offspring (*zâgîh*) of Vohûman-Ahuramazda[3]; and whoever keeps well those who are in his possession, his place is in the Ahuramazda's fatherhood[4] of Vohûman; and for this reason, because every honest nourishment is that in which the nourished becomes (his) offspring such as Vohûman (is) unto Ahuramazda; and every honest protection of the creatures, over those which are protected (*pâdag*) by him (*zyash*), is a fatherhood (*abîdarîh*) such as that of Ahuramazda over Vohûman. (25) And this, too, that by him who shall cause nourishment honestly for the creation that is good, it is taught that the good creation was created by Ahuramazda; and for this reason, because from the honest nourishment of the creation coupled with the judicious action of the nourisher, the goodness of the nourished is also manifested; from the goodness of the nourished creation the goodness of him who is its creator (is manifesad), and the creator of the good creation is Ahuramazda himself.

---

[1] Yasna XXXI, 6, a: *Ôlâ haît pâhlûm, mûn avô li âṇâsîhâ yemellûnâî âshkârag rôshanag.* [2] Ibid 6, b: *Hamâg dâm pavan râs î mânsar lakhvâr avo khvêshîh î Aûharmazda yehamtûnêd.* [3] XXXI, 8, a: *Aêdûn lak râî mînîd Aûharmazda aêgh-at pavan zâgîh yekavîmûnêd Vohûman fratûm, va amat-am Vohûman khadîtûnt am aêdûn mînîd aêgh zak î lak.* [4] Ibid, 8, b: *Vohûman abû havâîh lak.*

(26) And this, too, that whoever shall spiritually make Ahuramazda the ruler over his own person, becomes a ruler in practice[1]; and for this reason, because whoso shall make Ahuramazda ruler over (his) person, is a leader (*sardâr*) of wisdom; and a leader of wisdom is a judge of sins and meritorious works, a calculator of sins and good works, a calculator who is abstaining from sin and practising good works; and owing to abstinence from sin and practice of meritorious works he becomes a ruler in practice. (27) And this, too, that Spenta-ârmaiti (bountiful devoutness)[2] is offered to Ahuramazda by him who is as behaving with veneration unto Ahuramazda, as a daughter is unto a father; and for this reason, because the reverence of Spenta-ârmaiti is practised by him unto Ahuramazda.

(28) And this, too, that in him who thinks of the care of cattle, arises that wisdom which the superintendence (*padîh*) of cattle confers; and for this reason, because the wisdom for breeding cattle is a principle (*aînîn*) established among mankind, and when mankind longing for that wisdom devote their thought to it, they obtain it. (29) And this, too, that by him who is admitting the male to cattle at the (proper) time, the care of cattle is also thought (of); and for this reason, because the admittance of the male produces a breed of cattle, and whoso would produce a breed, thinks also of its nourishment.

(30) And this, too, that by him who has embellished himself (*arâst*) thoroughly among priests, the way to the yonder[3] world is taught; and for this reason, because the way to the yonder world is declared by the Religion, and the guide to it is the priest; therefore, by him who has embellished himself through discipleship among the priests, that way is known, and is also made known. (31) And this, too, that in him who shall do

[1] Yasna XXXI, 8, c. *Baêν ahvân pavan kûnishn khûdâî havâ-ih, aêgh pavan vinâs va kirfag âmâr vabîdûnând.* [2] Ibid, 9, a: *Lak haît Spendarmad; pavan lak haît gŏspend tâshîdâr khratû*... "Thine is *Spenta-ârmaitê*, with thee is the wisdom which is of the framer of cattle." [3] Ibid, 9, b: *Aêgh-at avô râs î tamâ avô ŏlâ yehabûnt.*

that thing that is of assistance at the renovation of the universe, thoughts of the gifts[1] of the creator arise; and for this reason, because the gifts of the creator[2] (*dâdâr-dehash*) occur (to his mind) through meditation on the renovation; and the meditation on the renovation arises for the purpose of the renovation; and the renovation arises through the achievement of anything that is of assistance at the renovation; the achievement of anything that is of assistance at the renovation is through the meditation (on it) with wisdom; and with the meditation with wisdom arises (in mind) the thoughts of the bounty of the creator (Ahuramazda).

(32) And this, too, that by him who loves the thing of the archangels, men are taught to entertain the heart and mind[3] which do not go astray from the path of the sacred beings; and for this reason, because from loving the Religion of the sacred beings (there happens) the increasing power of the sacred beings; and from the increasing power of the sacred beings happens their greater authority among mankind; (and) from the greater authority of the sacred beings among mankind happens the restraining power (*pâdîyâvandîh*) of the heart and mind of mankind, whereby they are not deluded even by the demons. (33) And this, too, that whoever shall cause veneration unto Vohûman, sees thereby the sin which is concealed in him mingled with meritorious[4] works; and for this reason, because veneration for Vohûman turns into humility (*aîrîh*) which is through virtuousness, (and) with virtuous humility are connected the absence of *kîgship* and of *karapship*[5], and with the absence of *kîgship* and *karapship* (is connected) soundness of the eye of life, whereby he is an attentive (*vînâg*) decider (*vichîngar*), and the removal (*vichârdârîh*) of sin arises from meritorious works.

---

[1] West, *dahîh*, "bounty." The text gives *dâdâr-dehash*. [2] West reads *dâdâr-dehîh*, "the bounty of the creator". [3] XXXI, 12, b. [4] Ibid., 13, c, wherein after *havâîh* Pt. 4 add the words: *Vinâs î baên avô kîrfag gûmîkht yegavîmûnêd madam yasharâyîh hîch sardâr havâ-îh va madam khadîtunîh harvispa*. [5] The two priestly tribes of idol-worshippers, who had turned a deaf ear to the teaching of Ahuramazda.

(34) This, too that by him who shall perform acts of liberality for the liberal, is also taught the giving of a loan (*âvâm-dâdârîh*)[1] to mankind; and for this reason, because liberal giving[2] by any one is to be considered as his own debt, and he highly (*madam*) endeavours to repay (*tûkhtan*) (it) fully attentively (*pûr-vînāftîhâ*) and with full gratification; besides that,[3] the strength of liberality becomes developed (*vakhshishnîg*) among mankind, (and) through loans (*avâm*) and other liberal gifts[4] they become fervent (*tâptîg*) (in their activity.) (35) And this, too, that by him who bows down[5] as much as possible to the things pertaining to Ahuramazda, is also taught not to molest the innocent; and for this reason, because to become interwoven[6] with the things pertaining to Ahuramazda, as much as possible, is first of all to commit no sin, to perform as many acts of merit as possible, (and) to abstain from the essentials (*mâdîgân*) of sîn, (which means) not to injure the innocent. (36) And this, too, that by him who recognises a ruler and high-priest, Ahuramazda is spiritually[7] made the ruler over his own person; and for this reason, because through the natural law (*âvâyîdîh*) of Ahuramazda, the angels are earthly lords and masters (of that man).

(37) And this, too, that whoever selects a meritorious work and the decision (regarding it), becomes also a seer[8] of the good[8] of others; and for this reason, because others are made to know (*khavîtunînîd*) that he is possessing wisdom, and this is what is said, that "the wisdom of a man is manifest from (his) selection as to things (relating to Ahuramazda)." (38) And this, too, that whoever shall provide nourishment with an honest

---

[1] West reads *dâdâr-dehîh*, "the bounty of the creator." [2] The liberal giving is as it were a debt due to mankind in this world. [3] *Min zak barâ*, "besides", "in addition to that", "from that onward." [4] Yasna XXXI, 14, b,: *Mûn avâm yehabûnêd min dâsrân, min zak î avô î ŏlâ î yasharûb, min zak ẓ chîgûn âvâyad yehabûnt.* [5] *Franâmêd*, Av. *fra* and *nam* "to bow". [6] Comp. Pers. *bâftan*, "to weave", "to intertwine", hence *fra-vâftan*. [7] Ibid, 16, a: *Aûharmazda pavan maînûîgîh baên tanû khûdâî kard yegavî mûnêd.* [8] Reading *vêh-vînîdâr*, Av. *di*, "to see". West, *va dânînîdâr-ich*, "also an informer."

purpose, becomes also the observed of observers[1] for others; and for this reason, because the nourisher becomes also a happy helper, a happy one who is the observed of observers for others; and this, too, is what one says, thus: "Always good, happy, and noble[2] is he who is not a chief (*pad*) of those who are mean people (*pûjîn*)."[3]

(39) And this, too, that by him who (is) a ruler who, by the command given, appoints him who is *mânsarîg*,[4] and gives anything to him which it is necessary to give, the proper method (*barâ bûrdan*) for reciting (sacred) words[5] (*gûbishn*) which are true (and) virtuous is taught; and for this reason, because the recitation of sacred words which are true (and) virtuous by rulers in fearlessness, is on account of the welfare of (their) sovereignty; and the welfare of their good sovereignty is more particularly (*avîrtar*) (so) on account of these two things, good commanding and discreet (*vichîdâr*) giving; and when by a command given they cause to be established that *mânsarîg* person (as a ruler), it (means) a good commanding; and when they give anything to him, which it is necessary to give, the discreet liberality[6] is also realised (*nîvârî-haît*), (and) owing to their good commanding there result discreet liberality and welfare of the sovereignty; and on account of the well-being of the sovereignty there is fearlessness also in uttering words which are true (and) virtuous; (and) on account of uttering words which are true and virtuous in fearlessness the necessary inclination (*dêbrûnishn*) arises for uttering what is true (and) virtuous.

---

[1] Yasna XXXI, 17, c. *Dakhshînîdâr*, "who causes to be pointed at by others." West, "indicator." [2] *Gŏharûn*, for *gôharîn*, "of good essence or blood". West remarks "Pahl. *avârûnô*; but as freedom from servants is not exactly an Oriental idea of happiness, the word may also be read *anâlônô*, a possible variant of *anâlânô*, 'unlamenting'." [3] Comp. Pers. *pûch* or *pûj*, "injudicious", "base", "vile". [4] That is, whose person is full of *mânthras*, or who has *mânthras* by heart, or who can produce the spiritual effects of the *mânthras*. [5] Ibid, 19, b. *Arshukht gûbishn ŏlâ î pâdakhshâh î avîbîm pavan hûzvân kâmagânishn*. [6] *Dahishnîh*, "liberality", "gifts."

(40) And this, too, that he who offers personal service (*tanû-bandagîh*) unto the king of kings, and who enjoys also the fruit thereof on account of his relationship (*khvêshîh*) with Ahuramazda, is one of the spiritual indicators of the acquitted and the convicted,[1] (and) is rendered powerful in his indication of the acquitted (and) the convicted; and for this reason, because (his) person being given in service to the king of kings he is an adornment of humility (*nîvârishn*), and the fruit (thereof) being enjoyed on account of his relationship with Ahuramazda; he is to maintain (his) original innocence, and is to render the fruit well-selected through straigtforwardness; owing to the currency of these two kinds of virtuousness which are in the world, (there) subsists a great and progressive creative power for all the good spiritual and worldly beings which are in it, likewise for those who are angelic indicators of the acquitted and the convicted.

(41) And this, too, that by him (Ahuramazda) progress towards immortality (*ameretât*)[2] is given to him whose progress (*rûbishnîh*) is universal (*hamâg*)[2]; hence its rule is even this, that they shall render help to him who wishes to make immortal that which is his own soul, (and) every goodness (*nêvagîh*) is given by him to him who solicits for universal happiness, and becomes a giver (to others) of every goodness which he (himself) begs, who becomes an assistance to him for completely attaining to what he solicits for.[3] (42) And this, too, that whoever enjoys that which is (eternal) enjoyment, renders the soul immortal; and even for this reason, because the soul exists[4] through acts of merit, and acts of merit are

[1] XXXI, 19, c. *Hanâ î lak Âtâsh î sûkhra, Aûharmazda, vichârishn barâ yehabûnêd avô padkârdârân, aêgh bûkht va aîrikht paêdâg barâ vabîdûnayên.* West varies in his rendering: "and who considers the product (*bar*) as the property of Ahuramazda, is empowered for indicating the acquitted and the convicted by the spirits." [2] *Amarg-rûbishnîh* and *hamâg-rûbishnîh* are here Pahl. renderings of *Ameretât* and *Haurvatât*. See XXXI, 21, a, b: *Aûharmazda yehabûnt Haûrvadad va Amerdad bûndag avô ŏlâ mûn yasharâyîh, zak mûnash kâr va kirfag kard yegavîmûnêd.* [3] Attaining to the virtues begged for.

[4] That is, the soul receives immortal existence by dint of its meritorious works.

all those which enjoy (eternal) enjoyment. (43) And this, too, that whoever keeps himself always in (the performance of) acts of merit[1] attains to worthiness, perfection and excellence in any virtue of whatever kind; and for this reason, because occupying oneself always in (the performance of) acts of merit is perfect diligence in one's own vocation; (and) within perfect diligence in one's own vocation is also attached (*parvast*) absence of any torment whatever; and the absence of any torment and the (presence of) perfect virtuousness are worthy of every happiness.

(44) And this, too, that by him who accumulates wealth as the *dastur* of the *aêrpats* (priests), is taught to maintain[2] the supremacy of their *dasturship*; and for this reason, because the amelioration (*nivârishn*) and progress of sovereignty are also on account of wealth. (45) This, too, that by him who on account of straightforwardness would act for the pleasure (*râmishn*) of others, the growth (and) increase are bestowed owing to Vohûman[3]; and for this reason, because that by which honest pleasure is bestowed, is the nourishment of the creatures by the producer of increase (and) development.

(46) And this, too, that by him who entertains Ahuramazda in himself,[4] and teaches meritorious works to mankind, every kind of honest instruction (*âmûg*) is taught; and for this reason, because the entertainment of Ahuramazda in oneself results in not committing sins, (and) in the teaching of meritorious works to makind, more particularly in the performance of meritorious works oneself; sinlessness and the performance of acts of merit[5] are the end and object (*rôêshâ*) of every instruction (*âmûg*), and he in whom they exist becomes a teacher of every goodness. (47) And this, too, that by him who shall derive benefit through him who is a propagator of acts of merit, manifestation (*paêdâgîh*) of him (who) is very sagacious[6] is taught through (his)

[1] XXXI, 21, a. [2] Ibid., 21, b. [3] Ibid., 21, c. [4] Ibid, 22, c: *Zak î lak Aûharmazda, bûrdâr tanû haît, aêgh-at baên stîh mâhmânîh pavan tanû î ölâ.* [5] Meaning, those virtues of sinlessness and of the performance of meritorious acts. [6] Yasna XXXI, 22, a: *Paêdâgîh ash avô hû-dânâg amat chîgûn-ash âgâsîh yehabûnêd mînêd.*

sagacity; and for this reason, because the great manifestation which is through sagacity is to cause happiness for the good. (48) And this, too, that by him who gives commands as to the (sacred) things of Ahuramazda, Ahuramazda is well received in his person [1]; and for this reason, because the throne of Ahuramazda in this world is more excellently in the person of a ruler who is commanding what is good.

(49) The excellence of righteousness is perfect.

CHAPTER LIII., BAGA NASK.

(1) The eighth fargard, *Hvaêtumaiti* [2], is (about this) that by him who teaches wisdom to others, is also taught [3] not to be deceived through (his) righteous bearing [4] by an apostate; and for this reason, because he who is taught is not deceived.

(2) And this, too, that he who is as reverent unto Ahuramazda as a daughter (is) unto a father, and who is also a gratifier of doers of honest acts, is also made to love Spenta-ârmaiti (by) the archangels; and for this reason, because through that reverence of Spenta-ârmaiti unto Ahuramazda, and the gratification of the good by him, the archangels love and preserve (his) nature of Spenta-ârmaiti (*Spendarmadîgîh*). (3) And this, too, that he who is a lover of (or listener [*gûsh*] to) Vohûman is taught by his wisdom not to destroy (*nasânînîdan*) [5] the Religion of Ahuramazda; and for this reason, because wisdom through honest purpose maintains the Religion, (and) others learn hîghly (*madam*) from it.

(4) And this, too, that by him who devotes his person in discipleship unto the priests, (and) who asks again that which he does not understand, (their) teaching is learnt; and for this reason, because by asking for knowledge again and again,

---

[1] Yashna XXXI, 22, c. *Zak î lak, Aûharmazda, bûrdâr tanû haît, aêgh-at baên stih mâhmânîh pavan tanû î ŏlâ.* [2] Yasna XXXII. [3] Ibid., 1, 4.

[4] *Pavan yasharûb-barishnîh.* [5] Ibid., 4, c. *Zak î Aûharmazda khratû nasînênd va yasharâyîh-ich, aêgh tapâh barâ vabîdûnând.*

he who has devoted his person in discipleship to a wise priest, increases good knowledge ; and the knowledge of friends hence, make him an excellent pattern example (*andâzag*) (of discipleship), and the discipleship of priests shall make him ask again that which they do not understand.

(5) And this, too, that whoever is in pure love with Zarathushtra, is the same (*ham*) as he who is strength-giving to the will of the archangels and the commands of the pious ones ; and for this reason, because these two virtues (*hûnar*) (form) some of the essentials of the nature of Zarathushtra. (6) And this, too, that whoso loves Vohûman, Ahuramazda is propitiated by him through (this) selection ; and for this reason, because one loving Vohûman and loving wisdom, is taught wisdom ; and wisdom taught is a selection,[1] and the selector becomes a propitiator of Ahuramazda.

(7) And this, too, that whoever devotes his meditation on the Religion of Zarathûshtra is taught wisdom; and for this reason, because all the wisdom of the good Religion is taught to him through the gift of meditation[2].

(8) And this, too, that by him who has kept wealth under the priestly authority[3] of Zarathushtra, those are taught who are reverent towards *Saŏshyants* (benefitters); and for this reason, because whoever is reverent to the supporters of the Religion, keeps wealth under the priestly authority of the supporters of the Religion ; (and) when it is kept by him under their priestly authority, it is kept by him in that[4] of Zarathushtra.

(9) And this, too, that his destiny (*gadâ*) is connected with himself who practises industry. (10) And this, too, that his meritorious works for the improvement of the creation become his own who has made the improvement personally.

(11) The excellence of righteousness is best.

---

[1] Yasna XXXII., 8, c. [2] Or, by the sincere devotion to the Religion in mind.

[3] Ibid., 9, c. [4] Namely, "the authority".

CHAPTER LIV., BAGA NASK.

(1) The ninth fargard, *Yathâ-âish* [1], is this that whoso praises Ahuramazda, his actions are guided through the Gâthic teaching; and for this reason, because the reason (*chim*) of the praise likewise of Ahuramazda is (that it is) for his works; (and) by him who exalted (*bûrzîd*) that work, the performance of such work is also taught, (since) the work of Ahuramazda, which is the Gâthic teaching, is pure (*avîzag*) goodness. (2) And this, too, that by him who increases the propagators of acts of merit, priestly (*ratûîg*) activity [3] is taught; for this reason, because the propagation of meritorious activity and the activity of the *dastur* are the twofold expressions of one who, when there is reason, advances the meritorious actions of the propagators, (whereby) he exalts the progressive good works; and when progressive acts of merit are exalted the *dastur's* action is praised and also taught.

(3) And this, too, that by him in every worthy man is produced what is desired (*ârzûg*) by him who is worthy, for whom the command of the *mânthras* is the expectation [4] for him who is freely [5] sagacious; and this statement (*vâch*) also demonstrates the solution (*vichârdan*) by rulers of all the needs of the people of the world through a comprehensive act which is to appoint for the whole world the commanding of the sagacious one of the period. (4) And this, too, that his assistance in person is liberally given (*râdînîd yehevûnêd*) to the good creatures by him whose work is to help forward the renovation (of the universe); and this statement (*vâch*), too, likewise demonstrates the great (*rabâ*) power of any act of merit of whatever kind, (since) through every act of merit the renovation is helped forward, which proves to be a liberality to the whole (*hâm*) creation.

(5) And this, too, that whoever teaches to a son reverence unto (his) father, has also made his own the reward for reverence

---

[1] Yasna XXXIII. [2] Yasna XXXIII, 1, a. [3] Yasna XXXIII, 1, b.
[4] *Âmâr*, Av. *mar*, "reckoning," "calculation".
[5] Pers. *rastah*, "free," "way."

unto the creator for teaching (reverence to) that person; and for this reason, because reasonable reverence unto parents and service unto them are connected (*padvastag*) with reverence unto the creator and his worship. (6) And this, too, that he who himself causes progress (*rûbishn*) for him who is his own, that is, for any one whatever among those who are in need (of progress),[1] is a bestower (*dâdâr*) and maker of happiness for all the good creations; and this statement (*vâch*) also demonstrates as to him (*madam mûn*) whose decision is current thereby (*ajash*), (and) through the decision being given for everyone who is in need of it, it is that happiness which is participated[2] (in by them). (7) And this, too, that by him who is causing good (*nêvagîh*) unto him who is a cultivator (*varzîdâr*)[3], cattle are multiplied (*afzâyînîd*)[4]; and for this reason, because the gratifier (*râmînîdâr*)[5] of the performers of tillage, develops tillage, (since) cattle form (*haît*) the great tillage of the world.

(8) And this, too, that the Religion which is the path[6] of righteousness is made his own by him who is a good thinker through the righteousness of the Religion; and this statement, too, likewise demonstrates the extent (*vîmônd*) of the superior (*madam*) life of the good Religion; because he who is not a good meditator on the good Religion, even if he be a reciter of the Revelation (*daêna*), turns out[7] also an apostate; and he who is a good meditator (but) not on the good Religion, proves himself an infidel (*aga-daêna*); and he who thinks rightly (is) a good thinker through religious righteousness, and (his) recitation is in the good Religion. (9) And about the three expressions (*vâchag*), those that bring forward (*frâj bûrdâr*) for all mankind every kind of submission (*aîrîh*) to the sacred beings; one (is) of the fruit (*bar*), one of the origin, and one of the body and

---

[1] Yas., XXXIII, 3, a. [2] *Hambâjîd*, comp. Pers. *ambâzidan*, "to participate", "to increase"; *am-bâz*, "a partner in trade." [3] Pers. *varzîgar*, "farmer." [4] Or, "increased." [5] "Pleaser."

[6] Yas., XXXIII, 5, c. *Min yasharâyîh* (*aêdun min frârûnîh*) *zak î avêzag râs avô nafshâ kûnishn, aêgh baên zak Aûharmazda ketrûnêd.*

[7] Or, "proves himself."

life; and that of the fruit is the diligence from which (there is) fruit; and that of the origin is the advantage for which the source is requisite; and that of the body and life is the thought of the guide (*râyînîdâr*) which maintained both (body and life) for submission (*aîrîh*) to the sacred beings. (10) And this, too, that connected with the sage is the increase of pious friends (*vêhdûstân*)[1] in the pleasure[2] of the gratifiers, in the benedictions unto Irân, (and) for the strength (*padûgîh*) of the diligent.

(11) Righteousness is the best excellence.

CHAPTER LV., BAGA NASK.

(1) As to the tenth fargard, (*Ya-Shyaŏthanâ,*)[3] be it known (*havâ-t*) that unto him who is the performer of meritorious works[3] as much as possible, help is afforded to a possible extent at the renovation; and for this reason, when (*amat*) every meritorious work is helped forward at the renovation no sooner manifested, whoso does more meritorious works is more helped at the renovation; in short (*âkhar*) whoso does meritorious works as much as possible, is afforded help to a possible extent at the renovation. (2) And this, too, that the apostate who causes mankind to be tempted (for evil) is defeated (*vîzûd*)[4] by him who devotes himself to Ahuramazda; and for this reason, because he (the apostate) being dislodged (from heaven) a law (*âyînînag*) is elucidated (*rŏshnî-haît*) for mankind who see the admission (*parvânagîh*)[5] of the apostate into hell, and when they saw him he was (found) disabled.

---

[1] West reads, *nîshînistân*, "sitting-place."

[2] Yas., XXXIII, 13, a. *Amat râmishn pavan kâmag châshishn.... vâ mûn-am pavan zak î lekûm barâ pavan padûgîh, aêgh-am pavan kâr î dînâ î lekûm padûgîh yehevûnâd, afam yehabûnêd.*

[3] XXXIV, 1, a. *Mûn-am kûnishn, mûnam gûbishn, mûnam yazishn, pavan amarg-rûbishn* (....*aêgh-am rûbân î nafshâ padash amarg yehevûnêd.*)

[4] Reading *vîzûd*, comp. Pers. *guzûdan* or *gazîdan*, "to bite", "to sting," "to wound." May be *va gazûd*, "and injured."

[5] Pers. *parvânagîh*, "an order", "permission", hence "admission."

(3) And this, too, that he who is eager[1] for wisdom (*dânâgîh*) is taught to grasp (*vâkhdûntan*) wisdom; and for this reason, because philosophy is taught through the original desire in him for the learning (*âmûg*) of every science (*frahâng*), and mankind elevate (*bûrjând*) their knowledge; (since) they become eager for learning, and they overcome (*visûbârênd*) and grasp (*vakhdûnd*) (it). (4) And this, too, that to suppress (*kûshtan*)[2] an apostate is taught by the good one who is associated with the good ones; and for this reason, because the death (*aŏsh*) of evil is (caused) by the union of the good. (5) And this, too, that by him who is a destroyer (*vishûftâr*) (of evil) through Vohûman is taught to cause development (of the good world) through the rule pertaining to Vohûman; sinners are lawfully subjected to punishment (*pûhalînîd*) for doing harm unto Vohûman, and the command for it by rulers and judges is an embellishment (*vaêrâyishn*) for the development of the world.

(6) And this, too, that a great ordinance (*mas dâdistânîh*) is taught by him whose ceremonial is for Ahuramazda; and for this reason, because the propitiation of Ahuramazda and his (pious) service are the foundation of joy (*paragân*); and the ownership and concentration (*hangerdîgîh*) of all meritorious works are themselves the great ordinance of the faithful whose improvement is through that ownership, and their entertainment is best (*avîrtar*) through (that) ceremonial; owing to the same reason, the original possession of the great ordinance of the ceremonial which is Aûharmazda's own, and of other meritorious works,—even though entirely of the ceremonial of Ahuramazda owing thereto (*ajash*)—is necessary for the manifestation of the great ordinance, and is incorporated (*ham-tanû*) (with it), when it becomes manifest as a great ordinance, or as more than a great ordinance; even then its extent (*vâlishn*) is over this joy.[3] (7) And this, too, that the performance of a cere-

[1] XXXIV, 9, a. *Ĉlâ-shân afzûnîg bûndag-mînishn havâ-nd mûn hanâ î lak, Aûharmazda! ârzûg âgâs havâ-nd (daêna î lak).*

[2] Lit., "to kill", "to slay." Ibid., 10, c. *Pavan hanâ î lak khûdâyîh frâd kûshî-haît Ganrâg-Maînûg pavan harvispa vinâsgârîh.*

[3] Here I have entirely followed West's English, Pahlavi being easy.

monial[1] of those for whom it is needed (*nîyâzagân*) is a gift to the worthy of the creation; and a gift to the worthy of the creation is the performance (*sâkhtârîh*)[2] of a ceremonial for the needy, (for those for whom it is required).

(8) And this, too, that the way of righteousness[3], and also that through which (*padash*) that way is seen, (and) likewise the reward of those alone-working (*aêvarzîgân*) therein, are taught by him whose deeds are an advantage to the sacred beings; and for this reason, because the advantage of the sacred beings is the advantage of a numberless people (*amargân*), and the advantage of a numberless people, which is itself the religion of the sacred beings, is a demonstration (*nimûdâr*) of the way of righteousness, and also that through which is the reward of those working single-handed. (9) And this, too, that even the reward of a teacher of professions (*pêshagân*), which is the profit of the professions, is liberally given (*râdînîd*) and appropriated for the professions taught; and for this reason, because, the activity of the sacred beings is profited through (his) teaching (*âmûg*).

(10) Nobility is excellent righteousness.

CHAPTER LVI., **BAGA NASK.**

(1) As to the eleventh fargard, the *Yasna*,[4] know that (*havât*) the meritorious works which are to be wholly (*hamâîgîh*) accomplished and those, too, which are accomplished[4], are rendered one's own by the righteous man who teaches goodness[5] to the righteous; and for this reason, because of the whole meritorious work which one is to accomplish, and that, too, which is accomplished, there is one store of the works of all (*kâdâ*) good creations till the renovation, (and) the

---

[1] Yas. XXXIV, 12, a, b.—[2] West, *hâkhtârîh* "attraction."—[3] Ibid, 12, c. *Amûzâi avô lenâ zak î yasharâyîh râs* (*î râs î paŏryô-tkaêshîh*) *mûn pavan Vohûman khvêshîh* (*aêgh pavan frârûnîh avô nafshâ shâyêd kardan*).

[4] Yasna XXXV.—[5] Ibid, 2: 𐬵𐬀𐬎𐬎𐬀𐬌𐬎𐬀𐬌𐬎𐬀𐬌 𐬵𐬀𐬎𐬎𐬀𐬌𐬎𐬀𐬌𐬎𐬀𐬌—[6] Ibid, 4.

teaching of goodness by those who are righteous comes anew (and) afresh (*avag navag*) into the accumulation (*hamîh*) of the righteous and into the accomplishment of that store [1], (and) those (righteous ones), too, are in possession (*khvêshîh*) of that store, in partnership (*ham-bâzîh*) with the other righteous people. (2) And this, too, that (it is) because he would do the best for his own [2], whose meditation of the *mânthras* is for the archangels, and who also maintains, for the assistance of the good, the strength which is his for the living ones. (3) And this statement demonstrates also the great participation (*mas-bâharîh*) of a person in that store (*ânbâr*), because when that store, too, is really (*ghal*) an accumulation of (meritorious) works for the path (to heaven), for all are the partners (*ham-bâjân*) in that store, those who have done more, and also those who have done less, (and) remains, moreover, in the ownership of them all; then, as to those doing more of it (*i.e.*, of good work), through the original ownership of that immense (*frehist*) (good) work, and also through that which (occurs) when the accomplishers (*varzîdârân*) have attained to that plentiful share more excellently (*avîrtar*) owing to their greater activity, and likewise through the possession liberally, largely (*masîhâ*), and princely (*khûdâîîhâ*) (bestowed), of those accomplishing more (meritorious works), and the possession unabundantly (*a-vêshîhâ*), scantily, and limitedly (*bûndagîhâ*) of those needy ones who accomplished less ; [3] it is reasonable (*chimîg*) to speak of that store in their possessions [4] as supremely great over those accomplishing less. (4) And this, too, that his work is a meritorious work, whose liberality is for the

[1] *Varzîdârîh*, " making of that store."—[2] Yasna XXXV, 6:—*Havâôm madam giraftâr aêgh avô nafshâ vabîdûnamih, zak î gabrâ avô gabrâ barâ avispârtar, va kirfag î pavan dâd râs chîgûn shapîr havâôm, aêgh chîgûn pâhlûm avô nafshâ vabîdûnam.* [3] The substance of it is that all the meritorious works of men whether accomplishing more such work or less, are stored up together, and each of the good workers are regarded as partners in the store of good works in heaven, obtaining reward in heaven in proportion to the merit of their work. The lot of those whose meritorious works are more, is called liberal, large and princely; and that of those whose good works are less, is called unabundant, scanty and limited.

[4] That is, in the possession of those who performed more meritorious works.

archangels; and for this reason, because through a little labour for the sacred beings, which is itself that liberality, a good and meritorious act is performed (*kerfagî-haît*) (by him).

(5) And this, too, that it proves best for him in both the lives,[1] who teaches mankind a wish for living in diligence; and for this reason, because he is a saviour of them (in both the lives) through the requirements of life, and through the diligent activity of his soul; and owing to it, he attains the best (reward) in this world from mankind, (and) in the yonder world from the sacred beings. (6) And this, too, that the ceremonial and obeisance of Ahuramazda are performed by him who is in the path of co-thinking on and co-praising the law of Ahuramazda with all the worshippers of Ahuramazda. (7) And this, too, that he attains to the leadership of the Religion, who renovates the knowledge of the Religion;[2] and for this reason, because every single knowledge which he inculcated, increases every greatness of it. (8) And this, too, that he becomes faithful[3] to his Religion who solicits the knowledge of (that) Religion ever afresh; and for this reason, because so much more he solicits, he becomes nearer to the knowledge of (his) Religion.

(9) And this, too, that mankind's prayer (*khvahishnîh*)[4] for life is granted[5] by him who permits the production of anything for mankind; and for this reason, because power over the production of anything is coupled with that which is over the prayer for life; in this manner those who are in the position of power[6] for the production of anything, their lives are (far) from any discomfort (*ana-âsânîh*); (and) him whose prayer for life is granted, the production for him of anything is also granted. (10) And this, too, that acceptance, remarkableness,[7] and solemn words[8] are offered[9] to Ahura-

[1] Yasna XXXV, 9. *Aêgh-am min haîtân anshûtâân pavan kûnishn pâhlûm havâ-t baên kolâ 2 ahvân, aêgh mizd yehabûnând.* [2] Ibid, 19. *Mûn vabîdûnêd daêna dânâgîh navag navag.* [3] Ibid, 22. For *varûnîh*, comp. Av. *varena*, "faith," "creed." [4] Comp. *khvâstan*, "prayer," "requirement," "begging." West, "wishing." [5] West, "authorized." [6] West, "authorizedly." [7] *Dakhshag*, *Av. dakhshta*, "mark." [8] *Gûbishn*, "sacred words." [9] Yasna XXXV, 25.

mazda by him who asks again, that which he does not understand of the Religion, from him who does understand it; and for this reason, because knowledge is completed through these three (things); acquirement, remarkableness, and solemn words, and all the three are asked again by him who does not understand them. (11) This, too, that the words of Ahuramazda are taught by him who teaches the acceptance, recollection, and recitation of the Revelation; and for this reason, because this is the recital of the summary (*hangerdîgîh*) of it (of the Religion).

(12) And this, too, that the care[1] and regard for the fire are shewn by him who is liberal towards the fire as regards anything he offers; and they who would show care and regard for the fire become thereby his[2] co-partner in the reward. (13) And this, too, that by him who teaches joyfully[3] the Religion of Ahuramazda, the care and regard for the fire are practised, as is manifest from the Religion; and for this reason, because that which *is* taught by him is also associated (*ham-yehevûnêd*) with the action resulting from that teaching. (14) And this, too, that the respect[4] to those needing respect is expressed (*vijârd*) by him who loves (*jûshêd*) Vohûman. (15) And this, too, that the fire is strengthened (*zôrînîd*) for that great work,[5] which is to be achieved at the renovation, by him who invokes the fire with the (particular) name (*shem*) of the fire; and for this reason, because the name is put by him with regard to (its) praiseworthy nature, and when (it is) invoked by him with that name then the one (fire) that is praised (*staŏta*) is strengthened by him.[6]

(16) And this, too, that he becomes familiar with the Religion of Ahuramazda, who teaches the Religion of Ahura-

---

[1] Yasna XXXVI I. [2] Better *ŏlâ* instead of *va ŏlâ*. [3] Yasna XXXVI, 4: *Pavan aûrvâkhmanîh avŏ ŏlâ gabrâ pavan tûbân barâ yehamtûnêd âtâsh î Aûharmazda.* [4] Ibid, 5. *Pavan aûrvâkhmunîh î Vohû(man) ŏlâ mûnash aûrvâkhmanîd afash pavan nîyâyaishn-âŏmandîh avô ŏlâ nîyâyaishn-âŏmand gabrâ.* [5] Ibid, 6. *Pavan zak î mas kâr barâ yehamtûnêd pavan pasâkhtan î pavan tanû-î-pasîn.* [6] Ibid, 7. *Âtâsh pavan zak î Aûharmazda âgâs haît pavan daêna î Aûharmazda, va pavan maînûgîh âgâs haît, zak-ash haît amat-ash pavan Varâhrân-ash barâ yetibûnd.*

mazda with pleasure; and for this reason, because every knowledge is exercised (*varzîhaît*) (and) furthered by (that) teaching. (17) And this, too, that Ahuramazda is propitiated by the good wisdom of him who teaches straightforward speaking and actions[1]; and for this reason, because wisdom is twofold,[2] the speakable and the workable. (18) And this, too, that the body[3] of Ahuramazda is praised for excellence (*nêvagtûmîh*)[3] by him who raises (*bâlistînêd*) his own soul[4] up to the station (*pâdagîh*) of the sun; and for this reason, because that body is of Ahuramazda, and becomes the loftiest (and) excellent in the station of the sun.

(19) And this, too, that all excellence is purely given unto Ahuramazda by him who maintains its source by making Ahuramazda his own; and for this reason, because when the root is offered to him, fruit is also produced by him, and all excellence is (both) root and fruit[5]. (20) And this, too, that Ahuramazda is invoked with the title of 'Lord'[6] by him whom Ahuramazda summons; and for this reason, because the meaning (*vijârîshn*)

[1] Yasna XXXVI., 11. *Pavan zak î shapîr farzânagîh avô lak, pavan-ich kûnishn va gûbishn barâ yehamtûnam.* [2] *Dô bâhar*, lit. "has two parts." [3] Sun is called the body of Ahuramazda allegorically in the Avesta. Comp. Avesta Yasna XXXV and XXXVI. throughout. Yasna (Pahlv.) XXXVI, 14. *Nêvag aê lak kerp afat min kerpân vîndagîh yehabûnam, Aûharmazda! aêgh baên gêhân ghal yemellûnam, aêgh kerp aê î lak nevagtar.....tamâ aêgh zak î khûrshêd gûft. Vide* the Introduction to my "Civilization of the Eastern Iranians in Ancient Times" (Oxford Press) p. XXVI: Ahura Mazda "is a *spirit*. He is not anthropomorphous. Though he is represented as speaking, thinking, and acting, no passage in the Avesta authorizes us to assume that Ahura Mazda was thought to exist in any definite visible form. Surely his form could not be compared with that of the human body. The expression 'best formed,' *hukereptemahe*, must not be pressed too far, and if, on the other hand mention is made of the most beautiful body of Mazda, *sraeshtâm at toî kehrpem kehrpâm avaedayemahi, Mazdâ Ahurâ*! we must regard such language as symbolical. For the sun (*hvare*) is expressly spoken of as 'the body of Mazda' and no one could well affirm that the designation should be understood literally. Light is indeed of the essence of Ahura; and hence the sun as the source of perceptible light renders Mazda, so to say, visible Himself." See also Avesta Yasna LVIII, 8; XXXVI, 6; Yasht VI, 6. [4] Pahl. Yas. XXXVI, 15. *Denâ rûbân avô zak î rôshnîh î bâlist va min zak î pavan chashm paêdâg bâlînând.* [5] Yas. XXXVII, 2-6.—Ibid, 6.

Ahuramazda is likewise (connected) with (*levatâ*) (the name of) "the great wise Lord". (21) And this, too, that the names of the sacred beings are invoked [1] by him who glorified (their) praises, and by him those who are glorified are (invoked) by name; and for this reason, because the names of the sacred beings are glorifications of their names of praise. (22) And this, too, that, among those of the same stock, when he shall do benefit (*nêvagîh*) for one race [2], it is produced by him for other races within the same stock (*gŏhar*); and among those of the same race, when he shall do benefit for one sect (*srâdag*), it is done by him also for other sects within that stock; and among the same sect, when he shall do benefit for one individual (*kerp*-1), it is done by him for other individuals within that sect.

(23) And this, too, that he himself is the sacred beings' own,[3] who holds the sacred beings in the heart with the assistance of the righteous. (24) And this, too, that he himself is in the leading of the sacred beings, whose vigour is through Vohûman; and for this reason, because his moral courage (*chîrîh*) is on account of the (sacred) law. (25) And this, too, that (good) life is given unto mankind by him, who shall do that which can remain (*mânistan*) good for them. (26) And this, too, that the friendship of Ahuramazda is made one's own by him who regards Ahuramazda as the leader; and (Ahuramazda's) perpetual leadership is made his own by him who teaches unto mankind that thing which becomes their perpetual leadership (or guidance) there (*i.e.* in the next world.)

(27) And this, too, that he practises righteousness who meditates on anything that is virtuous.[4] (28) And this, too, that he has practised the good commandments[5] and propitiousness[6] (*afzûn*) of Ahuramazda, who devotes his body and life to the sacred beings; and body and life[7] are devoted to the

---

[1] Yasna (Pahl. Spiegel) XXXVIII, 10-12. [2] Ibid, 13-15. [3] XXXIX, 13: *Pavan shapîr khvêshîh amat lak khvîsh havâ-am khvêsh-rûbishnîh amat pavan khvêshîh î lak yegavîmûnam.* [4] Ibid XXXIX, 15.

[5] XL, 7. [6] XLI, 6. [7] Ibid, 7.

sacred beings by him who devotes (his) friendliness to the Religion of Zarathushtra. (29) And this, too, that he who devotes his friendliness to Ahuramazda, attains to leadership from Ahuramazda; and that leadership is perpetually[1] connected with him, who teaches to others that thing whereby occurs their perpetual companionship with the sacred beings.

(30) Excellence that is perfect (is) righteousness.

CHAPTER LVII., BAGA NASK.

(1) As to the twelfth fargard, *Ushtavaitî*,[2] know that the goodness of him who is reverent (or grateful) to the benefiters, is goodness for any one whatever[3]; and for this reason, because the benefit of different (*a-ham*)[4] creations is owing to carrying out the commandments of the benefiting (spiritual) lord.[5] (2) And this, too, that whoever rejoices superiors (*avarîgân*) thro' humility, is pleased by (his) inferiors. (3) And this, too, that he who devotes his meditations on the Religion of Zarathushtra, is granted what is best of all[6] for his own; because he has attained to the Religion who had been the best listener to it. (4) And this, too, that goodness is taught to all the creatures of Spentâ Mainyu; (namely) to the righteous by him whose forward movement (*fravâmishn*) is on the behalf of the righteous; and for this reason, because the creatures of Spentâ Mainyu are all of one essence (*gŏhar*), (and) the moving forth and hastening of the limbs of one single body, become those of that entire body. (5) And this, too, that whose loves Vohûman, has his spirit connected with Ahuramazda,[7] and his knowledge is accepted; and for this reason, because the spirit, which is the original spiritual lord (*ahû*) of knowledge, is Vohûman. (6) And this, too, that just liberality is taught by

---

[1] Yasna XLI, 17. *Avô hanâ lak sardârîh yasharâyîh-ich hamâ vad avô vispa.* [2] Yasna (Mills) XLIII., [3] Ibid, 1, a. *Nêvag ŏlâ mûn zak î ŏlâ nêvagîh kadârchâî, aêgh kadârchâî anshûtâ min nêvagîh î ŏlâ nêvagîh.* [4] West, *khâm*, "immature." [5] May be *Saôshyant*. [6] Ibid 2, a, b. [7] Ibid, 2, c.

him whose words are through Vohûman[1]; and for this reason, because the speaking of honest words becomes the teaching of knowledge wherein just liberality is also included.

(7) And this, too, that the joy which is of long durations (*dêrang-zimânîhâ*), is provided for his own by him who well gathers (spiritual) strength through honest actions, (and) who also assists[2] those (his own) who are not born; and for this reason, because joy which is perpetual increases by means of both. (8) And this, too, that by him who assists[2] those who are in the right path, the path of virtue is taught to mankind; and for this reason, because he prays or helps (*aîyyâsînêd*) mankind on (that) way. (9) And this, too, that heat is given to (the divine) fire[3] by him who is true to the invokers (thereof); and for this reason, because the adversary, owing to the heat of the fire provided by the demonstrator of truth, is best rendered inactive by the vigour of that just one[4].

(10) And this, too, that those who are assistants at the renovation are the selected ones (*vichîrân*) of Vishtâspa, who are (so) through Vohûman, who is Sŏshyant,[5] and Kaî-Khûsrôv[6]; and for this reason, because the sharers[7] (in the renovation) are the sowers and reapers[8] of self-perfection,[9] and that perfection, which is through the assistance for the renovation by Vishtâspa, is through what occurred when the Religion was propagated by him, on account of which the renovation shall happen; and the triumph of that perfection, which is through an ordinance (*dâdistân*) by Sŏshâns, is through what (shall) happen

---

[1] Yasna XLIII., 2, d, e. *Mûn yehabûnêd râst pavan zak î Vohûman padmân* (*Daêna*) *pavan hamâg yôm pavan dêr-zîvîshnîh hû-ravâkhmanîh madam yehabûnishn.* [2] If *aîyyâsînîdan*, it may be derived *from Av. yâs*, "to pray", "to beg." [3] Meaning, the Divine Light, Ibid, 4, d. *Hanâ î lak âtâsh garm amat-ash zak mûn pavan yasharâyîh aŏj*; (Av.) "*yâo dâo ashîsh dregvâitę ashâunaêchâ thwahyâ garemâ âthrô ashâ-aŏjanghô*". [4] Probably Ahuramazda.

[5] Yas, XLIII, 4, e. *Amat avô li zak î pavan Vohûman stakhmag yehamtûnêd* [*Saŏshâns.*] [6] He is considered as an assistant at the renovation on account of his extirpation of idolatry.

[7] *Bâharân*, sharers. [8] Pers. *keshtan*, "to sow," "to reap." [9] *Nafshâ-spûrîgîh.*

then through that ordinance; such is the decree (*vichîr*) which suppresses (*spûjêd*) all distresses[1] from the creatures, and the decree sets itself forth (*yehabûnêd*) to the whole material world, that which is living and also that which is dead. (11) And this, too, that he who appoints (*gûmârêd*) with the given order him who declares the commandments from the Revelation, and worships what is necessary to worship, is pointed out among the worldly existences as the offspring of Ahuramazda[2].

(12) And this, too, that the smiting (*zanîshn*) of the vicious and the approval of the pious[3] are taught by him who shall make a gift for the righteous to the worthy ones, because both are among them. (13) And this, too, that skill for the transformation also of the creatures[4] of Ahuramazda (at the renovation), is taught by him who loves Vohûman; and for this reason, because the forward-designing[5], and also the backward-designing power, which is in mankind, is accomplished (*hûnarî-haît*) through the change of the will, through the activity also relating to Vohûman. (14) And this, too, that he is taught to strengthen that spirit (Vohûman), through whom the creatures are transformed (*vardîd*), whose wisdom is for that one who has wisdom; and for this reason, because that is the spirit of wisdom, which increases it (namely, wisdom) in mankind through instruction. (15) And this, too, that he who praises the Religion, being (its) disciple, and who also teaches it like a priest[6], is shown the advent of Sŏshâns too; and for this reason, because the Religion, from the first praiser and teacher up to the last praiser and teacher, is connected by discipleship (and) priesthood, and Sŏshâns becomes at the end[7] the disciple and the priest.

---

[1] *Mûsi*, "trouble," "distress." [2] Yasna XLIII, 5, b. *Amat-am zak îlak zâg baên ahvân khadîtunt fratûm.* [3] Ibid, 5, d. *Zanishn avô zadâr* [*avat yehabûnt*] *zak î shapîr tarsgâsîh avô ŏlâ î shapîr.* [4] Ibid, 5, e. *Pavan hanâ î lak hûnar dâm afdûm-ich vardêd.* On the ground of the word *vardêd* in the Gŏthic text, it is better to read, as West has done, *dâm-vardishnîh* than *dâm-varzishnîh* in DE. [5] Pers. *âhang*, "design," "purpose," [6] *Ŏlâshân mûn ratû âmûzêd bûndag mînishnîh Sŏshâns.* [7] That is, at the resurrection and renovation of the universe.

(16) And this, too, that he is taught the wisdom of Ahuramazda who shall put into practice the decision and adjudication of the Religion; and for this reason, because the decision of the Religion is the wisdom of Ahuramazda. (17) And this, too, that he is taught through (that) wisdom complete devotion, so that they shall not deceive him,[1] who is as reverent to Ahuramazda as a daughter is to a father; and for this reason, because the reverence of a daughter unto a father is mostly (*frahistîhâ*) through natural (*chatarîg*) propensity (*âhang*), (and) through the sagacious (*khratîg*) complete devotion of the daughter.

(18) And this, too, that submission to the physical destiny,[2] that through the command of the creator, is taught by him who teaches the righteous and the wicked that thing (whereby) occurs comfort to them, to the righteous as to (his) body, (and) to the wicked as to (his) soul; and for this reason, because he (thereby) becomes a friend of the creatures, (and) a friend of the creatures is also a friend of their creator[3], (and) a friend of the creator possesses personal or physical wealth through the commandment of the creator, (and) others are taught through him. (19) And this, too, that the joy from him who is powerful is but (*barâ*) taught to him who is righteous, so that he would be guiding (him) for goodness towards the rulers (namely, the good spirits), who is an assistance of him who is righteous as far as possible,[4] that is, he shall do it with the exercise of (his) power (*tûbângarîhâ*)[5]; and for this reason, because when he has provided (*kard*) assistance as much as possible for him, he is praised on account of that benefit (*nêvagîh*)[6] which is pre-eminent through the exercise of his

[1] Yasna XLIII, 6 e. *Mûn hanâ î lak khratû, padash lâ pavan mindavam barâ frîpîhaît.* [2] Reading *tanû vakhtân* for *tanû-bakhtân dâshtan, lit.*, "to submit to the physical destiny." Pers. *bakht*, "fate," "fortune," "destiny." West, "maintaining the destinies of the body," referring to the influence of the starry sphere on one's person. [3] Better *dâdâr-ash.* [4] *Pavan tûbân.* West, "through capability." [5] Yasna XLIII, 8, c. *Aêdûn avô yasharûb min ŏlâ î aŏj-âômand haît: aêgh-ash râmînam [aêgh-ash pavan nêvagîh frâj avô khûdâyîh debrûnam].* [6] That is, the benefit of the renovation. Ibid, 8, d. *Amat zak yehevûnêd nêvagîh [aêgh tanû î pasîn yehevûnêd] pavan kâmag khûdâyîh yehabûnî-haît [aêgh pâdakhshâî-îh pavan âvâyast ghal yahabûnî-haît]:*

power. (20) And this, too, that the benefit (*nêvagîh*) of sovereignty for that which happens (at the renovation), is taught only (*barâ*) by him who always teaches about[1] universal commanding therein; that is, he teaches to others that thing which always happens for them regarding universal commanding; and this, too, that it is connected by them with the renovation (of the universe) through the power which is in the tree of germs.[2]

(21) And this, too, that he is liberal towards the fire, who shall work for the fire; that is, who shall take care (*pâhrîj*) of the fire; and he is so highly (*madam*) taught through the obeisance by him whose liberality (it is); that is, through the obeisance he becomes liberal,[3] whose manifestation is through Vohûman, where subsists (*yehevûnêd*) wealth which he preserves through virtue. (22) And this, too, that this meditation on righteousness[4] is taught only by him, who (*aêgh*) meditates (so), and who is suppliant for righteousness anew[5] (and) afresh[5]. (23) And this, too, that the Religion has been interrogated (*pûrsîd*)[6] by him who is humble (*aîr*) towards (his) superiors (*avarîgân*), and towards (his) inferiors at the same time.[7]

(24) And this, too, that the condition here (in this world)[8] as regards the Mazda-worshipping Religion is taught by him by

---

[1] Here *vad* is used for *ðl*. [2] It is stated in the Bûndahishn, IX, that the archangel Ameretâta produced a certain germ of plants from which grew up "the tree of all seeds or germs in Aîrân-vêj in the Vouru-kasha ocean, near which grew also the tree Gaŏkerena, which will destroy diseases and decrepitude, and produce full perfection or immortality in the universe at the renovation or future existence." See Bd. XVIII, 9.

[3] Yasna XLIII, 9, d, which Pt 4 in my library gives as follows: *Aêdûn avô hanâ î lak âtâsh râd havâôm pavan nîyâyishn*. In the Dînkard *var'zishn* for *nîyâyishn*. [4] Ibid, 9, e. *Yasharâyîh, chand li khvâstâr havâôm, mînam,* "on righteousness I meditate as long as I am a suppliant." [5-5] *Navag navag*. [6] Ibid, 10, c. *Pûrsâî-ich min lenâ mûn lak pavan zak pûrsishn* (*daêna*). [7] Reading *ham-châk*, Turkish-Pers. *châk*, "time," Perhaps *hamjâê*, "at the same place or time." West, *ham-jâk*, "similarly."

[8] *Latamâîh*, "the state or position in this world."

whom the Religion is propagated,[1] (and so) by whom purification unto mankind; and for this reason, because the absence of propagation of the Religion is owing to the absence of purification among mankind on account of the fiend; and when humanity is purified from the fiend, the Religion is propagated. (25) And this, too, that by him only pleasure is taught to him who is a friend—that is, he gives it—who is a pleasure to him who is a friend; and hence (*ajash*) the decision (*dâdistân*) likewise is this, that by him who causes pleasure unto friends, his having caused pleasure is taught also unto them (*i.e.*, to friends). (26) And this, too, that, by him whom Ahuramazda teaches pleasure, it is taught (that) pleasure[2] comes from Ahuramazda; and for this reason, because he is exalted (*bûrjîhaît*) also in worldly condition (*stihîhâ*) through that best (*avartûm*) joy, whereby mankind are (likewise) taught.

(27) And this, too, that the (spiritual) development of a characteristic in (one's) intelligence is taught to him who is a man contented in mind (*tûsht-mînishn*),[3] by him whose own movement (*rûbishn*) is towards his own sacred beings[4]; and for this reason, because he fully (*bûndag*) considers his own power, and also that of (his) contemporaries (*ham-budîgân*), (and) likewise the triumphant valour (*chîrîh*) of the age,[5] (and) gives decision thereon; and others are taught about (it) by him. (28) And this, too, that the spirit of Ahuramazda[6] is taught only by him who loves him who is Ahuramazda, and the exposition (revealed by him); and for this reason, because he is mutually loved (*ham-jûshîd*) when in company with Ahuramazda, so that . . . . . .[7] (29) And this, too, that the reward

---

[1] Yasna XLIII., 11, d. *Aêgh tân hanâ gûft, aêgh daêna rûbâg kardan dûsh-khvâr,* "this was said by you that it was difficult to make the Religion progressive." [2] Ibid, 14, *b. Avôli, Aûharmazda! aê lak râmînîdârih kabed* [*am yehabûnâi*], "do Thou grant me, O Ahuramazda! this Thy pleasure abundantly." [3] Av. *tush,* "to be at rest," "to be contented," "to be satisfied." West, "vigorous minded." [4] That is, the sacred beings to whom he is devoted.

[5] Comp. Pers. *chîr. chîragî,* "victory," "triumph." West, "chivalry."

[6] Ibid, 16, a. *Aêdûn zak î Aûharmazda maînûg, mûn Zaratûhshtra havâôm jûsham, aêgh Vohûman pavan haîtîgîh barâ jûsham, Aûharmazda! mûnash mad yegavîmûnêd chîgâmchâî afzûnîgîh dânâgîh.* [7] Here some portion of the text seems to have been omitted by the copyist by mistake.

is taught at the appearance (*paêdâgîh*) of the sun[1] by him whose friendship is for the Spîtâmân, which also increases in the day; that is, it is necessary to perform religious duties and good works in the day-time, but they should not be put aside (*lâ spûjêd*) for the second day; and for this reason, because friendship for the Religion is through good regard (for it), and putting off duties to be performed in the day, entirely (*barâ*) for the second day, is liable to much punishment (*pûhal*) at the bridge, the sun being the most kindly-regarding (*hû-chashmtûm*) and swiftest of the visibles.

(30) Excellence is perfect righteousness.

CHAPTER LVIII. BAGA NASK.

(1) As to thirteenth fargard, *Tad-thwâ-peresâ*,[2] know that the obeisance[2] to the archangels is performed by him who is proficient[3] (*farzânag*) in the religious recitation for the archangels; (and) proficient is he who when knowing the recitation (and) maintaining the recitation of the Religion with propriety, is then minutely[4] searching,[4] and (is) a unique (*aêvag*) (instance) in the affairs (*sâmân*) relating to the archangels, (and) in making the obeisance unto the sacred beings. (2) Because, on this subject, one speaks of seven kinds: learned or proficient, or learned in evil, who are united in their (*aêbash*) statements (*milayâ*) with those of the people of the world; the uniquely learned man, categorically (*mâdîgânîhâ*) also the physician, explains (*nigîzêd*) what is not spoken of (and) does not occur, of good or ill nature[5]; and the uniquely proficient (man), categorically also the physician, explains what is spoken of as good nature; the uniquely learned in evil, and also the physician, explains what is spoken of as ill nature; and the uniquely unlearned (man) explains anything whatever that is unlearning (*adânîh*).[6] (3) And the learned in the recitation for the sacred beings, who

[1] Ibid, 16, d. *Pavan-ash hvarshêd paêdâgîh mizd yehabûnî-haît, mûn khûdâyîh zak ash haît pavan bûndag mînishnîh.*

[2] Yasna XLIV., 1. (Av.) *Nemanghô â yathâ nemô khshmâvatô.* (Pahl.) *Nîyâyishn zak mûn aêdûn nîyâyishn î lekûm daêna; Aûharmazda, dûstam yehabûnêd hâvisht lekûm hâvand khûrsandîh.* [3] *Farzânag*, "learned," "a sage." [4] Reading *âmâr*, comp. Pers. *âmâr*, "minute search", reading Pers. *âmmârah*, "an authority" (Steingass), hence "who is an authority." [5] Pazend *khu* for Pahl. *hû*, "good." [6] West, *anâg*, "mischievous."

though (*amat*)—on account of the necessity of speaking evil about a learned (man)—is so, that he entertained a dishonest purpose (and still) stood in the obeisance for the sacred beings, (and) is said to be un-wreathed (*lâ-tâjîdîg*).[1] (4) And the evilly learned in the recitation for the sacred beings, happens to be he who entertains an immoral (*avâgûnîh*) purpose, and turns out also an apostate (though) knowing (the Religion). (5) And the unlearned in what (pertains to) the sacred beings are of two kinds, either good and void (*tôhîg*) of learning, and the evil who is void of knowledge; the good (and) void of learning worships the sacred beings unobservantly with the proper rites; and the evil who is void of knowledge, thinks to worship the sacred beings unobservantly with improper (*a-frârûn*) rites, and has no means of staunch (*aûstânîg*) reliance (*astishn*) upon the Religion of the sacred beings, (and) on their obeisance. (6) And the well-learned in what (pertains) to the sacred beings, in the three formulæ (*vâchag*) which are connected together, (and) which are good and learned, expounds faithfully as to what (pertains) to the sacred beings, (and) the object (*sâmân*) of the obeisance for the sacred beings.

(7) And this, too, that by him who teaches to mankind that thing which becomes their hope of eternity, mankind are taught to attain (*madan*) to the Religion of the sacred beings; and for this reason, because for them the good-minded (*vohûmanîg*) attainment (*rasishn*) to the Religion of the sacred beings (*yehân*), ought to be required for them with wisdom,[2] (and) its obligatory (attainment) with wisdom for them is a goodness in the steadfast people (*aûstîgân*), and becomes a (means of) meditation[3] for them; and the meditation on the goodness of the steadfast people is through the hope of eternity which is provided for that goodness, on account of which the hope of eternity, is the original reason (*chim*), too, of the acceptance of the Religion.

---

[1] Reading, instead of *lâ tâkhtîg, lâ tâjîdîg*, Pers. *tâj*, "a wreath", "a crown", West *tâkhtîg*, "unransomed", Pers. *tâkhtan*, "to assault" "to attack", but that meaning is inconsistent; may be *tâkht for takht*, "a throne", hence "dethroned".

[2] Yasna XLIV, 1, d, e. West, "is to be required wisely for them."

[3] Av. *man*, "to think." Comp. Pers. *manî*, "thought," "presumption."

(8) And this, too, that by him is taught what is pre-eminent (*fratûm*) excellence among the worldly existences, who has made his own the best (divine)[1] sayings; and for this reason, because heavenliness[1] (*vahishtîgîh*) is the acme (*roêshâ*) of every excellence. (9) And this, too, that he becomes a cherisher of meritorious works who performs meritorious works publicly (*âshkâragîhâ*); and for this reason, because others are taught (to be meritorious) thereby, and meritorious works increase in the world. (10) And this, too, that by him who possesses the fruit of his kinship (*khvêshîh*) with Ahuramazda, the development of the world in virtue[2] is taught; and for this reason, because on account of (*pavan*) that divine fruit he becomes the preserver (*bûkhtâr*) and performer of (acts of) liberality, and (thereby) they enlarge the source (*bûn*) of the divine power of liberality and pluck (*pâkhagnênd*)[3] the fruit of it, and the world is rendered happy thereby, (and) mankind are taught (about it) highly[4]. (11) And this, too, that, through perfect thoughtfulness right words (and) actions[5] are taught by him whose ceremonial is through perfect thoughtfulness; and for this reason, because both (right) words (and) actions are (required) in the ceremonial.

(12) And this, too, that the wise creative power (*dahash*) of Ahuramazda is taught to him, who on the behalf of Ahuramazda carries out in action the exposition regarding the renovation[6] (of the world); and for this reason, because the wisdom of Ahuramazda is the source of advantage at the end of it, and a medium through the strength of the goodness and knowledge of him himself (*zyash benafshâ*), and because it is (so) destined (*bakht*) as regards the creations; and whoever possesses that strength for helping forward the renovation, is exalted through that wisdom, and (people) are taught thereby. (13) And

[1] Reading *vahisht*, "heaven", "best"; West, *va ayâd* "remembrance." Yasna XLIV, 2, b. [2] Ibid., 2 d. [3] Comp. Pers. *pâ-khâk-kardan*, "to trudge", "to press", "to pluck".

[4] That is, mankind receive high (or divine) learning (*madam âmûkhtnêd*).

[5] Ibid., 6, c. *Mûnash yasharâyîh pavan kûnishn, ash zak î stawar bûndag mînishn yehevûnêd.*

[6] Ibid., 8, b. *Zak î dahishn am barâ yemallûnâî mûn lak, Aûharmazda, zak nigîzishnîh, aêgh tanû î pasîn pavan zak râs shâyad kardan.*

this, too, that the reward[1] of Zarathûshtra is appropriated by him who thoroughly (*barâ*) selects (*vichînêd*) acts of merit and justice[2]; and for this reason, because through that selection (*vichîngarîh*) (he becomes) one with (*ham*) Zarathûshtra.

(14) And this, too, that the recitation (*manîtuntân*) of the Religion by mankind is caused by him, who helps onward (*vakhshînêd*) the propagation of the Religion; and for this reason, because owing to the joy of those who practise it honestly, virtue increases. (15) And this, too, that the Religion of Ahuramazda is propagated by him who shall perform the ceremonial of Ahuramazda; and for this reason, because through that act of his he attains to the (staunch) belief[3] of the supporter[4] of the faith[4] (in the Religion). (16) And this, too, that he who is an excellently (*pâhlûm*) righteous man of just judgment, is protected from the annoying (*bêshîdâr*) spirit by him who is very much (*vêsh*)[5] in company with Vohûman; that is, who beholds and possesses resources through virtue; and for this reason, because the annoyance which is partaken by him owing to (his) just judgment among the powerful ones (*chîharîgân*) of mankind, is doubled (*dôgânî-haît*) by their[6] pleasure owing to his being much in company with Vohûman, the annoying spirits being disabled in their annoyance by that good (or patient) bearing of annoyance (by him).

(17) And this, too, that the efforts (*kardârîh*) for the archangels are taught by him who is entirely (*barâ*) capable (*padûg*) to do what is for the archangels; and for this reason,

---

1 That is, the reward appropriated by Zarathushtra. 2 Yasna XLIV, 17, c. *Zak î kardârîh î lekûm, aêgh kâr va dînâ î lekûm amat bûndag vabîdûnând, ... aêgh daêna rûbâgîh bûndag aêmat yehevûnêd.*

2 *Dâdistân*, "justice", "decision"; West, "opinion".

3 Reading, *vâvarigânîh*, Av. *var*, "to believe", Pers. *bâvar*; West, *vâfrîgânîh*, "blessing."

4 Reading, *vîrûyînîdâr*, also read *garûyînîdâr*, from *gar*, "to sing in praise," meaning "singer or supporter of the Religion by praising it." West, "provider of the rite", reading *nîrangînidâr*, *nîrang*, "rite," or "ceremonial."

5 Reading, *ângûn vêsh*, "so much (with Vohûman)." West, *ângûnagîh*, "resemblance".

6 That is, of the annoying spirits.

because he becomes the hope of a glorious[1] end, and the hope of a virtuous end, also a demonstrator of the renovation (of the world). (18) And this, too, that the words of him who is Zarathûshtra are taught by him, in order that people shall become desirers for the benefiters (*saŏshyants*)[2-3]; and for this reason, because owing to the propensity towards the benefiters, which is through the Religion, (and) others are caused to be eager for the Religion, and made to rise (*vasûbârînênd*) in (their) inclination for them. (19) And this, too, that by him who gives anything to a righteous man, this, too, is done by him that he gives also to another person who is wicked (*sarîtar*); and for this reason, because a decline (*shîp*)[4] of liberality is thereby produced (*vaêrâst*) in his case (*aûbash*).

(20) Perfect righteousness is excellence.[5]

CHAPTER LIX., BAGA NASK.

(1) As to the fourteenth fargard, *Ad-fravakhshyâ*,[6] know *that* whatever is the (religious) doctrine (*âmûjishn*) ought to be listened to here (*letamâ*) as much as possible, (and) that one to whom it should not be taught shall listen to it once (*aêva-bâr*) (in life), (and) shall follow Zarathûshtra.[6]

(2) And this, too, that by him who exists for the purpose of procreation (*zerkhûnînîdârîhâ*) among the doers of (good) actions, the best work of a pre-eminent (*fratûm*) nature (namely) self-devotion[7], is praised; because by the causing of the procreation among the doers of (good) actions,

[1] Reading, *gadvar*, "glorious"; West, *vêdvar*, "consoling."

[2] That people shall always wish for the coming of Saŏshâns, and of those who like to achieve the renovation of the universe.

[3] West here differs: "The words that people shall become supplicant, are taught by him who is for the benefiters".

[4] Comp. Pers. *shîb*, "foundation", "base", "descent", "decline" (Steingass).

[5] It may be read *âvâdîh* or *âzâdîh*, "prosperity", "freedom" or "excellence".

[6] Yasna XLV, 1, a. *Aêdûn frâj gûbishn daêna, va kevan nyôgshishn yehabûnishn, va kevan veshemmûnishn, aêgh gûsh baên dârishn, va narm barâ kûnishn, va ghal gûbishn.*

[7] Yas. XLV, 4,a. *Aêdûn frâj yemellûnam baên ahvân zak î ŏlâ î Aûharmazda nafshâ pâhlûm, [khvêlûg-das kardan]; min yasharâyîh avâgîh Aûharmazda âgâs, mûn denâ yehabûnd [khvetûg-das kardan]; afash pavan abîdarîh î Vohûman.*

happens (*yehevûnêd*) the fatherhood of mankind; the proper (*khûp*) fatherhood of mankind is through the proper activity of the progeny; the properly acting progeny is through the nature (*haêmîh*) of the first creatures, the progeny (being) in self-activity (*nafshâ varzîdārîh*); and the progeny through self-activity becomes self-devoting; and when that one who is procreator of doers of good actions praises (*stâyêd*) the fatherhood of mankind, self-devotion also is praised thereby. (3) This, too, that by him creatures abide in virtue owing to his virtuous cherishing of the creatures, (and) the practice of self-devotion is taught, (and that) virtue is his virtue; also for this reason, because, on account of keeping the creatures in virtue, he diffuses (*andâzêd*) in the virtuous the nature (*haêmîh*) pertaining to the immortal ones, (and) those who are born of them are strongly gifted (*dahîd pavan chîhar*) with the self-devotion of the immortals.

(4) And this, too, that Spentâ Ârmaiti is (spiritually) in daughterhood to Ahuramazda is taught by him whose wisdom is through perfect mindfulness (Spentâ Ârmaiti)[2];

varzîd [*aêgh-ash frârûn parvardârîh î dâmân râî khvêtûg-das kardan*]. "Thus I proclaim that which is Ahura Mazda's best thing in the world [self-devotion] with the help of Asha, Ahura Mazda, the wise, instituted to perform self-devotion. He also practised it in the fatherhood of Vohûman . . . . . " In all the passages in the Gâthâs, wherein the glossators have interpolated the expression *khvêtûg-das*, there is no trace of that idea in the pure Avesta text. However, the fourth line in the strophe : "*at hôi dugedâ. hû-shkyaŏthnâ Ârmaitish*", represents *Ârmaiti* to be the daughter of Ahuramazda, "through good deeds of devotion". Therefore, the interpolations of the expression *khvêtûg-das* in the Pahlavi version are only imaginary, and the meaning attached to the expression is quite ungrounded. It is "pious munificence" (or *Ârmaiti*) that emanates from Ahura Mazda in the creation of the universe, and hence allegorically she is called His daughter. So Âtar, fire, is allegorically called His son. These are spiritual offsprings, and not embodied existences. They are inadvertently associated with human existences. The meaning of *khvêtûg-dasîh*, "consanguineous marriage", suggested by some European translators, has no clear basis even in Pahlavi books, if not in the Avesta, as some European scholars (including Dr. West) themselves admit.

[1] Comp. Pers. *andâkhtan*, "to diffuse", "to disperse". West, "allows."

[2] Here the proper name, *Spentâ Ârmaiti* is translated into Pahlavi by the expression "*bûndag-mînishnîh*", as it is often the case in the Dînkard.

and for this reason, because the wisdom (and) perfect mindfulness are within the limits (*kanârag*) of Ahuramazda and Spentâ Ârmaiti; and the wisdom is of Ahuramazda, (and) the perfect devotion is of Spentâ Ârmaiti, and (that) perfect devotion (is) the offspring (*zâg*) of (that) wisdom, just as Spentâ Ârmaiti (is the offspring) of Ahuramazda; and, owing to this, it is quite (*barâ*) reasonable to say, that by him, whose perfect devotion is associated with the (divine) wisdom, it is taught that Spentâ Ârmaiti is in daughterhood unto Ahuramazda. (5) And this, too, that this activity (*kûnishn*) of that (spiritual) daughterhood is thus taught by him whose righteousness is through Spentâ Ârmaiti [1], and whose worship (of the Divinity) is also through Spentâ Ârmaiti,[1] so that they shall perform worship and other pious deeds through Spentâ Ârmaiti [1].

(6) And this, too, that mankind are led [2] by actions (and) words, to perform [2] religious good deeds by him who shall cause happiness (*nêvagîh*) for men; and for this reason, because those deeds are religious good deeds, and, when they are committed to memory [3] by him, they are also taught by him. (7) And this, too, that what is reverence for Vohûman is taught by him who shall announce publicly (*âshkârag*) what is (seen) mixed or impure (*gômêzag*) by the eye, so that what is unknown (becomes) known [4]; and for this reason, because by the display thereby of the work of Vohûman it is also taught how to revere Vohûman. (8) And this, too, that a ceremonial is taught with perfect piety only (by him) who teaches words and actions with perfect piety.

(9) Perfect righteousness is (spiritual) freedom.

---

[1] Here the proper name is translated by the expression "*bûndag-mînishnîh*", as it is often the case in the Dînkard.

[2] *Hâkht*, Av. rt. *kach*, "to lead", "to guide"; Av. *yâschâ hakhshâi*, "whom I shall lead", and *hakhshaesha*.

[3] Comp. Pers. *bar kardan* to Pahl. *madam kardan*, meaning "to learn by heart", "to commit to memory". [4] Lit "what is darkness (becomes) light."

CHAPTER LX., BAGA NASK.

(1) The fifteenth fargard, *Kâm-nemoi-zâm*[1] is about the reply of Ahuramazda unto Zarathushtra, as to that which was asked by him, thus: "To which land shall I piously turn[1]"? Know that: "To that place do go where the man, in whose person righteousness coupled with complete mindfulness, is entertained"; this, too, that "Happy is he from whom there is no complaint."

(2) And this, too, that mankind are caused to be diligent in meritorious acts by him who gives currency to acts of merit; and for this reason, because mankind become progressive in a manifest duty, who are absorbed (*âyûjênd*[2]) mostly (*avîrtar*) in acts of merit. (3) And this, too, that the doctrine of the Religion, and that which is to be manifested therefrom, are taught (*châshîd*) by him who is (engaged) in working for the righteous; that is, who would work for the welfare of the people of the good Religion; and for this reason, because many a people, on account of (their) desire for doing good, come to the Religion, and learn it, and practise it. (4) And this, too, that in a barren (*pâdîrân*) province it is taught by him also to cause production (*dahishnîh*), who appoints (*gûmarêd*) a virtuous (*nêvag*) leader over the province; and for this reason, because a virtuous leader of a province becomes (*yehevûnêd*) a teacher of sciences[3] and works of merit to the people of the province.

(5) And this, too, that the proper care of the fire is taught by him whose words (*milayâ*) are (inspired) through Vohûman, and who shall also appoint a time for the ordeal of that which is doubtful (*var-âômand*); and for this reason, because he whose words are uttered through Vohûman, (and) who shall appoint a time for the ordeal of that which is doubtful, teaches how to take care of the operative (*kûnishnîg*) fire, owing to which

[1] *Hû-nâmam*, or *avo-nâmam*, Av. *nemôi*, Av. rt. *nam*, "to go", "to turn to". Yasna XLVI, 1. *Kâm nemôi zâm kuthrâ nemô ayenî*, "To what land to turn, whither shall I go, making obeisance".

[2] Av. *yûj*, "to join", "to associate".

[3] *Hûnar*, Pers. *hunar*, "science", "art", "industry", "profession" (Steingass).

(*min zak*)[1] from the action of the flaming (*madam*) fire it (*i.e.*, the decree) is then announced about the acquitted or the convicted; (so) mankind shall provide more particularly for the brilliancy (*varçhâvandîh*)[2] of the fire, and the wicked more (so) for assistance and protection from it.

(6) And this, too, that who so shall act liberally towards him who entirely devotes himself in discipleship[3] unto priests, is thereby taught also through the preaching (*gûftan-ich*) of the head-priest; and for this reason, because by devoting one's person in discipleship unto priests, there happens (*yehevûnêd*) the preaching of the Religion practised (*vabîdûnt*) also by the headpriest; (and) by him who shall practise liberality towards that person, that action which is also a preaching through the practice of the Religion, is developed and taught. (7) And this, too, that by him men and women are taught to devote themselves in discipleship unto Zarathushtra, who keeps his own males and females in the dastûrship (or priestly authority) of Zarathushtra. (8) And this, too, that goodness is taught by him to those who are good; that is, they bestow it as though they bestow it for the worthiness of that righteous one by means of that (spiritual) wealth; the righteous one, who is worthy of the good Religion, is he who continues in the practice of that worthiness which is sought through that wealth; and the wealth which is desired, is the wealth that is of little trouble (and) much benefit through the goodness and honesty of thought of the giver (*dâdâr*) to him who is calculated (*hamâr*) as the approver of virtuous worthiness. (9) And this, too, that through their (*ash*) Chinvad passage it is taught that they shall step

[1] Yasna XLVI, 7., a-c. *Mûn-at avô li, Aûharmazda, va manîgân pânag yehabûnd, amat li zak î dravand .... kîn dârêd am pânagîh mûn vabîdûnayên, zakâî min lak âtâsh va Vohûman; mâ lekûm râî khavîtûnam aêgh-am pânagîh vabîdûnayên.* [2] Comp. Av. *varechanghvant*, "brilliant", Av. root *varech*, "to shine".

[3] Yasna XLVI, 9, a, b, c, d. *Kadâr zak mûn avô li râdîh châshêd fratûm, aêgh-am fratûm hâvishtîh mûn vabîdûnayên ..... pavan kûnishn afzûnîg khûdâî yasharûb, chigûn avô lak Ashavahishta tanû pavan hâvishtîh yehabûnt avô li mûn yehabûnêd.*

forth[1] (on it), who go on the Chinvad freely (*ashkârag*); when they have walked publicly (*âshkâragîhâ*) on the path of truth, they are taught to pass on the Chinvad passage.

(10) And this, too, that they whose devotion (*yazishn*) is towards Spentâ Ârmaiti[2], are taught that the world produces abundance (*frâdîh*) through Spentâ Ârmaiti; and for this reason, because they are taught through that propensity (*haêm*) of theirs for the sacred beings, (that) the development of the world is shewn (*nimûd*) through them (*i.e.*, the sacred beings); (and) they are taught that here below Haurvatât and Ameretât, that is, those sacred beings produce (it) for the benefiters. (11) And this, too, that so he who is wicked, that one (*dravand*) also who is authorised, becomes unauthorised, at that time when every one understands that righteousness is then uppermost (*lâlâ*). (12) And this, too, that when he who is authorised is Vishtâspa, likewise he who is authorised is the righteous Zarathushtra[3]; so he who is the wicked Arjâspa is unauthorised.

(13) And this, too, that the creation of the good is taught unto Ahuramazda, so that he creates. (14) And this, too, that the archangels are taught by his (Ahuramazda's) will[4], whose contentment[4] is through that of the archangels, that is, he observes the end in the affairs of the archangels. (15) And this, too, that wisdom is taught to him by him who is Zarathushtra[5], so that it becomes his whose thoughts are for Zarathushtra, (and) for the Religion of Zarathushtra.

(16) Perfect is the excellence of righteousness.

---

[1] Yasna XLVI, 10, e. *Frâj ŏlâ-shân* (*harvispa*) *pavan Chish-vîdarg fravâmênd, aêgh ŏlâ-shân Zaratûhshtra hâvishtân havând hamâî garôdémânîg havând.*

[2] Ibid., 12, c. Av. *Ârmatôish gaethâo frâdô thwakhshanghâ*, and (Pahl.) *Pavan Spentâ Ârmaiti gehân frahî yehabûnt pavan tûkhshâgîh.* In the above passage the Pahlavi rendering *bûndag-mînishnîh* of the proper name, Spentâ Ârmaiti, is inadvertently given by the commentators. The name of the angel should not have been translated, as the rendering renders the text ambiguous.

[3] Ibid., 14, *a. Zaratûhshtra mûn lak yasharûb dûst yehevûnêd.*

[4] Ibid., 19, e. *Zak-ich li khûrsandîh amat hanâ î lak, Aûharmazda ? âgâs havâ-am, daêna î lak.*

[5] Ibid., 19, b. *Avô Zaratûhshtra nimûd yegavîmûnêd, mûnash kâmag frâjtûm,*

CHAPTER LXI, BAGA NASK.

(1) As to the sixteenth fargard, *Spentâ-mainyû*[1], know that the Religion is cherished (*mâhmân*) in him who is himself learned, or is a hearer of the learned. (2) And this, too, that the deeds of Spentâ-mainyû[2] are practised and taught by him who is himself a *spentâ mainyû*[3]. (3) And this, too, that whoever shall perform well-known (*âshkârag*) meritorious acts, becomes a nourisher (*parvardâr*) of meritorious acts.

(4) And this, too, that the spirit of fatherhood is entertained in him who nourishes the creatures with virtuousness[4] (*frârûnîh*). (5) And this, too, that to give[5] pasture to cattle is taught by him who shall take care of cattle, because the giving of pasture to them with care is advantageous.

(6) And this, too, that he who from what is his lot (or acquired by him) gives benefit thereof to him who is good[6], (is) good to all, (and) gives all benefit to him who is good; by him all benefit is given to all the good ones, (and) to all the good ones in the way of unity (*hamîh*) in race, species, and nature; and every benefit is given in the way of a perfect gift which is possible for him.

(7) And this, too, that whoever shall justly set forth a decree and judgment, according to the manifestations, too, (through the fire) regarding the acquitted (or) the convicted[7], becomes praiseworthy; and for this reason, because the source of that judgment is the ritual of the ordeal. (8) And this, too, that by him who gives to him who is a sage that which

---

[1] Yasna XLVII. [2] Or, "the bountiful spirit." [3] Yasna XLVII, 2, c. *Va pavan bûndag-mînishnîh, pavan kolâ do yedâ kûnishn varzêd,* zak *î gabrâ î gâsânîg, aêgh mindavam bûndag-mînishn vabîdûnayên.* [4] Ibid., 2, d. *Zak î frazânag, aêgh frajâm î mindavam pavan frârûnîh khavîtûnêd, zak î abû î yasharâyîh pavan dânâgîh; aêgh parvardârîh î dâmân pavan frârûnîh vabîdûnayên.* [5] Ibid., 3, c. Ibid., 5, b.

[7] Ibid., 6, b. *Âtâsh vichârishn barâ yehabûnêd avô patkârdârân, aêgh bûkht va aîrikht paêdâg vabîdûnayên,* "Fire will give the decision to the contenders, that is, they will render the acquitted and the convicted evident."

is needful for him, a strong (*stawra*) foundation for the philosophy (*frazânagîh*) of the ritual is laid, (and) the wisdom (of an ordeal) is (thereby) developed in the world.

(9) Perfect excellence is righteousness.

CHAPTER LXII., BAGA NASK.

(1) As to the seventeenth fargard, *Yêzî*[1], know (*havât*) that whoever maintains faith (*vâvarigânîh*)[2] in the Religion, and shall uphold (*debrûnayên*) its commands, has thereby made others, too, learned in it; and for this reason, because by this (means) he is pre-eminently (*avîrtar*) able to attract (*hâkhtan*) others to the Religion; (and, as to) the source and means of attraction, the (source of) attraction is this that he himself maintains (his) belief in the Religion, and the means of attraction is this that he is an upholder of the commandments of the Religion.

(2) And this, too, that unto him who shall go through the ritual of an ordeal which is accomplished (*pasâkht*), the Chinvad path is made known; and for this reason, because those also who have accomplished it—what is spiritual work—become witnesses, one about the other, as to its reality (*haîtîh*). (3) And this, too, that by him who shall perform that thing whereby a change (*vardishn*) occurs from evil to good[3], is made known (*âgâsînîd*) also that change which is the renovation (of the world), on account of its being the evidence (*gŏkâyîh*) also of a partial (*bâharîg*) change as regards the eternal (*hamâyîg*) change.

(4) And this, too, that by him who shall cause the welfare of the farmers in the world, then the development (of tillage)

---

[1] Yasna XLVIII, which begins with the Avesta :—"*Yezî adâish ashâ.*"

[2] Av. rt. *var* "to believe", Pers. *bâvar*. [3] Yasna XLVIII, 4, a. *Mûn yehabûnêd mînishn, Aûharmazda, avô shapîrîh, amat-ich avô sarîtarîh.*

is caused; and for this reason, because the tillage [1] of the world (thereby) is more diligently (*tûkhshâgtar*) performed. (5) And this, too, that by him who shall render happy the poor, the development [2] of the world is caused for them; and for this reason, because through that reason they (*i.e.*, the poor) flourish (*vakhshênd*) more (*vêsh*).

(6) And this, too, that the creatures of Ahuramazda [3] are rendered (apt) by him whose rule [4] (is) for [5] Ahuramazda; and for this reason, because he is the undertaker (*giriftâr*) and admirer (*paristâr*) of acts of merit. (7) And this, too, that the devastation (of the wicked) through Vohûman [6] is taught by him whose rule (is) for Ahuramazda; and for this reason, because he smites the sinners through the devastation of wicked people.

(8) And this, too, that virtuous people are increased in a province [7] by him who appoints a virtuous chieftain of the province. (9) And this, too, that proper instruction is upheld (and) demonstrated by him who loves (*jûshêd*) Vohûman [8]. (10) And this, too, that straightforward deeds [9] are propagated by him who teaches sagacious sayings and straightforward deeds to those who are good; and for this reason, because the approval and propagation of what is virtuous by the sages is most excellent (*avîrtar*).

(11) Best is the excellence of righteousness.

---

[1] Yasna XLVIII, 5, d. *Zak î gaŏspend varzîdâr vâstryŏsh, zak î lenâ râî khûrishn fshûvînishn.*

[2] Ibid., 6, c. *Aêdûn pavan zak î ŏlâ tarsgâsîh, Aûharmazda, aûrvar vakhshînâd, aêgh-ash barâ afzâyînêd.* [3] Ibid., 7, d. *Aĕdûn zak dâm lak dâm, Aûharmazda.*

[4] Ibid., 8, a. *Kadâr lak, Aûharmazda, zak î shapîr khvahishn î khûdâyîh, aêgh khûdâyîh î shapir î lak, ash afzâyishn mîn mâ?*

[5] That is, on the behalf of or on the side of Ahuramazda.

[6] Ibid., 9, c. *Amat pavan frârûnîh zîvêm, am gŏndag î sarîtarân tûbân yehevûnêd vishûftan.* [7] Ibid., 12, a. *Aêdûn ŏlâ-shân havând sûd-âŏmand, î pavan matâ frashagard kardâr.* [8] Yasna XLVIII, 12. b.

[9] Ibid., 12, c. *Pavan kûnishn râst . . . . âmûkhtênd daêna î lak.*

CHAPTER LXIII., BAGA NASK.

(1) As to the eighteenth fargard, *Ad-mâ-yavâ*,[1] know that through his perfect devotion[2] (to God), (there is) the teaching unto mankind for proper living[3] thereby, and they become well-recognising it through him,[4] whose actions are most daughterly (*bertâtarîhâ*)[4a]; that is, they are as reverent unto Ahuramazda as a daughter (is) unto a father; and for this reason, because his display of perfect devotion which is instinctive (*âsnîg*)[5] is through action, (and) that action when heard[6] of, enlightened (*fîrôgî-haît*) the thought of mankind, whereby man became properly understanding it[7]. (2) And this, too, that proper understanding of things arises through complete devotion; also that (*ghal*) of a daughter towards a father through that complete devotion which is instinctive, whereby is promoted[8] that desire[9] (of devotion) which is most powerful (*stakhmagtûm*) in females (*negadân*), (and) is reverenced (by them); and apart from that, that reverence (is) most strong, the similitude[10] whereof (is) the reverence which (is) towards the creator.

(3) And this, too, that the selection (*vichîdan*) of the things relating to the sacred beings through wisdom,[11] is taught by him whose proficiency (*farzânagîh*) (is) in the things relating

---

[1] Yasna XLIX, *Ad-mâ-yavâ*.

[2] Taking *bûndag-mînishnîh* as the Pahl. rendering of *Spenta Ârmaiti*, "ample humility", or "perfect devotion".

[3] Ibid., 5, c. *Pavan bûndag-mînishnîh kadârchâî yasharâyîh khûp shnâsagîh.*

[4] "Through his ample devotion", means through the ample devotion of him who is a true patriot devoted to Ahuramazda and his Faith (see Av. Yasna XLIX, 5). [4a] That is, those of a loving daughter.

[5] Av. *âsna*, "innate", "natural", as *âsnô khratu*, "instinctive wisdom."

[6] Reading *srûdîk*, Av. *sru*, "to hear"; comp. Av. *gaŏshô-srutô-khratu*. West's reading *srûtîk*, "acquired", that is, wisdom acquired-by hearing.

[7] Yasna XLIX, 5, c. *Pavan bûndag-mînishnîh kadârchâî yasharâyîh khûp-shnâsagîh, aêgh kadârchâî kâr va dînâ shnâsagîhâ vabîdûnayên.*

[8] Reading *spenjîhaît*, from Av. *spên* or *span*, "to encourage", "to advance", "to promote".

[9] Compare Av. *varena*, "desire", "instinct", "choice." West reads *varûn*, which alters the idea altogether. See West, Vol. 37, chap. 64, p. 373.

[10] Reading *angûshînîdan*, "similitude."

[11] Ibid., 6, b. *Daêna î lekûm pavan khratû mînishn barâ vichînam.*

to the sacred beings; and for this reason, because selection of the things relating to the sacred beings, is specially (*mâdîgân*) that which is benefit (*sûd*) in the end (*farjâm*), and what is beneficial in the end is observed through wisdom; (and) apart from that (*min zak barâ*), he who is sagacious in the things relating to the sacred beings, is taught how to select the things relating to the sacred beings through his wisdom[1].

(4) And this, too, that by him the joyfulness (*aûrvâkh-manîh*)[2] which is through righteousness, is taught to Frashŏshtra, in order that he shall make him fervent (*garemôg*) in the performance of duties and acts of merit, who thoroughly teaches Frashŏshtra about Haurvatât (and) Ameretât, so that he regards (him) as his high-priest. (5) And this, too, that by him who shall perform meritorious works anew and anew, (others) are taught to become ardent in performing duties and meritorious works. (6) And this, too, that Ahuramazda gives leadership[3] to him who gives pleasure to Ahuramazda; and for this reason, because anyone who is a giver of pleasure to Ahuramazda, is a true servant of Ahuramazda, (and) Ahuramazda is the leader of the true servant (*râst bandag*).

(7) And this, too, that perpetual (*hamâî*) leadership (*pad*) in all commandments[4] is for him whose authority is virtuous in that which happens; also owing to (*mîn*) this reason, because in establishing (*hankhetûntan*) (and) administering (*rayînîdan*) that which is the righteous (*asha-gûn*)[5] (and) virtuous law, the command is established (*kardag*) which is another further

---

[1] If we read the word (*arj*) as it is in the original text of DE., the rendering can be: "he is taught how to select things relating to the sacred beings according to their worth or value". However, in my above rendering I have adopted the word *khratû*, considering the previous context.

[2] Gâthic *urvâzishtâm*, "helpful power". Yas. XLIX, 8, a. *Avô Frashŏ-shtra aûrvâzishn î pawan yasharâyîh yehabûnâi, aêgh-ash pavan kâr va kirfag vabîdûntan garemôg barâ vabîdûn.*

[3] Ibid. 8, b. *Va sardârîh zak min lak bavîhûnêd, Aûharmazda! babâ hêrbadîh afash yehabûnâi.*

[4] Ibid., 8, d. *Hamâî vad avô vispa farmân pad havâ-ânî, aêgh Frashŏ-shtra, va hâvishtân î Frashŏshtra, vad tanû î pasîn hamâî sharîtâîh yehabûn.*

[5] Comp. Av. *asha-gaŏna*, "of a righteous nature."

(*frâj*) observation of the benefit of the creatures, (and) which prepares (*nîvâred*) that which is a perpetual (and) permanent virtue among the creatures; on account of which, even after the life which is bodily and worldly, the progress in that which (was) the principle (*aînîn*) of that law is continued (*râyînîd*), (and) thereby the mastery (*padîh*) of command and sovereignty[1] are connected (*padvast*). (8) And this, too, that Vohûman's guarding the creatures[2] of Ahuramazda is taught by him whose rule is for Ahuramazda; for this reason, because by him whose rule is for Ahuramazda, is taught the anxiety (*padîsâî*) for guarding (creatures); for this reason, because the anxiety of that ruler for guarding the creatures (is) on account of the power of goodness, (and) the creatures being guarded by the power of goodness, have made known to innumerable people (*amargân*) the power of goodness, which is of Vohûman.

(9) Here regarding the reply unto Zarathushtra concerning the wicked, thus: "Upon arrival in the dark abode of the *drûjas*[3] through an immature (*khâm*) death, they are without any rule (*a-pâdakhshâî*), so that every misery is theirs, and it is not possible for them to seek a remedy."

(10) And this, too, that the spirit of reverence[4] comes through invocation to the assistance of him who is reverent unto the *saŏshyants* (benefiters); and for this reason, because the spirits respond (*padvâchênd*)[5] more particularly (*avîrtar*) to that invoker who nobly (*vâspûharagânîhâ*) becomes their worshipper (*yashtâr*); and for each one[6] of the spirits there is pre-eminently (*vâspûharagânîhâ*) a ceremonial, as the spirit of liberality is more particularly worshipped through the gift[7] of the selector,[7] the spirit of truth through religious truth (*hû-râstîh*)

[1] Compare West's rendering, p. 374-375. [2] West, *dâm-dah*, "creature forming."

[3] Yasna XLIX., 11, d. *Afash baên drûj demân, baên dûsh-ahû âshkârag haît yegavîmûnishn, âshkârag shaêdân* va *drûjân.*

[4] Ibid., 12, a. *Chîgûn lak, Ashavahishta! karîtûnam avô aîyayârîh, mûn Zaratûshtra havâ-am.* Here the archangel Ashavahishta is meant by "the spirit of reverence." [5] Av. *paiti* and *vach*, "to speak," *i.e.*, "to reply." [6] *Aêvag va aêvag.* [7.7] *Vichîdâr dahishnîh*, Av. chi, "to select"; lit. "for the gift of the selector".

(*hû-râstîh*), and the spirit of promise through the pious promises (*hû-mitrôîh*), and the spirit of sovereignty through pious sovereignty; and so also the worship of the spirit of reverence consists pre-eminently in the reverence unto the *saŏshyants* (benefiters). (11) And this, too, that he whose sovereignty is for Ahuramazda is a solicitor for the worship (*yashtan*)[1] of Ahuramazda; and for this reason, because what is wisely solicited from the sacred beings (who are) rulers, for rendering one's own self worthy (*arjânîgînîdân*), happens (*yehevûnêd*) as a benefit from the sacred beings (who are) rulers.

(12) About the reply of Ahuramazda unto Zarathushtra, when asked by him (Z.) about his own (*nafshâ*), his ally[2] (*aîrmân*), and his followers (*vârûn*), thus: "That one is thy own, that one thy ally, and that one thy follower, even when (and) where (*aêgh*) (that one is) the righteous offspring, who gives currency to this thy Religion of Mazda-worship, (and) recites it loudly (*frâj*) even unto that one who understands it, who offers loudly the benedictions, what is thy good practice, so that he maintains (what is) thy practice for blessings[3]."

(13) Perfect is the excellence of righteousness.

CHAPTER LXIV., BAGA NASK.

(1) As to the nineteenth fargard, *Kad-môi-urvâ*[4], know that the nature of cattle (*pâhîh*) is taught to him by a sheep; and for this reason, because the sheep is also included in the cattle. (2) And this, too, that by him who produces (*sâjêd*) pasture for the sheep, mankind are nourished[5] through the sheep; and for this reason, because the nourishment of mankind is through

[1] It may be read *îsht*, meaning "wealth." Yasna, XLIX, 12, d. *Aêdûn bavîhûnâni zak î lekûm îsht pâhlûm, aêgh-am tûbân yehevûnâd bavîhûnast*, "Thus will I seek that which is the best (gift) of your wealth (*îsht*); that is, may my desire thus become possible to me." I read *îsht* word *yashtan*, from Av. *yaz*, "to adore."

[2] Ibid., 7, c. *Am mûn aîrmânîh, va mûn khvêshîh î dâdâr haît.*

[3] Ibid, 7, d. [4] Yasna L.

[5] *Srâyinîd*, Av. *thrâ*, "to nourish." Ibid., 1., b. *Mûn avô li pâh, aêgh-am pâh mûn yehabûnêd, mûn avô li gabrâ srâyishn vîndînêd, avârîg aîyyâr-âŏmandîh.*

the sheep, and that of the sheep through pasture. (3) And this, too, that the condition of the sheep in this world (*latamâîh*) is taught to him who is a sheep (amorous) unto Zarathûshtra, that is, he regards Zarathûshtra as (his) religious authority (*dastôbar-î*); and for this reason, because a sheep (*pàh*) is still a sheep.

(4) And this, too, that the development of strength in straightforwardness is taught by him who produces joyfulness through the desire for long development, that is, he shall do that thing which becomes his (means of) joy for a long time (*dêrang-zimân*); and for this reason, because the development of (that) strength is best from pleasure, (that) pleasure which is long-lasting. (5) And this, too, that by him who shall perform the ceremonial of the sacred beings, the joyfulness which results owing to the sacred beings is then added to his own[1]; and for this reason, because (there) happens the coming of the sacred beings to it (*i.e.*, the ceremonial).

(6) And this, too, that the wisdom[2] of Zarathûshtra is taught (and) demonstrated by him who devotes (his) thought to the Religion of Zarathûshtra. (7) This, too, that the tongue is trained[3] for preaching by him who becomes a selector on account of wisdom. (8) And this, too, that by him the proper order[4] of him who is Zarathûshtra is taught to him, and of those who are *saŏshyants* (benefiters) of the Religion; and for this reason, because now (*kevan*) owing to the happening of their (pions) action, disposition, and following,[5] they prepare mankind for the Religion of Zarathûshtra. (9) And this, too, that by him who teaches the path of straightforwardness to others, they become instructed in wisdom; and for this reason, because through the light (*raŏshnîh*) of that path, they see and practise it, and are thereby instructed (in wisdom).

[1] Yasna LXIV., 5, b. *Amat daêna î lekûm rûbâg vabîdûnâni, am pavan râmishn ghal vabîdûnayên.*

[2] Ibid., 6, b. *Va dûst î yazadân î vêhân yasharâyîh nîyâyishn gûftâr, aêgh avô kâr va kirfag franâmam mûn Zaratûhshtra havâ-am.*

[3] Pahl. *frahâng*, "instruction," "training".

[4] *Ârâyishn*, "arrangement," "proper order." See Yasna L., 6, d.

[5] Av. *hach*, "to follow."

(10) And this, too, that the obeisance for the archangels is practised by him who is an extoller of the archangels. (11) And this, too, that assistance is held (*vâkhdûnt*)[1] from the sacred beings by him who gives to him who is the solicitor, that which is dear (*jûshag*) to him, because his own person is rendered worthy by (that) assistance; and when he is made worthy by it, it is then continued on (*vakhdûnt*) by him; and that one is the solicitor who does not solicit for it through (his) mouth, but through (his) worthiness and love (*jûshag*), what is highly (*madam*) good for it.

(12) And this, too, that it is taught by him that in the day at the dawn[2] they shall commence[3] (*dakhshag*) who are for obeisance; that is, they shall not postpone (*spûjêd*)[4] till another day the (performance of) duties and meritorious works which it is necessary for them to perform within the day; and for this reason, because by causing the preservation (*bûjînîdan*) of the dawn from base[5] inconsistency (in the performance) of duties, duties are made exalted (*madam*) by him. (13) And this, too, that perfect liberality is taught in both the worlds by him whose thought for both the worlds, is that people shall perform that thing which is possible to remain good in this world, such as the arrangement of good sovereignty, and good religiousness, and the law of honest principles, (and) other things, through which results the arrangement (*nîvârishn*) of dwelling places and the living of mankind in the world; (and) the appropriation of any perfect liberality by that performer is an exaltation (*bûrzîh*) which is his, owing to that sublime activity.

(14) Righteousness is perfect excellence.

---

[1] Yasna L., 7, d. *Vakhdûntâr yehevûnâni zî-am min lekûm haît aîyyârîh, aêgh-am zak aîyyârîh î min lekûm avô nafshâ tûbân yehevûnâd kardan.*

[2] Ibid., 10, c. *Pavan rŏshanîh î khûrshêd baên yôm hŏsh zak î arûs baên bâm-î, ashân pavan dakhshag barâ kard, zak î lekûm tarsgâî va nîyâyishn Aûharmazda, ashân pavan dakhshag barâ kard.* [3] Compare Pers. *dakhsh*, "commencement of a business," (Steingas).

[4] Or, "suppress". [5] Reading *khîr*, Pers. *khîr*, "base," "dark," "vain," "absurd."

CHAPTER LXV. BAGA NASK.

(1) In the twentieth fargard, *Vohûkhshathrem*, Ahuramazda has announced to Zarathûshtra the Spîtâmân, thus: "They who are now possessing (*pavan*) sovereignty are rulers; people who are tyrants, who are wicked (and) lying (*drûjan*), are not now possessing sovereignty; thou shalt also cause him to be thoroughly smitten who exists for deception in the embodied world by wailing (*min shîvan*); and they (the people) shall be relieved from death, ruin, and deceit, because those (who are tyrants) would not cause (them) relief"[1]. (2) And this, too, thus: "When they shall bestow sovereignty on him who is good, they shall be saved through that sovereignty of his; also thou shalt cause him to be thoroughly smitten who is made deceitful (*drûjînîdag*) owing to wailing, and (so smite) death, ruin, and falsehood."

(3) This, too, that by him who shall cause perfect devotion[2] to his own, righteousness is produced (*vabîdûnt yehevûnêd*); and for this reason, because through perfect devotion, the discerning (*vînâg*) eye of life, which is righteousness, is enlightened (*rŏshanî-haît*). (4) And this, too, that it is quite necessary in a sovereignty to bestow wealth, is taught by him who shall provide sovereignty for him who is all-enlightened (*hamâg-rŏshan*)[3]; and for this reason, because the observation, meditation, and action of him who is an all-enlightened[3] ruler (are) about providing wealth for the multitude, and about the advantage which it is possible for the sovereignty to achieve (*kardan*).

(5) And this, too, that the gift through the words of Vohûman is taught by him who shall perform the ceremonial

---

[1] West reads: *mâ-ash va râê bûjînênd*, "because, cause the preservation of his effects." The idea here is that the righteous sovereign smites the lying tyrant thoroughly, and preserves mankind from death, ruin and deceit.

[2] Yasna LI., 1, b. *Pavan-ich lak Spendarmad, pavan frârûnîh bûndag mînishnîh, ghal vabîdûnam-âe; yehabûnâd avô li îsht pavan khûdâyîh barâ shâyad yehabûnt.* 3 DE, *hamâg rûbishn*, "all-progressive".

of the sacred beings with the thoughts of Vohûman [1]; and for this reason, because the minds having the thoughts of Vohûman, the tongues of the faithful (*aûstîgân*) are habituated[1] to (reciting) the words of Vohûman[2]. (6) And this, too, that sinlessness (*avinâsîh*), from good works remaining (*âmând*) (undone), is taught by him who continues on (*mânêd*) in virtue; and for this reason, because it is atoned for (*vichârd*) by him also in the performance of obligatory (*frîzvânîg*) meritorious works.

(7) And this, too, that the activity for all (*kâdâ*) goodnesses is helped through activity for goodness by him whose initial gift among the existences is that he entirely (*barâ*) gives them what is necessary to be given; and for this reason, because in a work upon which a thousand men are occupied (*yegavîmûnêd*), if one would exercise his own strength in the work, the (remaining) 999 men are helped by him in that work.

(8) And this, too, that the path of righteousness is not concealed is taught by him who is a good thinker through righteousness; and for this reason, because the sap [3] and root [4] of his righteousness are owing to (his) pious[5] thought. (9) And this, too, that utter (*bûndagîh*)[6] confinement of those that are cattle shall not be done[6], is taught by him who maintains cattle for the *dastur* of the benefiters; and for this reason, because they (the benefiters) so teach and command him.

(10) And this, too, that the fulfilment (*vabîdûntan*) of the duties of her household (*kadag-bânûgîh*)[7] is taught by her,

[1] Yasna, LI., 2, b. *Lekûm Vohûman nîyâyishn yehabûnêd va sûd, aêgh dâdag-gûbîh vabîdûnayên, va sûd vabîdûnayên.*

[2] Comp. Pahl., Pers. *khûg*, "habit." Yas. LI., 3, b. *Mûn-tân zak pavan hûzvân milayâ pavan Vohûman.*

[3] Reading *âzvan*, Av. *âzûiti*, "sap," "juice."

[4] Reading *rîshag*, Pers. *rîshah*, "fibres."

[5] *A-neskhûnt*, "not damaged."

[6] For *bandagîh*, Pers, *bandah*, "a slave". *Zak î gôspendân a-bûndagîh amûkhtênd, a-padmân kûshishnîh . . . . mindavam î avârûn vabîdûnând.* This is referring to immoderate slaughtering of cattle by the *Kîgs* and the *Karapans.*

[7] Yasna, LI., 17, c. *Pavan sharîtâîh î Aûharmazda va zak î yasharâyîh ârzûg vabîdûnêd kadag-bânûgîh.* That is, she fulfils the duties of her household in the sovereignty of Ahuramazda, and with the desire of righteousness.

by that wife who shall joyfully pay reverence to her husband; and for this reason, because her performance of the duties of her household is for the pleasure of (her) husband, and that pleasure is through her reverence, and the reverence arises through joy. (11) And this, too, that to love the Religion on account of learning (it)[1], is taught by him who is faithful[1a] (and) of the nature of Vohûman; and for this reason, because owing to faithfulness pertaining to Vohûman the Religion is well understood. (12) And this, too, that the joy (*râmînîdârîh*) of Ahuramazda[2] is caused by him who teaches for [2a] Ahuramazda.

(13) It is righteousness that is perfect excellence.

CHAPTER LXVI. BAGA NASK.

(1) The twenty-first fargard, *Vahishtâ-ishtish*,[3] is about what is proclaimed (*frâj-ash gûft*) by the righteous Zarathûshtra, thus: "The ceremonial is performed by him whose worship of ours[3a] is on account of his pious thinking." (2) And this, too, that Vohûman and the *mâthras* are lodging in the body of him, in whose body the Religion is lodging, (also) the spirit of goodness which is an alliance[4]. (3) And this, too, that the good Religion is taught in word and deed by him who shall perform the ceremonial with (his) thought devoted to Vohûman. (4) And this, too, that the archangels are entertained in the person of him who loves Vohûman; and for this reason, because their lodging is in light, purity, and perfume, and the body is intellectually lighted, purified, and perfumed by Vohûman.

(5) And this, too, that mankind are made to exert for the performance of works of merit by him who shall make gifts unto the doers of works of merit. (6) And this, too, that

---

[1] Yasna LI., 18, b. *Zak î yasharâyîh jûshêd pavan khûdâyîh, pavan zak î Vohûman âgâs-dahishnîh, frârûn dânâgîh râî zyash haît.* [1a] Compare Pers., *paêmân*, "agreement".

[2] Ibid., 20, c. *Avô yazishn âvâmam* (I am reverent) *va zak î Aûharmazda râmînîdârîh vabîdûnâni* (*mizd*). [2a] That is to be near Ahuramazda.

[3] Yasna, LIII. [3a] Of the sacred beings.

[4] *Padmân*, comp. Pers. *paêmân*, "covenant," "peace," "alliance."

by him who loves the path which is beneficial[1], also others are taught to take the same path. (7) And this, too, that he gives the daughter in daughterhood to his father, who teaches to the daughter reverence towards (her) father[2]; and for this reason, because she is made steadfast (*aûstîgânînîd*) in daughterhood by him. (8) And this, too, that the rule of Vohûman is taught by him who holds the skill, which is his, with straightforwardness; and for this reason, because from the rule of goodness arises (*yehevûnêd*) the advantage of the absence of strife (*a-padgârîh*) of the skilful ones (*hûnarân*).

(9) And this, too, that a daughter is given to a father for filial service, so also the wife (for social service) to another man, by him who teaches reverence towards the father and the husband to the daughter and the other woman, and so, too, by him who instructs a wife in housewifery of a man; because the advantageous service of the wife for the man arises through reverence towards her husband and (her) good training in domestic economy. (10) And this, too, that even the reverence of the wife towards the husband is produced by him who gives a wife unto a man; because the giver himself becomes praiseworthy (*sepas-âŏmand*) even by his own act of giving (that woman to her husband).

(11) And this, too, that by him the cause and the effect are attributed unto Ahuramazda, who offers what is necessary unto Ahuramazda, and who teaches for the eternal salvation, the virtuous inevitable source of (that) salvation, (and) the virtûous inevitable effect (*bur*) of it. (12) And this, too, that the mastership of the house is exalted (*han-bârîd*) by him who keeps the door of the house open (*vishâdîg*) for the sages, the body of the house being the door, the ear, and the eye, and the mouth of the house.

(13) The excellence of righteousness is best.

---

[1] Yasna LIII., 2. c, d. *Kaî Vishtâspa, Zaratûhshtra î Spîtâmân, va Frashŏshtar-ich, yehabûnishn zak î avîjag râs . . . . mûn daêna i Aûharmazda avô sûdăŏmandân yehabûnêd, aêgh vâchag avô shapîrân châshêd.*

[2] Here Dr. West remarks: "In section nine there seems to be no confinement of the meaning to matrimony."

CHAPTER LXVII. BAGA NASK.

(1) The beginning of the twenty-second fargard, the *Airyaman*,[1] (is) the interrogation at the end of the five Gâthas; it is by him entirely (*barâ-ash*) taught in regard to the dominion of Ahuramazda—that is, by making him ruler (*khûdâî-ash*) of himself—who shall do that which is declared by the passage:—*Yâ erezhejyôi-dâhî drigaŏvê vahyô*[2]! who bestows happiness (*vehishn*) on him who is a right-living poor (man), relief from the destroyer, (and) the consummation (*hangerdîgîh*) of every happiness.

(2) The best excellence is righteousness.

CHAPTER LXVIII. BAGA NASK.

(1) About the selection from the whole *Yasna*[3], which is about the developer (*vakhshînîdâr*).

(2) Those are the benefiters who develop for the developer; that is, they shall cause benefit (*nêvagîh*) for him who would produce benefit for others[4]. (3) So the righteous who devotes himself the best thought is he who attains to it through Vohûman, the benefit from him is that he is the famous destroyer,[5] the righteous man who is the smiter of the wicked, (and) who develops what pertains to Ahuramazda, and what pertains to Zarathûshtra, that is, he destroys (the wicked) according to religious covenant (*padmân*)[6].

---

[1] The Pahlavi text of this fargard being easy, here I have almost followed Dr. West's English rendering.

[2] Yasna LIII., 9, d. *Mûn avô râst zîvishn drîgûsh âsânîh yehabûnêd.*

[3] West here remarks thus!—"It is not very clear from this chapter, and from what is stated about it in Chap. I, 2, whether this selection was compiled by the author of the Dînkard, or by some earlier writer. So far as its statements have yet been traced, nearly all of them originate in the Gâthâs, or in the Yasna *Haptanghâiti*; but § 45 quotes a passage from the Bakô Nask (Yasna XIX)."

[4] Pahl. Yasna XLII., 1, a.

[5] Ibid., 8 b. *Âshkârag bêshîdâr, aêgh sarîtarân âshkârag bîshîm.*

[6] Reading: *pavan padmân kûshêd.* Reading: *padmânagîhêd*, "is caused to fulfil a compact."

(4) Regarding him who is oppressive towards the righteous man, the reply is spoken (thus): "As to the reward of the smiter and the developer—of that man who knows the smiting and the developing—the most evil reward is of him who is wicked according to his smiting; as to the evil reward it is twofold from the spirits[1], (since) wicked practice (*varzishn*) is loved by him who is wicked; and for this reason, because every righteous individual is of *gâthic* (spirit), since when privileged, he who is wicked is like him who is righteous, (but) also he who (is wicked when he) is privileged is unprivileged."[2]

(5) Zarathûshtra proceeded with smiting at the wicked; (and) as to that movement (*rûbishn*) Ahuramazda spoke thus:—"Thou shouldst thus proceed with smiting at the wicked with justice (*dâdistân*); because thus thou and the righteous of every kind (*harvispîn*) will hold (me) as ruler. (6) Also according to (my) decree (*vichîr*) one submits (*yehabûnêd*) to the ritual of ordeal (*nîrang î var*), which realises (*haîtûnînêd*) that which is real (*haît*), so that they may make that which is unknown, thoroughly (*barâ*) known. (7) Thou, too, art equal (*hâvand*),[2a] thus through the worship of the sovereignty of Ahuramazda, so that its wealth and authority are thus maintained through virtue; as thou, who art so, art more unenslaved[3] to the world through the furtherance[4] (and) development[5] (*vârishn*) of righteousness; also great is he who trusts (*hêmnunêd*) the righteous for righteousness, and great, too, is he who (believes) the wicked man for wickedness."

(8) As to that commandment (*farmâyishn*) Zarathûshtra spoke, thus:—"A public tormentor (of the wicked) is the righteous man, the benefiting follower (*hâkht*) of Ahuramazda, who (*aêgh*) loves the embodied world of righteousness, and highly

---

[1] May be the two spirits: *Spentômainyu* and *Angrômainyu*.

[2] See Chap. LXI., 11. "he who is wicked when privileged becomes unprivileged." [2a] Lit., what is dark (becomes) thoroughly lighted.

[3] Reading *ana-âgôshagtar*, "more unenslaved," comp. Pers. *âgôsh*, "a slave," "a servant." West, *anâkôshîdar*, "more unconfined." [4] *Frêh-dahishnîh*. [5] *Vârishn-dahishnîh*.

(*madam*) desires its reverence according to the covenant of righteousness therein; that is, he knows the covenant of duty and meritorious works." (9) Regarding the material world, the reply spoken is as follows:—"That one who mixes again with the demons, becomes as much as when demons are mixed again with the demons, (and) as long as exist developers in their own world (of demons), so that they are able to seek benefit for their own, (while) they the righteous are smiters."

(10) Regarding that one who is a smiter of the sages, the reply spoken by Sŏshâns is, as follows:—"It (*i.e.*, the smiting) arises in his way when he is again mixed (with the demons)." (11) As to that wickedness (*drûjishn*) Ahuramazda spoke, thus: "Happy is he from whom there is no wickedness." (12) Regarding him for whom Yima (*Jamshêd*) has[1] come, he spoke thus:—"He attains to his reward who is no smiter, and no developer, and not authorized, and not unauthorized."

(13) As to that following, Vohûman spoke, thus: "I elevate that *ahû* and that *ratu* who has my righteousness in person."

(14) As to that commandment, Spentâ Ârmaiti[2] spoke thus:—"So do thou encourage (*barâ vabîdûn*)[3] that one whose intelligence[4] is a gift[4]—of a man who is wise—who is as an emblem (*dakhshag*) of my Religion; because he has worshipped that which is ours, so that he has maintained the wealth of being in relationship with us, who through his words has enlarged (*frêh-dahishnîh*) the world of righteousness. (15) That (is) what is my arrangement, and that (is) my wish, (and) that is, what is necessary for me; and I love what thou fully (*barâ*) knowest, that is, what is the preparation of righteousness; also whatever excellent words and actions thou askest of us, *O* Zarathûshtra! with bountiful devotion now practise with both thy hands; observe thoroughly my actions[5] (*varz-am*), those which I am performing, (and) thou, too, wouldst be performing. (16) In your worship, *O* Zarathûshtra! thou art liberal,

[1] See Book VIII, Chap. XII, §§ 7-8. [2] See Bk. VIII, Chap. VIII, § 3. [3] Comp. Pers. *barâ kardan*, "to kindle," "to encourage." [4-4] *Âgâs dahishnîh.* [5] Or, "what I do."

who art liberal in ceremonial; thou with him who is personally thine believeth that for the gift (*yehabûntan*) of wealth (and) for liberality there is no conflict (*padgâr*); (but) the reward of Zarathûshtra the developer (is) for developing, the reward of Zarathûshtra the smiter (is) for smiting, (and) the reward of Zarathûshtra, the smiter and the developer, (is) for smiting and developing. (17) About the bridge (judgment) of him whom the fire calls in the name of ordeal[1], as when they pour the melted ore upon him again in the throat (*gulûg*), thou shouldst pray near him (when) alive—him whose love is for goodness—so that people may perform duty and works of merit with fearlessness; it is possible to know that with his (own) desire (*kâmag-ich levatâ*), too, (it was) done by him on account of necessity."

(18) As to that request Ahuramazda spoke, thus:—"Such is the exalted following (*lâlâ hanjishnîh*) of Khshathra-vairya for him who is ours." (19) As to that question (*prashna*) Ahuramazda spoke, thus:—"Such is attained by him who is ours through Vohûman, it is possible for him to come to our Religion through virtue. (20) Truly, that one, *O* Zarathûshtra! is authorized for the sovereignty, who gives ears[4] to this Religion, that he may thoroughly propagate (it); who is given immortality on account of this, and the will (and) kind regard for him who is the best of that Religion of mine, O Zarathûshtra! (and) who assists in the progress[5] of this world of mine through righteousness."

(21) As to that one who is he (who is evil), Ahuramazda spoke, thus: "From that which is great evidence (*mas-gavâîh*), when the wicked considers as without evidence him who is wicked himself, (and) whose deeds as to him are owing to the thought of Akôman."

(22) When Haurvatât and Ameretât[5] are both given to thee in that path,[6]—on account of this, when thou art of the propi-

[1] West reads; *pavan vaharîh* (in the sense of *bâharîh*) *shem*, "(whose) name (the fire calls) for participation."

[2] *Farmâyishn*, West, "utterance." [3] *Lâlâ-hanchishnîh*, Av. *hanch* or *hanj*, "to draw," "to attract," "to adhere," "to follow." [4] *Gôshâ-srînêd*, Av. *gaŏsha*, "ear," and *sru*, "to listen." [5] *Frêh-dahishnîh*, "advancement." [5] Health and Immortality. [6] In that path towards heaven.

tious spirit and of the best thought—so that what thou understandest thou shouldst perform, and what thou dost not understand thou shouldst inquire about again (in heaven)."

(23) Of him who has the wisdom of Ahuramazda, of him in whom wisdom subsists, Zarathushtra enquired concerning him who is not existent (*ana-haît*), who is not existent in the end; (and) of those who had thus never been material existences, of those who will not be on the side of virtue from now and henceforward.

(24) As to that opposite (*padîrag*) description Ahuramazda, spoke, thus:—"Among (*andarg*) all kinds of men who are righteous, who are smiters of the wicked, say that we also increase[1] the proportion of milk for the consecration of milk for (our) propitiation by the holy-water (*zŏsra*), in order to cause much happiness (*nêvagîh*) of life."

(25) As to that commandment he, Ahuramazda, spoke, thus:—"Happy is he from whom there is no complaint (*garzishn*), and the life which solicits like this: *Gerezôi.....âkhsô*[2].... (26) To thee, *O* Zarathûshtra! the *mâthras* are given by me as protection in the reply of the *Kem-nâ*[3]...., which before the

---

[1] *Frâkhûînam.* [2] Yasna XLVI, Av. lines 3 to 5, Pahl. 2-3. *Garzam avô lak zak denâ khadîtun, Aûharmazda, aêgh-am châraġ bavîhûn; râmishn am kâmag, mûn dôst avô ŏlâ dôst yehabûnêd; pavan âmûkhtishn î Vohûman, amat pavan frârûnîh yekavîmûnam; zak î yasharâyîh isht am yehabûnâi,* West renders the Pahlavi thus: "I complain to thee, behold it and this one, O Aûharmazda! (that is, seek a remedy for me); that pleasure is my desire, which a friend gives to his friend, through the instruction of Vohûman (when I am instructed in virtue) the coveted (*isht*) righteousness (thou shouldst give me)." "The words in parenthesis have no equivalents in the Avesta text." [3] *Ibid.*, Av., 7, Pahl., 7, a to e, *Mûn-at avô li, Aûharmazda! va manîgân (hâvishtân î li) pânag yehabûnt amat li zak î dravand (Aharman) pavan yakhsenûnishn kîn, (aêgh-am kîn levatâ dârîd, am pânagîh mûn vabîdûnayên) zakâî min lak Âtâsh va Vohûman! (mâ lekûm râî khavîtûnam aêgh-am pânagîh vabîdûnayên), mûn pavan ŏlâ-shân kûnishn yasharâyîh fravarêm, Aûharmazda, (aêgh kâr va kirfag vabîdûnam-i, am pânagîh mûn vabîdûnayên)? Zak î avô li dastôbar î Daêna frâj yemellûnâi (denâ yemellûnâi, aêgh: Daêna pavan dastôbar yakhsenun),* West renders the Pahlavi, thus: "who is given to me (and mine, my disciples) as protector by thee, O Aûharmazda! when that wicked (Aharman) retains malice for me in possession (that is, maintains

mutual friendship[1] of Kai-Vishtâspa[2], that righteous friend of mine[2], was a thing well-known[3] out of those (things) which are practised (*varzîd*), (and) out of those such as it is requisite to practise. (27) As to the statement of an unprincipled man, know that it is false, know that every thing inconsistent is (so); for this reason, (because) all (statements) are not those which the good man maintains, because when the wicked one is authorised, that one who is righteous, and that one who is also authorised become unauthorised; he who is righteous becomes like him who is wicked, and also that one who is authorised becomes unauthorised, (he who is righteous becomes like him who is wicked, and also that one who is authorised becomes unauthorised,)[3a] so that he (the wicked one) is fully incriminated (*aîrikhtîd*), (and) they shall seize his possessions (*dârishn*)."

(28) Regarding the benefiters (*sûd-âŏmandân*) the reply spoken is (as follows):—"On account of the reward of the smiter and developer, they are those beneficial ones whose smiting and developing are those of the developer Ahuramazda, who understands smiting and developing."

(29) When through the smiting of the wicked by Ahuramazda a question arose[4] (whereto) the reply spoken is as regards the smiting of this world (*latamâ*) for him who is the ruler:—"The reward is taught so by him who is of excellent judgment, thus, that he who is the smiter and developer, Sŏshâns, shall make the decision (*vichîra*)." (30) Zarathushtra spoke in reply, thus: "He gives a reward." (31) And that wise smiter, Sŏshâns, spoke in reply thus: "He shall inflict punishment."

---

malice with me. Who shall provide me protection) other than thy Fire and Vohûman? (Because I know that they would provide me protection for your sake) when I nourish righteousness through deeds for them, O Aûharmazda! (that is, should I perform duty and good works, who shall provide me protection?). Thou shouldst proclaim to me that high-priest of the religion; (this thou shouldst state thus: 'Maintain the religion as high-priest')."

[1] *Hakha*, "a friend." [2] Yasna XLVI, 13, c. *Ŏlâ i Vishtâspa pavan zak î lekûm yasharâyîh hamîshag mînam khûp ham-hakhag, aêgh frârûnîh dûst.* See ibid, 14 a. *Zaratûhshtra! mûn lak yasharûb dûst.* [3] Pers. *âshkârah*, "well-known." [3a] The text is found written twice in DE. and therefore enclosed in brackets by me. [4] *Madam yehevûnt.*

(32) Even that manifest cow (-soul) that is at the several (heads of) cows. has openly complained (*garzî-haît*) to the righteous this complaint (*garzishn*):—"How long will it be when a developer arises, even that one who is an undesirable ruler? How long is the time till that happens, till when the wicked one who is a smiter, who is an authorised corrupter, becomes unauthorised?" (33) Because, on account of her volition[2] she complains thus, until the developer arises, even that one who is an undesirable ruler, that is, until that one who is the developer becomes authorised (*pâdakhshâî*),

(34) As to that her complaint, spoke Ahuramazda thus:—"Not so by this complaint is the obtainment (*vindishn*) of spiritual lordship (*ahûîgîh*); for this reason, (because) when they do not regard the ruler as a ruler, and (there is) no giving (*dahishn*) of priestly authority (*ratûîh*) from any righteous people whatever[3], (and) it is necessary to speak henceforth (*kevan frâj*) to many righteous ones, until when a developer arises, (and) even that one who is an undesirable ruler."

(35) On account of the several utterances of the spirits, which are as regards thought, word, and deed, it is necessary to say that they shall certainly[4] render ((their) account[4], always until a smiter or a developer whatever is obtainable, and who is authorised or unauthorised. (36) Many there are to whom it is necessary to ask this question,[5] whether he who is righteous is no witness (*a-gavâî*) for him who is wicked, (and) that righteous one causes him (the wicked one) to be exposed by his evidence,[5] (and) they (the wicked ones) cause him who is righteous to be an opponent[6] by smiting. (37) Many there are to whom[7] it is certainly necessary to speak this reply[8] until (there is) the smiting of the maintainer of strife (*padkârdâr*) and of (his)

---

[1] *Paêdâg.* [2] *Kâmagîh-ash.* [3] Yasna *XXIX*, 6, b: *Lâ aêdûn ahûîgîh vindishn, aêgh zak î pavan jîvâg châràg kardan lâ shâyad, hanâ râî-ich khûdâî pavan khûdâî lâ yakhsenund, va lâ dahishn ratûîh mîn yasharâyîh chîgâmchâî, aêgh dastôbarîh-ich aêdûn chîgûn âvâyad dâshtan lâ yakhsenund.*

[4.4] *Hamâr ghal vabîdûnayên.* [5] The question stated in § 32. [6] *Pavan gavâî paêtâgînênd.* [7] *Pavan zadârîh paîtîyâragînênd.* [5] *Amat* here used for *mûn.* [8] The reply stated in § 34.

kinsmen. (38) Many there are by whom that one individual (*aîsh*-1) is loved who is the developer of the righteous; (wherefore) it is certainly (*ghal*) necessary to create a doer of good for the many wicked and also righteous, while a wicked one, who is the smiter, who is the maintainer of strife, is in authority.

(39) Because on account of the gift (*dahîh*) of (his) will[1] it is proclaimed (*frâj gûft*) thus: "They shall fully (*barâ*) understand that Ahuramazda chooses what is right, (and) Aharman chooses not what is right. (40) And (this) that until they shall fully understand that the punishment of the wicked is certainly (*ghal*) for teaching them that they (on account of their wickedness) shall abide in the abode of darkness, (and) that they give reward even to him who belongs to the *Ham-hastagân*,[2] and that they are certainly smiting the wicked; that the good spirits are most powerful, so that they shall kill the apostate, and that they shall convert (*vardênd*) (the wicked) from evil to goodness, and that those who are wicked shall be made to believe by the tongue (*hûzvân*) that for the virtuous nourishment (*parvardârîh*) of the creatures self-devotion shall be practised (*kardan*), and that the demons shall be despised, and that thus he who is an evil ruler is wicked, and that they (the wicked ones) are not approaching (*ana-yehtûnishn*) the place[3] where Ahuramazda shall cause the counting of sin and merit."

(41) "And they shall become more diligent in the performance of duty and merit, and abstain more from sin, always until they surely attain to any acquirement (*vindishn*)[4] whatever for those in life and those in a lifeless state (*a-zîvandagân*). (42) And they shall not inflict complete punishment in the embodied state (*tanû-âŏmandîh*), and the world is not destroyed by the fiend; every individual highly counts on himself[4], and every one fully (*bûndag*) attains to the end for the affairs of Ahura-

[1] The will of Ahuramazda. [2] The name of a place in heaven where those souls abide whose merits and sins are found of even weight in the balance. [3] That is, the wicked people shall not pass the bridge of judgment, when they are not devoid of sins. [4] By the accumulation of immense acts of merit.

mazda; (but) the fiend is not vanquished, and they shall not inflict complete punishment."

(43) And the beneficent (*afzûnîg*) Ahuramazda does not think (that) every one should remain (for ever in this world), and no one completely gives up himself (to it), (because) through the fiend they certainly suffer, and become of evil wisdom. (44) And in every body goodness does not arise for him who is good, but the wickedness of the fiend certainly destroys what is good, and the wicked do not understand what is good; and the wicked certainly (*ghal*) recite (their) religion, they do not bestow love on doing duties, but they become certainly evil-doers (*dûsh-varzîdâr*).

(45) And the righteous man, who is the best (*pâhlûm*) in the spiritual (and) embodied existences, becomes an authorised (*shalîtâ*) developer, also that one who is a willing ruler; and so he who is wicked, even that one who is authorised, becomes unauthorised, at that time when every (righteous) individual consigns his soul to the *Garôdemâna* (the supreme heaven);[1] and when every one should know that every one of the annoyers suffers[2] pain, so that when, owing thereto,[3] they solicit the sacred beings, still (*barâ*) only hell (it is) that they offer.

(46) And when every one shall perform the ceremonial of the archangels without (hope of) benefit, and when every one knows that Gŏsh-aûrvan complained,[4] so that he who is the fashioner[5] of cattle enquired, thus: "Whose is the guardianship of the cattle, not without annoyance?" The reply of Asha-vahishta, thus:—"They shall inflict punishment."

(47) Every one knows that in the vision of the good spirits there is joyfulness in the light[6], and when every individual becomes aware of the priestly authority of Ahuramazda; and when

---

[1] Yasna, XXVIII, 4, a. *Mûn rûbân baên Garôdemâna yehabûnêd pavan avâgîh î Vohûman,* [2] *Bêsh yehevûnêd.* [3] Owing to pain. [4] Yasna XXIX, 1, a. *Avô lekûm, amesûspendân, Gôshâûrvan garzîd.* [5] Ibid, 2, a. *Aêdûn zak î gŏspend tâshîdâr Aûharmazda pûrsîd, aêgh; "Ashavahishta mûn lak gŏspend ratû, (aêgh-at denâ dâdistân chîgûn, aêgh-at ratû î gŏspendân)...?"* [6] Yasna XXX, 1, c. *Mûnshân baên rŏshnîh pavan vînishnîh hû-ravâkhmanîh, (aêgh-shân amat mainûg yazishn khadîtûnd, ashân râmishn yehevûnêd.)*

every individual knows that his sagacious (*dânishîg*) remedy against the harm owing to the Evil Spirit is declared;[1] and when every individual knows that Ahuramazda fashioned the propitious effects (or bounty) in the *mâthras*[2]; and when every one knows that the priest is perfect, and that Ahuramazda causes to enhance both of them[3] in the spiritual state;[3] and that Vohûman is the offspring (*zâg*) of Ahuramazda,[4] and that Spenta Ârmaiti[5] is Ahuramazda's own (*nafshâ*), and that both[6] of them are the life of him who has assigned it; and that life is given by the thought and wisdom which are his own, and that the sacred beings convey prosperity[7] to it.

(48) And when every one who is of this worldly existence, knows to do what he ought to do for the sake of that worldly existence; and when every one through (his) deeds is a lover[8] of the spirit that is his own, and when every one becomes a personal supporter (*bûrdâr tanû*) of Ahuramazda[9]. (49) And when every individual knows that they give no reward to him in whose body a demon is lodging, (and) who is not listening (to the good spirits)[10]; and when every one shall make his own soul immortal[11]; and when every one maintains the fruit (*bar*) of his relationship with Ahuramazda[12].

---

[1] Yasna XXIX, 6, a. *Aêdûn-ash pavan fûmâ gûft Aûharmazda, âgâsîhâ visûpishn vichârishn* (*aêgh-ash dânishnîg gûft, aêgh-ash anâgîh min Ganrâg Maînûg châraq haît.*) [2] Ibid, 7, a. *Zak î afzûnîgîh pavan mânsar Aûharmazda ŏlâ ŏl tâshîdâr mûn pavan yasharâyîh ham-jûshishnîh.* [3] *Maînûg va stih*, Yas., XXXI, 7, c. *Zak î kolâ 2 Aûharmazda maînûgîh vakhshînîd* (*aêgh, mindavam î maînûg va stih, ŏlâ barâ afzâyînêd*) *mûn kevan-ich ham-khûdâî.*

[4] Ibid, XXXI, 8, a. (*Va amat-am Vohûman khaditûnt am aêdûn mînîd aêgh zâg î lak*) *Vohûman abû havâîh lak.* [5] Ibid, 9, a. *Lak haît Spendarmad* (*aêgh, lak nafshâ*), *pavan lak haît zak î gŏspend tâshîdâr khratû.* [6] In Yasna XXXI, 10, *kolâ dô* and not *se*. See the meaning of *fravâftênd* in Mills' Gâthâs. West, "has wandered forth." [7] Compare Pers. *khang, khangî*, "prosperity." West, "support." [8] Ibid, 21, c. [9] Ibid, 22, c. *Zak î lak, Aûharmazda, bûrdâr tanû haît,* (*aêgh-at baên stih mâhmânîh pavan tanû î ŏlâ.*)

[10] Yasna XXXIII, 4, a. *Mûn lak, Aûharmazda, a-nyôgshîdâr, va Akôman-ich, barâ yazishn havâ-ôm.* [11] Yasna XXXIV, 1, a. *Mûn-am kûnishn, mûn-am gûbishn. mûn-am yazishn, pavan a-marg-rûbishnîh.* [12] Ibid, 3, a. *Aêdûn lak myâzd, Aûharmazda,* (*aêgh bar pavan khvêshîh î lak yakhsenunam*),

(50) And when every one is a *zŏtar*[1], who is pure (*avîzag*) through righteousness; and when every one offers a consecrated *darûn*[2] to the archangels[2]; and when every one knows that co-operation (*ham-kardagîh*) is from him who is devoted (*bandag*) to them (archangels), and when they are together in soul[3]. (51) And when every individual devotes himself personally (to them); and when every one proceeds to their ceremonial and glorification[4]; and when every individual knows from (the words) *naêchîd têm anyêm*, that no other than you (have I through holiness, then do ye save us!)[5]; and when every one knows that through that sovereignty of his, the renovation will be produced according to (his) will among the living ones[6].

(52) And when every one knows the enlightened Religion; and when every one regards the Religion as guide (*sardâr*) and sublime[7]; and when every one knows that the manifestation of this (Religion) ought to be in him; and when every one thinks Ahuramazda bountiful (*avzûnîg*)[8]; and when every one knows that, when it occurs (*yahevûnêd*), happiness is bestowed (*yehabûnî-haît*) through wilful sovereignty[9]; where and when they call him for the performance of duties and meritorious acts, reward is given to him. (53) And when every one offers a sheep to the good *yazads*; and when every one knows that for him whose righteousness subsists in action, there occurs a strong and perfect devotion[10]; and when every one meditates on manifold

---

[1] Yasna XXXIII, 6, a. *Mûn zŏtar pavan yasharâyîh avêzag.....zak î mindavam min vahishta bavîhûnîd.* [2] Yasna XXXIII, 8, c. [3] Ibid, 9, c. *Min zak î ŏlâshân bûndag ham-kardârîh amat ŏlâshân pavan agavin rûbân.* Reading *bûndag*, the rendering is "that complete co-operation with them is from him." [4] Yasna XXXIV, 6, c. *Aêdûn avô zak î lekûm yazishn pavan âfrîngân dahishn va stâyishn sajîtunam madam.* [5] Yasna XXXIV, 7, c. West, [*Naêchîd tem anyem*]:—"I am aware of no one (above), other than you (that is, I know no one from whom my benefit is such as from you, and when they shall cause) righteousness (that is, they shall perform duty and good works,) it thus produces shelter for us." *Lâ aîsh madam zakâî min lekûm âgâs havâom.* [6] Ibid, 15, c. *Pavan zak î lekûm khûdâyîh, Aûharmazda, frashagard pavan kâmag âshkârag baêa ahvân yehabûnî-haît.* [7] Comp. Pers. *wâlâ*, "sublime," "majestic." Yasna XXXV, 22. [8] Yasna XLII, 7, a. [9] Ibid, 8, d. [10] Yasna XLIII, 6, c. *Mûn zak î ŏlâ kûnishn gehân î yasharâyîh frch-dahishnîh, ŏlâshân mûn rad âmûzêd bûndag mînishnîh* (*Sŏshâns*),

assistance from Ahuramazda[1]; and when every one speaks of embellishing (his own) nature[2]; and when every one speaks to provide a ceremonial[3] (of the sacred beings); and when every one gives that advantage by liberal gifts[4]. (54) And when every one knows that he grants him the obeisance which is his when in a *garôdemânîg* condition[5]; and when every one knows that it is done by those in the realm of Ahuramazda[6]; and when every individual knows that, so long as the Religion of the first creation[7] (shall exist), this characteristic (*dakhshag*) is to be considered, thus: *Hvô zî dregvăo...*[8]

(55) And when every individual keeps no wealth for the high-priest of the apostates;[5a] and when every one knows that what is exalted (*lâlâ*) is righteousness, and when they (the good spirits) shall make intercession for every individual; and when every individual becomes aware (of the Religion of Ahuramazda), and when every individual sees that that one (Ahuramazda) is the father of righteousness; and when every individual knows that that one spirit of bounty[9] is in him. (56) And when every one knows that he who is inclined (towards Ahuramazda) is a smiter of many a wicked[10]; and when

---

1. *Havâ ŏlâshân min lak kabed aîyyârîh mînam Aûharmazda.* 2 Yasna XLIV, 3, a. *Kôlâ aîsh fratûm haêm barâ âvâyad vaêrâstan.* 3 Ibid, 6, a. *Zak î min harvispagûn mahist (yazishna î yazadân kardan).* 4 Ibid, 7, a. *Zak î ŏlâ î sûd bavîhûnam pavan râd dahishnîh (amat râdîh bavîhûnam-âe).* 5 Ibid, 8, c. *Mûn pavan Vohûman kûnishn gûbishn âgâs yehevûnêd pavan râstîh î Aûharmazda (pavan daêna î Aûharmazda), aêdûn zak î ŏlâ nîyâyishn baên garôdemâna ash barâ yehabûnd.* 6 Ibid. 9, c. 7 Yas. XLV, 6. *Hyat daênâo paŏuruyâo dâo Ahurâ,* "since the primeval laws thou gavest, O Ahura!" 8 Yasna XLVI, 6, c. *Mâ zak dravand mûn avô dravandân pâhlûm, zak yasharûb mûn avô yasharûbân pâhlûm (baên var-ŏômandîh-1 mûn avô dravandân min-davam yehabûnêd, pavan yasharûb dârishn), vad amat daêna î fratûm dahishn î Aûharmazda, (vad amat zak Saŏshâns yehamtûnêd).* This Pahl. passage is rendered by West, thus:—"For he is wicked whose best nature is for the wicked, and he is righteous whose best nature is for the righteous (in any doubtfulness); whoever gives anything to the wicked is to be considered as wicked, and whoever gives to the righteous is to be considered as righteous), so long as the religion of the first creation, *O* Aûharmazd! (until the time when Sŏshâns arrives, one is ever to be considered in this way)."

5a The Ms. has *yasharûbân* by mistake (see Yas. XLV, 8, a.)

9 Spenta-Ârmaiti. 10 Yasna XLVII, 4, d. *Amat khvâstâr haît, kabed zadâr î dravandân.*

every individual utters words of obeisance unto Ahuramazda[1]; and when every individual knows that that is our comfort (*khvârîh*)[2], (and) that he is Ahuramazda's own creature[3]; and when every individual teaches[4], (and) every individual joins (*âyûjêd*) in the best Religion.[5]

(57) And when every individual knows that Vohûman guards the creatures; and when every individual becomes authorised through (his) will for the reward; and when every individual knows that through the gift in its origin there happens increase[6]; and when every individual transacts, or shall transact the affairs of the archangels[7]; and when every individual knows that when he who is learned (in the Religion) speaks to him,[8] it becomes a possession (*dârishn*) for the benefit of righteousness[9].

(58) When, for equal (*hâvand*) meritoriousness, it is necessary to give first to *môbads*[10], so that on account also of the mobadship Kaî-Vishtâspa (was) worthy of the sovereignty[11], and that a wife was given unto Zarathushtra by Frashŏshtra; (and) that that was the wise Jâmâspa[12] whom Ahuramazda produced; and that every individual shall perform the ceremonial of Ahuramazda[13]. (59) And when every individual knows that the best prayers are the words of Zarathûshtra[14], and accordingly also his is the reward for those of you who are learned (in the Religion)[15].

(60) Perfect (*is*) the excellence of righteousness; perfect excellence (is) righteousness.

END OF THE DÎNKARD.

---

[1] Yasna XLVIII, 1, a. *Amat yemellûnânî li hanâ î lak âgâsîh, Aûharmazda!* (*daêna î lak*). [2] Ibid., 6, a. *Mâ zak lanâ khvârîh.*

[3] Ibid., 7, d. *Aedûn zak dâm lak dâm, Aûharmazda!*

[4] Yasna XLVIII, 12, c. *Va pavan kûnishn râst havând, va hanâ î lak, Aûharmazda! âmûkhtend* (*daêna î lak*), *mâ ŏlâ-shân yehabûnt yegavîmûnd hamaêstârîh î ŏlâ î Aêshma.* "In their actions they are just, and this which is thy doctrine, O Ahuramazda! they are teaching thy Religion, for as an opposition against (the demon of) Wrath they are given." [5] Ibid., 9, c. [6] Yasna LI, b. [7] Ibid., 3, c. [8] Ibid., 8, a. [9] Ibid., 8, b. [10] Ibid., 15, a. *Mizd mûn Zaratûhshtra havâam, avô maînûgân châsham pêsh* (*pavan hâvand kirfagîh*). [11] Ibid., 16, a. *Zak mûn Vishtâspa magîh-ich râî* (*avêzagîh-ich râî*) *pavan khûdâyîh arjânîg.* [12] Ibid., 18, a. [13] Ibid., 20, c. [14] Yasna LIII, 1, a. [15] Ibid., 7, a.

Colophon I, appended to the MS. DE. of the Dînkard.

(1) "Completed in great joy and complete blessing this last (*afdûm*) half (*naêma*) of the manuscript (*nipîg*) of the unsimilar, and priceless, and unequalled Dînkard, at the place where they discovered and obtained it for us in Asûristân, within the auspicious, prosperous, and fragrant, and precious (priceless), and of abundant products, the glorious Bagadâd of righteous wealth, from a copy (*pachîn*) which as regards the Religion of religions, is identified with the leaders of the good Religion, who were of happy *fravâhars*, who were descended from the family (*dûdag*) of the holy Âtârô-pâta, son of Mahraspend, who re-edited (*lakhvâr vichârd*) with the help of (*min*) five or six very fortunate ones, the knowledge of the pure Revelation, which is the all-embellished learning of learnings; (and) as the leaders of those of the good Religion who successively (*âkhar âkhar*, or "later on") at different times (*a-ham-vâr*) had, in order to maintain its recitation and research, prepared the restoration (of the Religion) at different places through their manuscripts and revision of them.

(2) "I, Mâh-vindâd, (son) of Naremâhân, (son) of Vâhrâm, (son) of Mitrô-âvân, like an adopted son (*satûr*), on account of its being one's own property of him who wrote it, am publishing (*frâj-shedkûnâ*) it[1] on the day of Dîn, of the month of Tîr the auspicious,[2] of the year 369, after the year 20 of him who was king Yazdakard, the king of kings, son of Shatrôyâr, in the staunch belief in the pure Religion of the worshippers of Ahuramazda, (and) in the superior (*avar*) amity (*âshtagîh*) (with Ahuramazda) of Zarathushtra the Spitamân, of righteous *fravâhar*, (and) in the truthful accomplishment (of the renaissance of the Religion) of Âtarô-pâta, son of Mahraspend, and in the superior amity of the solicitors (*kâmagân*)[3] of righteousness, whose righteous utterances of blessings (are) for the embodied world; know that[4] (they were) thinkers of good thoughts, speakers of good words, and doers of good actions

[1] The text of the Dînkard. [2] Lit., "victorious." [3] *Kâmagân*, lit. "desirers," Av. *kâma*, "wish," "desire." [4] Havât, "it is that," "know that."

as regards the material existence, through the complete instinct[1] of good regard for works of righteousness they (were) links (*padvandân*) of union (*padvastârîh*) with the renovation (of the universe); and as regards the spiritual existence, their pure (pious) souls and *fravâhars* attain (*vindînând*) to the obtainment[2] of the supremely (*avartûm*) great position, and exalted position (*bûrzâvandîh*), and to entire recompense in that which is *Asar Rŏshnîh* (Endless Light) which is of perpetual benefit, (and) which is full of happiness (*khvârîh*)[3]. (3) (It is) particularly for those of pious *fravâhars* and pre-eminently[4] learned men, Âtarô Frôbag, son of Farrakhû-zâd, (and) Âtarô-pâta, son of Haêmîd, by whom this priceless (*ana-arj*) sacred book (*nipig*)[5] of the Dînkard was selected (*vichârd*) so wisely and with a pure spiritual (*ahû*)[6] vision into the auspicious golden[7] commentary of the good Religion, with so truly friendly and fully lovingly[8] good instinct for the Religion, and with great benefit for us moderns. (4) (It is) obscure (*nihân*) for me who through eagerness (*ârzûgîh*) for righteousness, like an adopted son[9], have joyfully disinterred (*khûsh-kand*) this sacred writing; and so he who reads it, and shall make use of it, has to rely on it, and be free from doubt about it; and that one who shall take a copy from it, takes it with honesty, and he shall be connected with it appropriately."

(5) In every action (there shall be) a measure or proportion for pursuing that measure; in pursuing a measure (there shall be) a good end; in a good end, satisfaction[10] (*shnûmîgîh*); and in satisfaction, joy; and in joy, rejoicings; and in rejoicings, pleasure; and in pleasure, unrivalled[11] success (*vanîh*)[12] in the meditation on Vohûman; and in the meditation on Vohûman, a strong (*arvand*)[13] heart (*lebbmâ*); and in a strong heart, fear-

[1] *Kâmag*, "propensity," "desire." [2] *Vindishn*. [3] Av. *hvâthra*, "comfort," "glory." [4] *Aghrî*, Av. *aghrya*, "supreme", "pre-eminent"; *aghra*, "the head", "the top." [5] *Nipîg*, rt. *nipi*, Arian *lipi*, "to engrave," "to write". [6] *Ahû* for *ahûîg*. [7] Reading; *zarîyâv*. [8] *Pûr-jûshâramîhâ*, Av. *jûsh*, "to love". [9] *Satûr*, "an adoption"; it also means "a war horse".

[10] Av. *khshnu*, "to rejoice." [11] *A-ham*, "having no equal." [12] Av. *van*, "to conquer." [13] Av. *aurvant*, "courageous", "strong", "active".

lessness; and in fearlessness, embellished (*paêrâstag*) life; and in embellished life, healthy progress of the body; and in the healthy progress of the body, useful (*kârîg*) resources; and in the useful resources, diligence; and in diligence, good gifts[1]; and in good gifts, new acquirements[2]; and in new acquirements, shining[3] riches, (wealth); and in shining riches, complete participation[4]; and in complete participation, absence of want; and in absence of want, absence of distress (*a-bêshîh*); and in absence of distress, thanksgiving; and in thanksgiving, prosperity[5]; and in prosperity, auspicious organization (*nîvârishn*); and in auspicious organization, progressive (*rûbâg*) relationship; and in progressive relationship, perpetuity (*jâvîdîgîh*); and in perpetuity, desire of good regard[6] for relationship; and in desire of good regard for relationship, glory[6a]; and in glory, exaltation; and in exaltation, liberal character[7]; and in liberal character, beneficial activity; and in beneficial activity, progressive commanding; and in progressive commanding, powerful position; and in powerful position, freedom; and in freedom, liberality; and in liberality, select (*vîchîdâr*) donations; and in select donations, friendship with the good (or pious) ones; and in friendship with the good ones, purity (*pûyîh*)[8] of righteousness; and in purity of righteousness, pious meditations; and in pious meditations, truthful speaking; and in truthful speaking, blessings; and in blessings, practice of acts of merit; and in practice of acts of merit, love of the soul; and in love of the soul, sinlessness[8a]; and in sinlessness, fortunate worldly condition; and in fortunate worldly condition, righteous souledness; and in righteous souledness, highest paradisiacal condition (*garôdemânîg*[9]); and in highest paradisiacal condition, higher place of an existent being than that of the most excellently existing beings and most hopeful beings.

(6) "Through the strength of the good spirits, and the help of the creator Ahuramazda, may pious rejoicing entirely (*barâ*)

[1] *Hû-dahishnîh*, Av. *dath*, "to give" [2] *Nyô-barîshnîh*, "new carrying." [3] *Khanîd*, Av. *khan*, "to shine." [4] *Spûr-bâharîh*. [5] *Afzûnîgîh*, "increase," "welfare." [6] *Hû-chashmîh*. [6a] Av. *hvâthra*. [7] Âzâd-*chîharîh*; Av. *chithra*, "open," "public." [8] Av. *pu*, "to purify." [8a] Lit., "less sinfulness," [9] *Garôdemâna*, name of the highest heaven, the abode of Ahuramazda.

reach! (7) Homage (*nimâz*) unto Zarathustra, the Spitâmân, of righteous *fravâhar*, (and) friend (*âshtâg*) of Ahuramazda!

(8) "And that one who desires as a share (in it) to make a copy of this work, or to read it, without giving a pledge[1] in gold which is of value, and in cash money,[2] (and) then he does not give what is decreed[3] (*vakht*) in (the name) of the good spirits[3], he has to reach in any period full adversity, is little protected[4] (*zînhâr*), (is) in trouble and ruined (*khanjînag*),[5] and entire trouble (*ranjgârîpûr*) reaches him at their hands (*i.e.* of the good spirits), (if) he means (*yezbemûnd*) not to give back (the copy). (9) And if it (the copy) reaches into the hands of a person, such as is mentioned above, who does not return it, or scratches out[6] or deletes[7] the name of mine who am the writer, then on account of it he gets not the gift[8] offered to the righteous[8] at the Chînvad Bridge, through the spiritual ones and the assembly of the Satves stars, (and) I shall be (his) enemy[9] (or will not bless or help him). (10) And may the sovereign, who follows the Religion, obtain his several wishes![10] May happiness reach the propagators of the Religion! May the glory of the pure good Religion of the worship of Ahuramazda, which dispels doubts, be triumphant!"

Colophon II.

(1) "Completed in rejoicing, and joy, and pleasure, on the day of Ahuramazda, of the month of Spendarmad, in the year 835, after the year 20 of him who was king Yazad-kard, the king of kings, son of Shatrôyâr, I have written; I, the servant of the Religion, Shatrôyâr Êrdêshîr, son of Aîrîch, son of Rûstakhma, son of Aîrîch, descendant of Kabâd, king of Aîrân, have written (this copy). (2) I have left it for my own kin,[11] and for my own children, whom I order to use it with righteousness for 150 years. (3) And after 150

[1] *Grôb*, Pers. *garû*, "pledge", "pawn". [2] *Nagd*, Pers. *nakd*, "ready or cash money." [3-3] *Baên yazadân vakht.* [4] *Zinhâr*, comp. Pers. *zînhâr*, [5] Pers. *khanj*, "lost," "ruined" [6] *Aûstûrîd*, Pers. *astûrah*, "a razor" [7] *Ramîtûnêd*, "strikes off." [8-8] *Yazarûb-dâd.* [9] *Hamîmâr*, Av. *hameretha*, rt. *mere*, "to smite." [10] *Kazd*, Pers. *kazd*, "desire," "object." [11] *Nafshâîh î nafshâ*,

years for (the use of) my grand-children, who are of good repute and propagators of the Religion; I consign it to them in staunch faith in the pure good Religion of Ahuramazda-worship, in the superior amity of Zarathushtra the Spîtâmân, of righteous *fravâhar*, and in the truthful accomplishment (*pasâjishnîh*) of Âtarô-pâta, son of Mahraspend, and in the sayings (*vâch*) and utterances of the solicitors of righteousness for all embodied existences, the thinkers of good thoughts, the speakers of good words, and the doers of good actions. (4) As regards material existence, with complete desire for the good end of the works of righteousness, which are links of union with the renovation (of the universe). (5) And as regards the spiritual existence, their pure souls (and) *fravâhars* attain to the obtainment of the supremely great position and exalted position, and to the acquisition of the complete (and) entire recompense in that which is the Endless Light, which is of perpetual benefit, which is the perfect comfort they attain to. (6) It is especially (*nâmchashtîgîhâ*) for those of pious *fravâhars*, and pre-eminently (*agarg*) learned men, Atarô-Frôbag, son of Farrkhûzâd, Atarô-pâta, son of Haêmîd, by whom this priceless sacred book of the Dînkard was selected (*vichârd*) so wisely and with pure spiritual vision in the auspicious armour (*zrâh*) of the ocean of the good Religion, so truly friendly towards the good creatures of the Religion, fully lovingly and with great benefit for us the survivors (*pasînîgân*).

(7) "It is obscure for me who through eagerness for righteousness, like an adopted son, have joyfully disinterred (*khûsh-kand*) this sacred writing; and he who reads it and shall make use of it, is to rely on it and shall be doubtless (about it); (and) he who shall take a copy of it, will take it with honesty, and they shall be associated with it up to the end. (8) This copy of the work (Dînkard) I have sought (*kûshây kard*) from the work (or manuscript) of Marzapân, son of Spenddâd, son of Marzapân, son of Mitrô-âvân, son of Spenddâd, son of Mitro-âvân, son of Marzapân, son of Dahishn-aîyyâr, son of Rûz-vêh, son of Shâhmard, son of Shâd. (9) This book (*daftar*) I have prepared with the help of (*min*) the pious[1] high-priest, who is the pious

1. *Vîj* for *vîjag* "pure," "pious."

Yêzad-aîyyâr, and from mutual conference with those, who are related (to me) through (their) courtesy (*aîrîh*) and goodness, and who are associated with the victorious Sŏgshâns (*Saŏshyant*), I have partly (*gûn*) borrowed,[1] and partly (*gûn*) produced it.

10 "May the family of Spend-dahêd, and the family of Mâh-aîyyâr, be righteous and inmates of *garôdemâna* (the highest heaven), who rendered help to Shatrôîyâr who is servant (*bandag*) of this Religion; he (too) offered materials (*afzâr*), so that this book has been entirely (*dravist*) produced. (11) I am, through his relationship in courtesy and goodness, united with the victorious Sŏgshâns, so may it be as it is blessed by us! (12) May the glory of the pure good Religion of the Mazda-worshippers be ever triumphant, (and) may the copy be fully recited (*karîtunishn*) by every one according to his own wish as long as he may be able to live!"

Colophon III.

(1) "Completed in gratification, and joy, and auspicious omen, and pleasure, and good health of body, and bowing in the back,[2] this work of the Dînkard, which is transcribed by those *dasturs* of righteous will, Shatrôyâr, son of Êrdeshîr, son of Aîrîch, son of Rûstakhma, son of Aîrîch, descendant of Kôbâd, king of Aîrân, of righteous soul, (and) worthy of the highest heaven; I am a solicitor (of those) who practised righteousness, so that they may be (so in heaven). (2) I, too, have been a participator (*bâhar*) now in it till (*vad*) the day of Âvân, of the month of the liberal Hvardâd, and the Parsî year 1009, after the 20 years of Yezad-kard, king of kings, son of Shatrôyâr, a king related (*vâzag*) to him (who was) Hûsrôb, the king of kings, son of Ahuramazda; I have written, I who am devoted (*bandag*) to the Religion, (from the copy of) Mahvindâd, son of Vâhrâm, son of Êrdashîr, (inhabitant) of Tûrkâbâd; this copy I saw, (and) I approved of. I am dastur Shatrôyâr, the writer of this through the righteous-souled, the partaker

[1] Pers. *spûjî*, "borrowing."
[2] *Nisadâ baên pûsht*; "bending in the back." Or, "humbly."

of heaven, Yêzad-kard. (3) I wish that God may forgive (the sins of) each and all, who have with righteous souls, ordered (me to do) this work, (and) who admire the lot of dastur Shatrôyâr, the writer of this book, (and) always that of him who is the pious *dastur*, liberal, propagator of the Religion, conductor of ceremonials, performer of acts of merit, truthful speaker, whose nature of goodness and virtuousness may work out our path, who always in life (*hamîshag*) with virtuousness and goodness is also (engaged) in the recitations of the Avesta and Zend of universal belief (*vispô-vâr*), in a bright (*aûshîn*)[1] *yazishna* ceremonial, and (himself) an illustrious writer. (4) I am inspired with awe (*bîm*) at the meritoriousness of Zarathushtra Spitâma, of revered-*fravâhar*. (5) I am inspired with awe at the meritoriousness of the godly righteous ones, the doers of acts of merit, and at Ahuramazda and the archangels who are valuable for us through virtuousness and goodness, materially and spiritually, and who will permanently keep us (*mân*) in humility and goodness and righteousness, until the victorious Saŏshâns lays the foundation of the protection (of the restoration of the world). (6) May it be so! May it be also more so! May the glory of the pure good Religion of the Mazda-worshippers exist through the will of the good spirits and the archangels!

(7) "In the name of the creator, who is Ahuramazda, I, servant of the Religion, Vahrâm, son of Mahvandâd, son of Rûstakhma, son of Anŏshag-rûbân, son of Rûstakhma, (inhabitant) of Tûrkâbâd, have seen this book of the Dînkard, and approved of it. (8) I recalled to mind the high-priest who was the helping *dastûr* for the district, Êrdeshir, son of Aîrîch, son of Rûstakhma, son of Aîrîch, descendant of Kôbâd, king of Aîrân, for the righteous-souledness and paradisiacal lot, so that his soul may reach through superior righteousness into the best abode, the bright *Garôdemâna*, and his relations and children all may become connected with the victorious Sŏshans; and hence the designation of dasturship may be perpetually conducted in our families! (9) I, Bahram, son of

[1] Comp. Av. *ushahina*, "the time near the dawn," rt. *ush* "to burn" "to shine."

Mahvandâd have written (this copy) on the day of Tîshtar, and in the month of Vohûman, in the year 1036 of Yazad-kard, king of kings, son of Ahuramazda."

Colophon IV.

(1) "Completed in gratification, and joy, and good luck, and rejoicing, and great pleasure by me who am the servant of the Religion, Bâhrâm, son of Mahvandâd, son of Rûstakhma, (this) subject (*babâ*) of intelligence (*kârdânîh*), on the day of Anîrân, and the month of Âvân, in the year of Yazad-kard. (2) I have written this big work[1] with pleasure, who am worthy of forgiveness (for errors) just as this earth which is full of distress (but) sheltering[2]; may it not be a cutting instrument,[3] when[4] a full (*mâlâ*) memorandum (*ayâd*) of these demonstrations (*bûrhânag*)[5] is prepared by me. (3) May it be through the wish of the good spirits and the arch-angels! May it be so! May it be also more so! May the glory of the pure virtuousness of the Mazda-worshippers be triumphant! May it be a good gift!

(4) "In the name of the good spirits, and the creator, I, who am the servant of the Religion, Rûstakhma, son of Gûshtâsp, son of Êrdashîr, saw this book of Shatrôîyar Êrdashîr, (and) I liked it. (5) I, on account of (my) becoming the writer of this book, (first of all) called to my mind the virtuous (*nêvag*) name of the righteous-souled and valuable (person) by whom this book had been written; we have seen him in our home (*mân*) practising righteousness, whom and also me the good spirits made co-partners, so that I become more and more the pronouncer of blessings on thee (*i.e.* Shatrôîyâr Êrdeshîr). (6) May it be according to the will of the good spirits and the arch-angels! May it be so! May it be also more so! Ashem...."

(7) Righteousness is the best excellence.

---

[1] Comp. Av. *naskı*, "a big work." [2] av. *vâra*, "shelter." May be read *vindishn*. [3] Comp. Pers. *dast-âhang*, "an agricultural implement". [4] *Mûn* for *amat*. [5] *Bûrhân*, "demonstration," "proof".

દીનકર્દ કેતાબ,

તેની

અસલ પહલવી એબારત, ઇંગ્રેજી અક્ષરે તેનું વાંચણ,
ઇંગ્રેજીમાં તથા ગુજરાતીમાં તેનો શરેહ સાથે
તરજુમો, અને તેમાં આવેલા મુશ્કેલ
પહલવી શબ્દોની ફરહંગ.

કર્તા:

દારાબ દસ્તુર પેશોતન સંજાણા, બી. એ., પીએચ. ડી., જે. પી.,

નામદાર સર જમશેદજી જરથોસ્તી મદરેસાના પ્રિન્સીપલ.

વૉલ્યુમ ઓગણીસમું,

દીનકર્દનાં નવમાં પુસ્તકમાં આવેલું
અવસ્તાનાં એકવીસ નસ્કોનું સાંકળ્યું તથા સાર,

ભાગ ૩ જો.

નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઈ ટ્રૅન્સ્લેશન ફંડના ટ્રસ્ટી સાહેબોન
આસરા હેઠલ છપાવી પ્રગટ કર્યું છે.

મુંબઈ.

ધી બ્રિટીશ ઇંડિયા પ્રેસ.

૧૯૬૯ જરદી સને ૧૨૯૭, ઇસ્વી સને ૧૯૨૮.

[All Rights Reserved.]

મુંબઈ મધે, મી૦ ચાર્લસ વેાલને, ધી બ્રિટિશ ઈન્ડિયા પ્રેસમાં, મેઝેગેાન, લવલેનમાં
દીનકર્દનું આ ૧૯ મું વૅાલ્યુમ છાપ્યું છે.
અને
દારાબ દસ્તુર પેશેાતન સંજાણા, બી. એ., પીએચ. ડી., એ
નં. ૧૨૩, ખંબાલા હીલ, મુંબઈ મધે, પ્રગટ કીધું છે.

દીનકર્દ, પુસ્તક ૯ મું. (બાબ ૫૨–૬૮)

ગુજરાતી તરજુમાનું સાંકળ્યું.

પાનાં.

બાબ ૫૨ મો, બગ નસ્ક, ફર્ગર્દ ૭ મી, તા-વે-ઉર્વાતા : અશો માણસ દુનિયાને નાશથી બચાવે છે (ફ. ૧); અધર્મીપણું (ફ. ૨–૩); કસોટી (ફ. ૫–૮); મેંઢાંઓનો ફેલાવો તથા રક્ષણ (ફ. ૧૩–૧૭); પાદશાહી તથા તેની જાળવણી (ફ. ૧૮–૨૦); પ્રાણીઓનું પોષણ (ફ. ૨૪–૨૫); ઢોરોની સંભાળ (ફ. ૨૮–૨૯); મોબેદો બીજી દુનિયાનો રસ્તો શીખવે છે (ફ. ૩૦); સખાવત (ફ. ૩૪); માનસરીગની નેમણુક (ફ. ૩૯); શહેનશાહની નોકરી (ફ. ૪૦); અમરપણાં તરફ આગળ વધવું (ફ. ૪૧). દસ્તુરની મ્હોટાઈ (ફ. ૪૪) ... ... ૧—૯.

બાબ ૫૩ મો, બગ નસ્ક, ફર્ગર્દ ૮ મી, હુવઐતુમઇતિ : ડહાપણનું શિક્ષણ (ફ. ૧); અહુરમજદ તરફનું માન (ફ. ૨); એક ડાહ્યા દસ્તુર તરફનું ચેલાપણું (ફ. ૪); ઉદ્યોગીપણું (ફ. ૯) ... ૯—૧૦.

બાબ ૫૪ મો, બગ નસ્ક, ફર્ગર્દ ૯ મી, યથા-આઇરિ : ગાથાનાં શિક્ષણ જાણવાની અગત્યતા (ફ. ૧); ભલાં પ્રાણીઓને મદદ (ફ. ૪); બાપ તરફ દીકરાનું માન (ફ. ૫); દીન અશોઇનો ભાગ છે (ફ. ૮); ત્રણ વાકયો જે એક માણસને યજદો તરફ દોરવે છે (ફ. ૯) ... ... ૧૦—૧૧.

બાબ ૫૫ મો, બગ નસ્ક, ફર્ગર્દ ૧૦ મી, યા-ઇયર્ઓઇના : સવાબનાં કામો કરવાં (ફ. ૧); જ્ઞાનની બાહેશ (ફ. ૩), અધર્મીપણાંને દાબી દેવું જોઇએ (ફ. ૪); ધંધો શીખવનારને બદલો (ફ. ૯); ૧૨—૧૩.

બાબ ૫૬ મો, બગ નસ્ક, ફર્ગર્દ ૧૧ મી, યસ્ન : સવાબનાં કામોનો જથ્થો (ફ. ૧–૪); મહેનતુ જીંદગી (ફ. ૫); જીંદગી માટેની બંદગી (ફ. ૬); આતશને ભેટો (ફ. ૧૨); અને તેની આરાધના (ફ. ૧૫); અહુરમજદની દીનનું શિક્ષણ અને તેને ખુશ કરવું (ફ. ૧૬–૧૭); યજદોને પોતાના દીલમાં રાખવા (ફ. ૨૩); નેક વિચારોથી અશો ચાલચલણ પેદા થાય છે... ... ૧૩—૧૭.

બાબ ૫૭ મો, બગ નસ્ક, ફર્ગર્દ ૧૨ મી, ઉશતવઇતી : ફાયદો કરનારાઓ તરફ માન આપનાર માણસની ભલાઈ (ફ. ૧); વોહૂમનનો પ્યાર (ફ. ૫); પ્રમાણીક જીંદગી લાંબા વખતની ખુશાલી

આપે છે. (ફ. ૭); *શોગદને મદદ (ફ. ૧૦); ખરાબ લોકોને પાનાં
મારવું (ફ. ૧૨); સોશ્યન્તોનું આવવું (ફ. ૧૫); અહુરમજ્દનું
ડહાપણ (ફ. ૧૬-૧૭); સર્વત્ર હુકમ (ફ. ૨૦); દીનની પુછ-
પરછ (ફ. ૨૩); ખાસીયતની ખીલવણી (ફ. ૨૭) ... ૧૭—૨૧

બાબ ૫૮ મો, બગ નસ્ક, ફર્ગર્દ ૧૩ મી, તદ્-થ્વા-પૅરેંસાઃ શીખેલા માણ-
સોની વહેંચણી (ફ. ૨-૬); અમરપણાં માટેની લોકોની
આશા (ફ. ૭); સખાવતનાં કામો (ફ. ૧૦); જરથુશ્ત્રનો
બદલો (ફ. ૧૩); દુઃખ દેનારા મીનો સામે રક્ષણ (ફ. ૧૬);
અશો તથા બુરાં લોકોને આપવું (ફ. ૧૯) ... ... ૨૨—૨૪.

બાબ ૫૯ મો, બગ નસ્ક, ફર્ગર્દ ૧૪ મી, અદ્-ક્રવખ્શ્યાઃ દીનનું શિક્ષણ
શીખવું (ફ. ૧); ભલાં કામો કરનારાઓનો વધારો (ફ. ૨);
સ્પેન્તા-આર્મઇતિનું દીકરીપણું (ફ. ૪); લોકો માટે સુખ
બનાવવું (ફ. ૬); ... ... ૨૫—૨૬.

બાબ ૬૦ મો, બગ નસ્ક, ફર્ગર્દ ૧૫ મી, કામ્-નેમોઇન્જમ્ઃ જરથુશ્ત્રની
પુછપરછ (ફ. ૧); સવાબનાં કામો માટેની મહેનત (ફ. ૨);
એક નેક પાદશાહ નેમવો (ફ. ૪); આતશની સંભાળ
(ફ. ૫); દસ્તુરો તરફનું ચેલાપણું (ફ. ૬); અને જરથુશ્ત્ર
તરફનું (ફ. ૭); ચિન્વદ પુલ પસાર કરવો (ફ. ૯); અહુ-
રમજ્દની ભલાઇની પેદાયશ (ફ. ૧૩) ... ... ૨૭—૨૯.

બાબ ૬૧ મો, બગ નસ્ક, ફર્ગર્દ ૧૬ મી, સ્પેન્તા-મઇન્યૂઃ દીનની જાળવણી
(ફ. ૧); રાસ્ત ચુકાદાઓ (ફ. ૭) ... ... ૨૯.

બાબ ૬૨ મો, બગ નસ્ક, ફર્ગર્દ ૧૭ મી, યેન્જિઃ દીન શીખવવી (ફ. ૧);
કસોટીની ક્રીયા (ફ. ૨); ઐકુતોનું સુખ (ફ. ૪). ગરીબોને
સુખી બનાવવાં (ફ. ૫); પ્રમાણીક કામોનો ફેલાવો (ફ. ૧૦); ૩૦—૩૧

બાબ ૬૩ મો; બગ નસ્ક, ફર્ગર્દ ૧૮ મી; અહ્-મા-યવાઃ ખુદા તરફનું માન
(ફ. ૧); સંપૂર્ણ મનશ્નીથી સારી સમજણ થાય છે (ફ. ૨);
અહુરમજ્દને ખુશાલી આપવી (ફ. ૬); હમેશની સરદારી
(ફ. ૭); સખ્શોશ્યન્તો તરફનું માન (ફ. ૧૦); જરથુશ્ત્રના
દોસ્ત તથા ચેલાઓ (ફ. ૧૨) ... ... ૩૧—૩૩.

બાબ ૬૪ મો; બગ નસ્ક, ફર્ગર્દ ૧૯ મી, કદ્-મોઇ-ઉર્વાઃ ઢોરોની ખાસીયત
(ફ. ૧); મેંઢાંનો ઘાસ ચારો (ફ. ૨); પ્રમાણીકપણાંમાં
જોરનો વધારો (ફ. ૪); ડહાપણવાળી ચુંટણી (ફ. ૭);
અમેશાસ્પેંદોનો નમસ્કાર (ફ. ૧૭); ફરજો તથા સવાબનાં
કામો કરવાનો વખત (ફ. ૧૨); સંપૂર્ણ સખાવત (ફ. ૧૩) ... ૩૩—૩૫.

બાબ ૬૫ મો, બગ નસ્ક, ફર્ગર્દ ૨૦ મી, વોહૂ-ખ્શથ્રેમઃ અશો પાદશાહનો
ફાયદો (ફ. ૧-૨); વોહૂમનના શબ્દોથી મળતી ભેટ (ફ. ૫);
અશોઇના રસ તથા મૂળ (ફ. ૮); ખાવિંદ તરફનું એક
સ્ત્રીનું માન (ફ. ૧૦) ... ... ૩૫—૩૬.

		પાનાં.
આબ ૬૬ મો,	બગ નસ્ક, ફર્ગદ ૨૧ મી, વહિશ્તાઈશ્તિશ્ચ: અશો વિચાર (ફ. ૧); શરીરમાં અમેશાસ્પંદોને મહેમાન બનાવવા (ફ. ૪); દીકરીને કેળવવી (ફ. ૭); બાપ તરફની નોકરી (ફ. ૯); બાવિંદને એક સ્ત્રી આપવી (ફ. ૧૦); ડાહ્યા લોકો તરફની સખાવત (ફ. ૧૨)	૩૭—૩૮.
આબ ૬૭ મો,	બગ નસ્ક, ફર્ગદ ૨૨ મી, અશ્ચર્યમનઃ ગાથાની સેવટના સવાલો.	૩૮.
આબ ૬૮ મો,	બગ નસ્ક, યસ્નમાંના ચુંટેલા ફકરાઓઃ ફાયદો કરનારાઓ જેઓ વધારો કરે છે (ફ. ૨); અશો લોકોને દુઃખ દેનારાઓ (ફ. ૪); બુરાં લોકોને જાહેરમાં દુઃખ દેનારાઓ (ફ. ૮); ડાહ્યા લોકોને મારનાર (ફ. ૧૦); ડાહ્યા માણસને ઉત્તેજન (ફ. ૧૪); આતશની કસોટી (ફ. ૧૭); હઉર્વતાત તથા અમૅરેતાતને આપવું (ફ. ૧૨); માંશ્ર રક્ષણ સારૂ આપ્યા છે (ફ. ૨૬); બુરાં લોકોને મારવું (ફ. ૨૯-૩૧); ગાયની ફરીયાદ (ફ. ૩૨-૩૪); બુરાં લોકોની સજા (ફ. ૩૯); ભલાઈ તથા બુરાઈનું પેદા થવું (ફ. ૪૪); યજદોનો દેખાવ (ફ. ૪૭); અમેશાસ્પંદો તરફનું માન (ફ. ૫૦); દીન જાણવી (ફ. ૫૨); મેંઢું આપવું (ફ. ૫૩); અધર્મી લોકોના દસ્તુરને દોલત ન આપવી. (ફ. ૫૫); જરથુશ્ત્રના શબ્દો શ્રેષ્ટ બંદગી છે (ફ. ૫૯)	૩૮—૪૭.
કોલોફોન	૧ લો	૪૮—૫૦.
,,	૨ જો	૫૦—૫૨.
,,	૩ જો	૫૨—૫૩.
,,	૪ થો	૫૩.

દીનકર્દ.

પુસ્તક નવમું—(ચાલુ).

બાબ પરમો, બગ નસ્ક.

(૧) સાતમી ફર્ગર્દ, તા–વે–ઉર્વાતા, છે, જાણવું કે નેકીથી જે ફળ અથવા બદલો મેળવે છે, તેનાથી અશોઇની દુન્યા નાશથી બચે છે; અને આ કારણ માટે કે નેકીનું ફળ મેળવવું એ દેવો તથા ખુરાં લોકો સાથે ભાગ ન લેવાથી તથા તેમાં યજ્દો તથા અશો લોકોનો ભાગ હોવાથી થાય છે; અને જ્યારે કોઈ આ પ્રમાણે ચાલે ત્યારે નાશ કરનારાઓથી તે ફળને બચાવવાને લીધે તે મીનોઇ મૂળવાલું ફળ વધારે જોરાવર થાય છે.

(૨) અને આ પણ; કે જે કોઇ અહુરમજ્દને પોતાનાં શરીરમાં રાખે છે તેનાથી દીન નહી પાળનારા લોકોમાંથી અહુરમજ્દની દીનનો ફેલાવો થાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે દીન નહીં પાળનારા લોકોનું અધર્મીપણું ખુરા મીનોની પેદા કરેલી દીન છે; પણ તેઓ પોતાની દીન અહુરમજ્દનાં નામ વગર ફેલાવો કરી શકતા નથી; અધર્મીપણું તથા તેના ધર્મગુરૂઓ ભાઇબંધીવાળા હરીફો છે, અને હમેશાં જ્યારે દીનના મોબેદો તથા તે મોબેદોના મ્હોટી સંખ્યાના ચેલાઓ ફતેહ મેળવે છે ત્યારે અધર્મીપણાંના દીન નહીં પાળનારાઓના ચેલાઓ નાશ પામે છે; અને જ્યારે અધર્મીપણાંના દીન નહીં પાળનારાઓના મ્હોટી સંખ્યાના ચેલાઓ ફતેહ મેળવે છે ત્યારે દીનના મોબેદો નબળા પડે છે, અને જ્યારે તેઓની મોબેદી ફાયદાકારક હદ ઘરાવે છે ત્યારે મોબેદો ઉચું જોર તથા ફતેહ મેળવે છે, અને તેઓની ફાયદાકારક હદવાળી મોબેદી જે આદમજાતથી પણ મળી શકે છે તે પણ અહુરમજ્દના આવકારની આવકારદાયક મ્હોટાઇમાં થાય છે.

(૩) તે ખાસીયતમાં મોબેદીની સંપૂર્ણતા વિષે, હમણાં જ્યારે મ્હોટી સંખ્યાના ચેલાઓ મોબેદોનાં દીલ અહુરમજ્દનાં રહેઠાણ[૧] થાય છે, અને મોબેદલોકોના મોબેદની હીંમત વધી છે; અને અધર્મીપણાંના અધર્મી લોકોની બહાદુરી હારી છે, અને દીનના મોબેદોના પુરતા દમામથી અધર્મી લોકો હાર્યા છે;[૨] વળી અહુરમજ્દનાં નામથી ખુરા મીનોની દીન ફેલાવવાનું તેઓનું જોર કમી થાય છે, અને તેઓ અધર્મીપણું છુપાવી રાખે છે. (૪) અને સેવટે તેઓ એટલે અધર્મી લોકો પણ પોતાને જરતોશ્તી મોબેદો

---

૧. અવ૰ **મએથન**, "રહેઠાણ." ૨. આ નસ્કનો પહલવી શરેહનો ફકરો આની અથવા મજ્દક જેવા દીનના દુશ્મનો ઉપરની જરતોશ્તી મોબેદોની ફતેહ પછી દુંક વખ્તમાં લખાયલો હોવો જોઇયે.

કહેવડાવી, નાખુશીથી જો કે ખરેખર, અહુરમજ્દની દીન બોલે છે અને શીખવે છે, અને તેને ફેલાવે છે, જેવી રીતે તે ઇજ્ઞાય છે અને તેઓથી યાદ રખાય છે, જો કે યજ્દોની મરજી મુજબ તે અધર્મીપણાંથી થાય છે, તો પણ.

(૫) અને આપણ કે તે અહુરમજ્દના મોજેજા[1] દેખાડે છે, જે કસોટી સારૂ વખત નક્કી કરે છે; અને આ કારણને લીધે કે, કસોટીની ક્રીયાથી જે ખરૂં હોય તે તે ક્રીયાથી મીનોધ બળ મારફતે આંખે દેખાય છે અને જોવાય છે, તેજ એક અહુરમજ્દનો મોજેજો છે. (૬) અને આપણ કે જે તેથી નિર્દોષપણું અથવા ગુનાહગારપણાં-વિષે એક જાહેર ચુકાદો આપે છે તેનાથી જેની તકરાર અશો હોય તેને સંતોષ મળે છે; અને આ કારણ સારૂ કે, હાજતમંદ પોતાની હાજત મેળવે છે અને તેથી પ્રખ્યાત થાય છે. (૬) અને આ પણ કે એક કસોટીની જગા પણ અશો લોકોને ફાયદાવાળા માણસથી અપાય છે; આ કારણ સારૂ કે, કસોટીની ક્રીયા કસોટીના ફેલાવા સારૂ છે, અને દીની કસોટી[2] સત્તાથી આગળ વધે છે; એઓ ભલી દીનના લોકોમાં અશો છે, અને તેઓનો ફાયદો લોકોને ધરાવવાનો છે, જે હમણાં સત્તા છે, અને દરેક માણસ જે તે ફાયદા સારૂ ભલી દીનના લોકોમાંના અશો લોકોને શરણ થાય છે, તે તેણે કરેલી કસોટીની ક્રીયાનો કરનાર થાય છે, કારણ કે ફાયદાની તે બક્ષેસનું મૂળ પણ તે કસોટીની ક્રીયા છે. (૮) અને આપણ કે જે દીનના ફેલાવા સારૂ મોબેદોને તથા અશો લોકોને આપે છે તેનાથી કસોટીની ક્રીયા જાહેર થાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે એક શિક્ષક તથા એક ખરેખર દયાવાળો માણસ જેનાથી પણ કસોટીની ક્રીયા જાહેર થાય છે એવા **માંથ્ર** એટલે પવિત્ર લખાણો છે.

(૯) અને આ પણ કે જે કોઈ અહુરમજ્દની દીન ભણે છે અને જે વળી વખતી ભલાઈથી તેમ કરે છે તે ડહાપણનો વધારનાર થાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે, એક માણસનું ડહાપણ આ બે રીતે વધે છે, એક તો પોતે બોલે છે અથવા પોતે શીખવે છે તેથી, અથવા એક તો તે ડાહ્યા લોકોને શ્રેષ્ઠતાનો ભાગ વહેંચે છે જેઓ તે ડહાપણના બોલનારા તથા શીખવનારા થયા છે તેથી. (૧૦) અને આપણ કે, તેની સેતાયશ અહુરમજ્દ સારૂ છે, જે પ્રાણીઓ તથા માણસો માટે અશો કામ કરનારને બરાબર શીખવે છે; એટલે કે તે તેને તેઓનો દસ્તુર ગણે છે; કારણ કે સંપૂર્ણતાપર પ્રાણીઓને રાખવાં એ અહુરમજ્દ તરફથી પ્રાણીઓને ખોરાક પુરો પાડવાથી થાય છે તેને લીધે અને તેની સંપૂર્ણ બાહોશી તેના પોતાનાં પ્રાણીઓનો બચાવ થાય છે તે હકીકતથી તે માણસ જે દુન્યાને માટે અશો કામ કરનાર તરીકે પ્રાણીઓને ખોરાક પુરો પાડવા માટે છે; દુન્યાના લોકો માટેની નમનતાઈ તથા સંતોષને લીધે તે અશો કામ કરનાર તે દાદારમાટેની નમનતાઈ તથા સંતોષ સાથે જોડાયલો છે.

(૧૧) અને આ પણ કે જે કોઈ પોતાના વિચાર જરથુશ્ત્રની દીનને અર્પણ કરે છે તે પોતાનું રવાન જરથુશ્ત્રને અર્પણ કરે છે; અને આ કારણ સારૂ કે, એક માણસના વિચારો જરથુશ્ત્રની દીનને અર્પણ કરવા સાથે જરથુશ્ત્રની પસંદગી જોડાયલી છે

---

૧. યસ્ન હા ૩૧ મો, ફ. ૨, લીં. ૨. ૨. જુઓ હા ૩૧ મો, ફ. ૩, લીં. ૨.

અને તેથી તેનું રવાન દોજખથી બચે છે. (૧૨) અને આ પણ કે જે કોઇ યઝ્દોની ખાસીયત આદમજાતને શીખવે છે તેનાથી અહુરમઝ્દ સાથે સલાહ કરવાનું પણ વધુ શીખવાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે યઝ્દોની ખાસીયત શીખવવું તે મીનોઈ સાહેબની સલાહ લેવા બરાબર છે અને તે અહુરમઝ્દ સાથે સલાહ કરવા જેવું થાય છે.

(૧૩) અને આ પણ કે જે કોઇ મેંઢાંની ઉત્પન્ન અહુરમઝ્દની મીલકત તરીકે જાળવી રાખે છે તે એક માણુસ જે મહેનતુ તથા માફકસર હોય[1] તેને એક મેંઢાંની ભેટ આપે છે; અને આ કારણ સારૂ કે અહુરમઝ્દની મીલકત તરીકે જાળવાયલી ઉત્પન્ન સવાબનાં કામો માટેની ભેટ છે, અને સવાબનાં કામો માટેની ભેટ ખચીતજ તે ઉત્પન્ન ધરાવવા માટેની જાળવણી તથા શરૂઆત છે, અને ખરેખરી જાળવણી તથા શરૂઆત ઢોરોથી પણ થાય છે, જેવી રીતે ઐશ્વતાની શરૂઆત તે માણુસ જે મહેનતુ તથા મધ્યમ વિચારવાળો ભરવાડ હોય તેની સત્તામાં જળવાયલી છે.[2] (૧૪) અને આ પણ કે જે કોઈ સખી લોકો તરફ સખી હોય તેનાથી વધારનારાઓને લીધેનો વધારો દુનિયામાં લાવવામાં આવ્યો છે; અને આ કારણ સારૂ કે એક સખી માણુસ, લાયક માણુસોને ભેટો પાછી આપવાને લીધે પણ હમો યઝ્દોમાંનો એક થાય છે, દુનિયાના આગળ વધવાથી તે માણુસ તે માટે પહેલો વખણાય છે. (૧૫) અને આ પણ કે જે કોઇ મેંઢાંઓ માટે ઘાસ ચારો સંગ્રહ કરી રાખશે તે વળી દાદારથી મેંઢાંનો વધારો થાય તેમાં કારભારી બને છે; કારણ કે તેઓના ખોરાકની હયાતિને લીધે મેંઢાંઓનો વધારો થવાથી જે કોઇ મેંઢાંઓના ખોરાકનો સંગ્રહ કરે છે, તે દાદાર અહુરમઝ્દથી જે મેંઢાંઓનો વધારો થાય તેમાં વળી કારભારી થાય છે. (૧૬) અને આ પણ કે જે કોઈ ભલાં લોકોને પવિત્ર વાણી શીખવે છે તેનાથી તે ખાનારાઓને પણ શીખવાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે જ્યારે ભલાં લોકોને દીન શીખવવામાં આવે છે ત્યારે દીનમાંથી ખાવાનો સબબ જાહેર થાય છે, જેમાંથી વળી તે વિદ્યા જાહેર થાય છે, જેથી વળી ખાનારાઓએ શીખે છે. (૧૭) અને આ પણ કે જે કોઈ એક મેંઢાં અથવા એક માણુસને મારે માટે જાળવે છે તે જરથુશ્ત્રની સત્તાથી જાળવવાનું શીખે છે; અને આ કારણ સારૂ કે તેને યઝ્દોની પસંદગી સારૂ જાળવવામાં આવે છે જ્યારે તે જરથુશ્ત્રની પસંદગી સારૂ જાળવે છે ત્યારે.

(૧૮) અને આ પણ કે જે કોઇ ગયોમર્દની[3] ખાસ ખાસીયત ધરાવનારાઓને પાદશાહી આપે છે તેઓથી જરથુશ્ત્રની દીનવાળાઓની પાદશાહીની પણ ખાહેશ રાખવામાં આવે છે, અને આ કારણ સારૂ કે, જરથુશ્ત્રની દીન ગયોમર્દની ખાસ ખાસીયત છે, અને ગયોમર્દની ખાસ ખાસીયત જરથુશ્ત્રની દીન છે. (૧૯) અને આ પણ કે રાજ કરનારા સાહેબોમાં જે એકલો છે તેનાથી રાજ કરનારાઓને તે શબ્દો જે ખચીતજ ખરા છે તે બોલવાની રીત પુરી પાડવામાં આવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે

---

૧. યસ્ન હા ૩૧ મેા, ફ. ૧૦, લીં. ૧. ૨. જુઓ ખોરદહનો ફ. ૧૦, લીં. ૨.
૩. યસ્ન હા ૩૧ મેા, ફ. ૧૧, લીં. ૨.

આશિર્વાદનું બોલવું જ્યારે એકલો હોય ત્યારે ફાયદાકારક છે. (૨૦) અને આ પણ કે જે માણસ પોતાની પાદશાહી અહુરમજ્દની મરજીમાં જળવી રાખે છે તેનાથી એવી રીતે સર્વથી સરસ ચીજ અહુરમજ્દ સારૂ જાળવી રાખવામાં આવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે અહુરમજ્દની મરજીમાં પાદશાહી એવી રીતે ત્યારે જળવાય છે કે જ્યારે તે કે જે પાદશાહ હોય તે પોતાની પાદશાહીમાંથી પોતાનો ભાગ આપે છે, અને જ્યારે તેનું નજદીકપણું તથા સંકડાશ અહુરમજ્દને સર્વથી સરસ તથા ઉત્તમ ચીજ આપે છે.

(૨૧) અને આ પણ કે જે કોઇ પએગમ્બરોના બોલો શીખવે છે તેનાથી દીનને લગતી ખબરો તેનાં લોકોમાં અજવાળું[1] પામે છે; અને આ કારણ સારૂ કે દીનનું ડહાપણ જે તેનાથી થતી સખાવતમાં સમાયલું છે તે ચેલાઓની ફરી અને ફરીથી થતી તપાસથી આગળ વધે છે. (૨૨) અને આ પણ કે જે કોઇ દીનને માટેના પ્રમાણીક રસ્તા તથા ખબરની બાહેંશ ધરાવનારને શીખવે છે તેનાથી પછી તેને **માંથ્ર** શીખવવામાં આવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે, **માંથ્ર**ના પ્રમાણીક રસ્તાથી ડહાપણ થાય છે.[2] (૨૩) અને આ પણ કે જે કોઇ પ્રમાણીક ચીજોનો વિચાર કરે છે તેનાથી પ્રમાણીકપણાં મારફતે **માંથ્રો** જળવાય છે તથા શીખવાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે **માંથ્રો**ને પ્રમાણીકપણાં મારફતે જાળવવાનું કામ પ્રમાણીક વિચારથી થાય છે.

(૨૪) અને આ પણ કે જે કોઇ પ્રાણીઓનું પાલણપોષણ પ્રમાણીકપણાંથી કરશે, અથવા તેનો વોહૂમન એટલે ભલો વિચાર અહુરમજ્દથી પેદા થયો[3] હોય; અને જે કોઇ તેના કબ્જામાંનાને સારી રીતે રાખે છે તેની જગા વોહૂમનનાં અહુરમજ્દનાં બાપપણાંમાં[4] છે; અને આ કારણ સારૂ કે દરેક પ્રમાણીક પાલણપોષણ તે છે જેમાં પોષાયલું પ્રાણી તેનું બચ્ચું થાય છે જેવી રીતે વોહૂમન અહુરમજ્દનો છોકરો છે; અને દરેક પ્રાણીઓનો પ્રમાણીક બચાવ તેનાથી બચાવ થયલાં પ્રાણીઓની ઉપર અહુરમજ્દનાં વોહૂમન ઉપરનાં બાપપણાં જેવો છે. (૨૫) અને આ પણ કે જે કોઇ ભલી પેદાયશને પ્રમાણીકપણે પાલણપોષણ કરશે તેનાથી એમ શીખવાય છે કે ભલી પેદાયશ અહુરમજ્દથી થઇ છે; અને આ કારણ સારૂ કે પ્રાણીઓનાં પ્રમાણીક પાલણપોષણમાંથી અને પોષણ કરનારનાં ઇન્સાફી કામથી પોષણ થયલાં પ્રાણીઓની ભલાઇ પણ જાહેર થાય છે; અને પોષણ થયલાં પ્રાણીઓની ભલાઇમાંથી તેના પેદા કરનારની ભલાઈ જાહેર થાય છે, અને ભલી પેદાયશનો પેદા કરનાર અહુરમજ્દ છે.

(૨૬) અને આ પણ કે જે કોઇ મીનોઇ રીતે અહુરમજ્દને પોતાનાં શરીર ઉપર સાહેબ બનાવે છે તે પોતે કામમાં પણ સાહેબ થાય છે[5]; અને આ કારણ સારૂ કે જે કોઈ અહુરમજ્દને પોતાનાં શરીર ઉપર સાહેબ બનાવે છે તે ડહાપણનો સરદાર છે; અને એક ડહાપણનો સરદાર ગુનાહ તથા સવાબનો પારખનાર અને ગુનાહ તથા

---

૧. યસ્ન હા ૩૧ મો, ફ. ૬, લીં. ૧. ૨. ખ્રેજહાનો ફ. ૬, લીં. ૨. ૩. હા ૩૧, મો ફ. ૮, લીં. ૧. ૪. ખ્રેજ હાનો ફ. ૮, લીં. ૨. ૫. યસ્ન હા ૩૧ મો, ફ. ૮, લીં. ૩.

સંવાબને ગણનાર, અને એક ગણનાર જે ગુનાહથી દૂર રહેનારો તથા સવાબનાં કામો કરનારો થાય છે; અને ગુનાહથી દૂર રહેવાથી તથા સંવાબનાં કામો કરવાથી તે કામમાં પણ સાહેબ થાય છે. (૨૭) અને આ પણ કે સ્પેન્ત-આર્મઇતિ (એટલે વધારો કરનાર દીનદારી)[1] અહુરમજ્દને તે માણસ અર્પણ કરે છે જે એક દીકરી પોતાના બાપની તરફ દેખાડે એવું માન અહુરમજ્દ તરફ દેખાડે છે; અને આ કારણ સારૂ કે તે અહુરમજ્દ તરફ તે સ્પેન્ત-આર્મઇતિપણું કરે છે.

(૨૮) અને આ પણ કે જે કોઇ ગોસ્પંદોની સંભાળનો વિચાર કરે છે, તે ગોસ્પંદોની રખેવાળી જે ડહાપણ આપે છે તે ધરાવે છે, અને આ કારણ સારૂ કે ગોસ્પંદોને વધારવાનાં ડહાપણનો કાયદો આદમ જાતમાં પુરો પાડવામાં આવેલો છે, અને જ્યારે માણસો તે ડહાપણ મેળવવાનો વિચાર કરે છે ત્યારે તેઓ મેળવે છે. (૨૯) અને આ પણ કે જે માણસ ગોસ્પંદો પાસે નરને બરાબર વખતે દાખલ કરે છે તે વળી ગોસ્પંદોની સંભાળનો વિચાર કરે છે; અને આ કારણ સારૂ કે નરને દાખલ કરવાથી ઢોરોની ઓલાદ પેદા થાય છે, અને જે કોઈ ઓલાદ પેદા કરે તે તેની પર-વરેશનો પણ વિચાર કરે છે.

(૩૦) અને આ પણ કે જે કોઈ મોબેદોમાં પ્રખ્યાત થયો હોય તેનાથી પેલીર દુનિયાનો રસ્તો શીખવાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે પેલી દુનિયાનો રસ્તો દીનથી જાહેર થયલો છે અને તે દેખાડનાર મોબેદ છે; તેથી તેનાં ચેલાપણાંથી જે કોઇ મોબેદોમાં પ્રખ્યાત થયો હોય, તે તે રસ્તો જાણે છે, અને વળી જાણીતો કરે છે. (૩૧) અને આ પણ કે દુનિયાના ક્રશોગર્દ વખતે મદદ થાય એવી જે ચીજ કોઇ કરે તેનાથી ખુદાની પેદા કરવાની શક્તિઓના[3] વિચારો ઉભા થાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે ક્રશોગર્દનો વિચાર કરવાથી પેદા કરવાની શક્તિઓ[4] તેનાં મનમાં આવે છે, અને ક્રશોગર્દના વિચારો ક્રશોગર્દને માટે થાય છે; અને ક્રશોગર્દને મદદ કરે એવી કાંઈ પણ ચીજ કરવાથી ક્રશોગર્દ થાય છે, અને ક્રશોગર્દમાં મદદ કરે એવી કાંઇ પણ ચીજ કરવી એ તેની ઉપર ડહાપણથી વિચાર કરવાથી થાય છે, અને ડહાપણથી વિચાર કરવાથી તે પેદા કરનારની બક્ષેસના વિચારો મનમાં ઉભા થાય છે.

(૩૨) અને આ પણ કે જે કોઇ અમેશસ્પંદોની ચીન્જે ચાહે છે, તેનાથી માણસોને દીલ તથા મનપ જે યજ્દોના રસ્તાથી આડું જતું નથી તે ધરાવવાનું શીખવાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે યજ્દોની દીનને ચાહવાથી યજ્દોની શક્તિ વધે છે; અને યજ્દોનું બળ વધવાથી આદમ જાતમાં તેઓની સત્તા વધે છે; અને આદમ જાતપર યજ્દોની સત્તા વધવાથી માણસ જાતને પોતાનાં દીલ તથા મનને કાબુમાં રાખવાનું

---

૧. યસ્ન હા ૩૧ મો ફ. ૯, લીં. ૧. લફ્ હઇત્ સ્પેન્દમેદ; યવન્ લફ્ હઇત ગોસ્પન્દ્ તાશીદાર્ ભ્રતૂ, એટલેકે "સ્પેન્ત આર્મેઇતિ તારી છે, અને ગોસ્પંદોને બનાવનારૂં ડહાપણ તારી સાથે છે." ૨. બીજ હાનો ફ. ૫, લીં. ૨. ૩. વેસ્ટ, દેહીકૂ, "બક્ષેસ" અસલ લખાણમાં દાદારીહા મળે છે. ૪. વેસ્ટ દાદારૂ-દેહીકૂ, "પેદા કરનારની સખાવત." ૫. હા ૩૧ મો, ફ. ૧૨, લીં. ૨.

બળ બળે છે જેથી તેઓ દેવ બોકાથી પણ ડગાતા નથી. (૩૩) અને આ પણ કે જે કોઈ વોહૂમનને માન આપશે, તે તેથી પોતાનામાં જે ગુનાહ સવાબનાં કામો સાથે ભેળાઈને[૧] છુપાયલો હોય તે જોય છે; અને આ કારણ સારૂ કે વોહૂમન માટેનું માન નેકીથી થતી નમનતાઇમાં ફેરવાઇ જાય છે; નેકીની નમનતાઈ સાથે કીગ્પણાં તથા કરપ્પણાંની[૨] ગેરહાજરી જોડાયલી છે; અને કીગ્પણાં તથા કરપ્પણાંની ગેરહાજરી સાથે જીંદગીની આંખની મજબુતાઈ જોડાયલી છે; જેથી તે ધ્યાનવાળો ચુકાદો આપનારો થાય છે, અને ગુનાહ દૂર કરવાનું કામ સવાબનાં કામોથી થાય છે.

(૩૪) આ પણ કે જે કોઇ સખી લોકોને માટે સખાવતનાં કામો કરે છે તેનાથી વળી લોકોને ઉછીનું આપવાનું[૩] શીખવાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે સખાવતમાં કોઇ કાંઇ આપે તે તેનું પોતાનું કરજ[૪] છે, અને તે પુરતાં ધ્યાનથી તથા પુરતા સંતોષકારકપણાંથી આપવાની ઘણીજ કોશેશ કરે છે; વળી આ કે સખાવતનું જોર માણસોમાં આગળ વધે છે, અને ઉછીના આપેલા પૈસાથી તથા બીજી સખાવતની બેટોથી[૫] તેઓની જીંદગી ઉઘોગી બને છે. (૩૫) અને આ પણ કે જે કોઇ અહુરમજ્દને લગતી ચીજોને જેટલું બને તેટલું નમવાનું[૬] શીખવે છે, તેનાથી નિર્દોષ લોકોને હેરાન ન કરવાનું શીખવાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે અહુરમજ્દને લગતી ચીજો સાથે જેટલું બને તેટલું ગુથાઈ[૭] જવું એ પહેલાંનો ગુનાહ ન કરવા બરાબર છે, અને જેટલાં બને તેટલાં સવાબનાં કામો કરવાં અને ગુનાહની ખાસ ચીજોથી દૂર રહેવું, જે નિર્દોષ લોકોને હેરાન ન કરવું છે. (૩૬) અને આ પણ કે જે કોઈ એક સાહેબને તથા દસ્તુરને પીછાણે છે, તેનાથી પોતાનાં શરીર ઉપર અહુરમજ્દને મીનોઇ રીતે[૮] સાહેબ બનાવવામાં આવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે અહુરમજ્દના કુદરતી કાયદાથી મજ્દો તે માણસના આ દુનિયાના સાહેબ તથા મીનોઇ ધણી થાય છે.

(૩૭) અને આ પણ કે જે કોઈ સવાબનાં કામને તથા તેને લગતા ચુકાદાને પસંદ કરે છે તે બીજાં લોકોનાં બલાંનો જોનાર થાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે બીજાંઓને ખબર પડે છે કે તે ડહાપણ ધરાવે છે, અને આ કહેવામાં આવ્યું છે કે, એક માણસનું ડહાપણ તે અહુરમજ્દને લગતી ચીજો પસંદ કરે તે ઉપરથી જાહેર થાય છે. (૩૮) અને આ પણ કે જે કોઈ પ્રમાણીક હેતુથી ખોરાક પુરો પાડશે તે

---

૧. યસ્ન હા ૩૧ મો, ફ્. ૧૩, લીં. ૩; જેમાં Pt. 4 માં હવાઈહિ શબ્દ પછી આ લખાણ ઉમેરેલું છે; વિનાસ્ ઈ અમ્બેનૂ અવો કીર્ફેંગ્ ગૂમીખ્ત્ યેંગવીમૂનેદ્ મદમ્ યેશરાયીહ્ હિચ્ સદાર્ હવા-ઈહ્ વ મદમ્ અદીતુનીહ્ હાંવિસ્પ. ૨. આ બે દેવોને પુંજનારા મોબેદોના ટોળામ્બો છે જેમ્બોમ્બે અહુરમજ્દનું શિક્ષણ સાંભળ્યું ન હતું. ૩. વેસ્ટ દાદાર્-દેહીહ્ વાંચે છે, મ્બેટલે "ધેદા કરનારની સખાવત." ૪. સખાવતમાં આપવું તે જાણે મ્બેક માણસનું આ દુનિયામાંના લોકોને આપવાનું કરજ હોય તેમ. ૫. હા ૩૧ મો ફ્. ૧૪, લીં. ૨. ૬. ફ્નામેદ્, અવ૰ ફ્ તથા નમ્, "નમવું," ૭. સરખાવો ફા૰ બાફ્તન્, "ગુંથવું," "વણવું" "જોવું," તે ઉપરથી ફ્-બાફ્તન્, ૮. યસ્ન હા ૩૧ મો, ફ્. ૧૫, લીં ૧.

વળી બીજાંઓ માટે તપાસ રાખનારાંઓમાંનો તપાસ રાખનારો[1] થાય છે, અને આ કારણ સારૂ કે તે પાલણ કરનાર એક સુખી મદદ કરનાર છે એક સુખી માણસ જે બીજાંઓ માટે તપાસ કરનારાઓમાંનો તપાસ કરનાર છે; અને આ પણ જે એક જણે કહ્યું છે કે: "તે હમેશાં ભલો, સુખી તથા ઉમરાવ[2] છે જે હલકાં[3] લોકોનો સરદાર નથી."

(૩૯) અને આ પણ કે જે માણસ પાદશાહ હોય, જે આપેલા હોકમથી એક માન્સરીગ્ નેમ[4] નેમે છે અને તેને જે ચીજો આપવાની જરૂર હોય તે આપે છે, તેનાથી સાચા તથા નેક શબ્દો ભણવાની[5] ખરી રીત શીખવવામાં આવે છે, અને આ કારણ સારૂ કે પવિત્ર શબ્દો જે સીધા અને નેક હોય તેનું ભણતર પાદશાહો વગર ડરથી કરે તે તેઓની પાદશાહીની આબાદીને લીધે થાય છે; અને તેઓની ભલી પાદશાહીની આબાદી વધારે ખાસ કરીને આ બે ચીજને લીધે છે, સારો હોકમ કરવો અને ડહાપણથી આપવું, અને જ્યારે આપેલા હોકમથી તે માન્સરીગ્ માણસને પાદશાહ તરીકે નેમવામાં આવે છે ત્યારે તે સારો હોકમ ગણાય છે; અને જ્યારે જે કોઇ ચીજ તેને આપવાની હોય તે તેને તેઓ આપે છે ત્યારે તે વળી ડહાપણવાળી સબાવત થાય છે; અને તેઓના સારા હોકમને લીધે ડહાપણવાળી સબાવત તથા પાદશાહીની આબાદી થાય છે; અને પાદશાહીની આબાદીને લીધે વળી જે સબ્દો સાચા તથા નેક હોય તે બોલવાનું નીડરપણું મળે છે; અને જે શબ્દો સાચા તથા નેક હોય તે નીડરપણે બોલવાથી જે શબ્દો સાચા તથા નેક છે તે બોલવાની મનને જરૂરી વલણ મળે છે. (૪૦) અને આ પણ કે જે કોઇ પોતાની જાતી નોકરી શાહોના શાહને આપે છે અને જે અહુરમજ્દ સાથના તેના સંબંધનાં ફળ તેથી ચાખે છે, તે નિર્દોષ તથા ગુનેહગારોનો એક મીનોઈ પીછાણનારો છે,[6] અને નિર્દોષ તથા ગુનેહગારને દેખાડવામાં તે જોરાવર બને છે; અને આ કારણ સારૂ કે તેનું શરીર શાહોના શાહને આપેલું હોવાથી તે નમનતાઈની શોભા થાય છે, અને તેના અહુરમજ્દ સાથના સંબંધને લીધે તેનાં ફળ ચાખવાથી તે તેનું અસલ નિર્દોષપણું જાળવે છે, અને પ્રમાણીકપણાંથી તે ફળને બરાબર ચુંટે છે; આ બે જાતની નેકી જે આ દુનિયામાં છે તેને લીધે તેમાં હોય તે સઘળાં ભલાં મીનોઈ તથા દુન્યવી લોકો સારૂ તેમજ નિર્દોષ તથા ગુનેહગાર લોકોના ફરેશતાઈ દેખાડનારાઓ માટે મ્હોટી તથા આગળ વધતી પેદા કરવાની શક્તિ મળે છે.

---

૧. યસ્ન હા ૩૧ મો, ફ૦ ૧૭, લીં. ૩. ૨. ગેાહરૂંન્, ગેાહરીનૂને બદલે, "સારી તોખ્મ અથવા સારાં લોહીવાળો." વેસ્ટ સુચના કરે છે કે "પહલવી વ્યવાકૂનો; પણ નોકરોથી છુટાપણાંમાં સુખ મેળવવું એ પૂર્વના દેશોના લોકોના વિચારોને બરાબર મળતો વિચાર નથી. એ શબ્દ અનાલોનો એટલે અનાલાનો "વિલાપ ન કરનારો" નું બીજું રૂપ તરીકેની વંચાય. ૩. સરખાવો ફા૦ પૂચ્ અથવા પૂન્ "ડહાપણ વગરનો," "હલકો," "નીચ," ૪. એટલે જે માણસ માંત્રવાળો હોય અથવા જે માંત્રવાણી જાણતો હોય અથવા જે માંત્રોની મીનોઈ અસર ઉપજાવી શકતો હોય. ૫. યસ્ન હા ૩૧, મો, ફ૦ ૧૯, લીં. ૨. ૬. હા. ૩૧ મો, ફ૦ ૧૯, લીં. ૩. વેસ્ટ એનો તરજુમો જુદી રીતે કરે છે. "અને જે પેદાયશને અહુરમજ્દની મીલકત ગણે છે, તેને યજ્દો તરફથી નિર્દોષ તથા ગુનેહગારને દેખાડવાની શક્તિ મળે છે."

(૪૧) અને આ પણ કે અહુરમજ્દથી અમરપણાં[1] તરફ આગળ વધવાની શક્તિ તેને અપાય છે જેનું આગળ વધવું સર્વત્ર છે; તેથી તેનો કાયદો વળી આ છે કે જે પોતાનાં રવાનને અમર કરવા માંગતો હોય તેને તેઓ મદદ આપશે; અને જે સર્વત્ર સુખની ખાહેશ કરે છે અને પોતે જે માંગે તે દરેક સુખ બીજાંઓને આપનાર નીવડે છે તેને તેનાથી દરેક સુખ આપવામાં આવે છે; જે તે ખાહેશ રાખે તે પુરેપુરૂં મેળવવા સારૂ તેને મદદ થાય છે. (૪૨) અને આ પણ કે જે કોઇ હમેશનું સુખ ભોગવે છે તે રવાનને અમર્ગ કરે છે, અને વળી આ કારણ સારૂ કે રવાન સવાબના કામોથી હયાતિ[2] ભોગવે છે, અને સવાબનાં કામો તે સઘળાં છે જેથી હમેશનું સુખ ભોગવાય છે. (૪૩) અને આ પણ કે જે કોઇ પોતાને સવાબનાં કામો કરવામાં હમેશ રાખે છે, તે કોઇબી જાતની નેકીમાં લાયકાત, સંપૂર્ણતા તથા ઉત્તમતા મેળવે છે[3]; અને આ કારણ સારૂ કે સવાબનાં કામો કરવામાં પોતાને હમેશ રોકી રાખવું તે પોતાના ધંધામાં સંપૂર્ણ મહેનત કરવા બરોબર છે; અને પોતાના ધંધામાં સંપૂર્ણ મહેનત કરવામાં કોઇપણ જાતનાં દુઃખની ગેરહાજરી જોડાયલી છે, અને કોઇબી જાતનાં દુઃખની ગેરહાજરી તથા સંપૂર્ણ નેકીની હાજરી દરેક સુખને લાયક છે.

(૪૪) અને આ પણ કે જે કોઇ અગ્રેપર્ત લોકોમાં દસ્તુર તરીકે દોલત એકઠી કરે છે તેનાથી દસ્તુરીનું સર્વોપરીપણું જળવાય[4] છે; અને આ કારણ સારૂ કે પાદશાહીનો સુધારો તથા આગળ વધવું એ પણ દોલતને લીધે છે. (૪૫) આ પણ કે જે કોઈ પ્રમાણીકપણાંને લીધે બીજાંની મઝા સારૂ કામ કરે છે તેનાથી વોહુમનને[5] લીધે વૃદ્ધિ તથા વધારો અપાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે જેનાથી પ્રમાણીક મઝા અપાય છે તે વધારો તથા વૃદ્ધિના પેદા કરનાર તરફથી પ્રાણીઓનો ખોરાક છે.

(૪૬) અને આ પણ કે જે કોઇ પોતાનાં શરીરમાં અહુરમજ્દને મહેમાન રાખે છે[6], અને આદમજાતને સવાબનાં કામો શીખવે છે તેનાથી દરેક જાતનું પ્રમાણીક શિક્ષણ શીખવાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે પોતાનામાં અહુરમજ્દને મહેમાન રાખવાથી ગુનાહ ન કરવાનું, અને લોકોને સવાબનાં કામો, ખાસ કરીને પોતે સવાબનાં કામો કરવાને શીખવવાનું થાય છે; બેગુનાહપણું તથા સવાબનાં કામો કરવાં એ દરેક શિક્ષણની નેમ છે, અને જેમાં તેઓ હસ્તિ ધરાવે છે તે દરેક ભલાઇનો શીખવનાર થાય છે. (૪૭) અને આ પણ કે જે કોઈ સવાબનાં કામો ફેલાવનાર તરફથી ફાયદો મેળવશે તેનાથી જે ઘણો ડહાપણવાળો[7] હોય તેની જાહેરાત તેનાં ડહાપણથી શીખવાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે ડહાપણથી થતી મ્હોટી જાહેરાત ભલાં લોકોને સુખ આપવામાં છે. (૪૮) અને આ પણ કે જે કોઇથી અહુરમજ્દને લગતી પવિત્ર ચીજો

---

૧. અહીં અમર્ગ-રૂબિશની અને હમાગ રૂબિશનીહૂ એ બે શબ્દો અવ૰ અમેરેતાત્ તથા હઉર્વતાત ના પહલવી તરજુમા રૂપે વપરાયલા છે. જુઓ હા. ૩૧ મો, ફ. ૨૧, લીં. ૧, ૨, ૨. એટલે કે તેનાં સવાબનાં કામોથી રવાનને અમર હયાતિ મળે છે. ૩. યસ્ન હા. ૩૧ મો ફ. ૨૧, લીં, ૧. ૪. એજ હાનો ફ. ૨૧, લીં. ૨. ૫. એજ હાનો ફ. ૨૧, લીં. ૩. ૬. એજ હાનો ફ. ૨૨, લીં. ૩. ૭. યસ્ન હા. ૩૧ મો, ફ. ૨૨, લીં. ૧.

વિષેના હુકમો અપાય છે તેનાથી પોતાનાં શરીરમાં અહુરમજ્દને બરાબર આવકાર અપાય છે;[૧] અને આ કારણ સારૂ કે અહુરમજ્દનું તખત આ દુનિયામાં એક પાદશાહ જે સારા હુકમો આપે છે તેનાં શરીરમાં વધારે ઉત્તમ રીતે રહે છે.

(૪૯) અશોઇની ઉત્તમતા સંપૂર્ણ છે.

બાબ ૫૩ મો, બગ નસ્ક.

(૧) આંઠમી ફ્રગર્દ હુવએતુમઇતિ[૨] આ વિષે છે કે જે કોઈ બીજાને ડહાપણ શીખવે છે તેનાથી વળી એક અધર્મી માણસના અશોઇના દેખાવથી ઠગાવું નહીં એમ શીખવાય છે,[૩] અને આ કારણ સારૂ કે જે શીખેલો હોય તે ઠગાતો નથી.

(૨) અને આ પણ કે જેમ એક દીકરી પોતાના બાપ તરફ માન ધરાવે છે તેમ જે કોઇ અહુરમજ્દ તરફ માન ધરાવે છે, અને જે વળી પ્રમાણીક કામ કરનારાઓને ખુશી કરે છે, તે વળી અમેશરપંદો તરફથી સ્પેન્ત-આર્મઇતિને પ્યાર કરાવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે સ્પેન્ત-આર્મઇતિના અહુરમજ્દ તરફનાં માનથી અને ભલાં લોકોના ખુશી થવાથી અમેશરપંદો સ્પેન્ત-આર્મઇતિની ખાસીયતને ચાહે છે તથા જાળવે છે. (૩) અને આ પણ કે જે કોઈ વોહૂમનને ચાહે છે અથવા તેને સાંભળે છે તેને તેનાં ડહાપણથી અહુરમજ્દની દીન નાશ[૪] ન કરવાનું શીખવાય છે, અને આ કારણ સારૂ કે પ્રમાણીક હેતુથી ડહાપણ દીનને જાળવે છે, અને બીજાઓને તેઓ તે વિષે વધારે શીખવે છે.

(૪) અને આ પણ કે જે કોઈ પોતાને મોબેદો આગળ ચેલાપણામાં અર્પણ કરે છે, અને જે પોતે કાંઈ સમજતો ન હોય તે વિષે ફરી પૂછે છે તેનાથી શિક્ષણ શીખવાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે જ્ઞાન માટે ફરી અને ફરીથી પૂછવાથી, જેણે પોતાને એક ડાહ્યા મોબેદ આગળ ચેલાપણામાં અર્પણ કર્યો હોય, તે પોતાનું સારૂં જ્ઞાન વધારે છે; અને જ્ઞાનના દોરતો તેને એક સર્વથી સરસ નમુનો બનાવે છે, અને મોબેદોનું ચેલાપણું તેને જે કાંઈ તે સમજતો નથી તે વિષે પાછો પૂછતો બનાવે છે.

(૫) અને આ પણ કે જે કોઈ જરથુશ્ત્ર સાથે પવિત્ર પ્યારમાં હોય તે જે કોઇ અમેશરપંદોની ખાહેશને તથા અશો લોકોના હોકમને જોર આપે છે તેના જેવા છે; અને આ કારણ સારૂ કે આ બે સદ્‌ગુણો જરથુશ્ત્રની ખાસીયતનાં કેટલાંક ખાસ તત્વો છે. (૬) અને આ પણ કે જે કોઈ વોહૂમનને ચાહે છે તેનાથી અહુરમજ્દ તેની આ ચુંટણીથી ખુશ થાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે એક માણસ વોહૂમનને ચાહે તથા ડહાપણને ચાહે તે ડહાપણ શીખે છે અને ડહાપણ શીખ્યાથી ચુંટણી[૫] કરવાની શક્તિ મળે છે, અને ચુંટણી કરનાર અહુરમજ્દને ખુશ કરનાર થાય છે.

---

૧. યસ્ન હા ૩૧ મો, ફ્ર. ૨૨, લીં. ૩. ૨. યસ્ન હા. ૩૨ મો. ૩. હા. ૩૨ મો ફ્ર. ૧-૪. ૪. ગ્યેજ હાનો ફ્ર. ૪, લીં. ૩. ૫. ગ્યેજ હાનો ફ્ર. ૮, લીં. ૩.

(૭) અને આ પણ કે જે કોઈ પોતાના વિચાર જરથુશ્ત્રની દીનને અર્પણ કરે છે તે ડહાપણ શીખે છે; અને આ કારણ સારૂ કે ભલી દીનનું સઘળું ડહાપણ વિચારની બક્ષિસથી તેને શીખવવામાં આવે છે.

(૮) અને આ પણ કે જેણે જરથુશ્ત્રની દસ્તુરી નીચે[1] દોલત રાખી છે તેનાથી **સઓષ્યન્તો** એટલે ફાયદો કરનારાઓને જેઓ માન આપે છે તેઓને શીખવાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે જે કોઈ દીનને ટેકો આપનારાઓ તરફ માન ધરાવે છે તે દીનને ટેકો આપનારાઓની દસ્તુરીની સત્તા નીચે દોલતને રાખે છે, અને જ્યારે તેઓ તેને તેઓની દસ્તુરીની સત્તા નીચે રાખે છે ત્યારે તેનાથી તે જરથુશ્ત્રની સત્તા નીચે રખાય છે.

(૯) અને આ પણ કે જે કોઈ મહેનત કરે છે તેનું નશીબ તેની પોતાની સાથે જોડાયલું છે. (૧૦) અને આ પણ કે પેદાયશને સુધારવા માટેનાં તેનાં સવાબનાં કામો જેણે જાતે તેને સુધારી હોય તેનાં થાય છે.

(૧૧) અશોધની ઉત્તમતા સર્વથી સરસ છે.

બાબ ૫૪મો, બગ નસ્ક.

(૧) નવમી ફર્ગર્દ, **યથા-આઇશિ**[2] આ છે કે જે કોઈ **અહુરમજ્દ**ની વખાણ કરે છે તેનાં કામો ગાથાનાં શિક્ષણથી દોરવાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે **અહુરમજ્દ**ના જેવી વખાણનું કારણ તેનાં કામો માટે છે, અને જે કોઈ તે કામને મ્હોટાઈ આપે છે તેનાથી તે કામ કરવાનું પણ શીખવાય છે, કેમકે **અહુરમજ્દનું** કામ જે ગાથાનું શિક્ષણ છે, તે પવિત્ર ભલાઈ છે. (૨) અને આ પણ કે જે કોઇ સવાબનાં કામો ફેલાવનારાઓને વધારે છે; તેનાથી મોબેદી[3] શીખવાય છે; આ કારણ સારૂ કે સવાબનાં કામોની બાહોશીનો તથા મોબેદની બાહોશીનો ફેલાવો જે કોઇ જ્યારે કારણ હોય ત્યારે ફેલાવો કરનારાઓનાં સવાબનાં કામો આગળ વધારે છે તેનાં બેવડાં ફળો છે, તેથી તે આગળ વધતાં ભલાં કામોને મ્હોટાઈ આપે છે; અને જ્યારે સવાબનાં આગળ વધતાં કામોને મ્હોટાઇ મળે છે ત્યારે દસ્તુરનું કામ વખણાય છે તથા શીખવાય છે.

(૩) અને આ પણ કે તેનાથી જે માણસ લાયક હોય તે જે બાહેશ રાખે તે દરેક લાયક માણસમાં પેદા કરાય છે, જેને માટે **માંથ્રનો** હોકમ જે છુટથી[4] ડાહ્યો હોય તેને માટેની આજ્ઞાએ જેવો છે; અને આ અહેવાલ વળી પાદશાહોથી થતો ખુલાસો દેખાડે છે, જે આખી દુનિયાનાં લોકોની તમામ ગરજ એક બહોળા કામ જે આખી દુનિયા માટે તે જમાનાના ડાહ્યા લોકોને હોકમ કરવા નેમવાથી થાય છે તેથી છે. (૪) અને આ પણ કે પોતાની જાતી મદદ તે માણસથી ભલી પેદાયશને

---

૧. યસ્ન હા ૩૨ મો, ફ. ૯. લીં ૩. ૨. યસ્ન હા. ૩૩ મો. ૩. યસ્ન હા. ૩૩ મો, ફ. ૧, લીં ૧. ૪. ગ્રેજ હાનો ફ. ૧, લીં. ૨, ૪. **આમાર્**, અવ૦ **મર્**, "ગણવું," "હિસાબ." ૫. ફા૦ રસ્તહ્ "છુટું", "રસ્તો."

છુટથી અપાય છે જેનું કામ જગતના ક્રશોગર્દને મદદથી આગળ કરવાનું છે; અને આ શબ્દોપણ કોઇથી જાતનાં સવાબનાં કામનું મ્હોટું જોર દેખાડે છે, કેમ કે દરેક સવાબનાં કામથી ક્રશોગર્દને મદદ મળે છે જે કામ સઘળા પેદાયશને સખાવત જેવું પુરવાર થાય છે.

(૫) અને આપણુ કે જે કોઈ એક દીકરાને પોતાના બાપને માન આપતાં શીખવે છે તે તે માણુસને માન આપતાં શીખવવા સારૂ વળી પેદા કરનાર તરફનાં માનનો પોતાનો બદલો બનાવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે મા બાપ તરફનું વાજબી માન અને તેઓ તરફની ચાકરી તે પેદા કરનાર તરફનાં માન તથા તેની પરસ્તેશ સાથે જોડાયલાં છે. (૬) અને આ પણ કે જે કોઈ પોતે પોતાનાં માણસોમાંના એકને માટે આગળ વધવાનું કરે છે એટલે કે આગળ વધવાની જરૂરવાળાં [1] લોકોમાંનાં કોઇને માટે પણ, તે સર્વ સારાં પ્રાણીઓ માટે સુખ આપનારો તથા બનાવનારો છે; અને આ શબ્દો જેનો ચુકાદો ચાલુ હોય તેને દેખાડે છે, તેથી અને જે કોઈ તે માંગે તે દરેકને માટે ચુકાદો આપવાથી તેઓ સુખમાં ભાગ[2] પડે છે. (૭) અને આ પણ કે જે કોઈ એક બેહુતનું [3] ભલું કરે છે તેથી ઢોરો વધે છે અને આ કારણ સારૂ કે ખેતી કરનારાઓને સંતોષ આપવાથી ખેતી વધે છે, કેમ કે ઢોરો દુનિયાની મ્હોટી ખેતી છે.

(૮) અને આ પણ કે દીન જે અશોઇનો રસ્તો [4] છે તેને તે માણસ પોતાની બનાવે છે જે દીનની અશોઇને લીધે સારા વિચારવાળો છે; અને આ શબ્દો વળી ભલી દીનની ઉંચી જીંદગીની હદ દેખાડે છે; કેમકે જે કોઈ ભલી દીનના સારા વિચારો કરતો નથી, તે જો કે તે દીન ભાંગનારો હોય તોપણ અધર્મી થાય છે; એને જે કોઈ સારા, પણ ભલી દીનના નહીં એવા વિચાર કરનારો હોય તે પોતાને બુરી દીનવાળો પુરવાર કરે છે, અને જે કોઈ સાચાં વિચાર કરે છે તે દીનની અશોઇથી સારા વિચાર કરનારો છે, અને તેનું ભણુતર ભલી દીનમાં છે. (૯) અને તે ત્રણ વાક્યો વિષે જે સઘળાં માણસો માટે યજ્દો તરફની દરેક જાતની તાબેદારી આગળ લાવે છે; એક ફળનું, એક તોખમનું અને એક શરીર તથા જીંદગીનું; અને ફળનું જેનાથી ફળ મળે એવી મેહનત છે, અને તોખમનું જેને માટે તોખમની જરૂર હોય એવો ફાયદો છે, અને શરીર તથા જીંદગીનું યજ્દો તરફની તાબેદારી સારૂ શરીર તથા જીંદગી બન્નેને જાળવી રાખે એવા રચનારનો વિચાર છે. (૧૦) અને આ પણ કે ડાહ્યા માણસ સાથે ઈરાન તરફની આફ્રિનમાં અને મહેનતુ લોકોનાં જોર માટે સંતોષ આપનારાઓની ખુશાલીમાં [5] સારા દોસ્તો નો [6] વધારો જોડાયલો છે.

(૧૧) અશોઈ સર્વથી સરસ શ્રેષ્ઠતા છે.

---

૧. યસ્ન હા. ૩૩ મો, ફ્રે. ૩, લીં. ૧. ૨. ઉશ્યાજ્દ્, સરખાવો ફા૦ **અશ્યાજ્દન્**, "ભાગ લેવો" "વધવું," **અમ્-બાજ્**, "ધંધાનો ભાગીદાર" ૩. ફા૦ **વરજ્ગર્**, "બેહુત" ૪. હા. ૩૩ મો, ફ્રે. ૫, લીં. ૩. ૫ હા. ૩૩ મો ફ્રે. ૧૩, લીં. ૧. ૬. વેસ્ટ **નીશીનીસ્તાન્**, "બેસવાની જગો" વાંચે છે.

બાબ પય મેા, બગ નસ્ક.

(૧) દસમી ફ્રર્ગર્દ, **યાશ્યઑથના** [૧], વિષે આ જણાયલું છે કે જે કોઈ બને તેટલાં સવાબનાં કામેા કરનારેા હેાય તેને બની શકે તેટલી હદની મદદ ફ્રશેાગર્દ વખતે આપવામાં આવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે જ્યારે દરેક સવાબનું કામ ફ્રશેાગર્દ વખતે તે દેખાય તેવુંજ આગળ વધારવામાં આવે છે; જે કોઈ વધુ સવાબનાં કામેા કરે છે તેને ફ્રશેાગર્દ વખતે વધુ મદદ મળે છે; ટુંકમાં જે કોઈ જેટલાં બને એટલાં વધુ સવાબનાં કામેા કરે છે તેને ફ્રશેાગર્દ વખતે જેટલી બને તેટલી મદદ મળે છે. (૨) અને આ પણ કે જે કોઈ પેાતાને અહુરમજ્દને અર્પણ કરે છે તેનાથી લેાકેાને બુરાઈ તરફ લલચાવનાર અધર્મી માણસ ઘાયલ [૨] થાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે તે અધર્મી માણસને બહેશ્તમાંથી બહાર કાઢવાથી માણસેા માટે એક કાયદેા જાહેર થાય છે; જે માણસેા અધર્મી માણસને દેાજખમાં દાખલ થતેા [૩] જોય છે, અને જ્યારે તેઓએ તેને જોયેા ત્યારે તે નબળેા હતેા.

(૩) અને આ પણ કે જે કોઈ જ્ઞાન માટે આતુર [૪] હેાય તેને જ્ઞાન શીખવવામાં આવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે દરેક શાસ્ત્ર શીખવા માટેની તેની અસલ ખાહેશને લીધે તેને જ્ઞાન શીખવવામાં આવે છે, અને લેાકેા તેનું જ્ઞાન મ્હેાટું કરે છે; કેમ કે તેઓ શીક્ષણ માટે આતુર થાય છે અને તેને જીતે છે તથા પકડે છે. (૪) અને આ પણ કે સારા લેાકેા સાથે દેાસ્તી રાખનાર, સારા માણસથી અધર્મી માણસને મારવાનું [૫] શીખવાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે સારાંનાં જોડાણથી બુરાઇનું મરણ થાય છે. (૫) અને આ પણ કે જે કોઈ વેાહૂમન્ મારફતે બુરાઇનેા નાશ કરનાર હેાય તેનાથી વેાહૂમનને લગતી પાદશાહીથી ભલી દુનિયાને આગળ વધારવાનું શીખવાય છે; વેાહૂમનને દુઃખ દેવા માટે ગુનેહગારેાને કાયદેસર સજા થાય છે, અને પાદશાહેા તથા જડજોનેા તે માટેનેા હેાકમ દુનિયાના વધારા માટેની એક શેાભા છે.

(૬) અને આ પણ કે જેની ક્રીયા અહુરમજ્દ માટે હેાય તેને એક મ્હેાટેા કાયદેા શીખવવામાં આવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે અહુરમજ્દની આરાધના તથા તેની અશેા ચાકરી ખુશાલીનેા પાયેા છે; અને સઘળાં સવાબનાં કામેાની માલેકી તથા એકઠા થવું તે પેાતે ઈમાનદાર લેાકેાનેા મ્હેાટેા કાયદેા છે જે લેાકેાનેા સુધારેા તે માલેકીથી છે, અને જેઓની મહેમાની તે ક્રીયાથી સર્વથી સરસ થાય છે; તેજ કારણને લીધે તે ક્રીયા જે અહુરમજ્દની પેાતાની છે તેના મ્હેાટા કાયદાની તથા બીજાં સવાબનાં કામેાની અસલ માલેકી,—જો કે તે આખી તેને લીધેની અહુરમજ્દની ક્રીયાની હેાય

---

૧. હા. ૩૪ મેા, ફ્ર. ૧, લીં. ૧. ૨. વાંચણુ વીજ્દૂદ્, સરખાવેા ફા. ગુજ્દૂદન્ અથવા ગજ્દૂદન્, "કરડવું," "ડંખ મારવેા," "ઘાયલ કરવું." આ શબ્દ વ ગજ્દૂદ્, "અને ઘાયલ થયલેા" બી વંચાય. ૩. ફા. પર્વાનગીહ્, "હુકમ," "રજા," તે ઉપરથી "દાખલ થવું." ૪. હા. ૩૪ મેા, ફ્ર. ૯, લીં. ૧. ૫. જુઓ ખેજ હાનેા ફ્ર. ૧૦, લીં. ૩.

તો પણ,–તે મ્હોટા કાયદાની જાહેરાત માટે જરૂરની છે અને જ્યારે તે મ્હોટા કાયદા તરીકે અથવા મ્હોટા કાયદાથી પણ વધુ જાહેર થાય છે ત્યારે તે તેની સાથે જોડાયલી છે; ત્યારે પણ આ ખુશાલી ઉપર તેની હદ છે. (૭) અને આ પણ કે જેને માટે જરૂર હોય તેને માટેની ક્રીયાનું [1] કરવું તે પેદાયશને લાયકનાં લોકો તરફની એક ભેટ છે, અને પેદાયશને લાયકનાં લોકો તરફની ભેટ તે હાજતમંદ લોકોની ક્રીયાનું કરવું[2] છે.

(૮) અને આ પણ કે અશોધનો[3] રસ્તો, અને તે કે જેથી તે રસ્તો દેખાય છે, અને તેમજ એકલા કામ કરનારાઓનો તેમાંનો બદલો જે માણસોનાં કામો યજ્દોને ફાયદો કરનારાં છે તેઓથી શીખવાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે, યજ્દોનો ફાયદો તે અગણીત લોકોનો ફાયદો છે, અને અગણીત લોકોનો ફાયદો જે પોતે યજ્દોની દીન છે તે અશોધનો રસ્તાનો નમુનો છે, અને વળી એકલે હાથે કામ કરનારાંઓનો બદલો તેથીજ છે. (૯) અને આ પણ કે વળી ધંધાઓના શિક્ષકનો બદલો જે ધંધાઓનો નફો છે, તે શીખવવામાં આવેલા ધંધાઓ માટે છુટથી આપવામાં આવે છે અને લેવામાં આવે છે, અને આ કારણ સારૂ કે યજ્દોનાં કામને તે શિક્ષણથી ફાયદો મળે છે.

(૧૦) ઉદારપણું સર્વથી સરસ અશોધ છે.

બાબ ૫૬ મો, બગ નસ્ક.

(૧) અગીયારમી ફ્રર્ગદ, **યસ્ન**,[4] વિષે જાણવું કે સવાબનાં કામો જે સઘળાં કરવાનાં છે, અને જે વળી થયલાં છે,[5] તે જે અશો માણસ અશો લોકોને ભલાઈ શીખવે છે[6] તે પોતાનાં બનાવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે, કોઈ એક સવાબનું કામ કરે અને વળી જે કામ થયલું હોય તેનો ફ્રશોગર્દ સુધી સઘળી ભલી પેદાયશનાં કામોનો એક જથ્થો થાય છે; અને અશો લોકો તરફથી ભલાર્થનું શિક્ષણ અશો લોકોનાં એકઠાં થવામાં તથા તે જથ્થો થવામાં નવું તથા તાજું આપે છે, અને તે અશો લોકો બીજાં અશો લોકો સાથે ભાગમાં તે જથ્થો ધરાવે છે. (૨) અને આ પણ કે જે કોઈના **માંથ્રના** વિચારો **અમેશસ્પંદો** માટે છે, અને વળી જે જોર જીવતાં લોકો સારૂ તેનું છે તે ભલાં લોકોની મદદ સારૂં જાળવે છે તે તેનાં પોતાનાં માટે સર્વથી સરસ કામ કરે છે.[7] (૩) અને આ હકીકત વળી એક માણસની તે જથ્થામાં મ્હોટી ભાગીદારી દેખાડે છે, કારણ કે તે જથ્થો વળી ખરેખર બહેશ્ત તરફના રસ્તા માટે સવાબનાં કામોનો જુમલો છે, કેમ કે. સઘળાં તે જથ્થામાં ભાગીદાર છે, જેઓએ વધુ કીધું હોય, અને વળી જેઓએ ઓછું કીધું હોય, અને વળી તેઓની સઘળાંની માલેકીમાં તે રહે છે; પછી, જેઓ તે સવાબનાં કામો વધુ કરે તેઓ વિષે તે મ્હોટાં

---

૧. ઍજ હાનો ફ. ૧૨, લીં. ૧, ૨. ૨. વેસ્ટ, હાખ્તારીહ, "ઍંચાંણુ" વાંચે છે. ૩. ઍજ હાનો ફ. ૧૨, લીં ૩. ૪. યસ્ન હા ૩૫ મો. ૫. ઍજ હાનો ફ. ૨ અવ. વૅરેંજયમ્નનાંમ્ચા વાવૅરેંજનનાંમ્ચા. ૬. ઍજ હાનો ફ. ૪. ૭. યસ્ન હા ૩૫ મો, ફ. ૬.

ભલાં કામની અસલ માલેકીથી અને વળી જ્યારે કામ કરનારાઓ તેઓની વધુ મ્હોટી મહેનતને લીધે વધુ ઉત્તમ રીતે તે પુરતો ભાગ મેળવે છે ત્યારે જે થાય છે તેથી, અને તેમજ જેઓ વધુ સવાબનાં કામ કરે તેઓને તે માલેકી છુટથી, મ્હોટી તથા બાદશાહી પ્રમાણમાં આપવામાં આવે છે તેથી, અને જેઓ ઓછાં સવાબનાં કામો કરે[૧] તેના ગરજવાળાં લોકોની અપુરતી, ઓછી તથા હદવાળી માલેકી; જેઓ ઓછાં કામો કરે તેઓ માટે તે જથ્થાની તેઓની માલેકી[૨] ઘણી મ્હોટી છે એમ કહેવું વાજબી છે. (૪) અને આ પણ કે જેની સખાવત અમેશશ્પંદો માટે છે તેનું કામ સવાબનું કામ છે; અને આ કારણ સારૂ કે યજદાની થોડી મહેનત જે પોતેજ તે સખાવત છે તેથી એક ભલું તથા સવાબનું કામ તેનાથી થાય છે.

(૫) અને આ પણ કે જે લોકોને મહેનતુ જીંદગી માટેની ખાહેશ શીખવે છે તે બન્ને જીંદગીમાં[૩] તેને માટે સર્વથી સરસ પુરવાર થાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે તેની જીંદગીની જરૂરીયાતોથી તથા તેનાં રવાનની મહેનતથી તે બન્ને જીંદગીમાં તેઓને બચાવનાર થાય છે; અને તેને લીધે આ દુનિયામાં લોકો તરફથી, તથા પેલી દુનિયામાં યજદો તરફથી તેને સર્વથી સરસ બદલો મળે છે. (૬) અને આ પણ કે અહુરમજદની ક્રીયા તથા નમાજ તે માણસ કરે છે જે અહુરમજદના સઘળા આરાધના કરવાવાળાઓ સાથે અહુરમજદના કાયદાપર વિચાર કરવાના તથા વખાણવાના રસ્તામાં છે. (૭) અને આ પણ કે જે કોઈ દીનનાં જ્ઞાનને નવું કરે છે[૪] તે દીનની સરદારી મેળવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે દરેક જ્ઞાન જે તે શીખવે, તે તેની દરેક મ્હોટાઈ વધારે છે. (૮) અને આ પણ કે જે કોઈ દીનનું જ્ઞાન હમેશ નવું મેળવવાની ખાહેશ રાખે છે તે તેની દીન તરફ વફાદાર[૫] થાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે જેટલી તે વધુ ખાહેશ રાખે તેટલો તે દીનની વધુ નજદીક પહોંચે છે.

(૯) અને આ પણ કે જે લોકો માટે કાંઈ પણ ચીજ પેદા કરવા દે છે તેનાથી લોકોની જીંદગીની ખાહેશ અપાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે કોઈ પણ ચીજની પેદાયશ ઉપરની શક્તિ જીંદગીની ખાહેશની શક્તિ સાથે જોડાયલી છે; આ રીતે કાંઈ પણ ચીજની પેદાયશ માટેની શક્તિની હાલતમાં જેઓ હોય તેઓની જીંદગી કાંઈ પણ મુશ્કેલીથી દૂર રહે છે; અને જેની જીંદગીની ખાહેશ બક્ષવામાં આવે છે, તેની કાંઈપણ ચીજની પેદાયશપણ બક્ષવામાં આવે છે. (૧૦) અને આ પણ કે જે કોઈ તે દીનનું સમજતો ન હોય તેને વિષે તે સમજે તેની પાસે પાછું પૂછે છે તેનાથી

---

૧. એનો સાર એ છે કે, માણસનાં સર્વે સવાબનાં કામો પછી તે ઘણાં કે ઓછાં હોય તે સઘળાં એકઠાં કરવામાં આવે છે, અને દરેક ભલું કામ કરનારને બહેશ્તમાંના ભલાં કામોના જથ્થામાં ભાગીદાર ગણવામાં આવે છે, અને તેઓ પોતાનાં કામના સવાબ મુજબ બહેશ્તમાં બદલો મેળવે છે. જેઓનાં સવાબનાં કામો વધુ હોય તેઓને સખી દીલનાં મ્હોટાં તથા બાદશાહી કહેવામાં આવે છે; અને જેઓનાં ભલાં કામો ઓછાં હોય તેઓને અપુરતાં, ઓછાં તથા હદવાળા ગણવામાં આવે છે. ૨. એટલે કે જેઓ વધુ સવાબનાં કામો કરે તેઓના કબજામાં. ૩. યસ્ન હા ૩૫ મો, ફ. ૯. ૪. એજ હાનો ફ. ૨૨. વરૂનીહૂ સારૂ સરખાવો અવ૦ વરેન "આકીન," "દીન" ૫. સરખાવો ઝવાસ્તનૂ, "બંદગી," "હાજત," "માંગણી." વેસ્ટ, "ખાહેશ."

સ્વીકાર, પ્રસિદ્ધતા,[૧] અને પવિત્ર શબ્દો[૨] અહુરમજ્દને અર્પણ થાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે આ ત્રણ ચીજોથી જ્ઞાન સંપૂર્ણ થાય છે;[૩] સ્વીકાર, પ્રસિદ્ધતા, તથા પવિત્ર શબ્દો, અને સઘળાં ત્રણેને તે ન સમજે તેનાથી પાછાં પૂછવામાં આવે છે. (૧૧) આ પણ કે જે કોઈ દીનનો સ્વીકાર, યાદ તથા ભણતર શીખવે છે તેનાથી અહુરમજ્દના શબ્દો શીખવવામાં આવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે આ દીનના ટુંક સારનું ભણતર છે.

(૧૨) અને આ પણ કે જે કોઈ આતશને કાંઈ પણ અર્પણ કરે તેમાં જે સખી હોય તેનાથી આતશમાટેની સંભાળ[૪] તથા માન દેખાડવામાં આવે છે; અને જેઓ આતશ તરફ સંભાળ તથા માન દેખાડે તેઓ તેથી તેના બદલામાં તેના ભાગીદાર થાય છે. (૧૩) અને આ પણ કે દીનમાં જાહેર છે તેમ આતશમાટેની સંભાળ તથા માન તે બજાવે છે જે અહુરમજ્દની દીન ખુશીથી[૫] શીખવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે જે કાંઈ તે શીખવે છે તે વળી તે શિક્ષણથી નીપજતાં કામ સાથે જોડાયલું છે. (૧૪) અને આ પણ કે માનની હાજતવાળાંઓ તરફનું માન[૬] તે દેખાડે છે જે વોહુમનને ચાહે છે. (૧૫) અને આ પણ કે જે કોઈ આતશને આતશનાં ખાસ નામથી આરાધે છે તેનાથી તે મ્હોટું કામ[૭] જે ક્રશોગર્દ વખતે કરવાનું છે તે માટે આતશને જોર અપાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે તેની વખાણને લાયકની ખાશીયતના સંબંધમાં તેનું નામ મૂકવામાં આવે છે અને જ્યારે તે નામથી તે તેને આરાધે છે ત્યારે તેનાથી જે આતશને તે વખાણે છે તેને જોર મળે છે.

(૧૬) અને આ પણ કે જે કોઈ અહુરમજ્દની દીન[૮] ખુશીથી શીખવે છે તે અહુરમજ્દની દીનથી વાકેફગાર થાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે શિક્ષણથી દરેક જ્ઞાન વધે છે તથા આગળ થાય છે. (૧૭) અને આ પણ કે જે કોઈ પ્રમાણીક બોલવું તથા કામો શીખવે છે તેનાં ડહાપણથી અહુરમજ્દ ખુશ થાય છે;[૯] અને આ કારણ સારૂ કે ડહાપણ બેવડું છે,[૧૦] બોલવાનું તથા કામનું. (૧૮) અને આ પણ કે જે કોઈ પોતાનાં રવાનને[૧૧] સુરજનાં મુકામ ઉપર ઉંચે ચઢાવે છે તેનાથી

---

૧. દખ્શગૂ, અવ૦ દખ્શત, "નિશાની." ૨. ગૂબિશ્ન, "પવિત્ર શબ્દો" ૩. યસ્ન હા ૩૫ મો, ફ. ૨૫. ૪. યસ્ન હા ૩૬ મો, ફ. ૧. ૫. ખ્શેજ હાનો ફ. ૪. ૬. ખ્શેજ હાનો ફ. ૫. ૭. ખ્શેજ હાનો ફ. ૬. ૮. ખ્શેજ હાનો ફ. ૭. ૯. યસ્ન હા ૩૬ મો, ફ. ૮. સુરજને અવસ્તામાં અહુરમજ્દનું શરીર કહેવામાં આવ્યું છે; જુઓ યસ્ન હા. ૩૫ મો અને ૩૬ મો શરૂઆતથી આખેર સુધી. ૧૦. દો બાહર, એટલે "એના બે ભાગ છે." ૧૧. પહલવી યસ્ન હા ૩૬ મો. ફ. ૧૫.

અહુરમજ્દનાં શરીરની તેની ઉત્તમતા [૧] સારૂ વખાણ થાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે તે શરીર અહુરમજ્દનું છે, અને સુરજનાં મુકામમાં તે સર્વથી ઉંચું તથા ઉત્તમ થાય છે.

(૧૯) અને આ પણ કે જે કોઈ અહુરમજ્દને પોતાનો કરવાથી તેનાં મૂળને જાળવી રાખે છે તેનાથી અહુરમજ્દને સઘળી ઉત્તમતા પવિત્રતાઈથી આપવામાં આવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે જ્યારે મૂળ તેને આપવામાં આવે છે ત્યારે વળી તેનાથી ફળ પણ પેદા કરવામાં આવે છે, અને સઘળી ઉત્તમતા મૂળ તથા ફળ બન્ને છે. [૨] (૨૦) અને આ પણ કે જેને અહુરમજ્દ બોલાવે છે તેનાંથી અહુરમજ્દને "સાહેબ" [૩] ના એલ્કાબ સાથે આરાધવામાં આવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે અહુરમજ્દનો અર્થ તેમજ "મ્હોટા ડાહ્યા સાહેબ" નાં નામ સાથે જોડાયલો છે. (૨૧) અને આ પણ કે જે કોઈ તેઓની વખાણની કીર્તિ ગાય છે તેનાથી યજ્દોનાં નામો યાદ કરવામાં [૪] આવેછે; અને જેઓની તે કીર્તિ ગાય છે તેઓને નામથી આરાધવામાં આવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે વખાણનાં તેઓનાં નામની કીર્તિ તે યજ્દોનાં નામો છે. (૨૨) અને આ પણ કે એકજ તોખમનાં લોકોમાં જ્યારે તે એક જાતનાં લોકો માટે ફાયદો કરશે [૫] ત્યારે તેજ તોખમમાં બીજાં લોકો માટે પણ તે પેદા થાય છે; અને એકજ જાતનાં લોકોમાં જ્યારે તે એક ટોળાનાં લોકોને ફાયદો કરશે ત્યારે તેજ તોખમમાંના બીજા ટોળાઓ માટે પણ તે કરવામાં આવે છે; અને તેજ ટોળામાં જ્યારે તે એક માણસ માટે ફાયદો કરશે ત્યારે તેજ ટોળામાંનાં બીજાં લોકો માટે પણ તે કરવામાં આવશે.

(૨૩) અને આ પણ કે તે પોતે યજ્દોનો પોતાનો છે, જે પોતાનાં અંતઃકરણમાં અશો લોકોની મદદ સાથે યજ્દોને ધરાવે છે. (૨૪) અને આ પણ કે જેનું જોર વોહૂમનથી હોય છે તે યજ્દોની સરદારીમાં પોતે રહે છે; અને આ કારણ સારૂ કે

---

૧. પહલવી યસ્ન હા ૩૬ મો. ફ. ૨. જુઓ મારી "Civilization of the Eastern Iranians in Ancient Times" નો દીબાચો, પાનું XXVI. મુ અહુરમજ્દ મીનો છે, તેનું શરીર નથી. જો કે તેને બોલતો, વિચારતો અને કામ કરતો દેખાડયો છે તો પણ તેને નક્કી દેખાય એવું રૂપ આપવામાં આવેલું હોય એમ અવસ્તાના કોઈ પણ ફકરામાં જણાતું નથી. ખચીતજ તેનું રૂપ માણસનાં શરીર સાથે સરખાવી શકાય એવું નથી, હુકૅરેપ્તમહે આપણને મળે છે તેને કાંઈ ઝાઝું વજન આપી શકાય એમ નથી, અને જો અહુરમજ્દનાં સર્વથી વધુ સુંદર શરીર વિષે આપણને જે લીંટી મળે છે. **સ્રએશ્તાંમ્ અનૂતાઈ કેહ્રપેમ્ કેહ્રપીમ્ અવએદયેમહિ, મજ્દા અહુરા!** તેને ફકત અલંકારીક ભાષાજ ગણી શકાય. કારણ કે સુરજ (હ્વરે) ને અહુરમજ્દનું શરીર કહેવામાં આવ્યું છે, અને કોઈ પણ એમ તો કહી નજ શકે કે આ વર્ણન ખરેખર શબ્દો પ્રમાણેજ સમજવું જોઈએ. રોશની એ અહુરમજ્દની ખાસ ખાસીયત છે. અને તેથી આપણે એમ કહી શકીએ કે અહુરમજ્દ સુરજની રોશનીથી પોતાને લોકો આગળ દેખાડે છે. જુઓ અવસ્તા યસ્ન હા ૫૭ મો, ફ. ૮; ૩૬ મો. ફ. ૬. યશ્ત ૬ ઠી, ફ. ૬. ૨. યસ્ન હા ૩૭ મો, ફ. ૨૦, ૩. એજદહાનો ફ. ૬. ૪. સ્પીગલની પહલવી યસ્ન હા ૩૮ મો, ફ. ૧૦-૧૨. ૫. એજદહાના ફ. ૧૩-૧૫.

તેની નૈતિક હિંમત દીનના કાયદાને લીધે છે. (૨૫) અને આ પણ કે તે માણસ લેાકેાને સારી જીંદગી આપે છે, જે તેઓ માટે સારૂં રહે એવું કરશે. (૨૬) અને આ પણ કે જે કેાઈ અહુરમજ્દને સરદાર ગણે છે તેનાથી અહુરમજ્દની દેાસ્તી પેાતાની કરવામાં આવે છે, અને અહુરમજ્દની હમેશની દેાસ્તી તે માણુસથી પેાતાની કરવામાં આવે છે જે ત્યાં એટલે પેલી દુનિયામાં તેઓની હમેશની સરદારી થાય એવી ચીજ લેાકેાને શીખવે છે.

(૨૭) અને આ પણ કે જે નેકીની કાંઇપણ ચીજ વિષે વિચાર કરે છે તે અશેાઈ બન્નવે છે.[૧] (૨૮) અને આ પણ કે જે કેાઈ પેાતાનું શરીર તથા જીંદગી યજ્દોને અર્પણ કરે છે, તે અહુરમજ્દના સારા હુકમેા[૨] તથા ખુશાલી[૩] બન્નવે છે; અને પેાતાનું શરીર તથા જીંદગી[૪] તે માણુસ યજ્દોને અર્પણ કરે છે જે પેાતાની દેાસ્તી જરથુશ્ત્રની દીનને અર્પણ કરે છે. (૨૯) અને આ પણ કે, જે પેાતાની દેાસ્તી અહુરમજ્દને અર્પણ કરે છે તે અહુરમજ્દની સરદારી મેળવે છે; અને તે સરદારી હમેશ[૫] માટે તેની સાથે જોડાયલી છે, જે બીજાઓને તે ચીજ શીખવે છે જેનાથી યજ્દો સાથની હમેશની દેાસ્તી થાય છે.

(૩૦) અશેાઈ સર્વથી સરસ ઉત્તમતા છે.

બાબ પ૭ મેા, બગ નસ્ક.

(૧) બારમી ફર્ગદ, **ઉશ્તવઇતી,**[૬] વિષે જાણવું કે જે કેાઈ ફાયદેા કરનારાઓ તરફ માન ધરાવે છે તેની ભલાઈ કેાઈપણ માણુસ તરફની ભલાઈ છે,[૭] અને આ કારણ સારૂ કે જુદી જુદી[૮] પેદાયશેાનેા ફાયદેા તે ફાયદેા કરનાર મીનેાઈ સાહેબના[૯] હુકમેા બન્ન લાવવાથી થાય છે. (૨) અને આ પણ કે જે કેાઈ પેાતાના વડાઓને નમનતાઈથી ખુશી કરશે, તેને તેના હાથ નીચેના લેાકેા ખુશી રાખશે. (૩) અને આ પણ કે જે કેાઈ પેાતાના વિચારેા જરથુશ્ત્રની દીનને અર્પણ કરે છે, તેને તેની પેાતાની કરવાને માટે સઘળી વસ્તુમાંની ઉત્તમ વસ્તુ મળે છે;[૧૦] કેમ કે જે કેાઈ તેને સર્વથી સરસ સાંભળે છે તે દીનને મેળવે છે. (૪) અને આ પણ કે સ્પેન્તા મઇન્યુની સઘળી પેદાયશેાને ભલાઈ શીખવવામાં આવે છે એટલે કે અશેા લેાકેાને તેનાથી જેની આગળ વધવાની હીલચાલ અશેા લેાકેાની તરફની છે; અને આ કારણ સારૂ કે સ્પેન્તા મઇન્યુની સઘળી પેદાયશ એકજ તેાખમની છે, અને ફકત એકજ શરીરનું આગળ વધવું અને ઉતાવળા થવું એ તે સઘળાં શરીરનું થાય છે. (૫) અને આ પણ કે જે કેાઈ વેાહૂમનૂને ચાહે છે તેની મીનેાઈ શક્તિ અહુરમજ્દ સાથે જોડાયલી છે,

---

૧. યસ્ન હા ૩૯ મેા, ફ. ૧૩. ૨. ખ્રેજહાનેા ફ. ૧૫. ૩. હા ૪૦ મેા. ફ. ૭. ૪. હા ૪૦ મેા ફ. ૬. ૫. ખ્રેજહાનેા ફ. ૭. ૩૧. યસ્ન હા ૪૧ મેા ફ. ૧૭. ૬. મીલ્સની યસ્ન હા ૪૩ મેા. ૭. જુએા ખ્રેજ હાનેા ફ. ૧, લીં. ૧. ૮. વેસ્ટ ખામૂ, "ના પુખ્ત," "કાચું." ૯. આ સમ્બેાધનત વિષેનેા ઇશારેા હેાય. ૧૦. ખ્રેજ હાનેા ફ. ૨, લીં. ૧, ૨.

અને તેનું જ્ઞાન કબુલ થાય છે[૧]; અને આ કારણ સારૂ કે તે મીનોઈ શક્તિ, જે જ્ઞાનનો અસલ મીનોઈ સાહેબ છે, તે વોહૂમન છે. (૬) અને આ પણ કે જેના શબ્દો વોહૂમનથી છે[૨] તેનાથી રાસ્ત સખાવત શીખવાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે પ્રમાણીક શબ્દો બોલવા એ જ્ઞાન શીખવવા બરાબર છે જેમાં રાસ્ત સખાવત બી સમાઈ જાય છે.

(૭) અને આ પણ કે જે કોઈ પ્રમાણીક કામોથી મીનોઈ જોર એકઠું કરે છે, અને જન્મ ન પામેલાં એવાં પોતાનાં લોકોને વળી મદદ કરે છે[૩] તેનાથી પોતાનાં લોકોને લાંબો વખત ચાલે એવી ખુશાલી પુરી પાડવામાં આવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે ખુશાલી જે હમેશ માટેની છે તે બધેથી વધે છે. (૮) અને આ પણ કે જે કોઈ બરા રસ્તાપર હોય તેને જે મદદ[૪] કરે છે તેનાથી લોકોને નેકીનો રસ્તો શીખવાય છે, કેમ કે તે લોકોને તે રસ્તા ઉપર બંદગી કરે છે અથવા મદદ કરે છે. (૯) અને આ પણ કે જે તેને આરાધનારાઓ તરફ સાચ્ચો હોય તેનાથી મીનોઈ આતશને ગરમી મળે છે, અને આ કારણ સારૂ કે સચ્ચાઈ દેખાડનાર તરફથી પુરા પાડેલા આતશની ગરમીને લીધે, તે રાસ્ત ધણીના[૫] જોરથી તે દુશ્મન નબળો થાય છે.

(૧૦) અને આ પણ કે જેઓ ફ્રશોગર્દ વખતે મદદ કરનારા છે તેઓ વિશતા-રપનાં ચુંટી કાઢેલાં લોકો તથા કઈ ખૂબીવાળ[૬] છે, જે લોકો વોહૂમન જે સોશ્યન્ત[૭] છે તેને લીધે એવાં છે; અને આ કારણ સારૂ કે ફ્રશોગર્દમાં ભાગ લેનારાં લોકોને સ્વ-સંપૂર્ણતાને રોપનાર તથા લણનાર[૯] છે અને તે સંપૂર્ણતા જે વિશતારપ્ તરફની ફ્રશોગર્દ માટેની મદદથી થાય છે, તે જ્યારે તેનાથી દીનનો ફેલાવો કરવામાં આવ્યો ત્યારે જે થયું તેથી છે, અને જેનાથી ફ્રશોગર્દ થશે; અને તે સંપૂર્ણતાની ફ્તેહ, જે સોશાંસના કાયદાને લીધે છે તે ત્યારે તે કાયદાથી જે થશે તેથી છે; એવો તે ચુકાદો છે જે પ્રાણીઓમાથી સઘળું દુઃખ[૧૦] દૂર કરે છે, અને તે ચુકાદો સઘળી હાડમંદ દુનિયામાં ચાલુ થાય છે, જીવતાંઓમાં તથા વળી મરણ પામેલાંઓમાં. (૧૧) અને આ પણ કે જે કોઈ અપાયલા હુકમથી તેને નેમે છે જે તે અપાયલા હુકમથી જે દીનના હુકમો જાહેર કરે તેને નેમે અને ઉંજવા લાયક હોય તેને ઉંજે. તેને આ દુન્યવી હયાતિઓમાં અહુરમજ્દની ઓલાદ તરીકે દેખાડવામાં આવે છે.[૧૧]

---

૧. યસ્ન હા ૪૩ મો, ફ્. ૨, લીં. ૩. ૨. યસ્ન હા ૪૩ મો, ફ્. ૨, લીં. ૪, ૫. ૩. આ શબ્દ જે ચ્યઈયાસીનીદન્ વાંચીએ તો એનો અર્થ અવ૰ યાસ્, "બંદગી કરવી," "માંગવું" ઉપરથી થઈ શકે. ૪. એટલે ખુદાઈ રોશની. જુઓ યસ્ન હા ૪૩ મો, ફ્. ૪, લીં. ૪. હના ઈ લફ્ ચાતાશ્ ગર્મે ચમત્-ચશ્ જફ્ મૂન્ પવન્ યશારાચિહ્ ચચાંજ; અવસ્તાઃ યા ઓ દાઓ ચપીશ્ દ્રેગ્વાર્ઇતિ ચપાચાંનચ્ચેચા ર્વહા ગરેમા આશ્રો ચપા-ચચાંજંધહો. ૫. આ ઈશારો કદાચ અહુરમજ્દને માટે હોઈ શકે. ૬. એણે ખુતપરસ્તી નાબુદ કીધાને લીધે ફ્રશોગર્દ વખતે મદદગારોમાંનો એક ગણવામાં આવે છે. ૭. યસ્ન હા ૪૩ મો, ફ્. ૪, લીં. ૫. ૮. બાહારાન્, "ભાગ લેનારા". ૯. ફા૰ કેશ્તન્, "રોપવું," "લણવું." ૧૦. મૂસ્ત, "દુઃખ," "પીડા." ૧૧. યસ્ન હા ૪૩ મો, ફ્. ૫, લીં. ૨.

(૧૨) અને આ પણ કે બુરાં લેાકેાને મારવાનું તથા અશેા લેાકેાની પસંદગી[1] તેનાથી શીખવાય છે જે લાયક લેાકેાને અશેા લેાકેા માટે ભેટેા આપશે કારણ કે બન્ને તેમાં આવેલા છે. (૧૩) અને આ પણ કે ક્રશેાગર્દ વખતે અહુરમજ્દનાં પ્રાણીએાનેા[2] ફેરફારનેા હુનર વળી તેનાથી શીખવાય છે જે વેાહૂમનને ચાહે છે, અને આ કારણ સારૂ કે આગળ વધવાની અને પાછળ હઠવાની શક્તિ, જે લેાકેામાં છે, તે વળી વેાહૂમનને લગતાં કામથી વેાહૂમનની મરજીના ફેરફારથી થાય છે. (૧૪) અને આ પણ કે વેાહૂમનના મીનેાને જોર આપવાનું તેનાથી શીખવાય છે જેનાથી પ્રાણીએા સુધરે છે, જેનું ડહાપણ ડહાપણવાળા માટે છે; અને આ કારણ સારૂ કે તે ડહાપણનેા મીનેા છે જે શિક્ષણથી લેાકેામાં તે ડહાપણ વધારે છે. (૧૫) અને આ પણ કે જે કેાઈ તેનેા ચેલેા થઈને દીનની વખાણુ કરે છે, અને જે ઐરવદની ભાફક તે શીખવે છે તેને વળી સેાશાંસનું આવવું દેખાડવામાં આવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે પહેલા વખાણુનાર તથા શિક્ષકથી તે સેવટના વખાણુનાર તથા શિક્ષક સુધી દીન ચેલાપણાંથી તથા ઐરવદપણાંથી જોડાયલી છે, અને સેાશાંસ્ સેવટે[3] ચેલેા તથા ઐરવદ થાય છે.

(૧૬) અને આ પણ કે તેને અહુરમજ્દનું ડહાપણ[4] શીખવાય છે જે દીનનેા ચુકાદેા તથા કાયદા મુજબનેા ફેસલેા બજા લાવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે દીનનેા ચુકાદેા અહુરમજ્દનું ડહાપણ છે. (૧૭) અને આપણ કે ડહાપણથી તેને સંપૂર્ણ મનશની શીખવવામાં આવે છે, જેથી તેઓ તેને ડગશે નહીં, જે એક દીકરી પેાતાના પિતાને માન આપે તેટલું માન તે અહુરમજ્દને આપે છે, કેમ કે પિતા તરફનું એક દીકરીનું માન ઘણું ખરૂં કુદરતી ખાસીયતથી તથા દીકરીની ડહાપણવાળી સંપૂર્ણ મનશનીથી હેાય છે.

(૧૮) અને આ પણ કે તે દાદારનાં ફરમાનથી શરીરની સરજતને[5] તાબે થવાનું તેનાથી શીખવાય છે જે અશેા તથાં બુરાં લેાકેાને તે ચીજ શીખવે છે જેનાથી તેઓને સુખ મળે છે, અશેા લેાકેાને તેઓનાં શરીરનું તથા બુરાં લેાકેાને તેઓનાં રવાનનું; અને આ કારણ સારૂ કે તે તેથી પ્રાણીઓનેા દોસ્ત થાય છે, અને પ્રાણીઓનેા દોસ્ત તે તેઓને પેદા કરનારેા પણ દોસ્ત છે, અને પેદા કરનારેા દોસ્ત તે દાદારનાં ફરમાનથી જતે શરીરની દોલત ધરાવે છે, અને તેનાથી બીજાઓને શીખવાય છે. (૧૯) અને આ પણ કે જે જોરાવર હેાય તેના તરફની ખુશાલી જે અશેા હેાય તેને શીખવવામાં આવે છે જેથી તે તેને નેકી સારૂં પાદશાહેા (એટલે

---

૧. ઍેજ હાનેા ફ઼. ૫, લીં. ૪. ૨. ઍેજ હાનેા ફ઼. ૫, લીં. ૪. અવસ્તા લખાણમાં આવેલા શબ્દ વર્દેદ્ ઉપરથી જેમ વેસ્ટ વાંચે છે તેમ દાસ્-વર્જિશનીહ્ કરતાં દાસ્-વર્દિશનીહ્ વાંચવું બહેતર છે. ૩. એટલે દુનિયાના સ્તાખીન્ તથા ક્રશેાગર્દ વખતે. ૪. યસ્ન હા ૪૩ મેા, ફ઼. ૬, લીં. ૫. તનૂ-મખ્તાનૂ દાશ્તનૂ ને બદલે તનૂ-વખ્તાનૂ વાંચણુ અહીં કીધું છે. અર્થ" દુનિયાની સરજતને તાબે થવું." ફા૦ બખ્ત્ ; "નશીબ," "સરજત." વેસ્ટ "શરીરની સરજતને જાળવવું," અને એક માણસનાં શરીર ઉપર થતી ગૃહ મંડળની અસર વિષે ધારેા છે એમ સમજાવે છે.

બલી શક્તિઓ) તરફ દોરવે છે, જે તે માણસ જે બને એટલો[૧] અશો હોય તેને મદદ થાય છે, એટલે, કે તે તેની શક્તિથી કરે છે; અને આ કારણ સારૂ કે જ્યારે તે તેને બને તેટલી મદદ પુરી પાડે ત્યારે તે ફાયદો[૨] જે તેનાં જોર વાપરવાથી સર્વોત્તમ છે તેને લીધે તેની વખાણ થાય છે. (૨૦) અને આ પણ કે ફ્રશોગર્દ વખતે થાય તેને માટેની પાદશાહીનો ફાયદો ફક્ત તેનાથી શીખવાય છે જે હમેશ તેઓ સર્વત્ર ફરમાન શીખવે છે, એટલે કે તે બીજાઓને તે ચીજ શીખવે છે જે તેઓ માટે સર્વત્ર ફરમાન વિષે હમેશ થાય છે; એટલું બધું કે તોખમનાં ઝાડમાં[૩] જે જોર છે તેનાથી તે તેઓ સાથે દુનિયાના ફ્રશોગર્દ સાથે જોડાયલું છે.

(૨૧) અને આ પણ કે તે આતશ તરફ સખી છે જે આતશ માટે કામ કરશે; એટલે કે જે આતશની સંભાળ લેશે; અને જેની તે સખાવત હોય તેનાથી તેને નમસ્કારથી એટલું ઉંચું શિક્ષણ મળે છે; એટલે કે નમસ્કારથી તે સખી થાય છે,[૪] જેની જાહેરાત ત્યાં વોહૂમનથી છે જ્યાં તે નેકીથી જાળવે તે દોલત હોય છે. (૨૨) અને આ પણ કે અશોઈ ઊપરના આ વિચારો[૫] ફક્ત તેનાથી શીખવવામાં આવે છે જે તેવા વિચારો કરે છે, અને જે અશોઈને માટે નવી અને નવી ખાહેશ કરે છે. (૨૩) અને આ પણ કે દીનના સવાલો[૬] તે કરે છે જે એકી વખતે[૭] પોતાથી મ્હોટાં તેમજ નાનાં લોકો તરફ નમનતાઈ ભર્યો હોય છે.

(૨૪) અને આ પણ કે મજદયસ્નની દીન વિષે અહીંની આ દુનિયામાંની હાલત તેનાથી શીખવાય છે જેનાથી દીનનો ફેલાવો[૮] થાય છે, અને તેથી જેનાથી આદમજાતને પવિત્રતા મળે છે; અને આ કારણ સારૂ કે દીનના ફેલાવાની ગેરહાજરી તે બુરા મીનોને લીધે લોકોમાં પવિત્રતાઈની ગેરહાજરીને લીધે છે; અને જ્યારે લોકો દરજ્જાથી પવિત્ર થાય છે ત્યારે દીનનો ફેલાવો થાય છે. (૨૫) અને આ પણ કે જે દોસ્ત હોય તેનાથી ફક્ત ખુશાલી શીખવાય છે,—એટલે કે તે આપે છે,—જે દોસ્ત હોય

---

૧. યવનૂ તૂખ્શાનૂ, વેસ્ટ "શક્તિથી." યસ્ન હા ૪૩ મો, ફ્ર. ૮, લીં ૩. ૨. એટલે કે ફ્રશોગર્દનો ફાયદો. એજ હાનો ફ્ર. ૯. લીં. ૪. ૩. બૂન્દહિશ્ન બાબ ૯ મા માં જણાવ્યું છે કે અમેરેતાત અમેશસ્પંદે ઝોડાનું એક ચોકસ બી પેદા કીધું જેમાંથી બઇરાનૂ-વેજમાં વોઉરૂ-કશ સમુદ્રમાં ઝોડાનાં સઘળાં બી ઉગી નીકલ્યાં તેની પાસે ગાઓકેરેન ઝાડ પણ ઉગ્યું, જે ઝાડ સઘળાં દરદો તથા બુઢાપાનો નાશ કરશે, અને ફ્રશોગર્દ અથવા ભવિષ્યની જીંદગીમાં સંપૂર્ણતા તથા અમરપણું તેનાથી હયાતિમાં આવશે. જુઓ બૂન્દહિશ્ન બાબ ૧૮ મો, ફ્ર. ૯. ૪. યસ્ન હા ૪૩ મો, ફ્ર. ૯, લીં. ૪. જે મારી લાઈબ્રેરીમાં Pt 4 માં બે પ્રમાણે આવે છે અબ્યેદૂનૂ અવો ઉના ઈ લક બ્યાતાશૂ શદ્ ઉવાબ્યમૂ યવનૂ નીયાયિશ્નૂ. દીનકર્દમાં નીયાયિશ્નૂને બદલે વાજિશ્નૂ. ૫. એજ હાનો ફ્ર. ૯, લીં. ૫, યશરાયીહૂ ચન્દ્ લિ ખ્વાસ્તારે હવાબ્યમૂ મીનમૂ; "જ્યાં સુધી હું બાહેશમંદ હોવું ત્યાં સુધી હું અશોઈ ઉપર વિચાર કરૂં છું." ૬. એજ હાનો ફ્ર. ૧૦, લીં. ૩. ૭. વાંચણ હમૂ-ચાકૂ, તર્કીશ ફારસી ચાકૂ "વખત" કદાચ્ હમૂ-જાબ્યે; "એકજ જગા અથવા વખતે." વેસ્ટ—હમૂ જાકૂ "તેજ પ્રમાણે." ૮. યસ્ન હા ૪૩ મો, ફ્ર. ૧૬, લીં. ૪. બબ્યેધૂ તાનૂ ઉના ગૂફ્ત, બબ્યેધ દબ્યેના ઝબાગૂ કર્દનૂ દૂશૂ-ખ્વાર; "તમે આ કહ્યું કે દીનને ફેલાવવું મુશ્કેલ હતું."

તેની તરફની તે ખુશાલી છે; અને તેથી તેનો ચુકાદો આ છે જે દોસ્તોમાં ખુશાલી ઉપજાવે છે તેનાથી ખુશાલી ઉપજવાથી તેઓને એટલે દોસ્તોને તે શીખવવામાં આવે છે. (૨૬) અને આ પણ કે જેને અહુરમજ્દ ખુશાલી શીખવે છે તેનાથી એમ શીખવાય છે કે ખુશાલી અહુરમજ્દ તરફથી આવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે તે ઉત્તમ ખુશાલી જેથી લોકોને શીખવાય છે તેનાથી તે વળી તે મ્હોટાઈ મેળવે છે.

(૨૭) અને આ પણ કે એક માણસની હોશીઆરીમાંની ખાસીયતનો મીનોઈ વધારો તેનાથી શીખવાય છે જે પોતાનાં મનમાં સંતોષી[૧] છે, જેની પોતાની હીલ-ચાલ તેના પોતાના યજ્દો[૨] તરફ છે; અને આ કારણ સારૂ કે તે પોતાનું તેમજ, તેના વખતમાં હોનારા લોકોનું જોર પૂર્ણપણે વિચારે છે અને તેજ મુજબ તે જમાનામાંની ફત્તેહમંદ[૩] બહાદુરી વિષે પણ તે વિચારે છે અને તેની ઉપર ચુકાદો આપે છે; અને તેનાથી બીજાઓને તે વિષે શીખવાય છે. (૨૮) આ પણ કે અહુરમજ્દના મીનો[૪] વિષે ફક્ત તેનાથી શીખવાય છે જે અહુરમજ્દને તથા તેણે જાહેર કરેલા દેખાવને ચાહે છે; અને આ કારણ સારૂ કે જ્યારે તે અહુરમજ્દની સાથે હોય ત્યારે તેઓને એકમેકને ચાહવામાં આવે છે જેથી……[૫] (૨૯) અને આ પણ કે તે બદલો સુરજના દેખાવ[૬] વખતે તેનાથી શીખવવામાં આવે છે જેની દોસ્તી રૂપીતામાન્ માટે હોય, જે દોસ્તી વળી દિવસે વધે છે, એટલે કે દીનની ફરજો દિવસે બજાવવાની જરૂર છે અને તેઓને બીજા દિવસ સારૂ બાજુએ રાખવી ન જોઈએ; અને આ કારણ સારૂ કે દીનને માટેની દોસ્તી તેને માટેની ભલી લાગણીથી છે; અને દિવસે બજાવવાની ફરજ ફક્ત બીજા દિવસ ઉપર રાખવી એ પુલઉપર ઘણી સજાને પાત્ર છે; અને સુરજ દેખાય એવી ચીજોમાં સર્વથી વધુ મહેરબાન તથા ઝડપવાળો છે.

(૩૦) ઉત્તમતા સંપૂર્ણ અશોઈ છે.

---

૧. અવ૦ તુશૂ. "સંતોષી હોવું." "આત્મામ્મેશથી રહેવું" વેસ્ટ અને મીલ્સ, "મજબુત મનવાળો." ૨. એટલે જે યજ્દો તરફ તે માન ધરાવતો હોય. ૩. સર-ખાવો ફા૦ ચીર, ચીરાગી. "ફત્તેહ." વેસ્ટ "શૌર્ય." ૪. જીજ હાનો ફ. ૧૬, લીં. ૧. ૫. નકલ કરનારે અહીં લખાણનો કેટલોક ભાગ ભૂલથી છોડી દીધો છે. ૬. જીજ હાનો ફ. ૧૬, લીં ૪.

બાબ ૫૮ મો, બગ નસ્ક.

(૧) તેરમી ફ્રગર્દ, તદ્-થ્વા-પૅંસા [1] વિષે જાણવું કે અમેશરપંદોનો નમસ્કાર [2] તેનાથી થાય છે જે અમેશરપંદો માટેનાં દીની ભણતરમાં હોશીયાર [2] હોય છે; અને તે માણસ હોશીયાર છે જે ભણતરો સમજીને પછી બારીક [3] શોધ કરે છે, અને અમેશરપંદોની બાબદમાં તથા યજ્દોને નમસ્કાર કરવામાં એકલોજ દાખલો છે. (૨) કારણ કે આ બાબદ વિષે કોઈ સાત જતો વિષે કહે છે; શીખેલા અથવા હોશીયાર, અથવા બુરાઈમાં શીખેલા જેઓ તેઓનાં બોલવામાં દુનિયાનાં લોકો સાથે જોડાયલા છે; અને એકજ શીખેલો માણસ દાખલા તરીકે વળી એક તબીબ જે બોલાયું નથી અને જે થતું નથી તેની તરફ તેની સારી કે ખરાબ વળણ છે તે સમજાવે છે; અને સર્વથી સરસ શીખેલો માણસ દાખલા તરીકે એક તબીબબી, જે સારી વળણનું કહેવાયું હોય તે સમજાવે છે; અને બુરાઈમાં સર્વથી વધુ શીખેલો માણસ અને વળી એક તબીબ જે બુરી વળણનું કહેવાયું હોય તે સમજાવે છે; અને સર્વથી વધું અજ્ઞાન માણસ જેબી કાંઈ અજ્ઞાનતા હોય તે સમજાવે છે. (૩) અને યજ્દોમાટેનાં ભણતરમાં શીખેલો માણસ જે—એક શીખેલા માણસ વિષે બુરું બોલવાની જરૂરને લીધે,—અપ્રમાણીક મતલબવાળો છે અને યજ્દોના નમસ્કારમાં પણ હમેશ ઊભો રહે છે, અને તે હાર [4] વગરનો કહેવાય છે. (૪) અને એક યજ્દોનાં ભણતરમાં બુરાઈ શીખેલો માણસ છે, જે જ્યારે તે અપ્રમાણીક તથા અનીતિવાન હેતુ ધરાવવાથી થાય છે, અને વળી દીન જાણતો હોવા છતાં તે અધર્મી થાય છે. (૫) અને યજ્દોને લગતી બાબદોમાં નહીં શીખેલા બે જાતના હોય છે, ભલા અને જ્ઞાન વગરના, અથવા બુરા જે જ્ઞાન વગરના હોય તે; જેઓ ભલા તથા જ્ઞાન વગરના હોય છે તેઓ યજ્દોને ધ્યાન વગર ઘટતી ક્રીયાઓથી આરાધે છે; અને બુરા લોકો જેઓ જ્ઞાન વગરના હોય તેઓ યજ્દોને ધ્યાન વગર તથા નહીં ઘટે એવી ક્રીયાઓથી આરાધે છે અને તેઓને યજ્દોની દીનમાં તથા તેઓના નમસ્કારમાં મજબુત આફીનનું સાધન નથી. (૬) અને એક યજ્દોને લગતી બાબદોમાં સારી રીતે શીખેલો છે, ત્રણ.....માં જે એકમેક સાથે જોડાયલા છે અને ભલા તથા શીખેલા છે; અને જે યજ્દોને લગતું હોય તેના સંબંધમાં યજ્દોમાટેના નમસ્કારનો હેતુ તે પ્રમાણીકપણે સમજાવે છે.

---

૧. યસ્ન હા ૪૪મો, ફ્ર. ૧. અવ૰ નેમંધ્હો આ યથા નેમો ખ્શ્માવતો૰ પહલવીઃ નીયાયિશ્ન જ્ક્ કૂન્ અમ્બેદૂન્ નીયાયિશ્ન ઈ લેકૂમ્ દમ્બેનાઃ અઉોહર્મજ્દ, દૂસ્તમ્ યેહબૂનેદ્ હાવિશ્ત લેકૂમ્ હાવન્દ્ ઑસ્સન્દીહૂ, ૨. ફ્રર્જાનગ્, "શીખેલો" "પંડીત". ૩. વાંચણુઃ આમાર્, સરખાંવો ફા૰ આમાર્ "બારીક શોધ" વાંચણુ ફા૰ આમ્મારહૂ, "સત્તા" (સ્ટાઇનગાસ) તે ઉપરથી "જે સત્તા સમાન હોય." ૪. લા તાખ્તીગૂ ને બદલે લા તાજ્દીગ્ વાંચી એનો અર્થ ફા૰ તાજ્, "ફુલનો હાર." "તાજ્" થઈ શકે. વેસ્ટઃ તાખ્તીગૂ, "છુટકારા માટેના દંડ વગરનો," ફા૰ તાખ્તન્ "મારવું," "હુમલો કરવો" પણ એ અર્થ અહીં બરાબર મળતો નથી. અહીં તખ્ત્ ને બદલે તાખી લખાયલો હોય તો "ગાદી વગરનો" "પદ ભ્રષ્ટ થયલો."

(૭) અને આ પણ કે તે માણસ જે લોકોને તે ચીજ જે તેઓની હમેશગીની આશા થાય છે તે શીખવે છે તેનાથી લોકોને યઝ્દોની દીન મેળવવાનું શીખવાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે ખુદાની દીન તેઓ માટે ભલા વિચારો સાથે મેળવવી તે ડહાપણથી[૧] થવું જોઈએ, તેઓ માટે ડહાપણથી તે ફરજીઆત મેળવવી એ આકીનવાળાં લોકોની ભલાઈ છે, અને તેઓમાટે વિચારવાનું સાધન થઈ પડે છે; અને આકીનદાર લોકોના ભલાઈના વિચારો તે ભલાઈ માટે પુરી પાડેલી હમેશગીની આશાથી છે જેને લીધે તે હમેશગીની આશા, જે દીન કબુલ કરવામાટેનું મૂળ છે, તે વળી તેનું કારણ પણ થાય છે.

(૮) અને આ પણ કે આ દુનિયાની હયાતિઓમાં જે સર્વોત્તમ શ્રેષ્ઠ હોય તે તેનાથી શીખવાય છે જે સર્વથી સરસ મીનોઈ શબ્દોને[૨] પોતાના કરે છે, અને આ કારણ સારૂ કે મીનોઈપણું દરેક શ્રેષ્ઠતામાં સર્વથી સરસ છે. (૯) અને આ પણ કે તે સવાબનાં કામોને પાળનાર થાય છે જે સવાબનાં કામો જાહેર રીતે કરશે; અને આ કારણ સારૂ કે તેથી સવાબનાં કામો કરવાનું બીજાંઓ શીખે છે અને દુનિયામાં સવાબનાં કામો વધે છે. (૧૦) અને આ પણ કે જે કોઈ અહુરમઝ્દ સાથની તેની સગાઈનું ફળ ધરાવે છે તેનાથી નેકીમાં[૩] દુનિયાનો વધારો શીખવાય છે, અને આ કારણ સારૂ કે તે ખુદાઈ ફળને લીધે તે સખાવતનાં કામોનો જાળવનાર તથા કરનાર થાય છે, તેથી તેઓ સખાવતની ખુદાઈ શક્તિનું મૂળ મ્હોટું કરે છે, અને તેનાં ફળને મેળવે[૪] છે; અને દુનિયા તેથી સુખી થાય છે અને લોકોને તે વિષેનું ઉચ્ચું શિક્ષણ મળે છે. (૧૧) અને આ પણ કે જેની ક્રીયાઓ સંપૂર્ણ મનશ્નીથી હોય તેનાથી સંપૂર્ણ મનશ્નીથી, ખરા શબ્દો તથા કામો[૫] શીખવાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે ક્રીયામાં ખરા શબ્દો તથા કામોની જરૂર છે.

(૧૨) અને આ પણ કે અહુરમઝ્દની ડાહી પેદા કરવાની શક્તિ તેને શીખવવામાં આવે છે જે ફ્રશોગર્દના સંબંધનો ખુલાસો[૬] કામથી બન્નાવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે અહુરમઝ્દનાં ડહાપણનો ફાયદો તેનાં મૂળનું પરીણામ છે અને તેની પોતાની ભલાઈ તથા જ્ઞાનનાં જોરને લીધે એક વચ્ચે પડનાર છે, કેમકે પ્રાણીઓ વિષે એમ નક્કી થયલું છે; અને ફ્રશોગર્દની મદદ માટે જે કોઈ તે જોર ધરાવશે તે તે ડહાપણથી મ્હોટો થાય છે અને લોકો તેથી શીખે છે. (૧૩) અને આ પણ કે જે કોઈ સવાબ તથા ઈન્સાફનાં[૭] કામો ચુંટે છે તેનાથી જરથુશ્ત્રનો બદલો પોતાનો કરાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે તે ચુંટણીથી તે જરથુશ્ત્ર સાથે એકત્ર થાય છે.

---

૧. યસ્ન હા ૪૪ મો, ફ્રં. ૧, લીં. ૪, પ. ૨. વાંચણ વહ્મિશ્ત્ “બહેશ્ત,” “ઉત્તમ.” વેસ્ટ, વ ન્યાયાદ્, “યાદ.” યસ્ન હા ૪૪મો, ફ્રં. ૨, લીં. ૨. ૩. ઍજ હાનો ફ્રં. ૨, લીં. ૪. ૪. સરખાવો ફા. પા-ખાક્-કરદ્ન્, “દાબવું” “ફળ મેળવવું.” ૫. ઍજ હાનો ફ્રં. ૬, લીં. ૩. ૬. ઍજ હાનો ફ્રં. ૮, લીં. ૨ ૭. દાદીસ્તાન્ “ઈન્સાફ,” “ચુકાદો,” વેસ્ટ, “મત્.”

(૧૪) અને આ પણ કે જે દીનનો ફેલાવો આગળ વધારવામાં મદદ કરે છે. તેનાથી લોકોથી દીનને ભણવાનું કરાવાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે જે કોઈ નેકી પ્રમાણીકપણે બજાવે છે તેઓની ખુશાલીને લીધે નેકી વધે છે. (૧૫) અને આ પણ કે જે અહુરમજ્દની ક્રીયા કરશે તેનાથી જરથુસ્ત્રની દીન ફેલાવાય છે અને આ કારણ સારૂ કે તેનાં તે કામને લીધે તે દીનમાંના આફ્રીનને[1] ટેકો આપનારનું મજબુત આફ્રીન[2] મેળવે છે. (૧૬) અને આ પણ કે જે કોઈ રાસ્ત ચુકાદાવાળો સર્વથી સરસ અશો માણસ હોય, તેને જે વોહૂમન્ સાથે એટલો હોય તેનાથી દુઃખ દેનાર મીનોની સામે બચાવ આપે છે; એટલે કે જે માણસ નેકીથી જોય છે તથા પોતાનાં હથિયારો મેળવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે લોકોમાંનાં જોરાવર લોકોના રાસ્ત ચુકાદાને લીધે તેનાથી દુઃખમાં જે ભાગ લેવાય છે, તે વોહૂમનની સાથે વધુ રહેવાને લીધે તેઓને જે ખુશાલી મળે તેથી બેવડો થાય છે; પણ તેનાથી તે દુઃખ ભલાઈથી અથવા સબુરીથી ખમવાથી તે દુઃખ દેનાર મીનોનાં દુઃખ નબળાં થાય છે.

(૧૭) અને આ પણ કે અમેશસ્પંદોની મીનોઈ કાશેશો તેનાથી શીખવાય છે જે અમેશસ્પંદો માટેનું જે હોય તે કરવા પૂર્ણ શક્તિવાન હોય, અને આ કારણ સારૂ કે તે એક કીર્તિવાન[3] સેવટની આશા, તથા એક નેકી ભર્યા સેવટની આશા અને વળી દુનિયાનાં ફરશીગર્દને દેખાડનાર બને છે. (૧૮) અને આ પણ કે તે કે જે જરથુસ્ત્ર છે તેના શબ્દો તેનાથી શીખવાય છે જેથી તેઓ ફાયદો કરનારાઓની એટલે સઓશ્યન્તોની ખાહેશ કરનારા થશે;[4] અને આ કારણ સારૂ કે દીનને માટેની ફાયદો કરનારાઓની મનની વલણને લીધે તેઓ બીજાઓને દીન માટે આતુર બનાવે છે, અને તેઓ તરફની તેઓની વલણમાં ચઢાવે છે. (૧૯) અને આ પણ કે જે કોઈ કાંઈ એક અશો માણસને આપે છે તેનાથી આ પણ થાય છે કે બીજો જે બુરો માણસ છે તેને પણ તે આપે છે; અને આ કારણ સારૂ કે સખાવતની પઉતી[5] તેને માટે તેથી તૈયાર કરવામાં આવે છે.

(૨૦) સંપૂર્ણ અશોઈ શ્રેષ્ટતા છે.

---

૧. વાંચણ વીરયીનીદાર્ઃ એ શબ્દ ગરયીનીદાર્ પણ વંચાય, ધાતુ ગર્ ઉપરથી "વખાણનાં ગીતો ગાવાં" એટલે "દીનની વખાણ કરીને તેને ટેકો આપનાર." વેસ્ટ "ક્રીયા પુરી પાડનાર," અર્થ કરે છે અને નીરંગીનીદાર્ વાંચે છે, નીરંગ્. "ક્રીયા" ઉપરથી. ૨. વાંચણ વાવરીગાનીહ્ અવ૰ વર્ "માનવું," ફા૰ ખાવર્. વેસ્ટ "આશીર્વાદ." ૩. વાંચણ ગદ્વર્, "કીર્તિવાળું." વેસ્ટઃ વેદ્વર્, "દીલાશો આપનાર." ૪. એટલે કે સઓંશાંસની તથા દુનિયાના ફરશીગર્દ કરનારાઓની લોકો હમેશ ખાહેશ રાખશે. ૫. સરખાવો ફા૰ શીબ, "પાયો," "નીચાણ," "પડતી" (સ્ટાઈનગાસ.)

આબ્ય ૫૯ મો, બેગ નસ્ક.

(૧) ચૌદમી ફ્રર્ગદ, અદૂ-ફ્રવખ્શ્યા,[૧] વિષે જાણવું કે જે કાંઈ દીનનું શિક્ષણ હોય તે જેટલું બને તેટલું અહીં સાંભળવું જોઈએ, અને એક જણ જેને તે શીખવવું ન જોઈએ અથવા તેણે સાંભળવું ન જોઈએ તે જીંદગીમાં એક વખત જરથુશ્ત્રનાં શિક્ષણ પ્રમાણે ચાલશે.

(૨) અને આ પણ કે ભલાં કામો કરનારાઓમાં જે કોઈ પેદા કરવાની મતલબ સારૂં છે તેનાથી પોતાને અર્પણ કરવાનું કામ[૨] જે ઉત્તમ ખાસીયતનાં કામોમાં સર્વથી શ્રેષ્ઠ છે તેની વખાણ થાય છે; કારણ કે ભલાં કામો કરનારાઓમાં પેદા કરવાનું કામ થવાથી લોકોનું બાપપણું થાય છે; લોકોનું લાયક બાપપણું વંશની લાયક હીલ-ચાલોથી થાય છે, સારાં કામો કરતાં વંશ પહેલાં પ્રાણીઓની ખાસીયતથી છે, તે વંશ પોતાનાં કામોમાં અને તે વંશ પોતાનાં કામોથી પોતાને અર્પણ કરતો થાય છે; અને જ્યારે તે કે જે સારાં કામો કરનારાઓને જન્મ આપનાર હોય તે લોકોનું બાપપણું વખાણે છે ત્યારે તેથી વળી પોતાને અર્પણ કરવાનું કામ પણ વખાણાય છે. (૩) આ પણ કે પ્રાણીઓને નેકીથી પાળવાને લીધે તેનાથી પ્રાણીઓ નેકીમાં રહે છે;

---

૧. યસ્ન હા ૪૫ મો, ફ્રે. ૧, લીં, ૧. ૨. અચ્યેદૂન્ ફ્રાજ યેમેહ્લૂનમ્ બખ્યેન્ અહ્વાન્ જફ્ ઈ ખ્યોલા ઈ અઊિહર્મજ્દ નફ્શા પાહાલૂમ્ [ખ્વેતૂગ્દસ્ કર્દમ્]; મિન્ યશરાયીહ્ અવાગીહ્ અઊિહર્મજ્દ અાગાસ્ મૂન્ દેના યેહ્યૂન્દ [ખ્વેતૂગ્-દસ્ કર્દન્]; અફ્શ પવન્ અખીદરીહ્ ઈ વોહૂમૂન્ વર્જીદ્ ઈ [અચ્યેગ્-અશ્ ફ્રાદન્ પવેદારીહ્ ઈ દામાન્ રાઈ, ખ્વેતૂગ્-દસ્ કર્દન્]. "એમ હું જાહેર કરૂં છું કે તે કે જે અહુરમજ્દની દુનિયામાંની સર્વે સરસ ચીજ [સ્વ-અર્પણતા] છે, અશાની મદદથી ડહાપણવાળા અહુરમજ્દે સ્વ—અર્પણતા કરવાને માટે બનાવી છે, તેણે તે વોહૂમનનાં બાપપણાંમાં પણ કીધી છે....." ગાથાના સઘળા ફકરાઓ જેમાં પહેલવી રાવેહ કરનારાઓએ ખ્વેતૂગ્-દસ્ શબ્દ દાખલ કર્યો છે તેમાં અસલ અવસ્તા લખાણમાં એવો કાંઈપણ વિચાર આવેલો નથી. તોપણ આ ફકરાની ચોથી લીંટી "અત્ તોઈ દુગેદા હુ-શ્કયઓંથના આર્મઈતિશ્" માં આર્મઈતિને અહુરમજ્દની દીકરી તરીકે દેખાડી છે. પણ તે ઉપરથી પહલવી તરજુમામાં જે ખ્વેતૂગ્-દસ્ શબ્દ ઉમેર્યો છે તે તદન કલ્પીત છે, અને તેને જે અર્થ લાગુ પાડવામાં આવ્યો છે તે તદન આધાર વગરનો છે. "ભલી મનશ્ની" (આર્મઈતિ) જે અહુરમજ્દે આ જગતને પેદા કરવામાં દેખાડી છે તેને અલંકાર રૂપે અહીં અહુરમજ્દની દીકરી કહેવામાં આવી છે. તેજ મુજબ અાતર્ એટલે આતરાને અલંકારમાં તેનો દીકરો કહેવામાં આવ્યો છે. આ બીનોઈ છોકરાં છે અને તેઓની શારીરીક હયાતિ નથી પણ ફક્ત તેઓને માણસોની સગાઈ સાથે અંજાણપણે સરખાવવામાં આવ્યાં છે. કેટલાક યુરોપના તરજુમો કરનારાઓ ખ્વેતૂગ્-દસ્ નો અર્થ "નજદીકનાં સગાંઓનું લગનથી જોડાણ" એવો જે અર્થ કરે છે તેને જોકે અવસ્તામાં તો નહીંજ પણ પહલવી પુસ્તકોમાં પણ કાંઈ આધાર મળતો નથી એમ કેટલાક યુરોપના ડૉ૦ વેસ્ટ જેવા અભ્યાસીઓ પોતે કબુલ કરે છે.

અને પોતાને અર્પણ કરવાનું કામ તેનાથી શીખવાય છે, અને તે નેકી તેની નેકી છે; વળી આ કારણ સારૂ કે પ્રાણીઓને નેકીમાં રાખવાને લીધે, તે નેક લોકોમાં અમર હયાતિઓની ખાસીયત ફેલાવે[૧] છે, અને તેઓથી જે જન્મ પામ્યા હોય તેઓને અમર લોકોની પોતાને અર્પણ કરવાની મ્હોટી બક્ષેસ મળે છે.

(૪) અને આ પણ કે **સ્પેન્ત્** આર્મઇતિ મીનોઈ રીતે **અહુરમજ્દ** તરફ દીકરીપણામાં છે એમ તેનાથી શીખવાય છે જેનું ડહાપણ સંપૂર્ણ મનશની (**સ્પેન્ત આર્મઇતિ**) થી છે; અને આ કારણ સારૂ કે સંપૂર્ણ મનશનીનું ડહાપણ **અહુરમજ્દ** અને **સ્પેન્ત આર્મઇતિની** હદમાં છે; અને જેવી રીતે **સ્પેન્ત આર્મઇતિ અહુરમજ્દની** દીકરી છે તેમ તે ડહાપણ સંપૂર્ણ મનશનીનું બચ્ચું છે; અને એને લીધે એમ કહેવું તદ્દન વાજબી છે કે જેની સંપૂર્ણ મનશની મીનોઈ ડહાપણ સાથે જોડાયલી છે તેનાથી **સ્પેન્ત આર્મઇતિ અહુરમજ્દનાં** દીકરીપણામાં છે એમ શીખવાય છે. (૫) અને આ પણ કે તે મીનોઈ દીકરીપણાંનું આ કામ તેનાથી શીખવાય છે જેની અશોઇ **સ્પેન્ત આર્મઇતિથી**[૨] છે, અને જેની ખુદાની આરાધના પણ **સ્પેન્ત આર્મઇતિથી** છે એટલે કે તેઓ **યઝિશ્ન** તથા બીજાં અશો કામો **સ્પેન્ત આર્મઇતિથી** કરશે.

(૬) અને આ પણ કે જે કોઈ લોકો માટે સુખ પુરૂં પાડશે તેનાથી, લોકોને કામો તથા શબ્દોથી દીનનાં ભલાં કામો કરવા દોરવાય છે;[૩] અને આ કારણ સારૂ કે તે કામો દીનનાં ભલાં કામો છે, અને જ્યારે તે તેનાથી મ્હોડે કરાય છે ત્યારે તેનાથી તે વળી શીખવાય છે. (૭) અને આ પણ કે **વોહૂમન્** તરફનું માન તેનાથી શીખવાય છે જે આંખોથી ભેળાયલું અથવા અસ્વચ્છ દેખાય એવું હોય તે જાહેર કરશે, જેથી જે છુપું હોય તે જાહેર થશે;[૪] અને આ કારણ સારૂ કે તેથી **વોહૂમનનાં** કામોના દેખાવથી **વોહૂમનને** ફેમ માન આપવું તે શીખવાય છે. (૮) અને આ પણ કે તે ક્રીયા સંપૂર્ણ મનશનીથી ફક્ત તેનાથી શીખવાય છે જે શબ્દો તથા કામો સંપૂર્ણ મનશનીથી શીખવે છે.

(૯) સંપૂર્ણ અશોઈ મીનોઇ છુટાપણું છે.

---

૧. સરખાવો ફા૦ **અન્દાખ્તન્**; "ફેલાવવું," "પાથરવું" વેસ્ટ, "કરવા દે છે." ૨. દીનકર્દમાં ઘણીક વેળા મળે છે તેમ અહીં **સ્પેન્ત આર્મઇતિનાં** વિષેશ નામનો તરજુમો પહલવીમાં **ખૂન્દગ્-મીનિશ્નીહ્** થી કરવામા આવ્યો છે. ૩. **ફાખ્ત.** અવ૦ ધાતુ **ફખ્ષ્**, "દોરવું," "દોરવી લઈ જવું;" અવ૦ **યાસ્યા ફખ્શાઈ** "જેને હું દોરવીશ;" અને **ફખ્શએશ.** ૪. શબ્દાર્થઃ "જે **અંધારૂં** હોય તે રોશન થાય છે."

બાબ ૬૦ મો, બગ નસ્ક.

(૧) પંદરમી ફર્ગદ, કામ્–નેમોઇ–જામ્, અહુરમજ્દના જરથુસ્ત્રને જવાબ વિષે છે, તેણે જેના સંબંધમાં એમ પૂછ્યું કે: "કયા દેશ તરફ હું ફરું?" જાણવું કે: "તે જગા તરફ જ જ્યાં તે માણસ સંપૂર્ણ મનશ્નીની સાથે અશોઇને પોતાના શરીરમાં મહેમાન રાખતો હોય;" આ પણ કે: "તે માણસ સુખી છે જેના તરફથી કાંઈ ફરીયાદ નથી."

(૨) અને આ પણ કે જે કોઇ સવાબનાં કામોનો ફેલાવો કરે છે તે લોકોને સવાબના કામોમાં તત્પર બનાવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે જે લોકો સવાબનાં કામોમાં મ્હોટો ભાગ મંડેલાં હોય તેઓ જાહેર ફરજ બજાવવામાં આગળ વધે છે. (૩) અને આ પણ કે દીનનાં ફતવાઓ, જે તેમાંથી જાહેર થવાના હોય તે, તેનાથી શીખવાય છે, જે અશો લોકો સારૂ કામો કરવામાં રોકાયલો રહે છે; એટલે કે ભલી દીનનાં લોકોનાં સુખ સારૂ જે કામ કરે છે; અને આ કારણ સારૂ કે ઘણાંક લોકો ભલાં કામો કરવાની ખાહેશને લીધે દીનમાં આવે છે, અને તે શીખવે છે તથા તે મુજબ વર્તે છે. (૪) અને આ પણ કે એક ફળ વગરનાં પ્રદેશમાં તેનાથી ફળદ્રુપતા કરવાનું શીખવાય છે જે તે પ્રદેશ ઉપર એક નેક સરદારને નેમે છે; અને આ કારણ સારૂ કે પ્રદેશનો એક નેક સરદાર તે પ્રદેશનાં લોકોને હુનર[૨] તથા સવાબનાં કામો શીખવનાર નીવડે છે.

(૫) અને આ પણ કે આતશની સારી સંભાળ તેનાથી શીખવાય છે જેના શબ્દો વોહૂમનથી છે, અને જે શકમંદ હોય તેની કસોટી સારૂ જે એક વખત નક્કી કરશે; અને આ કારણ સારૂ કે જેના શબ્દો વોહૂમનથી બોલાય છે તથા જે કાંઈ શકમંદ હોય તેની કસોટી માટે જે વખત નક્કી કરશે તે કામ કરનાર આતશની સંભાળ લેવાનું શીખવે છે, જ્યારે તે બળતા આતશનાં કામથી ગુનેહગાર અથવા નિર્દોષ જાહેર થાય છે ત્યારે જે થાય તેને લીધે;[૩] તેથી લોકો આતશના ઝલકાટ[૪] માટે વધુ ખાસ કરીને, અને બુરાં લોકો તેની મદદ તથા બચાવ સારૂ તેથી વધુ પુરૂં પાડશે.

(૬) અને આ પણ કે જે કોઈ જે પોતાને દસ્તુરોને ચેલાપણાંમાં[૫] પુરેપુરો આપે છે, તેના તરફ છુટથી વર્તે છે તે વળી વડા દસ્તુરની વગજથી પણ શીખે છે, અને આ કારણ સારૂ કે પોતાનાં શરીરને દસ્તુરોને ચેલાપણાંમાં આપે છે તેથી વડો દસ્તુર વળી કરે એવું દીનનું શિક્ષણ ઊભું થાય છે; અને જે કોઈ તે માણસ તરફ છુટથી વરતશે,

---

૧. અવો નામન્, અવ૦ નેમોઈ, અવ૦ ધાતુ નમ્, "જવું," "ફરવું." યસ્ન હા ૪૬ મો, ફ. ૧. કાંમ્ નેમોઇ જ઼ાંમ્ કુથ્રા નેમો અયેની, "કયા દેશ તરફ હું ફરૂં, નમસ્કાર કરતો હું કયાં જાઉં. "૨. હૂનર્, ફા૦ હુનર્, "શાસ્ત્ર," "કળા," "ધંધો." (સ્ટાઇનગાસ્.) ૩. યસ્ન હા ૪૬મો, ફ. ૭, લીં. ૧–૩. ૪. સરખાવો અવ૦ વરેચંધ્વન્તૂ, "ઝળકાટવાળું." ૫. યસ્ન હા ૪૬મો, ફ. ૯, લીં. ૧, ૨, ૩, ૪.

તે કામ જે વળી દીનનાં કામથી થતું શિક્ષણ છે તે વધે છે તથા વળી શીખવાય છે. (૭) અને આ પણ કે તે માણસથી પુરૂષો તથા સ્ત્રીઓને પોતાને જરથુશ્ત્રનાં ચેલાપણામાં અર્પણ કરવાનું શીખવાય છે, જે પોતાનાં પુરૂષો તથા સ્ત્રીઓને જરથુશ્ત્રની દસ્તુરી એટલે દસ્તુરની સત્તામાં રાખે છે. (૮) અને આ પણ કે જેઓ ભલાં છે તેઓને તેનાથી ભલાઈ શીખવાય છે; એટલે કે મીનોઈ દોલતથી એક અશો માણસની લાયકાત માટે જાણે આપતા હોય તેમ તેઓ આપે છે; એક અશો માણસ, જે લાયક તથા ભલી દીનવાળો હોય, તે તે છે જે તે દોલતથી મળતી લાયકાતની બળવણીમાં ઊભો રહે છે; દોલત જે ગણવામાં આવી છે તે માંગવામાં આવેલી છે, જે થોડી રંજ તથા જે નેક લાયકાતના સ્વીકારનારને આપનારની ભલાઈ તથા પ્રમાણીક વિચારથી ઘણા ફાયદાવાળી છે. (૯) અને આ પણ કે તેઓનાં ચિન્વદ્‌ના રસ્તામાંથી આ શીખવવામાં આવે છે કે તેઓ આગળ જશે,[૧] જેઓ ચિન્વદ્‌ ઉપર જાહેર રીતે જાય છે; જ્યારે તેઓ જાહેર રીતે સચ્ચાઈના રસ્તા ઉપર ચાલે છે ત્યારે તેઓને ચિન્વદ્‌ના રસ્તા ઉપરથી પસાર થવાનું શીખવાય છે.

(૧૦) અને આ પણ કે જેઓની બંદગી સ્પેન્ત આર્મઇતિ[૨] તરફ હોય તેઓને શીખવાય છે કે દુનિયા સ્પેન્ત આર્મઇતિથી આબાદી પેદા કરે છે; અને આ કારણ સારૂ કે તેઓની યજ્દો તરફની તે વલણથી તેઓને શીખવાય છે કે દુનિયાનું આગળ વધવું તેઓથી એટલે યજ્દોથી જાહેર દેખાય છે; અને તેઓને શીખવાય છે કે અહીં હુઉર્વતાત્‌ તથા અમેરેતાત્‌ એટલે તે યજ્દો ફાયદો કરનારાઓ માટે તે પેદા કરે છે. (૧૧) અને આ પણ કે એમ જે કોઈ બુરો માણસ હોય, જેને સત્તા આપવામાં આવી હોય, તે સત્તા વગરનો થાય છે, તે વખતે કે જ્યારે દરેક જણ એમ સમજે કે અશોઈ સર્વથી ઉપર છે. (૧૨) અને આ પણ કે જ્યારે જેને સત્તા મળેલી હોય તે વિશ્તારૂપ હોય, તેમજ જેને સત્તા મળેલી હોય તે અશો જરથુશ્ત્ર[૩] હોય, તેમજ તે કે જે બુરો અર્જાસ્પ છે તે સત્તા વગરનો છે.

(૧૩) અને આ પણ કે ભલાઈની પેદાયશ અહુરમજ્દને શીખવવામાં આવે છે, તેથી તે પેદા કરે છે. (૧૪) અને આ પણ કે અમેશસ્પંદોને અહુરમજ્દની ઇચ્છાથી[૪] શીખવવામાં આવે છે, જે અહુરમજ્દનો સંતોષ અમેશસ્પંદોના સંતોષથી છે, એટલે કે તે અમેશસ્પંદોની ચીજોનો અંજામ તે જોય છે. (૧૫) અને આ પણ કે તેનું

---

૧. યસ્ન. હા ૪૬ મો, ફ. ૧૦, લીં. ૫. ૨. ગ્રેજ હાનો ફ. ૧૨, લીં. ૩. અવ૦ આર્મેતોઇશ્ચ ગચ્ચેથાચ્ચો ફાદો થવખ્શંધા, અને પહલવી: યવન્‌ સ્પેન્તા આર્મઇતિ ગેહાન્‌ ફાહી યેહબૂન્‌ યવન્‌ તુખ્શાગીર્‌ આ ફકરામાં શરેહ કરનારાઓએ ભુલથી સ્પેન્ત આર્મઇતિ આ ત્રિષેશ નામનો તરજુમો બુન્દગ્‌-ઝીનિશનીહ્‌ થી કીધો છે. આ અમેશસ્પંદનાં નામનો તરજુમો થવો ન જોઈતો હતો કેમકે તેથી આ ફકરાનો અર્થ સમજ પડતો નથી. ૩. ગ્રેજ હાનો ફ. ૧૪, લીં. ૧. ૪. ગ્રેજ હાનો ફ. ૧૯, લીં. ૫.

ડહાપણ તે કે જે જરથુસ્ત્ર[1] છે તેનાથી શીખવાય છે, તેથી તે તેનું થાય છે, જેના વિચારો જરથુસ્ત્ર માટે તથા જરથુસ્ત્રની દીન માટે છે.

(૧૬) અશોઈની ઉત્તમતા સંપૂર્ણ છે.

બાબ ૬૧મો, બગ નસ્ક.

(૧) સોળમી ફરગર્દ, **સ્પેન્તા મઈન્યૂ**,[2] આ છે કે દીન તે માણસ પોતાનામાં રાખે છે જે પોતે શીખેલો હોય, અથવા શીખેલા લોકોને સાંભળનારો થાય. (૨) અને આ પણ કે **સ્પેન્તા-મઈન્યૂ**નાં કામો તે બજાવે છે તથા શીખવે છે જે પોતે સંપૂર્ણ મનશ્નીવાળો થાય છે.[3] (૩) અને આ પણ કે જે કોઈ જાહેર રીતે સવાબનાં કામો કરશે તે સવાબનાં કામોનું પોષણ કરનાર થાય છે.

(૪) અને આ પણ કે જે કોઈ પ્રમાણીક ખાહેશથી પ્રાણીઓનું પોષણ કરે છે તેમાં બાપપણાનો મીનો મહેમાન રહે છે.[4] (૫) અને આ પણ કે જે કોઈ ઢોરોની સંભાળ લેશે તેનાથી ઢોરોને ઘાસચારો આપવાનું શીખવાય છે,[5] કારણ કે સંભાળથી તેઓને ઘાસચારો આપવો તે ફાયદાકારક છે.

(૬) અને આ પણ કે જે કોઈ તેના નશીબમાં હોય તેમાંથી અથવા જે તેણે મેળવ્યું હોય તેમાંથી તેનો ફાયદો જે ભલો હોય[6] તેને આપે છે તે સઘળાં તરફ ભલો છે; તે સઘળો ફાયદો જે ભલો હોય તેને આપે છે, અને તેનાથી સઘળો ફાયદો સર્વ ભલાં લોકોને આપવામાં આવે છે, અને સર્વ ભલાં લોકોને ઓલાદ જાતો તથા ખાસીયતમાં એકતાની રીતે આપે છે; અને દરેક ફાયદો જે તેનાથી બની શકે એવી એક સંપૂર્ણ ભેટ તરીકે આપવામાં આવે છે.

(૭) અને આ પણ કે જે કોઈ એક હુકમનામું તથા ચુકાદો ગુનેહગાર અથવા નિર્દોષ[7] હોવા વિષે જેમ વળી આતશથી જાહેર થાય તેમ રાસ્તીથી આપે છે, તે વખાણને લાયક થાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે તે ચુકાદાનું મૂળ તે કસોટીની ક્રીયા છે. (૮) અને આ પણ કે જે કોઈ ડાહ્યો હોય તેને જે જરૂરનું હોય તે આપે છે તેનાથી ક્રીયાની ફીલસુફીનો મજબુત પાયો આપવામાં આવે છે, અને તેથી દુનિયાનું ડહાપણ વધે છે.

(૯) સંપૂર્ણ શ્રેષ્ઠતા અશોઈ છે.

---

૧. યસ્ન હા ૪૬મો ફ. ૧૯, લીં. ૨. ૨. યસ્ન હા ૪૭મો. ૩. યસ્ન હા ૪૭મો, ફ. ૨, લીં. ૩. ૪. ખ્મેજ હાનો ફ. ૨,લીં. ૪. ૫. ખ્મેજ હાનો. ફ. ૩, લીં. ૩. ૬. ખ્મેજ હાનો ફ. ૫, લીં. ૨. ૭. ખ્મેજ હાનો ફ. ૭, લીં. ૨. આતાશૂ વિચારિશ્ન બરા યેહુખુનેદ્ અવો પતકાર્દારાન્ અયેધ ખુબ્ત અઈરિખ્ત પયેદાગ્ વખીદુનયેનૂ "તે લઢનારાઓને આતશ ચુકાદો આપશે, એટલે કે તેઓ નિર્દોષ તથા ગુનેહગારને જાહેર કરશે."

માબ્ દ્રમો, બગ નસ્ક.

(૧) સત્તરમી ફ્રર્ગદ્, યેજી,[૧] વિષે, જાણવું કે જે કોઈ દીનમાં આકીન[૨] ધરાવે છે અને તેનાં ફ્રરમાન ટકાવી રાખે છે તે તેથી વળી બીજાઓને તે શીખતા બનાવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે આ સાધનથી તે દીન તરફ બીજાઓને સર્વથી વધુ ખેંચે છે; અને તે ખેંચાણનાં મૂળ તથા સાધન વિષે જાણવું કે ખેંચાણ આ છે કે તે પોતે દીનમાં આકીન રાખે છે, અને તે ખેંચાણનું સાધન આ છે કે તે દીનનાં ફ્રરમાનોનો તે ટકાવનાર છે.

(૨) અને આ પણ કે જે કોઈ એક ફ્રત્તેહથી કરવામાં આવેલી કસોટીની ક્રીયામાંથી પસાર થશે તેને ચિન્વદનો રસ્તો જાહેર કરવામાં આવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે જે મીનોઈ કામ છે તે જેઓએ વળી ફ્રત્તેહથી કીધું હોય તેઓ એક બીજના તેની હયાતિ વિષે સાક્ષી થાય છે. (૩) અને આ પણ કે જે કોઈ તે ચીજ કરે જેથી બુરાઈમાંથી ભલાઇનો[૩] ફેરફાર થાય તેનાથી વળી તે ફેરફાર જે દુનિયાનો ફ્રશોગર્દ છે તે જાહેર થાય છે;—તે હમેશના ફેરફારનો વળી તે થોડો ફેરફાર પુરાવો હોવાને લીધે.

(૪) અને આ પણ કે જે કોઇ દુનિયાના ખેડુતોમાં આબાદી ફેલાવે છે, તેનાથી પછી ખેતીનો વધારો થાય છે, અને આ કારણ સારૂ કે દુનિયાની ખેતી[૪] તેથી વધુ મહેનતથી કરવામાં આવે છે. (૫) અને આ પણ કે જે કોઈ ગરીબને સુખી કરે છે તેથી તેઓ માટે દુનિયાનો વધારો[૫] થાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે તે કારણથી તે ગરીબો વધારે આબાદ થાય છે.

(૬) અને આ પણ કે અહુરમજ્દનાં પ્રાણીઓને[૬] તે માણસ અશો બનાવે છે જેની સત્તા[૭] અહુરમજ્દ માટે છે; અને આ કારણ સારૂ કે તે સવાબનાં કામોનો તે બજાવનાર તથા વખાણનાર છે. (૭) અને આ પણ કે વોહૂમનથી[૮] થતો બુરાં લોકોનો નાશ તેનાથી શીખવાય છે જેની સત્તા અહુરમજ્દ માટે છે; અને આ કારણ સારૂ કે બુરાં લોકોના નાશથી તે ગુનેહગારીને મારે છે.

(૮) અને આ પણ કે એક પ્રાંતનાં[૯] નેક લોકો તેનાથી વધે છે, જે તે પ્રાંતમાં એક નેક સરદારને નેમે છે. (૯) અને આ પણ કે જે કોઇ વોહૂમનને ચાહે છે[૧૦] તે પ્રમાણીક શિક્ષણને ટેકો આપે છે તથા દેખાડે છે. (૧૦) અને આ પણ કે રાસ્ત કામો[૧૧]

---

૧. યસ્ન હા ૪૮ મો, જે યેઝ્ અદાઇશ્ અષાના અવસ્તા શબ્દોથી શરૂ થાય છે. ૨. અવ૦ ધાતુ વર્ "માનવું" ફા૦ બાવર્. ૩. યસ્ન હા ૪૮ મો, ફ્રૂ. ૪, લીં. ૧. ૪. ઍજ હાનો ફ્રૂ. ૫, લીં. ૪. ૫. ઍજ હાનો ફ્રૂ. ૬, લીં. ૩. ૬. ઍજ હાનો ફ્રૂ. ૭, લીં. ૧. ૭. ઍજ હાનો ફ્રૂ. ૮, લીં. ૧. ૮. ઍજ હાનો ફ્રૂ. ૯, લીં. ૩. ૯. ઍજ હાનો ફ્રૂ. ૧૨, લીં. ૧. ૧૦. યસ્ન હા ૪૮મો ફ્રૂ. ૧૨, લીં. ૨. ૧૧. ઍજ હાનો ફ્રૂ. ૧૨, લીં. ૩.

તેનાથી ફેલાય છે જે ડહાપણવાળા શબ્દો તથા કામો ભલાં લોકોને શીખવે છે, અને આ કારણું સારૂ કે જે કાંઈ નેક હોય તેની ડાહ્યાં લોકોની પસંદગી તથા ફેલાવો સર્વથી સરસ છે.

(૧૨) અશોઇની શ્રેષ્ટતા ઉત્તમ છે.

આબ ૬૩મો, બગ નસ્ક.

(૧) અઢારમી ફર્ગદ, **અદ્–મા–યવા,**[૧] વિષે જાણવું કે ખુદા તરફની પુરતી ભક્તિથી[૨] લોકોને નેક જીંદગીનું[૩] શિક્ષણ તેથી મળે છે, અને જેનાં કામ સર્વથી વધુ દીકરી જેવાં હોય તેનાથી તેઓ બરાબર ઓળખાય છે; એટલે કે જેટલું માન એક દીકરી પોતાના બાપ તરફ દેખાડે છે તેટલું માન તેઓ **અહુરમજદ** તરફ ધરાવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે તેનો પૂર્ણ ભક્તિનો દેખાવ જે કુદરતી[૪] હોય તે કામથી છે, અને જ્યારે તે કામ સંભળાય છે,[૫] ત્યારે લોકોના વિચારે પ્રકાશિત થાય છે જેથી એક માણસ તે બરાબર સમજે છે.[૬] (૨) અને આ પણ કે ચીજોને બરાબર સમજવું તે સંપૂર્ણ મનશ્નીથી થાય છે, વળી એક દીકરીનું પોતાના બાપ તરફનું, તે સંપૂર્ણ મનશ્ની જે કુદરતી હોય તેનાથી જેથી સ્ત્રીઓમાં સર્વથી વધુ જોરાવર હોય એવી તે ભક્તિની ખાહેશ[૭] વધે છે,[૮] અને તેઓ તેને માન આપે છે; અને તે સિવાય તે માન સર્વથી વધુ જોરાવર છે, જેનું સરખાપણું[૯] તે પેદા કરનાર તરફનું માન છે.

(૩) અને આપણ કે ડહાપણથી[૧૦] યજ્દોને લગતી ચીજોની ચુંટણી તેનાથી શીખવાય છે જેની કાબેલિયત યજ્દોને લગતી ચીજોમાં છે; અને આ કારણ સારૂ કે યજ્દોને લગતી ચીજોની ચુંટણી ખાસ કરીને સેવટે જેમાં ફાયદો હોય તે છે, અને જે સેવટે ફાયદાવાળું હોય તે ડહાપણથી જોવાય છે; અને તે સિવાય જે યજ્દોને લગતી

---

૧. યસ્ન હા ૪૯મો, **અદ્–મા–યવા.** ૨. **સ્પેન્ત આર્મઇતિ**નો પહલવી તરજુમો **બૂન્દગ્ મીનિશ્નીહ્** લેતાં એનો અર્થ "પુરતી નમનતાઈ" અથવા "પુરતી ભક્તિ" થાય. ૩. એજ હાનો ફ. ૫, લીં. ૩. ૪. અવ૦ **આસ્ન**, "કુદરતી," જેમકે **આસ્નો ખ્રતુ**, "કુદરતી ડહાપણ." ૫. વાંચણ **સ્રૂદીફ્**, અવ૦ **સ્રુ**, "સાંભળવું." સરખાવો અવ૦ ગથ્યાંશો **સ્રુતો–ખ્રતુ.** વેસ્ટનું વાંચણ **સ્રુતીક્**, "મેળવેલું," એટલે કે ડહાપણ જે સાંભળીને મેળવેલું હોય. ૬. યસ્ન હા ૪૯મો ફ. ૫, લીં. ૩. ૭. સરખાવો અવ૦ **વરેન**, "ખાહેશ," ચુંટણી." વેસ્ટ **વરેન્** વાંચેછે જેથી આ ફકરાનો અર્થ તદન ફેરવાઈ જાય છે; જુઓ વેસ્ટ, વોલ્યુમ ૩૭ મું, આબ ૬૪મો, પા. ૩૭૩. ૮. વાંચણ **સ્પેનજીહ્ઇતિ**, અવ૦ **સ્પેન્** અથવા **સ્પન્** એટલે "ઉત્તેજન આપવું," આગળ વધારવું." ૯. વાંચણ **અંગુશીનીદન્**, "શરખામણી." ૧૦. એજ હાનો ફ. ૬, લીં. ૨.

ચીજોમાં ડહાપણવાળો હોય તેને તેનાં ડહાપણથી યજ્દોને લગતી ચીજોની ચુંટણી કેમ કરવી તે શીખવાય છે. [૧]

(૪) અને આ પણ કે તેનાથી અશોઇમાંની ખુશાલી [૨] કશૉંત્રને શીખવવામાં આવે છે, જેથી તે તેને ફરજો તથા સવાબનાં કામો કરવામાં આતુર બનાવે, તે તે છે જેણે કશૉંત્રને હુઉર્વતાત્ તથા અમેરેતાત્ વિષે પુરતું શીખવ્યું જેથી તે તેને તેનો દસ્તુર ગણે. (૫) અને આ પણ કે જે કોઈ અહુરમજ્દને ખુશાલી આપે છે તેને અહુરમજ્દ સરદારી [૩] આપે છે, અને આ કારણ સારૂ કે જે કોઈ અહુરમજ્દને ખુશાલી આપે છે તે અહુરમજ્દનો સાચો નોકર છે, અને અહુરમજ્દ સાચા નોકરનો સરદાર છે.

(૭) અને આ પણ કે સઘળાં ફરમાનોમાં [૪] હમેશની સરદારી તેને માટે છે જેની પાદશાહી જે થાય તેને માટે નેક હોય; વળી આ કારણને લીધે કે જે અશો [૫] તથા નેક કાયદો હોય તેની સ્થાપના તથા બજાવણીમાં તે ફરમાન સ્થપાય છે જે પ્રાણીઓના ફાયદા સારૂ બીજો વધુ પુરાવો છે, અને જે પ્રાણીઓમાં હમેશની તથા ચાલુ રહે એવી નેકી તૈયાર કરે છે, જેને લીધે આ શરીરની તથા દુનિયાની જીંદગી પછી પણ તે કાયદાની રસમનું આગળ વધવું ચાલુ રહે છે, અને તેનાં ફરમાનની મોલેકી તથા તેની પાદશાહી સાથે તે જોડાયલું છે. [૬] (૮) અને આ પણ કે અહુરમજ્દનાં પ્રાણીઓની વોહૂમનની પાસબાની [૭] તેનાથી શીખવાય છે જેની સત્તા અહુરમજ્દ માટે છે; આ કારણ સારૂ કે જેની સત્તા અહુરમજ્દ માટે છે, તે પાસબાની માટેની કાળજી શીખવે છે; આ કારણ સારૂ કે ભલાઈના જોરથી પ્રાણીઓની પાસબાની માટેની તે પાદશાહની કાળજી, અને ભલાઈનાં જોરથી પ્રાણીઓની થતી પાસબાની ઘણાંક લોકોને ભલાઈનું જોર જે વોહૂમનનું છે તે જાહેર કરે છે.

(૯) અહીં બુરાં લોકોના સંબંધમાં જરથુશ્ત્રને મળેલા જવાબ વિષે છે, કે: "દ્રુજ [૮] લોકોનાં કબ્રસ્તાનનાં ભરણથી અંધારાં રહેઠાણમાં આવી પહોંચતી વખતે તેઓ કાંઈ પણ સત્તા વગરના હોય છે, જેથી દરેક દુઃખ તેઓનું છે, અને તેનો ઉપાય તેઓથી શોધી શકાતો નથી".

(૧૦) અને આ પણ કે જે સઓંશ્યન્તો એટલે ફાયદો કરનારાઓ તરફ માન ધરાવે છે તેની મદદ માંગવાથી માનનો મીનો [૯] આવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે

---

૧. જો આપણે અર્જ્ શબ્દ અસલ લખાણ DE માં છે તેમ વાંચીએ તો આ ફકરાનો અર્થ આ થાય કે: "યજ્દોને લગતી ચીજો તેઓની કીંમત પ્રમાણે કેમ ચુંટવી તે તેને શીખવાય છે," મેં ઉપલા તરજુમામાં એ શબ્દ ભ્રૂત લીધો છે જે આ ફકરાનાં ઉપલાં લખાણને વધુ લાયક છે. ૨. ગાથામાંનો ઉર્વાજિશ્તાશ્ચ, "મદદગાર શક્તિ." યસ્ન હા ૪૯મો, ફૂ. ૮, લીં. ૧. ૩. એજ હાનો ફૂ. ૮, લીં. ૨. ૪. એજ હાનો ફૂ. ૮, લીં. ૪. ૫. સરખાવો અવ૦ અશ-ગએંઘ "અશો ખાસીયતનો." ૬ સરખાવો વેસ્ટનો તરજુમો પા. ૩૭૪-૩૭૫. ૭. વેસ્ટ દાખ્-દહ્ "પ્રાણીઓને બનાવવાં." ૮. યસ્ન હા ૪૯ મો, ફૂ. ૧૧, લીં. ૪. ૯. એજ હાનો ફૂ. ૧૨, લીં. ૧. ચીગૂનૂ લફ્ અશવહિશ્ત! ફરીતૂનમ્ અવો અર્યયાશીહ્ મન્ જરૂતૂશ્ત હવા-અમ્, અહીં અમેરાસ્પંદ અશવહિશ્તને માનનો મીનો ગણવામાં આવીએ છે.

મીનોઈ હસ્તિઓ જે ઉમદા રીતે એઓનો આરાધનારો થાય છે તે બોલાવનારને વધુ ખાસ કરીને જવાબ[1] દે છે; અને દરેક મીનો માટે એક ખાસ ક્રીયા નેમેલી છે જેમાં કે સખાવતના મીનોને ખાસ કરીને તે ચુંટનારની ભેટોથી[2] આરાધવામાં આવે છે, સચ્ચાઈના મીનોને દીની રાસ્તીથી, વચનના મીનોને પવિત્ર વચનોથી, અને પાદશાહીના મીનોને પવિત્ર પાદશાહીથી, અને તેમજ વળી માનના મીનોની આરાધના ખાસ કરીને **સચ્ચોશ્યન્તો** એટલે ફાયદો કરનારાઓ તરફ માન દેખાડવામાં થાય છે. (૧૧) અને આ પણ કે જેની પાદશાહી **અહુરમજ્દ** માટે છે, તે **અહુરમજ્દ**ની આરાધનાનો[3] ખાહેશ કરનારો થાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે યજ્દો જેઓ રાજ કરનારા છે તેઓ પાસેથી જે ડહાપણથી પોતાને લાયક કરવા માટે માંગ્યું હોય, તે યજ્દો જેઓ રાજ કરનારા છે તેઓને લીધે એક ફાયદો પુરવાર થાય છે.

(૧૨) **જરથુશ્ત્ર**ને **અહુરમજ્દ**ના જવાબ વિષે જ્યારે તેણે પોતાને, પોતાના દોસ્તો[4] તથા પોતાના નોકરો વિષે પૂછ્યું ત્યારે, એમ કે: "તે એક તારો પોતાનો, તે તારો દોસ્ત, તથા તે તારો નોકર છે, વળી જ્યારે અને જ્યાં તે એક અશો બચ્યું હોય, જે આ તારી **મજ્દ**–પરસ્ત દીનને ફેલાવે છે, અને તે જે સમજતો હોય તેની આગળ પણ મ્હોટેથી ભણે છે, જે આશિર્વાદ મ્હોટેથી આપે છે, તારી સારી ચાલ કઈ છે જેથી તે આશિર્વાદ સારૂ તે તારી ચાલ જાળવે છે."[5]

(૧૩) અશોઈની ઉત્તમતા સંપૂર્ણ છે.

બાબ ૬૪મો, બગ નસ્ક.

(૧) ઓગણીસમી ફર્ગદ, કદ્–**ઓઇ–ઉર્વા**[6] વિષે જાણવું કે ઢોરોની ખાસીયત તેને મેંઢાંથી શીખવાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે મેંઢુંખી ઢોરમાંજ ગણવામાં આવ્યું છે. (૨) અને આ પણ કે જે કોઈ મેંઢાં માટે ઘાસચારો તૈયાર કરે છે તેનાથી મેંઢાં મારફતે લોકોનું પાલણ પોષણ[7] થાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે લોકોનું પાલણ પોષણ મેંઢાંથી તથા મેંઢાંનું ઘાસચારાથી થાય છે. (૩) અને આ પણ કે આ દુનિયામાં મેંઢાંની હાલત તેનાથી શીખવાય છે, જે **જરથુશ્ત્ર** તરફ એક મેંઢું છે; એટલેકે તે **જરથુશ્ત્ર**ને સત્તાવાળો ગણે છે; અને આ કારણ સારૂ કે હજી એક મેંઢું મેંઢુંજ છે.

---

૧. અવ૰ **પઈતિ** અને વચ્, બોલવું, એટલે "જવાબ આપવો." ૨. **વિચિદાર્ દહિશનિહ્** અવ૰ **ચિ**, "ચુંટવું" શબ્દાર્થ: "ચુંટનારની ભેટો માટે." ૩. આ શબ્દ **ઇશ્ટ્** એટલે "દોલત" ખી વંચાય. યસ્ન હા ૪૯મો, ફ. ૧૨, લીં. ૪. **અચ્એદૂન્ અવીહૂનાની જસ્ક્ ઇ લેકુમ્ ઇશ્ટ્ પાહ્લૂમ્, અચ્એધ–ચમ્ તૂખ્શાન્ યેહેવૂનાદ્ અવીહૂનાસ્ત્**, "એમ હું તે માંગું છું જે તારી દોલતની સર્વથી સરસ ભેટ છે, એટલે કે મારી ખાહેશ એમ મારે માટે શકય થાય." હું અહીં **ઇશ્ટ** શબ્દ **યશ્તન્** અવ૰ યજ "આરાધવું" ઉપરથી વાંચ્યું છું. ૫. એજ હાનો ફ. ૭, લીં. ૪, ૬. યસ્ન હા. ૫૦મો. ૭. **સ્તાઈનીદ્** અવ૰ ધા. "પાલન પોષણ કરવું" જુઓ એજ હાનો ફ. ૧, લીં. ૨.

(૪) અને આ પણ કે પ્રમાણીકપણામાં જોરનો વધારો તેનાથી શીખવાય છે જે ધીમે ધીમે થતા સુધારા માટેની ખાહેશથી ખુશાલી ઉપજાવે છે, જેથી તે ચીજ કરશે જે લાંબા વખત સુધી તેની ખુશાલીનું સાધન થાય; અને આ કારણ સારૂ કે તે જોરનો વધારો ખુશાલીથી સર્વથી સરસ થાય છે, તે ખુશાલી કે જે લાંબો વખત ટકે છે. (૫) અને આ પણ કે જે યજ્દોની ક્રીયા કરશે તેનાથી પછી યજ્દોથી થતી ખુશાલી પોતાની ખુશાલી [૧] સાથે જોડવામાં આવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે યજ્દોનું તે ક્રીયા આગળ આવવું થાય છે.

(૫) અને આ પણ કે જે પોતાના વિચારો જરથુશ્ત્રની દીનને આપે છે તેનાથી જરથુશ્ત્રનું ડહાપણ [૨] શીખવાય છે તથા દેખાડાય છે. (૭) આ પણ કે જે કોઈ ડહાપણથી ચુંટનારો છે તેનાથી પોતાની જીભને દીન શીખવવા માટે કેળવવામાં [૩] આવે છે. (૮) અને આ પણ કે જે જરથુશ્ત્ર છે તેનાથી અને જે દીનના **સઅૉશ્યન્તો** એટલે ફાયદો કરનારાઓ છે તેઓનાથી તેને બરાબર રચના કરવાનું [૪] શીખવવામાં આવે છે; અન આ કારણ સારૂ કે હવે તેઓનાં કામ, ખાસીયત, તથા પાછળ જવાનાંને [૫] લીધે તેઓ લોકોને જરથુશ્ત્રની દીન માટે તૈયાર કરે છે. (૯) અને આ પણ કે જે કોઈ બીજાઓને પ્રમાણીકપણાંનો રસ્તો શીખવે છે તેનાથી તેઓને ડહાપણ શીખવાય છે, અને આ કારણ સારૂ કે તે રસ્તા ઉપરની રોશનીથી તેઓ તે જોય છે તથા બજાવે છે, અને તેથી તેઓ ડહાપણ શીખે છે.

(૧૦) અને આ પણ કે જે અમેશસ્પંદોનો વખાણનારો છે તેનાથી અમેશસ્પંદોની આરાધના કરાય છે. (૧૧) અને આ પણ કે જે કોઈ તેની વ્હાલી હોય એવી ચીજ માંગે તેમાં મદદ આપે છે તેનાથી યજ્દોની મદદ લેવાય છે; કેમકે તેથી તેનું પોતાનું શરીર તે મદદ માટે લાયક થાય છે; અને જ્યારે તેનાથી તે લાયક કરાય છે ત્યારે તેનાથી તે મદદ લેવાય છે; [૬] અને તેની ખાહેશ કરનારો તે છે જે તેના મ્હોડાંથી તે માંગતો નથી, પણ તેની લાયકાતથી માંગે છે, અને તે તે મદદને ચાહનારો છે, જે તેને માટે ઘણી સારી છે.

(૧૨) અને આ પણ કે દિવસમાં બામદાદે [૭] તેનાથી તે શીખવાય છે કે જેઓ બંદગીમાં હોય તેઓ તે શરૂ કરશે, [૮] એટલે કે જે ફરજો તથા સવાબનાં કામો તેઓ માટે દિવસમાં કરવાની જરૂર હોય તે તેઓ બીજા દિવસ માટે રાખશે નહીં, અને આ કારણ સારૂ કે બામદાદને ફરજો બજાવવામાં હલકા [૯] વિરોધથી બચાવવાથી તેનાથી તેને ફરજો ઉપર ઉંચે ચઢાવવામાં આવે છે. (૧૩) અને આ પણ કે બન્ને દુનિયામાં સંપૂર્ણ સખાવત તેનાથી શીખવાય છે જેનો બન્ને દુનિયા માટેનો વિચાર આ છે કે આ

---

૧. યસ્ન હા ૫૦મો, ફ. ૫, લીં. ૨. ૨. ગ્રેજ હાનો ફ. ૬, લીં. ૨. ૩. પહલવી ફ્રહાંગ્, "શિક્ષણ," "કેળવણી." ૪. ઓરાયિશ્ન, "રચના," "બરાબર ગોઠવણ." જુઓ યસ્ન હા ૫૦મો, ફ. ૬, લીં. ૪. ૫. અવ૦ હચ્, "પાછળ જવું." ૬. યસ્ન હા ૫૦મો, ફ. ૭, લીં. ૪. ૭. ગ્રેજ હાનો ફ. ૧૦, લીં. ૩. ૮. સરખાવો ફા. દર્શ, "કામની શરૂઆત." (સ્ટાઇનગાસ.) ૯. વાંચણ ખીર્, ફા૦ ખીર્, "હલકું,". "અંધારૂં," "અગરૂ," "બેવકુફી ભરેલું."

દુનિયામાં સારી રહે એવી ચીજ તે કરશે જેવી કે ભલી પાદશાહીની રચના, ભલી દીનદારી, અને પ્રમાણીક નિયમોનો કાયદો, અને બીજી ચીજો જેનાથી રહેઠાણોની રચના તથા દુનિયામાં લોકોનું રહેવું થાય છે; અને તે કામ કરનારથી કોઈ પણ સંપૂર્ણ સખાવતને પોતાની કરવી એ એક મ્હોટાઈ છે, જે તેનાં તે મ્હોટાં કામને લીધે તેની છે.

(૧૪) સંપૂર્ણ શ્રેષ્ઠતા અશોઈ છે.

બાબ ૬૫મો, બગ નસ્ક.

(૧) વીસમી ફર્ગદ વોહૂખ્શથ્રેમ, માં વળી અહૂરમજ્દે સ્પીતામાન્ જરથુશ્ત્રને જાહેર કીધું છે કે, "જેઓ હમણાં પાદશાહી ધરાવે છે તેઓ સાહેબ છે; જે લોકો જુલમગાર છે, અને જેઓ પાપી તથા જુઠું બોલનારા છે તેઓ પાદશાહી ધરાવતા નથી; આ શારીરીક દુનિયામાં જે રડવાથી અથવા વિલાપ કરવાથી જીવતો હોય તેને તારે વળી પુરેપુરો મરાવવો જોઇએ, અને તેઓ લોકોને મ્હોત, નાશ તથા ઠગાઈથી બચાવશે કારણ કે જેઓ જુલમગાર છે તેઓ તેઓને બચાવશે નહીં."[૧] (૨) અને આ પણ કે: "જ્યારે તેઓ જે ભલો હોય તેને પાદશાહી આપશે, ત્યારે તેની તે પાદશાહીથી તેઓ બચશે; વળી જે કોઈ વિલાપથી અને તેમજ મ્હોત, નાશ, તથા ઠગાઈથી ઠગાઈવાળો થયો હોય તેને તારે મરાવવો જોઇએ."

(૩) આ પણ કે જે કોઈ સંપૂર્ણ મનશ્ની[૨] પોતાને માટે કરે છે, તેનાથી અશોઈ પેદા થાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે સંપૂર્ણ મનશ્નીથી જીંદગીની જોનારી આંખ, જે અશોઈ છે, તેને રોશની મળે છે. (૪) અને આ પણ કે પાદશાહીમાં દોલત આપવાનું જરૂરી છે એમ તેનાથી શીખવાય છે જે સંપૂર્ણ રોશનીવાળો એટલે શીખેલો હોય તેને પાદશાહી પુરી પાડશે; અને આ કારણ સારૂ કે એક શીખેલા પાદશાહની તપાસ, વિચાર, તથા કામ ઘણાંક લોકો માટે દોલત પુરી પાડવા વિષે, એને તે પાદશાહીને મળી શકતા ફાયદા વિષે છે.

(૫) અને આ પણ કે વોહૂમનના શબ્દોથી થતી ભેટ તેનાથી શીખવાય છે જે યજ્દોની ક્રીયા વોહૂમનના[૩] વિચારથી કરશે; અને આ કારણ સારૂ કે મન વોહૂમનના વિચારથી ભરેલું હોવાને લીધે તે દીની લોકોની જીભને વોહૂમનનાજ શબ્દો ભણવાની

---

૧. વેસ્ટઃ મા-અશ્ વ રાય્યે બૂજીનેન્દ્, વાંચે છે જેનો અર્થઃ કેમકે તેની ચીજોની જાળવણી તેઓથી થાય છે. અહીં આ મતલબ છે કે એક અશો પાદશાહ જુલમગાર માણસને બરાબર મારે છે અને તેથી તે લોકોને મરણ, નારા તથા ઠગાઈથી બચાવે છે ૨. યસ્ન હા ૫૧ મો, ફ. ૧, લીં. ૨. ૩. યસ્ન હા ૫૧, મો. ફ. ૧. લીં. ૨.

ટેવ[૧] પડે છે. (૬) અને આ પણ કે કીધા વગર રહેલાં ભલાં કામોથી ગુનેહગાર-પણાં વગર રહેવું તેનાથી શીખવાય છે જે નેકીમાં ચાલુ રહે છે; અને આ કારણ સારૂ કે ફરજીઆત સવાબનાં કામો કરવામાં તેનાથી વળી તેની પણ તોજેશ થાય છે.

(૭) અને આ પણ કે સઘળી ભલાઈ માટેની ચપળતાને તેની ભલાઈ માટેની હોંશીયારીથી મદદ મળે છે જેની હયાતિઓમાંની શરૂઆતની પહેલી ભેટ આ છે કે તે તેઓને આપવાની જરૂર હોય તે આપે છે; અને આ કારણ સારૂ કે એક કામ જેમાં એક હજાર માણસો લાગતા હોય, તેમાં જ્યારે કોઈ માણસ પોતાનું જોર વાપરે છે ત્યારે બાકીના ૯૯૯ માણસોને તે કામમાં તેની મદદ થાય છે.

(૮) અને આ પણ કે જે કોઈ અશોઇથી સારા વિચાર કરનારો હોય તેનાથી અશોઇનો રસ્તો છુપાતો નથી પણ શીખવાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે તેની અશો-ઇનાં રસ[૨] તથા મૂળ[૩] તેના પવિત્ર[૪] વિચાર ને લીધે છે. (૯) અને આ પણ કે ઢોરો માટે[૫] ઘાસ ચારાનો ભંડાર ન કરવો[૬] એમ તેનાથી શિખવાય છે જે ઢોરોને ફાયદો કરનારાઓની સત્તા સારૂ પાળે છે; અને આ કારણ સારૂ કે તે ફાયદો કરના-રાઓ તેને એમ શિખવે છે તથા ફરમાવે છે.

(૧૦) અને આ પણ કે જે સ્ત્રી પોતાના ધણીને ખુશીથી માન આપે છે તેનાથી તેણીનાં ઘરની[૬] ફરજોની બજાવણી શીખવાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે તેણી ઘરની ફરજો બજાવે તે તેણીના ધણીની ખુશાલી માટે છે, અને તે ખુશાલી તેણી માન આપે તેથી છે, અને તે માન ખુશાલીથી ઉત્પન્ન થાય છે.

(૧૧) અને આ પણ કે દીનને શીખવાથી તેને ચાહવી[૭] એ તેનાથી શીખવાય છે જે મધ્યમ વિચારનો તથા વોહૂમનની ખાસીયતનો હોય; અને આ કારણ સારૂ કે વોહૂમનને લગતા મધ્યમ વિચારથી દીન સમજાય છે. (૧૨) અને આ પણ કે જે કોઈ અહુરમજ્દને માટે શીખવે તેનાથી અહુરમજ્દની ખુશાલી[૮] થાય છે.

(૧૩) સંપૂર્ણ શ્રેષ્ઠતા અશોઈ છે.

---

૧. સરખાવો ફા૦ ખૂગ્, "ટેવ." યસ્ન હા ૫૧ મો, ફ૦ ૩, લીં. ૨. મુન્ તાન્ જ઼ક્ ઈ પવન્ હૂજ઼વાન્, મિલયા પવન્ વોહૂમન્, ૨. વાંચણ આ જ઼વન્, અવ૦ આ ઝાઈતિ, "રસ." ૩. વાંચણ રીશગ્, ફા૦ રીશહ્, "રેસાઓ." ૪. અ-નેરખૂન્ત્, "ધ્રુજી પામ્યા વગરના." ૫. જ઼ક્ ઈ ગોસપેન્દાન્ અ-ખૂન્દગીહ્ આમૂખ્તેન્દ, અય-દૂમાન્ કુશિસ્નીહ્.....મિન્દવમ્ ઈ અવારેન્ વખીદૂનાન્દ. કીગો તથા કરપનો હદ બહાર ઢોરો હલાલ કરે તે વિષે અહીં ઇશારો છે. ૬. યસ્ન. હા ૫૧ મો, ફ૦ ૧૭, લીં. ૩. પવન્ શરીતાઈહ ઈ અઉહરમજ્દ વ જ઼ક્ ઈ યશરાયીહ્ આર્જૂગ્ વખી-દૂનેદ્ કદગ્ બાનૂગીહ્ એટલે કે, અહુરમજ્દની પાદશાહીમાં અને અશોઇની બાહેશા સાથે તેણી ઘરની ફરજો બજાવે છે. ૭. યસ્ન હા ૫૧ મો, ફ૦ ૧૮, લીં. ૨. ૮. એજ હાનો ફ૦ ૨૦ લી. ૩.

બાબ ૬૬ મો, બગ નસ્ક.

(૧) એકવીસમી ફ્રર્ગદ, **વહિશ્તાઇશ્તિશ**,[૧] અશો જરથુશ્ત્રે જે જાહેર કીધું તે વિષે છે, કેઃ "ક્રીયા તેનાથી થાય છે, જેની હમો યજ્દોની આરાધના અશો વિચારને લીધે છે." (૨) અને આ પણ કે **વોહૂમન્** તથા માંથ્રો તેના શરીરમાં મેહમાન રહે છે, જેના શરીરમાં દીન રહે છે, અને વળી ભલાઈનો મીનો જે એક મિત્રતા[૨] છે તે પણ રહે છે. (૩) અને આ પણ કે ભલી દીન શબ્દ તથા કામમાં તેનાથી શીખવાય છે જે પોતાના વિચારો **વોહૂમન**ને આપીને તે ક્રીયા કરશે. (૪) અને આ પણ કે જે કોઈ **વોહૂમન**ને ચાહે છે તે પોતાનાં શરીરમાં અમેશસ્પંદોને મહેમાન રાખે છે; અને આ કારણ સારૂ કે તેઓનું રહેવું રોશની, પવિત્રતા અને સુગંધીમાં છે, અને શરીરને **વોહૂમન**થી રોશની, પવિત્રતા તથા સુગંધી મળે છે.

(૫) અને આ પણ કે જે કોઈ સવાબનાં કામો કરનારાઓને ભેટો આપશે તે સવાબનાં કામો કરવા માટે લોકોને મહેનતુ બનાવે છે. (૬) અને આ પણ કે જે કોઈ ફ્રાયદાવાળા[૩] રસ્તાને ચાહે છે, તેનાથી વળી બીજાઓને પણ તેજ રસ્તા ઉપર ચાલવાનું શીખવાય છે. (૭) અને આ પણ કે જે કોઈ એક દીકરીને તેના બાપ[૪] તરફ માન દેખાડવા શીખવે છે તેનાથી તે દીકરીને તેના બાપ તરફ ખરી દીકરી થતાં શીખવાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે તેનાથી તેણી એક ખરી દીકરી તરીકે અચળ થાય છે. (૮) અને આ પણ કે **વોહૂમન**ની પાદશાહી તેનાથી શીખવાય છે જે પોતાનો હુન્નર પ્રમાણીકપણાસાથે જાળવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે ભલાઇની પાદશાહીમાંથી હુન્નરવાળાં લોકોની તકરારની ગેર હાજરીનો ફ્રાયદો પેદા થાય છે.

(૯) અને આ પણ કે તે માણસથી એક દીકરીને તેના બાપને દીકરીની સેવા કરવા સારૂ આપેલી છે, તેમજ વળી એક સ્ત્રીને સમાજ સેવા સારૂ બીજા માણસને આપવામાં આવે છે, જે એક દીકરીને અને બીજી સ્ત્રી તેના બાપ તથા ખાવીંદ તરફ માન આપતાં શીખવે છે; કેમ કે એક સ્ત્રીની તે માણસ માટેની સેવાનો ફ્રાયદો તેણીના ખાવીંદ તરફનો માન તથા ધરગતુ કરકસરની તેણીની સારી કેળવણીથી થાય છે.

(૧૦) અને આ પણ કે જે કોઈ એક સ્ત્રી એક માણસને આપે તેનાથી તે સ્ત્રીનું ખાવીંદ તરફનું માંન પેદાં થાય છે; કેમ કે એક સ્ત્રીને તેણીના ખાવીંદને આપવાનાં તેનાં કામથી વળી તે પોતે વખાણને લાયક થાય છે.

(૧૧) અને આ પણ કે **અહુરમજ્દ** માટે મૂળ તથા અસર તેનાથી પેદા થાય છે જે **અહુરમજ્દ** માટે જરૂરનું હોય તે કરે છે અને હમેશના છુટકારા માટે શીખવે છે; જે ખરેખર જરૂરનું છે તે તે છુટકારાનું મૂળ છે, જે જે કાંઈ બરાબર જરૂરનું હોય

---

૧. યસ્ન હા ૫૩ મો. ૨. **પદ્મન્**, રારખાવો ફા૦ **પએમાન્**, "કરાર," "શાંતિ;" "દોસ્તી." ૩. ગ્રેજ હાનો ફ્ર. ૨, લીં. ૩, ૪. ૪. અહીં ડૉ. વેસ્ટ શરેહ કરે છે કેઃ "નવમાં ફ્રકરામાંના શબ્દોનો અર્થ ફ્રકત લગનનોજ થાય એમ ધારવાની જરૂર નથી."

તેની અસર છે. (૧૨) અને આ પણ કે જે કોઈ ડાહ્યાં લોકો માટે ધરનું બારણું ઉઘાડું રાખે છે તેનાથી તે ધરના ધણીની પદવી મ્હોટી થાય છે, કેમકે બારણું તે ધરનું શરીર તથા તે ધરનાં કાન, તથા આંખ તથા મ્હોડું છે.

(૧૩) અશોઇની ઉત્તમતા સર્વથી સરસ છે.

બાબ ૬૭મો, બગ નસ્ક.

(૧) બાવીસમી ફ્રર્ગર્દ, **અઇર્યમન્**,[1] એ પાંચ ગાથાની સેવટનો પ્રશ્ન છે; તે અહુરમજ્દની પાદશાહી સારૂ તેનાથી આખી શીખવાય છે—એટલે કે તે તેને પોતાનો સરદાર બનાવશે જે આ ફકરામાં જાહેર થયલું છે તેમ કરશેઃ—**ચા અૅરજ્હેન્યોઇ-દાહી દ્રિગઅૉવે વહ્યો!**[2] જે સારી જીંદગીવાળો ગરીબ માણસ હોય તેને જે નાશ કરનારથી છુટકારો તથા દરેક સુખનું મેળવવું વધારે સારી રીતે આપે છે.

(૨) ઉત્તમ શ્રેષ્ઠતા અશોઇ છે.

બાબ ૬૮મો, બગ નસ્ક.

(૧) આખી **યસ્ન**[3] માંથી જે વધારનારો છે તેને વિષેનાં ચુંટેલાં લખાણો વિષે.

(૨) તેઓ ફાયદાવાળા છે જેઓ વધારો કરનારાને વધારે છે, એટલે કે તેઓ તેને માટે ફાયદો પેદા કરશે, જે બીજાઓ માટે ફાયદો પેદા કરે છે,[4] (૩) તેથી અશો માણસ જે સર્વથી સરસ વિચાર પેદા કરે છે તે તે છે જે **વોહૂમનથી** તે મેળવે છે, તેનો ફાયદો આ છે કે તે જાણીતો નાશ કરનારો[5] છે, તે અશો માણસ જે બુરાં લોકોને મારે છે, અને જે અહુરમજ્દને લગતું જે હોય તે તથા જરથુશ્ત્રને લગતું જે હોય તે આગળ વધારે છે, એટલે કે તે દીનના કરાર મુજબ[6] તે બુરાંઓનો નાશ કરે છે.

---

૧. આ ફ્રર્ગર્દનું પહલવી લખાણ સહેલું હોવાથી અહીં મેં ડૉ. વેસ્ટનોજ તરજુમો આપ્યો છે. ૨. યસ્ન હા ૫૩ મો, ફ્ર. ૯, લીં ૪. ૩. વેસ્ટ અહીં શરેહ કરે છે કે:—"આ બાબ ઉપરથી તથા તેને વિષે બાબ ૧ લો, ફ્ર. ૨ માં જે જણાવેલું છે તે ઉપરથી આ સમજ પડતી નથી કે આ બાબની ચુંટણી દીન કર્દના લખનારના હાથે કે તેનાથી આગળના કોઇ લેખકને હાથે થયલી છે. એમાંનાં લખાણો ઘણાંખરાં ગાથાઓમાં અથવા યસ્ન હપ્તંઘ્ હાઇતિમાંથી મળી આવે છે; પણ ૪૫ મા ફકરામાં આવેલું લખાણ બકો નસ્ક (યસ્ન હા ૧૯ મો) માંથી છે. ૪. પહલવી યસ્ન હા ૪૨ મો, ફ્ર. ૧, લીં. ૧. ૫. એજ હાનો ફ્ર. ૮, લીં. ૨. ૬. વાંચણ **યવન, યદ્ બમાન્ કુશેદ્**.

(૪) જે અશેા માણસ તરફ જુલમગાર હેાય તેને વિષે એમ જવાબ કરેલેા છે કેઃ "મારનાર તથા વધારનારના બદલા વિષે,—તે માણસ જેના સંબંધમા કેાઈ મારવું તથા વધારવું જાણે છે.—જે માણસ બુરેા હેાય તેનેા બદલેા સર્વથી ખરાબ છે, તેનાં મારવાના પ્રમાણમાં તેનેા ખરાબ બદલેા મીનેાઈ શક્તિઓ[1] તરફથી અમણેા છે, કેમ કે જે બુરેા હેાય તે બુરી ચાલને ચાહે છે; અને આ કારણ સારૂ કે, દરેક અશેા માણસ ગાથાની ખાસીયતવાળેા છે, કેમકે જ્યારે તે હકવાળેા હેાય ત્યારે જે બુરેા હેાય તે અશેા માણસના જેવેા છે, પણ વળી જે બુરેા હેાય તે જ્યારે હકવાળેા હેાય ત્યારે હક વગરનેા થાય છે.[2]

(૫) જરથુશ્ત્રે બુરાં લેાકેાને મારવાનું ચાલું રાખ્યું, અને તે કામ વિષે અહુરમજ્દે એમ કહ્યું કેઃ—"તારે બુરાં લેાકેાને મારવાનું કામ ઠરાવ સાથે આમ ચાલુ રાખવું જોઇએ, કારણ કે એમ તું અને દરેક જાતનાં અશેા લેાકેા મને પાદશાહ તરીકે ગણશે. (૬) વળી મારા ચુકાદાથી એક માણસ કસેાટીની ક્રીયા પેદા કરે છે, જેથી સાચું હેાય તે બહાર આવે છે, તેથી તેઓ જે અંધારૂં છે તેને રેાશનીવાળું કરે. (૭) તું પણ એમ તે અહુરમજ્દની પાદશાહીની આરાધનાથી તેવેાજ છે, જેથી તેની દેાલત તથા આબાદી નેકીથી તું એમ જાળવે છે; કેમકે તું, જે તેવેા છે, તે અશેાઈ આગળ પડવાથી તથા વધવાથી વધુ ગુલામી વગરનેા[3] છે; ખરેખર જે અશેાઈ માટે અશેા લેાકેામાં ભરેાસેા રાખે છે તે મ્હોટેા છે, અને જે બુરાઈ સારૂ બુરા માણસને માને છે તેથી મ્હોટેા છે."

(૮) તે હુકમ આપવાવાળા વિષે જરથુશ્ત્રે એમ કહ્યું કેઃ—"એક અશેા માણસ બુરાં લેાકેાને જાહેરમાં દુઃખ દેનારેા છે, જે અહુરમજ્દનેા ફાયદાવાળેા ચેલેા છે, જે અશેાઇની શરીરવાળી દુનિયાને ચાહે છે, અને તેમાં રહેતાં અશેાઇનાં પ્રમાણ મુજબ માનની ખાહેશ રાખે છે; એટલે કે તે ફરજ તથા સવાબના કામેાનું પ્રમાણ જાણે છે."

(૯) આ દુનિયા સારૂ જવાબ કહેલેા છે કેઃ—"તે કે જે દેવેા સાથે ફરી મેળાયલું છે તે જ્યારે દેવેા દેવેા સાથે ફરી મેળાયલા હેાય ત્યારે તેટલુંજ વધુ થાય છે; અને જ્યાં સુધી તેઓની પેાતાની દેવેાની દુનિયામાં વધારેા કરનારાઓ હેાય, જેથી તેઓ અશેા મારનારાઓ પેાતાના લેાકેા માટે ફાયદેા મેળવી શકે."

(૧૦) જે માણસ ડાહ્યાં લેાકેાને મારે તેના સંબંધમાં, સેાશાંસે કહેલેા જવાબ આ મુજબ છે કેઃ—"તે મારવું તે જ્યારે દેવેા સાથે ફરી મેળાયલેા હેાય ત્યારે તેના રસ્તામાં ઉભું થાય છે."

---

૧. આ બે મીનેાઇ શક્તિઓ, સ્પેન્તેા—મઇન્યુ અને અંગ્રેામઇન્યુ હેાઈ શકે. ૨. જુઓ બાબ ૬૧ મેા, ફ. ૧૧: "જે બુરેા હેાય તે હકવાળેા હેાય ત્યારે પણ હકવગરનેા થાય છે. ૩. વાંચણ અન-આગેાશગૂતર, "વધુ ગુલામી વગરનેા." સરખાવેા ફા૦ આગેાશૂ, "ગુલામ," "નેાકર." વેસ્ટઃ આનાકેાશીદાર્, "વધું છુટેા."

(૧૧) તે બુરાઈ વિષે અહુરમજ્દે કહ્યું કેઃ—"તે માણસ સુખી છે જેનાથી કાંઈ ગુનાહગારપણું નથી." (૧૨) જે માણસ માટે યિમ એટલે જમશેદ આવ્યો છે[૧] તેના સંબંધમાં તેણે કહ્યું કેઃ—"જે મારનાર નથી અને વધારનાર નથી, અને નહીં સત્તાવાળો તથા નહી સત્તા વગરનો હોય તે તેનો બદલો મેળવે છે."

(૧૩) તે પાછળ જવાનાં વિષે વોહૂમને કહ્યું કેઃ—"તે અહૂને તથા તે રતુને હું મ્હોટો કરૂં છું, જે પોતાનાં શરીરમાં મારી અશોઈ ધરાવતો હોય".

(૧૪) તે હુકમ વિષે સ્પેન્તા આર્મઈતિએ[૨] કહ્યું કેઃ—"એમ તું તે માણસને ઉત્તેજન[૩] આપે છે જેની હોંશીયારી એક ભેટ છે–એક માણસની જે ડાહ્યો હોય–જે મારી દીનનો નમુનો છે; કેમકે તે જે હુમારૂં છે તેની આરાધના કરે છે, જેથી તે હુમારી સાથના સંબંધની દોલત જાળવે છે, જેણે પોતાના શબ્દોથી અશોઈની દુનિયાને વધારી છે. (૧૫) તે મારી ગોઠવણ છે, અને તે મારી ખાહેશ છે, અને તે મારે માટે જરૂરનું છે; અને તું જે પુરેપુરૂં જાણે છે તે હું ચાહું છું, એટલે કે જે અશોઈ માટેની તૈયારી હોય તે; વળી જે કાંઈ ઉત્તમ શબ્દો તથા કામો, ઓ જરથુશ્ત્ર! તું હમોને પુછે છે, તે સંપૂર્ણ મનશ્ની સાથે તું બન્ને હાથે કર; મારાં કામો, જે હું કરૂં છું તથા તું પણ કરશે, તે તું બરાબર જો. (૧૬) તારી આરાધનામાં, ઓ જરથુશ્ત્ર! તું ઉદાર છે, ક્રીયામાં તું ઉદાર છે; જે જાતે તારે છે તેની સાથે તું એમ માને છે કે દોલતની બક્ષેસ સારૂ તથા સખાવત સારૂ કાંઈ તકરાર નથી; પણ આગળ વધારનાર જરથુશ્ત્રનો બદલો વધારવા માટે છે, અને મારનાર જરથુશ્ત્રનો બદલો મારવા માટે છે, અને મારનાર તથા વધારનાર જરથુશ્ત્રનો બદલો મારવા માટે તથા સુધારવા માટે છે. (૧૭) કસોટીના[૪] નામે જેને આતશ બોલાવે તેના પુલ અથવા ચુકાદા વિષે, જેમ કે જ્યારે તેઓ તેનાં ગળાંમાં ફરી પીગળેલી ધાતુ રેડે,—તે કે જેનો પ્યાર ભલાઈ માટે હોય જેથી લોકો ફરજ તથા સવાબનાં કામો વગર બીકે કરે; આ જાણી શકાય કે તેની પોતાની ખાહેશથી વળી જરૂરને લીધે તે કરવામાં આવ્યું હતું.

(૧૮) તે ખાહેશના સંબંધમાં અહુરમજ્દે કહ્યું કેઃ—"જે હુમારો છે તેને માટે ખ્શાથ્ર–વઇર્યનું મહાન પાછળ જવું છે." (૧૯) તે સવાલ વિષે અહુરમજ્દે કહ્યું કેઃ—"જે હુમારો છે તેનાથી અહુરમજ્દ મારફતે એવું મેળવાય છે, જેકાથી તેનાથી હુમારી દીનમાં આવી શકાય છે. (૨૦) ખચીત, તે એક માણસ, ઓ જરથુશ્ત્ર! બાદશાહી માટેની સત્તા ધરાવે છે, જે દીનને કાન[૫] આપે છે, જેથી તે તેને બરાબર લાવે; જેને આને લીધે અમરપણું આપવામાં આવે છે, અને તે મારી દીનનો

---

૧. જુઓ પુસ્તક ૮ મું, બાબ ૧૨ મો, ફ. ૭-૮. ૨. જુઓ પુસ્તક ૮ મું, બાબ ૮ મો, ફ. ૩. ૩. સરખાવો ફા૦ બરા કર્દનૂ, "સળગાવવું," ઉત્તેજન આપવું." ૪. વેસ્ટ વાંચે છેઃ યવન્ વહરીહ્ શેમ્ "જેનુ નામ ભાગ પડવાસારૂં આતશ બોલાવે છે." ૫. ગૉશા-સ્રીનેદ્, અવ૦ ગચ્શ, "કાન," અને સ્રુ, "સાંભળવું."

સર્વથી સરસ માણસ હોય તેને તે ખાહેશ તથા ભલી ઇચ્છા, ઓ જરથુશ્ત્ર! જે આ મારી દુનિયાને અશોઇથી આગળ વધવામાં મદદ કરે છે."

(૨૧) તે માણસ જે બુરો છે તેને વિષે અહુરમજ્દે કહ્યું કેઃ—"જે મ્હોટો પુરાવો હોય તેમાંથી જ્યારે જે પોતે બુરાં હોય તેને બુરાં લોકો પુરાવા વગરનો ધારે, અને તેના સંબંધનાં જેનાં કામો અકોમનના વિચારથી હોય."

(૨૨) "જ્યારે હુઉર્વતાત તથા અમેરેતાત બન્ને[1] ને તે રસ્તામાં[2] તને આપ્યા હોય,—આને લીધે, જ્યારે તું સંતોષ આપનાર મીનો તથા ઉત્તમ વિચારવાળો હોય,—જેથી જે તું સમજે તે તું કરે, અને જે તું ન સમજે તેને વિષે બહેશ્તમાં પાછું પૂછવું જોઇએ."

(૨૩) જેની પાસે અહુરમજ્દનું ડહાપણ છે તથા જેમાં ડહાપણ રહે છે તેને વિષે, જરથુશ્ત્રે પૂછ્યું જે માણસ હસ્તિ ધરાવતો નથી તેને વિષે, જેની હસ્તિ સેવટ નથી, અને તેઓ કે જેઓ કદીપણ દુન્યવી હયાતિ ધરાવતા નથી, અને જેઓ હમણાથી આખેર સુધી નેકીની બાજુએ ન રહેશે તેઓ વિષે તેણે પૂછ્યું.

(૨૪) તે ઉલટાં વર્ણન વિષે અહુરમજ્દે કહ્યું કેઃ—"સઘળી જાતનાં માણસો જેઓ અશો હોય તેઓમાં, જેઓ બુરાં લોકોને મારનારાં છે, તેઓમાં કહે કે હમો વળી હમારી ખુશાલી સારૂ પવિત્ર પાણી સાથે દુધ ઇજવા સારૂ દુધનું પ્રમાણ વધારીએ છીએ, જેથી જીંદગીનું વધુ સુખ મળે."

(૨૫) તે હુકમના સંબંધમાં અહુરમજ્દે કહ્યું કેઃ—"તે માણસ સુખી છે જેની તરફથી કાંઇપણ ફરીયાદ નથી, અને જે આ મુજબ જીંદગીની ખાહેશ રાખે છે કેઃ ગેરેન્જ્હેઇ.....આખ્સો..... (૨૬) તને, ઓ જરથુશ્ત્ર! મારી તરફથી બચાવ

---

૧. તંદરોસ્તી તથા અમર્ગી. ૮. તે બેહશ્ત તરફના રસ્તામાં. ૨. યસ્ન હા ૪૬ મો, ફ્ર. ૧, અવ૦ લીંટી ૩ થી ૫, પહલવી ૨-૩. ગર્જમૂ અવો લકૂ જકૂ દેના ખદીતુનૂ, અઉહર્મજ્દ, અએધૂ—અમૂ ચારગૂ બવીહૂનૂ; રામિશ્ન અમૂ કામગૂ, મૂનૂ દોસ્તૂ અવો એોલા દોસ્તૂ યેહબૂનેદૂ; યવનૂ આમુખ્તિશ્ન ઈ વોહૂમનૂ, અમતૂ યવનૂ કારેનીહૂ યેકવીમૂનમૂ; જકૂ ઈ યશરાયીહૂ ઈશ્તૂ અમૂ યેહબૂનાઈ. આ પહલવી ફકરાનો તરજુમો વેસ્ટ આ મુજબ કરે છેઃ—"હું તને ફરીયાદ કરૂં છું, તે તથા આ એક તું જો, ઓ અહુરમજ્દ, (એટલે કે મારે માટે ઉપાય શોધ); તે ખુશાલી મારી ખાહેશ છે, જે એક દોસ્ત તેના દોસ્તને આપે છે; વોહુમનનાં શિક્ષણથી (જ્યારે હું નેકી શીખ્યો છું ત્યારે) માંગેલી અશોઈ (જે તું મને આપે) તે મળે છે."

તરીકે કેમ-ના [૧] ના જવાબમાં **માંથ્ર** આપેલા છે.....જે તે મારા અશો દોસ્ત કઈ-વિશતાસ્પ [૨] સાથની એકમેકની દોસ્તી [૩] અગાઉ, જે ચીજો બજાવવામાં આવે છે, તથા જે બજાવવી જોઈએ તેવી ચીજોમાંની એક જાહેર [૪] થયલી ચીજ હતી. (૨૭) એક ધોરણ વગરના માણસના અહેવાલ વિષે જાણવું કે તે ખોટો છે, જાણવું કે ધોરણ વગરની દરેક ચીજ તેવી છે; આ કારણ સારૂ કે સઘળા અહેવાલો એક ભલો માણસ જાળવે એવા નથી, કેમકે જ્યારે એક બુરો માણસ સત્તાવાળો હોય છે, ત્યારે જે અશો હોય તે તથા જે સત્તાવાળો હોય તે પણ સત્તા વગરનો થાય છે; જે અશો હોય તે બુરા માણસ જેવો થાય છે, અને વળી જે સત્તાવાળો હોય તે સત્તા વગરનો થાય છે, જેથી તે બુરો માણસ પુરેપુરો ગુનેહગાર થાય છે અને તેની મીલકત તેઓએ જપત્ કરવી."

(૨૮) ફાયદો કરનારાઓ વિષે જવાબ કહેલો છે કે:—"મારનાર તથા આગળ વધારનારને લીધે, તેઓ ફાયદાવાળા છે જેઓનું મારવું તથા આગળ વધવું તે વધારનાર અહુરમજ્દ જે મારવું તથા આગળ વધારવું સમજે છે તેનું છે."

(૨૯) જ્યારે અહુરમજ્દે બુરાં લોકોને મારવાથી એક સવાલ નીકળ્યો જેથી જે પાદશાહ હોય તેનાથી આ દુનિયાને મારવાના સંબંધમાં જવાબ કહેલો છે કે:—"જે શ્રેષ્ટ ચુકાદાવાલો છે તેનાથી ચુકાદો એમ શીખવવામાં આવ્યો છે કે જે મારનાર તથા વધારનાર, સોશાંસ, છે તે ચુકાદો આપશે." (૩૦) જરથુશ્ત્રે જવાબમાં કહ્યું કે: "તે બદલો આપે છે." (૩૧) અને તે ડાહ્યો મારનાર, સોશાંસે, જવાબમાં કહ્યું કે: "તે સજા ફરમાવશે.'

(૩૨) વળી તે માણસાઈ ગાય (એટલે રવાન) જે ધણીક ગાયોની ઉપર છે તેણીએ અશો લોકો આગળ આ ફરીયાદ કરી કે:—"કેટલા વખત પછી તે વધારનાર

. ૧. ગ્મેજ હાનો અવ. ફ. ૭, પહલવી ફ. ૭. લીં. ૧-૫, મૂન્ અત્, અવો લિ, અઉહર્મજ્દ, વ મનીગાંન્ (ડાવિશતાન્ ઈ લિ) પાનગ્ યેહબૂન્તૂ અમત લિ જક્ ઈ દ્રવન્દ્ (અહર્મન્) પવન વે યખ્સેનૂનિશ્ન કીન્, (અગ્યેધૂ-અસ્ કીન્ લેવતા દારીદ્, અસ્ પાનકીહ્ મૂન વખીદૂનયેન્) જકાઈ મિન્ લક્ અતાશ્ વ વોહુમન્? (આ લેક્મ્ રાઈ ખવીતૂનમ્ અગ્યેધૂ-અસ્ પાનગીહ્ વખીદૂનયેન્), મૂન્ પવન્ અૉલા શાન્ કુનિશ્ન યશરાહીહ્ ક્વરેમ્, અઉહર્મજ્દ, અગ્યેધ્ કાર વ કર્ફગ્ વ ખીદૂનમ્-ઈ, અસ્ પાનગાહ્ મૂન વખીદૂનયેન્)? જક્ ઈ અવો લિ દસ્તોખ્ર્ ઈ દગ્યેન ક્રાજ્ યેમલ્લૂનાઈ (દેના યેમેલ્લૂનાઈ, અગ્યેધૂ: દગ્યેન પવન્ દસ્તોખ્ર્ યખ્સેનુન્). આ પહલવી ફકરાનો તરજુમો વેસ્ટ કરે છે કે: જે મને (અને મારા ચેલાગ્મોને) બચાવનાર તરીકે તારી તરફથી, ગ્મો અહુરમજ્દ, આપવામાં આવ્યો છે, જ્યારે તે બુરો અહર્મન્ મારે માટે કોનો કબજામાં રાખે છે ગ્મેટલે કે મારી સાથે કોનો રાખે છે, ત્યારે મને કોણ બચાવ આપશે). તારા આતરા અને વોહુમન સિવાય? (કેમકે હું જાણું છું કે તેગ્મો મને તારે ખાતર બચાવ આપશે) જ્યારે હું કામોથી તેગ્મો માટે અશોઈ વધારૂં છું, ગ્મો અહુર્મજ્દ! ગ્મેટલે કે હું ફરજ અને સવાબનાં કામો કરૂં તો મને કોણ બચાવ આપશે?) તારે તે દીનનો દસ્તુર મને જાહેર કરવો જોઈગ્મે; (આ તારે ગ્મેમ કહેવું જોઈગ્મે કે: 'દીનને દસ્તુરની તરીકે જાળવ'). ૨. યસ્ન હા ૪૬ મો, ફ. ૧૩, લીં. ૩, જુગ્મો ગ્મેજ હાનો ફ. ૧૪, લીં. ૧. ૩. ૭ખ, "દોસ્ત". ૪. ફા૦ આશકારહ્, "જાણીતું."

પેદા થશે, વળી તે માણુસ જે ન ગમતો પાદશાહ હોય? કેટલા વખત સુધી તે થશે જ્યાં સુધી તે બુરો માણુસ જે મારનાર હોય, અને જે સત્તાવાળો બગાડનાર છે, તે સત્તા વગરનો થાય છે."

(૩૩) કેમ કે તેણીની ખાહેશને લીધે તેણી એમ ફરીયાદ કરે છે, જ્યાં સુધી તે તે વધારનાર પેદા થાય છે, તે પણ કે જે ન ગમતો પાદશાહ હોય એટલે કે જ્યાં સુધી તે માણુસ જે વધારનાર હોય તે સત્તાવાળો થાય છે.

(૩૪) તેણીની તે ફરીયાદ વિષે અહુરમજ્દે કહ્યું કે—"આ ફરીયાદથી એમ મીનોઇ સરદારી મળતી નથી; આ કારણ સારૂ કે જ્યારે તેઓ એક પાદશાહને પાદશાહ ગણતા નથી, અને કોઇપી[1] અશો લોકો તરફથી દસ્તુરીની સત્તા આપવામાં આવતી નથી, અને હવે પછી ઘણાંક અશો લોકોને બોલવાની જરૂર હોય છે, જ્યાં સુધી એક વધારનાર ઊભો થાય છે અને વળી તે પણ કે જે ન ગમતો પાદશાહ હોય."

(૩૫) મીનોઇ હયાતિઓના શબ્દોને લીધે, જે વિચાર, શબ્દ, તથા કામના સંબંધના છે, તે કહેવું જરૂરનું છે કે તેઓ ખચીત હિસાબ આપશે, હમેશાં જ્યાં સુધી એક મારનાર અથવા વધારનાર મળી શકે, અને જે સત્તાવાળો અથવા સત્તા વગરનો હોય. (૩૬) ઘણાંક લોકો એવાં છે કે જેઓને આ સવાલ[2] પૂછવો જરૂરનો છે, કે જે અશો હોય તે જે બુરો હોય તેનો સાક્ષી ન થાય, અને અશો માણુસ બુરા માણુસને પોતાની સાક્ષીથી ખુલ્લો પાડે છે, અને તે બુરાં લોકો જે માણુસ અશો હોય તેને મારવાથી પોતાનો દુશ્મન બનાવે છે. (૩૭) ઘણાંક લોકો એવાં છે કે જેઓને આ જવાબ[3] આપવો જરૂરનો છે, જ્યાં સુધી લઢાઈને જાળવનાર તથા તેના સગા સંબંધીઓને મારવાનું થાય છે. (૩૮) ઘણાંક લોકો છે જેઓ જે માણુસ અશો લોકોને વધારનાર હોય તેને ચાહે છે; જેથી ઘણાંક બુરાં લોકો તથા વળી અશો લોકો માટે ભલાઈના કરનારને પેદા કરવાની ખચીત જરૂર છે, જ્યારે એક બુરો માણુસ, જે મારનાર હોય, તથા જે લઢાઈ જાળવનાર હોય, તે સત્તામાં હોય.

(૩૯) કેમ કે તેની એટલે અહુરમજ્દની મરજીની ભેટને લીધે એમ જાહેર થયલું છે કે.—"તેઓ બરાબર સમજશે કે અહુરમજ્દ જે રાસ્ત હોય તે પસંદ કરે છે, અને અહર્મન્ જે રાસ્ત હોય તે પસંદ ન કરે છે." (૪૦) અને આ કે જ્યાં સુધી તેઓ બરાબર સમજશે કે તેઓને શીખવવા માટે બુરાં લોકોને ખચીત સજા થશે, તેઓ તેઓની બુરાઈને લીધે અંધારાનાં રહેઠાણમાં રહેશે, અને કે તેઓ જે હુમ્-હુસ્તગાન્ નો[4] હોય તેને પણ બદલો આપે છે, અને તેઓ ખચીત

---

૧. યસ્ન હા ૨૯મો, ફ્ર. ૬, લીં ૨. ૨. જે સવાલ ૩૨માં ફકરામાં જણાવેલો છે. ૩. જે જવાબ ૩૪મા ફકરામાં આપેલો છે તે. ૪. બહેશ્તમાં આવેલી એક જગાનું નામ જ્યાં જે લોકોનાં સવાબનાં કામો તથા ગુનાહો વજનમાં સરખાં ઉતરે તેઓનાં રવાનો રહે છે.

બુરાં લોકોને મારે છે; અને કે યજ્દો ઘણાંજ જોરાવર હોય છે, જેથી તેઓ અધર્મીઓને મારશે, અને તેઓ બુરાં લોકોને બુરાઈ તરફથી ભલાઈ તરફ ફેરવશે, અને જેઓ બુરાઇવાળા હોય તેઓ ભુલથી એમ માનતા થશે કે પ્રાણીઓને સારી પરવરેશ સારૂ સ્વ-અર્પણતા કરવી જોઇએ, અને કે દેવોને ધીક્કારવા જોઇએ, અને કે એમ જે બુરો પાદશાહ હોય તે ગુનેહગાર છે, અને કે તે બુરાં લોકો જે જગોએ [1] અહુરમજ્દ ગુનાહ તથા સવાબની ગણત્રી કરાવે તેની નજદીક જતો નથી.

(૪૧) " અને તેઓ ફરજ તથા સવાબનું કામ કરવામાં વધુ મેહનતુ થશે, અને ગુનાહથી વધુ પરહેજ રહેશે, હમેશાં જ્યાં સુધી તેઓ ખચીત જીંદગીમાં અને જીંદગી વગરની હાલતમાં કાંઈ પણ દોલત મેળવે છે. (૪૨) અને તેઓ શારીરીક હાલતમાં પુરેપુરી સજા કરશે નહીં, અને દરજથી દુનિયાનો નાશ નથી થતો; દરેક જણ પોતાને મ્હોટો ગણે છે, અને દરેક જણ અહુરમજ્દની ચીજો માટે પુરેપુરૂ સેવટ મેળવે છે; પણ દરજ હારતો નથી, અને તેઓ પુરેપુરી સજા કરશે નહીં."

(૪૩) અને દયાળુ અહુરમજ્દ એમ ધારતો નથી કે દરેક જણે આ દુનિયામાં હમેશ સુધી રહેવું જોઇએ, અને કોઈ પણ તેને પુરેપુરો આપી દેશે નહીં, દરજથી તેઓ ખચીત દુઃખી થાય છે, તથા બુરાં ડહાપણવાળા થાય છે. (૪૪) અને દરેક શરીરમાં જે ભલો હોય તેને માટે ભલાઈ ઊભી થતી નથી, પણ દરજની બુરાઈ ખચીત જે ભલું હોય તેનો નાશ કરે છે, અને બુરાં લોકો ભલું શું છે તે સમજતાં નથી; અને બુરાં લોકો તેઓની દીન ભણે છે, તેઓ ફરજો બજાવવા ઉપર પ્યાર આપતા નથી, પણ તેઓ ખચીત બુરૂં કરનારા થાય છે.

(૪૫) અને અશો માણસ જે મીનોઈ તેમજ શારીરીક હયાતિઓમાં શ્રેષ્ઠ હોય, તે સત્તાવાળો વધારનાર થાય છે, વળી તે પણ જે મરજી મુજબનો પાદસાહ છે; અને તેમજ જે બુરો હોય તે અને જે કોઈ સત્તાવાળો હોય તે પણ, જ્યારે દરેક અશો માણસ પોતાનું રવાન તે **ગરોદ્દેમાન** [2] (એટલે તે સર્વથી ઉંચાં બહેશ્ત) તરફ મોકળે છે, તે વખતે સત્તા વગરનો થાય છે; અને દરેક જણે જાણવું જોઇએ કે દરેક દુઃખ દેનાર માણસ દુઃખી થાય છે, જેથી જ્યારે, તે દુઃખને લીધે, તેઓ જ્યારે યજ્દોને બોલાવે છે, ત્યારે ફક્ત તેઓ દોજખ આપવા માંગે છે.

(૪૬) અને જ્યારે દરેક જણ અમેશસ્પંદોની કીયા ફાયદાની આશા વગર કરે છે, અને જ્યારે દરેક જણ જાણે છે કે **ગોશ્-અઉર્વને** ફરીયાદ કરી [3], જેથી ગોરપંદોના બનાવનારે [4] એમ પૂછયું કેઃ " દુઃખ વગરની ગોરપંદોની સરદારી કોણની છે ? " અશવહિશ્તનો જવાબ આ હતો કેઃ " એમ; તેઓ સજા કરશે. "

---

૧. એટલે કે બુરાં લોકો જ્યારે તેઓ ગુનાહ વગરનાં ન હોય ત્યારે ચુકાદાનો પૂલ પસાર કરશે નહીં. ૨. યસ્ન હા ૨૮મો, ફ. ૪, લીં. ૧. ૩. યસ્ન હા ૨૯મો, ફ. ૧, લીં. ૧. ૪. વેન્દીદાદ હાનો ફ. ૨, લીં. ૧.

(૪૭) દરેક જણ જાણે છે કે યજ્દોના દેખાવમાં રોશનીની [૧] ખુશાલી છે, જ્યારે દરેક જણ અહુરમજ્દની મીનોઈ સરદારી પિછાણે છે; અને જ્યારે દરેક જણે છે કે ખુરા મીનોને લીધે થતાં નુકસાનની સામે થવાનો તેનો ડહાપણવાળો ઉપાય જાહેર થયલો છે; [૨] અને જ્યારે દરેક જણ જાણે છે કે અહુરમજ્દે માંથ્રમાં [૩] ફાયદાકારક અસર ઉપજાવી; અને જ્યારે દરેક જણ જાણે છે કે દસ્તુર સંપૂર્ણ છે; અને કે અહુરમજ્દ મીનોઈ હાલતમાં બન્નેનો [૪] વધારો કરે છે; અને કે વોહૂમન અહુરમજ્દનું [૫] બચ્યું છે, અને સ્પેન્ત આર્મઇતિ અહુરમજ્દની પોતાની છે, [૬] અને તેઓ બન્ને [૭] જે માણસે તે આપી હોય તેની જીંદગી છે; અને કે જીંદગી જેના પોતાના હોય તે વિચાર અને ડહાપણથી અપાય છે, અને યજ્દો તેની આગળ આબાદી [૮] લઈ જાય છે.

(૪૮) અને દરેક જણ જે આ દુન્યવી હયાતિનું હોય તે તે દુન્યવી હયાતિને લીધે જે તેણે કરવું જોઈએ તે કરતાં જાણે છે; અને જ્યારે દરેક જણ જે તેનાં કામોથી જે મીનો તેનો પોતાનો હોય તેનો ચાહનાર [૯] છે, અને જ્યારે દરેક જણ અહુરમજ્દને જાતે ટેકો આપનારો [૧૦] થાય છે. (૪૯) અને જ્યારે દરેક જણ જાણે છે કે જે માણસ પોતાના શરીરમાં દેવને મહેમાન રાખે છે જે દેવ યજ્દોને સાંભળતો નથી, [૧૧] તે માણસને તેઓ કાંઈ પણ બદલો આપતા નથી; અને જ્યારે દરેક જણ પોતાનાં રવાનને અમર કરશે; [૧૨] અને જ્યારે દરેક જણ પોતાના અહુરમજ્દ [૧૩] સાથના સંબંધનું ફળ જાળવે છે.

(૫૦) અને દરેક જણ જોતર [૧૪] છે, જે તેની અશોઇથી પવિત્ર છે; અને જ્યારે દરેક જણ અમેશસ્પંદોને પૂજેલો દરૂન [૧૫] આપે છે; અને જ્યારે દરેક જણ જાણે છે કે જે અમેશસ્પંદોને માન આપે છે તેની તરફથી મદદ મળે છે, અને જ્યારે તેઓ રવાનમાં એક [૧૬] હોય ત્યારે. (૫૧) અને જ્યારે દરેક જણ તેઓને જાતે માન આપે; અને જ્યારે દરેક જણ તેઓની ક્રીયા તથા વખાણ કરવા જાય છે; [૧૭] અને જ્યારે દરેક

---

૧. યસ્ન હા ૩૦ મો, ફ્રે. ૧, લીં. ૩. ૨. યસ્ન હા ૩૧મો, ફ્રે. ૬, લીં. ૧. ૩. એજ હાનો ફ્રે. ૭, લીં. ૧. ૪. મઇનૂયૂ વ રિતહૂ, યસ્ન હા ૩૧મો, ફ્રે. ૭, લીં. ૩. ૫. યસ્ન હા ૩૧ મો, ફ્રે. ૮, લીં. ૧. ૬. એજ હાનો ફ્રે. ૯, લીં. ૧. ૭. યસ્ન હા ૩૧ મો, ફ્રે. ૧૦ માં કોલા દો અને નહીં કે સે મળે છે, ક્વાફ્તેન્દ્, ના અર્થ સારૂ જુઓ ગીહસના ગાથા. વેસ્ટઃ "ભટકતો થાય છે." ૮. સરખાવો ફા. ખંગ્, ખંગી, 'આબાદી' વેસ્ટ, "ટેકો." ૯. એજ હાનો ફ્રે. ૨૧મો, લીં ૩. ૧૦. એજ હાનો ફ્રે. ૨૨, લીં ૩. ૧૧. યસ્ન હા ૩૩મો, ફ્રે. ૪, લીં. ૧. ૧૨. યસ્ન હા ૩૪મો, ફ્રે. ૧, લીં. ૧. ૧૩. યસ્ન હા ૩૪મો ફ્રે. ૩, લીં.૧. ૧૪. યસ્ન હા ૩૩મો, ફ્રે. ૬, લીં. ૧. ૧૫. યસ્ન હા ૩૩મો, ફ્રે. ૮, લીં. ૩. ૧૬. એજ હાનો ફ્રે. ૯, લીં. ૩. [મનૂ જક્ ઈ ઓલાશાનૂ ખૂન્દગૂ હમ્ કર્દારીહ્ અમત્ ઓલાશાનૂ પવનૂ અગવિનૂ રબાનૂ ખૂન્દગૂ વાંચણ હોય તો એનો અર્થઃ "કે પુરેપુરી મદદ તેઓ સાથે તેના તરફથી થાય છે." ૧૭. યસ્ન હા ૩૪મો, ફ્રે. ૬, લીં ૩.

જણ **નએચીદ્ તેમ્ અન્યેમ્** [1] શબ્દોથી જાણે છે કે તારા સિવાય બીજો કોઇ (અશોઇથી મારે માટે નથી, તેથી તું હમોને બચાવ!); અને દરેક જણ જાણે છે કે તેની તે પાદશાહીથી જીવતાં લોકોમાં તેની મરજી મુજબ ફરોગર્દ થશે. ૨

(૫૨) અને જ્યારે દરેક જણ રોશનીવાળી દીન જાણે છે; અને જ્યારે દરેક જણ દીનને સરદાર તથા મ્હોટી [3] તરીકે પિછાણે છે, અને જ્યારે દરેક જણ જાણે છે કે આ દીનનો દેખાવ તેના પોતાનામાં થવો જોઇએ; અને જ્યારે દરેક જણ **અહુરમજ્દને** દયાળુ ધારે છે [4]; અને જ્યારે દરેક જણ જાણે છે કે જ્યારે તે થાય ત્યારે તેની મરજીવાળી પાદશાહીથી [5] સુખ અપાય છે; જ્યાં અને જ્યારે તેઓ તેને ફરજો તથા સવાબનાં કામો કરવા બોલાવે છે ત્યારે તેઓ તેને બદલો આપે છે. (૫૩) અને દરેક જણ ભલા યજ્દોને એક મેંઢું આપે છે; અને જ્યારે દરેક જણ જાણે છે કે જેની અશોઇ કામમાં સમાયલી છે તેનાથી મજબુત તથા સંપૂર્ણ મનશની [6] થાય છે; અને જ્યારે દરેક જણ **અહુરમજ્દની** ઘણીક મદદ વિષે વિચાર કરે છે; અને જ્યારે દરેક જણ પોતાની ખાસીયતને સણગારવાનું [7] બોલે છે; અને જ્યારે દરેક જણ યજ્દોની ક્રીયા [8] પુરી પાડવાનું બોલે છે; અને જ્યારે દરેક જણ ઉદાર ભેટોથી [9] તે ફાયદો આપે છે. (૫૪) અને જ્યારે દરેક જણ જાણે છે કે જ્યારે તે **ગરોદ્ધમાની** [10] હાલતમાં હોય ત્યારે તે તેને નમસ્કાર આપે છે; અને જ્યારે દરેક જણ જાણે છે કે તે **અહુરમજ્દની** પાદશાહીમાં [11] તેઓથી થાય છે; અને જ્યારે દરેક જણ જાણે છે કે જ્યાં સુધી પહેલી પેદાયશની [12] દીન હસ્તિમાં રહેશે ત્યાં સુધી આ ખાસીયતને એમ ગણવી કે: **હ્વો જી દ્રેગ્વન્...** [13]

---

૧. યસ્ન હા ૩૪મો, ફ્ર. ૭, લીં. ૩. વેસ્ટ:[**નએચીદ્ તેમ્ અન્યેમ્**] "મને તારા સિવાય ઉપરના બીજા કોઇની ખબર નથી, એટલે કે હું બીજા કોઇને ઓળખતો નથી કે જેનો મારો ફાયદો તારા જેવા તરફથી છે, અને જ્યારે તેઓ અશોઇ કરશે, એટલે કે તેઓ ફરજો તથા સવાબનાં કામો કરશે, તે એમ હમારે માટે રક્ષણ પેદા કરે છે." લા **અઇશ્ મદમ્ જ્કાઇ મિન્ લેકુમ્ આગાસ્ હવાચમ્.** ૨. એજ હાનો ફ્ર. ૧૫મો, લીં ૩. ૧૩. સરખાવો ફાં વાલા, "ઉચું," "ભવ્ય" યસ્ન હા ૩૫મો, ફ્ર.૨૨. ૪. યસ્ન હા ૪૨મો, ફ્ર. ૭, લીં. ૧. ૫. એજ હાનો ફ્ર. ૮, લીં. ૪. ૬. યસ્ન હા ૪૩મો, ફ્ર. ૬, લીં ૩. ૭. યસ્ન હા ૪૪મો, ફ્ર. ૩, લીં. ૧. ૮. એજ હાનો ફ્ર. ૬, લીં. ૧. ૯. એજ હાનો ફ્ર. ૭, લીં. ૧. ૧૦. એજ હાનો ફ્ર. ૮, લીં. ૩. ૧૧. એજ હાનો ફ્ર. ૯, લીં. ૩. ૧૨. યસ્ન હા ૪૫મો, ફ્ર. ૬. **હ્યત્ દ્રયેનાયો પયોરયાયો દાયો અહરા,** "પહેલા કાયદાઓ તે આપ્યા ત્યારથી, અહુર!" ૧૩. યસ્ન હા ૪૬મો, ફ્ર. ૬, લીં. ૩ માં **જ્કૂ દ્રવન્દ્ મૂન્ અવો દ્રવન્દાન્ પાહ્લૂમ્, જ્કૂ યશરૂમ્ મૂન્ અવો યશરૂમાન્ પહ્લૂમ્ (અયેન્ વર્-આયોંમન્દીહુ-૨ મૂન્ અવો દ્રવન્દાન્ મિન્દવમ્, યહ્યુનેદ્ પવન્ યશરૂમ્ દારિશ્ન,) વદ્ અમેત્ દ્રયેનાં ઇ કૃતૂમ્ દહિશ્ન્ ઇ અઓહર્મજ્દ, (વદ્ અમત્ જ્કૂ સ્યોશાંસ્ યેહમ્તુનેદ્).** આ પહલવી ફકરાનો તરજુમો ડૉ. વેસ્ટ એમ કરે છે કે: "કેમ કે તે બુરો છે જેની સર્વથી સરસ ખાસીયત બુરાં લોકો માટે છે, અને તે અશો છે જેની સર્વથી સરસ ખાસીયત અશો લોકો માટે છે, કોઇ પણ શકમંદ હાલતમાં જે કોઇ બુરાં લોકોને કાંઇ પણ આપે તેને બુરો ગણવો જોઇએ અને જે કોઇ અશો લોકોને આપે તેને અશો ગણવો જોઇએ જ્યાં સુધી પહેલી પેદાયશની દીન હોય ત્યાં સુધી એમ અઓહર્મજ્દ (જ્યાં સુધી સોશાંસ્ આવશે તે વખત સુધી એક જણને એમ ગણવો જોઇએ)."

(૫૫) અને જ્યારે દરેક જણ અધર્મી[૧] લોકોના દસ્તુર માટે કાંઈ પણ દોલત રાખતો નથી; અને જ્યારે દરેક જણ જાણે છે કે જે ઉચું હોય તે અશોઈ છે, અને જ્યારે તે યજ્દો દરેક જણ માટે વચ્ચે પડશે; અને જ્યારે દરેક જણ અહુરમજ્દની દીનને પિછાણે છે, અને જ્યારે દરેક જણ જોય છે કે અહુરમજ્દ અશોઈનો પિતા છે; અને જ્યારે દરેક જણ જાણે છે કે તે એક તેનામાં ફાયદાનો મીનો[૨] છે. (૫૬) અને જ્યારે દરેક જણ જાણે છે કે જે અહુરમજ્દ તરફ વળેલો હોય તે ઘણાંક બુરાં લોકોને મારનાર[૩] છે, અને જ્યારે દરેક જણ અહુરમજ્દ તરફ નમસ્કારના શબ્દો બોલે છે;[૪] અને જ્યારે દરેક જણ જાણે છે કે તે આપણી સગવડ[૫] છે, અને તે અહુરમજ્દની પોતાની પેદાયશ[૬] છે, અને જ્યારે દરેક જણ સર્વથી સારી દીન શીખવે[૭] છે તથા દરેક જણ તેમાં જોડાય છે.[૮]

(૫૭) અને જ્યારે દરેક જણ જાણે છે કે વોહૂમન પ્રાણીઓનું રક્ષણ કરે છે; અને જ્યારે દરેક જણ તેની મરજીથી બદલા માટે સત્તાવાળો થાય છે; અને જ્યારે દરેક જણ જાણે છે કે તેની શરૂઆતમાં ભેટથી વધારો થાય છે;[૯] અને જ્યારે દરેક જણ અમેશસ્પંદોની[૧૦] ચીજો કરે છે અથવા કરશે; અને જ્યારે દરેક જણ જાણે છે કે જ્યારે દીન શીખેલો હોય તે તેને કહે છે,[૧૧] ત્યારે અશોઈના ફાયદા માટેની તે દોલત થાય છે.[૧૨]

(૫૮) જ્યારે સરખાં સવાબપણાં સારૂ, પહેલાં મોબેદને[૧૩] આપવાની જરૂર પડે છે; એટલે કે તેનાં મોબેદપણાંને લીધે કઈ-વિશ્તારૂપ પાદશાહીને લાયક હતો,[૧૪] અને કે ફ્રશોસ્ત્રે એક સ્ત્રી જરથુશ્ત્રને આપી, કે તે ડાહ્યો જામારૂપ[૧૫] હતો જેને અહુરમજ્દે પેદા કીધો; અને કે દરેક જણ અહુરમજ્દની ક્રીયા કરશે.[૧૬] (૫૯) અને જ્યારે દરેક જણ જાણે છે કે જરથુશ્ત્રના શબ્દો સર્વથી સરસ બંદગી[૧૭] છે, અને તે મુજબ વળી તમારામાંના જેઓ દીન શીખેલા છે તેઓનો બદલો તેનો છે.[૧૮]

(૬૦) અશોઈની ઉત્તમતા સંપૂર્ણ છે; સંપૂર્ણ શ્રેષ્ઠતા અશોઈ છે.

---

૧. અસલ લખાણમાં ભૂલથી આ શબ્દ યશરૂયાન્ લખાયલો છે. (જુઓ ચેસ્ટ). યસ્ન હા ૪૬મો ફ્ર. ૮, લી. ૧. ૨. ઍન્ત—આર્મઈતિ. ૩. યસ્ન હા ૪૭મો, ફ્ર. ૪, લી. ૪. ૪. યસ્ન હા ૪૮મો, ફ્ર. ૧, લી. ૧. ૫. ઍજ હાનો ફ્ર. ૬, લી. ૧. ૬. ઍજ હાનો ફ્ર. ૭, લી. ૪. ૭. યસ્ન હા ૪૮મો, ફ્ર. ૧૨, લી ૩. વ યવન્ કૂનિશ્ન રાસ્ત હવાન્દ્, વંહના ઈ લકૂ, અઊહર્મજ્દ્ ! આમૂખ્તેન્દ્ (દ્યેનાઈ લકૂ), મા ઍોલા-શાન્ યેહબ્યૂન્ યેંગવીમૂન્દ્ હમાઍે-સ્તારીહ્ ઈ ઍોલા ઈ અઍેશ્મ. "તેઓનાં કામમાં તેઓ રાસ્ત છે, અને આ કે જે તોફ્ં શિક્ષણ છે, ઓ અહુરમજ્દ ! તેઓ તારી દીન શીખવે છે, કેમકે ગુસ્સાની સામે થવા માટે તે આપવામાં આવ્યા છે." ૮. ઍજ હાનો ફ્ર. ૯, લી. ૩. ૯. યસ્ન હા ૫૧મો, ફ્ર. ૧, લી. ૨. ૧૦. ઍજ હાનો ફ્ર. ૩, લી. ૩. ૧૧. ઍજ હાનો ફ્ર. ૮, લી. ૧. ૧૨. ઍજ હાનો ફ્ર. ૮, લી. ૨. ૧૩. ઍજ હાનો ફ્ર, ૧૫, લી. ૧. ૧૪. ઍજ હાનો ફ્ર. ૧૬, લી. ૧. ૧૫. ઍજ હાનો ફ્ર. ૧૮, લી. ૧. ૧૬. ઍજ હાનો ફ્ર. ૨૦, લી. ૩. ૧૭. યસ્ન હા ૫૩મો, ફ્ર. ૧, લી ૧. ૧૮. ઍજ હાનો ફ્ર. ૭, લી.૧.

દીનકર્દની કેતાબનાં લખાણ પછી આપેલો કોલોફોન ૧લો

(૧) "ન સરખાવાય એવી, તથા બેમુલ, તથા જોડ વગરની દીનકર્દનાં લખાણનો આ આખેરનો અર્ધો ભાગ ઘણી ખુશાલી તથા પુરેપુરી આફ્રીન સાથે પુરો કીધો છે, તે જગામાં કે જ્યાંથી આપણને માટે અસુરિસ્તાનમાં મુબારક, આબાદ, અને સુગંધી, અને કીંમતી અને સારી ઉપજવાળાં અને કીર્તિમાં અશો દોલતવાળાં અગદાદમાં શોધી કાઢયું અને મેળવ્યું હતું, એક નકલ ઉપરથી જે દીનોની દીનનાં સંબંધમાં તે પેશવાઓ જેવી છે જેઓ સુખી ફ્રવાહરો તથા ભલી દીનવાળા હતા, જેઓ માહરસ્પેન્દના છોકરા અશો આતરો-પાતના કુંટુંબથી ઉતરી આવેલા છે, જેણે બીજા પાંચ અથવા છ નસીબવંત લોકોની મદદ સાથે તે પવિત્ર દીન, જે સર્વ જ્ઞાનમાં પુરતું સણગારવાલું જ્ઞાન છે, તેનું જ્ઞાન પાછું પ્રગટ કીધું; અને જેવી રીતે ભલી દીનનાં લોકોના પેશવાઓ જેઓએ એક પછી એક જુદે જુદે વખતે, તેનું ભણતર તથા શોધ બોળ ચાલુ રહે તે માટે, તેઓના લખાણો ઉપરથી, જુદી જુદી જગાઓએ દીનને પાછી સજીવન કરી તથા તે લખાણો પાછાં લખીયાં.

(૨) હું, મિત્રો-આવાનના દીકરા વાહ્‌રામના દીકરા નરેમહાનના દીકરા માહ્‌વિન્દાદ, કોઈની પોતાની મીલ્કતને લીધે જેણે લખી હોય તેની તે પોતાની કરે તેમ, તે પ્રગટ કરી દીન રોજે, ફ્રવ્તેહમંદ તીર માસમાં, સને ૩૬૯માં, શાત્રયારના દીકરા, શાહેનશાહ, શાદી યજ્દગર્દ હતો તેની ૨૦ વરસ પછી, અહુરમજ્દ પરસ્તોની પવિત્ર દીનમાં મજબુત આફ્રીન સાથે, અને અશો ફ્રવાહર્‌વાળા સ્પીતામાન જરથુશ્ત્રની મ્હોટી દોસ્તીમાં, અને માહરસ્પેંદના દીકરા આતરો-પાતનાં દીનને ફરી આરસ્તા કરવાનાં સાચાં કામમાં, અને અશોઈની ખાહેશવાળાઓની મ્હોટી દોસ્તીમાં જેઓનું આશિર્વાદનું અશો બોલવું આ હાડમંદ દુનિયા માટે છે. જાણવું કે[1] તેઓ શારીરીક હયાતિ સારૂ સારા વિચાર વિચારવાળા, સારા શબ્દો બોલવાવાળા, અને સારાં કામો કરવાવાળા છે; અશોઈનાં કામોની સારી ઈચ્છાની પુરતી ખાહેશથી[2] તેઓ દુનિયાના ફ્રશોગર્દ સાથે જોડાણની કડીઓ થાય છે; અને મીનોઈ હયાતિ વિષે તેઓનાં પવિત્ર અશો રવાનો તથા ફ્રવાહરો શ્રેષ્ઠ મ્હોટી જગા સંપાદન કરવાનું મેળવે છે, અને ઉંચી જગા, તથા અસર્ રોશનીહ્ એટલે છેડા વગરની રોશની જે હમેશના ફાયદાવાળી છે અને જે સુખથી[3] ભરેલી છે તેમાં સંપૂર્ણ બદલો મળે છે. (૩) ખાસ કરીને અશો ફ્રવાહરોને માટે અને વધુ[4] શીખેલા માણસો, ફરખૂ-જ્દના દીકરા આતરો ક્રોબગ્ અને હુએમીદના દીકરા આતરોપાત, જેઓથી આ બેમુલ પવિત્ર દીનકર્દનું પુસ્તક[5] કેટલાં ડહાપણથી અને પવિત્ર મીનોઈ નજર સાથે ભલી દીનની

---

૧. ફ્રામગાનૂ, શબ્દાર્થઃ "ખાહેશવાળાઓ" અવ૦ ફ્રામ, "ખાહેશ". ૨. હવાતૂ, "તે તે છે," "જાણવું કે" ૩. ફ્રામગ્, "ખાહેશ," "વળણ." ૪. અવ૦ ખાધ્ર, "સુખ," "કીર્તિ". ૫. અત્રી અવ૦ ન્યાધ્ય, "સર્વથી મ્હોટું," અધ્ર, "માપું," "ટોચ".

મુબારક સોનેરી શરેહ સાથે, અને એટલી સાચી દોસ્તી સાથે તથા દીન માટેની પુરતા પ્યાર ભરી [૧] ભલી ખાહેશ સાથે, અને આપણે હાલનાં લોકો માટેના મ્હોટા ફાયદા સારૂ ચુંટી હતી. (૪) તે મારે માટે ગુહ્ય છે, મે કે જેણે અશોઈની ઈંતેજારીથી એક કરી લીધેલા [૨] છોકરાની પેઠે, આ પવિત્ર લખાણ આશકારા કીધું છે; અને તેજ મુજબ, જે કોઈ તે વાંચે, અને તેનો ઉપયોગ કરે, તેણે તેની ઉપર આધાર રાખવો, અને તેને વિષેનો શક દૂર કરવો, અને જે કોઈ તેની નકલ કરશે તે પ્રમાણીકપણાં સાથે લે છે, અને તે તેની સાથે બરાબર જોડાયલો રહેશે.

(૫) દરેક કામમાં એક માપ અથવા તે માપની પાછળ પ્રમાણ રહેશે; માપની પાછળ જતાં સારૂં સેવટ આપશે; સારાં સેવટમાં સંતોષ મળશે, અને સંતોષમાં ખુશાલી; અને ખુશાલીમાં આંનદ; [૩] અને આનંદમાં ગમત; અને ગમતમાં વોહુમનના વિચારની નહીં સરખાવાય એવી [૪] ફત્તેહ; [૫] અને વોહુમનના વિચારમાં એક મજબુત [૬] દીલ; અને મજબુત દીલમાં નિડરપણું; અને નિડરપણુંમાં શણગારેલી જીંદગી; અને શણગારેલી જીંદગીમાં શરીરનું તંદરોસ્ત આગળ વધવું; અને શરીરનાં તંદરોસ્ત આગળ વધવામાં ઉપયોગી ઉપાયો; અને ઉપયોગી ઉપાયોમાં મેહનત; અને મેહનતમાં સારી ભેટો [૭]; અને નવી ભેટોમાં નવી પ્રાપ્તિ; અને નવી પ્રાપ્તિઓમાં ચળકતી [૮] દોલત; અને ચળકતી દોલતમાં પુરતું સામેલ થવું; અને પુરતાં સામેલ થવામાં હાજતની ગેરહાજરી; અને હાજતની ગેરહાજરીમાં દુઃખની ગેરહાજરી; અને દુખની ગેરહાજરીમાં ઉપકારી પણું; અને ઉપકારીપણુંમાં આબાદી [૯] અને આબાદીમાં મુબારક રચના; અને મુબારક રચનામાં આગળ વધતી સગાઈ; અને આગળ વધતી સગાઈમાં અનંતતા; અને અનંતતામાં સગાઈ માટેની સારી ખાહેશની ઈંતેજારી; અને સગાઈ માટેની સારી ખાહેશની ઈંતેજારીમાં કીર્તિ; અને કીર્તિમાં ઉંચે ચઢવું; અને ઉંચે ચઢવામાં સખી ખાસીયત; [૧૦] અને સખી ખાસીયતમાં ફાયદાવાળાં કામો; અને ફાયદાવાળાં કામોમાં આગળ વધતાં ફરમાનો; અને આગળ વધતાં ફરમાનોમાં શક્તિ; અને શક્તિમાં છુટાપણું; અને છુટાપણુંમાં સખાવત; અને સખાવતમાં ચુંટાયલી ભેટો; અને ચુંટાયલી ભેટોમાં સારાં લોકો સાથેની દોસ્તી; અને સારાં લોકો સાથેની દોસ્તીમાં અશોઈની પવિત્રતા; [૧૧] અને અશોઈની પવિત્રતામાં અશો વિચારો; અને અશો વિચારોમાં સાચું બોલવું; અને સાચાં બોલવામાં આશિર્વાદ; અને આશિર્વાદમાં સવાબનાં કામોનું કરવું; અને સવાબનાં કામો કરવામાં રવાનનો પ્યાર; અને રવાનના પ્યારમાં ગુનાહની ગેરહાજરી; અને ગુનાહની

---

૧. નિપીગ્, ધાતુ નિપિ, આર્યન્ લિપિ, "કોતરવું," "લખવું." ૨. યૂરૂ—જૂશારમીહા અવ૦ જૂશ્, "પ્યાર કરવો." ૩. સતૂર "દત્તક આપવું," એનો અર્થ "લઢાઇનો ઘોડો" પણ થાય છે. ૪. અવ૦ ખ્રનૂ, "ખુશ થવું". ૫. અ—હમ્, "જેની બરાબર કોઈ ન હોય એવું." ૬. અવ૦ વનૂ "જીતવું". ૭. અવ૦ અઉર્વન્તૂ, "હીંમતવાળું," મજબુત "મહેનતું" ૮. હૂ દહિશ્નીહ્, અવ૦ દથ્, "આપવું". ૯. ખનીહ્, અવ૦ ખનૂ "ઝળકવું". ૧૦. અફ્જૂનીહ્ "વધારો," "આબાદી". ૧૧. આજ્દૂ ચીહ્શીહ્, અવ૦ ચીશ્ર, "ખુલ્લું," "જાહેર".

ગેરહાજરીમાં નસીબવંત દુન્યવી હાલત; અને નસીબવંત દુન્યવી હાલતમાં અશો રવાનપણું; અને અશો રવાનપણામાં શ્રેષ્ઠ બેહશ્તની હાલત; [૧] અને શ્રેષ્ઠ બેહશ્તની હાલતમાં, શ્રેષ્ઠ હયાત લોકોમાં તથા સર્વથી વધુ આશાવાલાંઓમાં એક હયાત માણુસની ઉંચી જગા.

(૬) ભલી શક્તિઓનાં જોર તથા દાદાર અહુરમજ્દની મદદથી અશો ખુશાલી પુરેપુરી આવે! (૭) અશો ફ્રવાહરવાળા, અને અહુરમજ્દના દોસ્ત સ્પીતામાન જરથુશ્ત્રને નમાજ હોજો!

(૮) અને જે કોઈ આમાં ભાગ મેળવવાની ખાહેશ રાખે, આ પુસ્તકની નકલ કરવા, અથવા તે વાંચવા, સોનું જે કીંમતી હોય, તેની અને રોકડ રકમની [૨] જામીનગીરી [૩] આપવા વગર, અને પછી યજ્દોનાં નામે જે કાંઈ નકી થયલું હોય તે આપતો નથી, તે કોઈપણ વખતે પુરેપુરાં સંકટમાં આવી પડે છે, તેને થોડો બચાવ [૪] મળે છે, દુઃખમાં આવી પડે છે, તથા નાશ પામે છે, [૫] અને આ બધું દુઃખ તેઓના એટલે યજ્દોના હાથે થાય છે, જો તે નકલ પાછી આપવા માગતો ન હોય તો. (૯) અને જો તે નકલ એક માણુસના હાથમાં આવે જેમ ઉપર લખેલું છે તેમ, જે તે પાછી આપતો નથી, અથવા હું જે લખનાર છું તેનું નામ છેકી નાખે [૨૨] અથવા કાઢી નાખે, તો તેને લીધે તેને ચીન્વદ પુલપર અશો લોકોને મીનોઈ હયાતિઓ તરફથી તથા સત્વસ તારાઓની અન્જુમન તરફથી મળે તે ભેટ મળતી નથી, અને હું તેનો દુશમન [૨૩] થઈશ અથવા હું તેને આશિર્વાદ અથવા મદદ આપીશ નહીં. (૧૦) અને જે પાદશાહ દીન પ્રમાણે ચાલે તે તેની ખાહેશ [૨૪] પામે! દીન ફેલાવનારાઓને દીન તરફથી સુખ મળે! અહુરમજ્દ પરસ્ત પવિત્ર ભલી દીન, જે શક દૂર કરે છે, તેની કીર્તિ ફતેહમંદ થાઓ!

કોલોફોન ૨ જો.

(૧) સંતોષ, અને ખુશાલી, અને ગમત સાથે રોજ અહુરમજ્દ, માહ સ્પેન્દર્મદ સાલ ૮૩૫ માં, શત્રોયારનો દીકરો, શહેનશાહ શાહ યજ્દકર્દ હતો તેનાં ૨૦ માં વરસ પછી મેં લખી છે; મેં, દીનના બંદા, અર્દશીરના દીકરા, કુબાદના દીકરા, અર્દશીરના દીકરા, રૂસ્તખ્મના દીકરા, અર્દશીરના દીકરા શત્રોયાર એર્દશીરે, આ

---

૧. અવ૦ યૂ; "પવિત્ર કરવું". ૨. ગરોદેમાનીગીહ્, ગરોદેમાન; એ સર્વથી ઉંચાં બહેશ્તનું નામ છે, જે અહુરમજ્દનું રહેઠાણ છે. ૩. નગૂદ્, ફા૦ નકૂદ્, "તૈયાર અથવા રોકડા પૈસા". ૪. ઓય, ફા૦ ગઝઈ, "જામીનગીરી". ૫. જિન્હાર, સરખાવો ફા૦ જીન્હોર. ૬. ફા૦ ખન્જ; "ઓવાયલું," "નારા પામેલું". ૭. અઉસ્તૂરીદ્; ફા૦ અસ્તૂરહ્, "અસ્તરો". ૮. હમીમાર; અવ૦ હમેરેથ, ધાતુ મેર; "મારવું". ૯. કજ્દ્ ફા૦ કજ્દ્; "ખાહેશ," "હેતુ".

નકલ લખી છે. (૨) મારાં પોતાનાં સગાંઓ માટે એ મેં છોડી છે, અને મારાં પોતાનાં છોકરાંઓ માટે, જેઓને હું ફરમાઉં છું કે તે ૧૫૦ વરસ સુધી અશોઇથી વાપરવી. (૩) અને ૧૫૦ વરસ પછી મારાં પૌત્રોના ઉપયોગ માટે જેઓ સારી નામનાવાળાં તથા દીન ફેલાવનારાં હોય, તેઓને હું પવિત્ર, ભલી અહુરમજ્દ-પરસ્ત દીનમાંના મજબુત આકીન સાથે, અને અશો ફ્રવાહરવાળા સ્પીતામાન જરથુસ્ત્રની ઉંચી દોસ્તીમાં અને માહ્રસ્પેન્દના દીકરા આતરો-પાતનાં સાચાં કામમાં, અને સઘળી શારીરીક હયાતિઓ માટે અશોઇની ખાહેશ રાખનારાઓના, સારા વિચાર વિચારનારાઓ, સારા શબ્દો બોલનારાઓ, તથા સારાં કામો કરનારાઓના શબ્દો તથા બોલોમાં હું આપું છું. (૪) આ દુન્યવી હયાતિના સંબંધમાં, અશોઇનાં કામોનાં સારાં સેવટની પુરેપુરી ખાહેશ સાથે, જે કામો જગતના ફ્રશોગર્દ સાથેનાં જોડાણની કડીઓ છે. (૫) અને મીનોઈ હયાતિના સંબંધમાં, તેઓનાં પવિત્ર રવાનો તથા ફ્રવાહરો સર્વથી શ્રેષ્ટ જગા તથા ઉંચી જગા મેળવવા પામે છે, અને જ્વેદાન રોશની, જે હમેશ ફાયદાવાળી છે, તેમાં તેઓ પુરેપુરો અને આખો બદલો મેળવે છે, જે તેઓને મળે એવું સંપૂર્ણ સુખ છે. (૬) તે ખાસ કરીને જે અશો ફ્રવાહરવાળા છે તેઓ માટે છે, અને ફ્રખુંદ્નના દીકરા આતરો-ફોબગ્ અને હુઐમીદ્ના દીકરા આતરો-પાત જેવા વધુ શીખેલા માણસો માટે છે, જેઓથી આ બેમુલ કીંમતી દીનકર્દની કેતાબ એટલાં ડહાપણથી, તથા ભલી દીનના સમુદ્રનાં મુબારક બખ્તરમાં પવિત્ર મીનોઇ નજર સાથે ચુંટી છે, જે દીન દીનનાં ભલાં પ્રાણીઓ તરફ ખચીત દોસ્તીવાળી છે, અને હમો જીવતાં લોકો માટે પુરતા પ્યારભરી તથા મહોટા ફાયદાવાળી છે.

(૭) મેં જેણે અશોઇની આતુરતાથી, એક કરી લીધેલા દીકરાની પેઠે આ પવિત્ર લખાણ ખૂશાલીથી ખણી કાઢયું છે, તેને માટે તે નસમજાય એવું છે: અને જે કોઈ તે વાંચે, અને તેનો ઉપયોગ કરે, તેણે તેની ઉપર ભરોસો રાખવો જોઇએ અને તેને વિષે શક ન ધરાવવો જોઇએ; અને જે કોઈ તેની નકલ કરે તેણે તે પ્રમાણીકપણે કરવી જોઇએ, અને તેઓ તેની સાથે સેવટ સુધી જોડાયલા રહેશે. (૮) દીનકર્દનાં દફ્તરની આ નકલ શાહ્ના દીકરા, શાહમર્દના દીકરા, રૂજ્-વેહ્ના દીકરા, દ્રહિશ્ન-અઈપ્યાર્ના દીકરાં, મર્જ્પાન્ના દીકરા, મિત્રો-આવાન્ ના દીકરા, સ્પેન્દદાહ્ના દીકરા, મિત્રો-આવાન્ ના દીકરા, મર્જ્પાન્ ના દીકરા, સ્પેન્દાદ્ના દીકરા, મર્જ્પાનની કેતાબ ઉપરથી મેં લીધી છે. (૯) આ દફ્તર મેં અશો[1] દસ્તુર જે અશો યજ્દ્-અઇપ્યાર છે, તેની મદદથી તૈયાર કીધું છે; અને તેઓ કે જેઓ તેઓના વિવેક તથા ભલાઇથી મારી સાથે જોડાયલા છે પણ જેઓ પ્રતેહમંદ સોગ્શાંસ એટલે સઓશ્યન્ત સાથના જોડીદાર છે તેઓ સાથે એકમેકની મસલતથી મેં આ કેતાબ થોડે ભાગે લીધી[2] છે, અને થોડે ભાગે બનાવી છે.

(૧૦) સ્પેન્દ-દહેદ્નું કુટુંબ અને માહ્-અઇપ્યારનું કુટુંબ, જેઓએ આ દીનના બંદા શ્રોઇયારને મદદ કરી, તેઓ અશો થાઓ, અને ગરોદેમાન એટલે સર્વથી ઉંચું

---

૧. વીજ્, વીજગ્ને બદલે, "અશો" "પવિત્ર". ૨. ફા૦ રૂપ્૭૭, "ઉછીનું લેવું".

બહેશ્ત પામેા; તેણે કેટલુંક સાહિત્ય આપ્યું જેથી આ દફ્તર આખું થયું. (૧૧) તેની વિવેક તથા ભલાઈમાંની સગાઈ, હું પ્રતેહમંદ સેાગશાંસ સાથે જોડાયલેા છું, જેમ હમે દેાઆ માંગી છે તેમ થાએા. (૧૨) મજ્દપરસ્ત પવિત્ર ભલી દીનની કીર્તિ હમેશ પ્રતેહમંદ થાએ, અને દરેક જણ તેની બહેશ મુજબ જ્યાં સુધી તે જીવે ત્યાં સુધી આ નકલ આખી ભણે.

કેાલેાફેાન ૩ જો.

(૧) આ દીનકર્દની કેતાબ સંતેાષ, અને ખુશાલી, અને સારા સગન, અને ગમત, અને શરીરની તંદરેારતી, અને પીઠ વાળીને પુરી કીધી છે, જે અશેા બહેશવાળા દસ્તુરેા, જેવા કે ઈરાનના શાહ, અશેા રવાનવાળા, અને સર્વથી ઉંચાં બહેશતને લાયક કેાબાદના વંશજ, અર્દશીરના દીકરા, રૂસ્તખ્મના દીકરા, અર્દશીરના દીકરા, એર્દશીરના દીકરા શાપેાયારે, લખી છે; જેઓએ અશેા ચાલ ચલાવી તેઓનેા હું બહેશમંદ છું, એટલે કે બહેશતમાં તેઓ તેવાં થાય. (૨) હું પણ તેમાં ભાગીદાર થયેા છે હમણાંથી તે આવાન રેાજ સુધી, સખી હુવર્દાહ મહિનામાંના, અને પારસી સાલ ૧૦૦૯, શાપેાયારના દીકરા, શહેનશાહ યજ્દકર્દનાં ૨૦ માં સાલ પછી, એક શાહ જે અહુરમજ્દના દીકરા શહેનશાહ હુસ્રેાબ સાથ સગાઈ ધરાવતેા હતેા, હું જે દીનેા બદેા છું; તેણે તુર્કીસ્તાદના રહેવાસી, એર્દશીરના દીકરા, વાહરામના દીકરા, માહવિન્દાદની નકલ ઉપરથી, મેં આ નકલ લખી છે; આ નકલ મેં જોઈ અને મેં પસંદ કરી; હું જે દસ્તુર શાપેાયાર, જે અશેા રવાનવાળા તથા બહેશતના ભાગીદાર, યેજ્દકર્દથી આ કેતાબનેા લખનાર છું. (૩) હું દેાઆ માંગું છું કે ખુદા દરેક અને સર્વ લેાકેાના ગુનાહેા માફ કરે, જેઓએ અશેા રવાનેા સાથે આ કામ કરવા મને ફરમાવ્યું છે, અને જેઓ આ દફ્તરના લખનાર દસ્તુર શાપેાયારના ભાગને વખાણે છે, અને હમેશાં તે કે જે અશેા દસ્તુર છે, જે સખી, દીનને ફેલાવનાર, કીયાઓ કરનાર, સવાબનાં કામેા કરનાર, સાચું બેાલનાર છે, જેનેા ભલાઈ તથા નેકીનેા ખવાસ આપણેા રસ્તેા બનાવે, જે જીંદગીમાં હમેશાં નેકી તથા ભલાઈ સાથે સર્વત્ર મનાય એવા અવરતા તથા જ્દનાં ભણતરેામાં રેાકાયલેા રહે છે, જે એક ઝળકતી યજિશ્નની કીયાવાળેા તથા પેાતે એક પ્રખ્યાત લખનાર છે. (૪) માનવાળાં ફ્રવાહરવાળા સ્પીતામાન જરથુસ્ત્રની નેકીથી મને ધાસ્તી પેદા થઈ છે. (૫) ખુદાઈ અશેા લેાકેાની, અને સવાબનાં કામેા કરનારાઓની નેકીનેા મને ડર લાગે છે, અને અહુરમજ્દ તથા અમેશસ્પંદેા તરફ આપણને માટે તેઓની નેકી તથા ભલાઈથી, દુન્યવી તથા મીનેાઈ રીતે, કીંમતી છે, અને જેઓ આપણને હમેશાં નમનાઈ તથા ભલાઈ તથા અશેાઈમાં રાખે છે, જ્યાં સુધી ફ્તેહમંદ સઓંશાંસ દુનિયાને ફરી આરાસ્તા કરવાના બચાવનેા પાયેા નાંખશે. (૬) તે એવું થાએા! તે એવું વધારે થાએા! પવિત્ર ભલી મજ્દ-પરસ્ત દીનની કીર્તિ યજ્દેા તથા અમેશસ્પંદેાની બહેશથી થાએા.

(૭) દાદાર અહુરમજ્દનાં નામથી, મેં એટલે તુર્કાબાદના રહેવાસી ફ્રસ્તખ્મના દીકરા અનોશગ્—રૂબાનના દીકરા, ફ્રસ્તખ્મના દીકરા, માહ્વન્દાદના દીકરા, દીનના બન્દા વહરામે આ દીનકર્દનું દફ્તર જોયું છે, અને પસંદ કીધું છે. ઈરાનના શાહ, કોબાદના વંશજ, અર્દશીરના દીકરા, ફ્રસ્તખ્મના દીકરા, અર્દશીરના દીકરા, અર્દશીર જે જીલ્લા માટેનો મદદગાર દસ્તુર છે તે વડા દસ્તુરની મેં યાદ કરી, તેના અશો રવાન તથા બેહશ્તના ભાગથી, જેથી તેનું રવાન ઉચ્ચ અશોઇથી સર્વથી સરસ રહેઠાણ, ઝળકતાં ગરોદ્માનમાં પહોંચે, અને તેનાં સગાંઓ તથા ફરજંદો સધળાં ફતેહમંદ સોશ્યાંસ સાથે જોડાયલાં થાય, અને તેથી દસ્તુરનું નામ હમારાં કુટુંબમા હમેશાં ચાલુ રહે! (૮) મેં, માહવંદાદના બહરામે આ નકલ તિશ્તર રોજે, વોહૂમન માસમાં, અહુરમજ્દના દીકરા, શહેનશાહ યજ્દકર્દના ૧૦૩૬ માં સાલમાં લખી છે.

કોલોફોન ૪થો.

(૧) સંતોષ, અને ખુશાલી, અને સારા સગન, અને ખુશી, અને ગમત સાથે આ હુશીયારીની બાબદ અનીરાન રોજે, તથા આવાં માસમાં, યજ્દગર્દનાં સાલમાં પુરી કરી છે. (૨) મેં આ મ્હોટું પુસ્તક [1] ખુશીથી લખ્યું છે, જેમ આ દુનિયા દુઃખ તેમજ બચાવથી [2] ભરેલી છે તેમજ હું મારી ભૂલો માટે માફીને લાયક છું, જ્યારે આ પુરાવાની [3] આખી યાદી હું બનાવું ત્યારે તે કાપવાનું હથિયાર [4] ન થાય. (૩) તે યજ્દો તથા અમેશસ્પંદોની ખાહેશ થાઓ! તે એમ હોજો! તે વળી એમ વધુ થાઓ! મજ્દયસ્નીઓની અશો નેકીની કીર્તિ ફતેહમંદ થાઓ! તે એક સારી ભેટ થાઓ!

(૪) યજ્દો તથા તે દાદારનાં નામથી મેં, ગુરતાસ્પ એર્દશીરના દીકરા, ફ્રસ્તખ્મ, જે દીનનો બંદો છું, તેણે આ શત્રોઇયાર એર્દશીરનું દફ્તર જોયું તથા તે પસંદ કર્યું. (૫) આ દફ્તરના લખનાર થવાને લીધે સર્વથી પહેલાં જેણે આ દફ્તર લખ્યું હતું તે અશો રવાનવાળા તથા કીંમતી માણસનું નેક નામ યાદ કીધું; હમોએ તેને હમારાં ઘરમાં અશોઈનાં કામો કરતો જોયો છે, જેને અને વળી મને યજ્દોએ ભાગીદાર બનાવ્યા છે; જેથી હું તારાઉપર એટલે શત્રોઇયાર એર્દશીર ઉપર વધુ અને વધુ આફ્રીન બોલનાર થાઉં છું. (૬) યજ્દો તથા અમેશસ્પંદોની ખાહેશ મુજબ હોજો! તે એમ હોજો! તે એમ વધુ હોજો! અષેમ.

(૭) અશોઈ શ્રેષ્ટ ઉત્તમતા છે.

---

૧. સરખાવો અવ૦ નસ્ક, શબ્દાર્થ એક મ્હોટાં પુસ્તક જોવું. ૨. આ વિન્દિદ્દન પણ વંચાય. અવ૦ વાર "છાંયેડો". ૩. બૂર્હાન્, "પુરાવો," "દેખાડવું તે". ૪. સરખાવો ફા૦ દસ્ત-આહંગ્, "ખેતીનું હથિયાર".

Glossary of Select Words contained in Vol. XIX.

𐬀𐬎𐬭𐬌 (*agry*), col. I., § 3, p. 97, l. 5, *adv.*,, "preeminently", ખાસ કરીને. Av. 𐬀𐬎𐬭𐬌 "supreme", "preeminent", 𐬀𐬎𐬭𐬀 "the head", "the top"

𐬀𐬵𐬌 (*âzvan*), chap. LXV., § 8, p. 73, l. 5, *n.*, "sap", રસ. Av. 𐬀𐬵𐬎𐬌 "sap", "juice".

𐬀𐬐𐬀-𐬀𐬜𐬎𐬱𐬀𐬉𐬐𐬀𐬭 (*ana-âgŏshagtar*), chap. LXVIII., § 7, p. 79, l. 8, *adj.*, "not more unenslaved", "વધુ ગુલામગીરીમાં નહીં એવું નહીં.", Cf. Pers. آگوش "a slave", "a servant". West *anâkôshîtar* "more unconfined".

𐬀𐬵𐬰𐬌 (*aûshin*), col. III., § 3, p. 105, l. 6, *adj.*, "bright", "illustrious", "ઝળકતું", "પ્રખ્યાત". Cf. Av. 𐬀𐬵𐬰𐬌 "the time near the dawn" root. 𐬵 "to burn" "to shine".

𐬀𐬵𐬎𐬵𐬭𐬎 (*aûstûrêd*), col. I., § 9, p. 100, l. 9, *v.*, "scratches out", કોતરી નાંખે. Cf. Pers. استوره "a razor".

𐬐𐬀𐬎 (*kazd*), col. I., § 8, p. 100, l. 11, *n.*, "desire", ખાહેશ. Cf. Pers. کزد "desire", "object".

𐬐𐬀𐬱𐬙𐬀𐬭 (*kashtâr*), chap. LVII., § 10, p. 39, l. 10, *n.*, "reapers" કાપણી કરનારા. Cf. Pers. کشتن "to sow", "to reap".

𐬑𐬀𐬙 (*khang*), chap. LXVIII., § 47, p. 90, l. 12, *n.*, "prosperity", આબાદી. Cf. Pers. خنگی or خنگ "prosperity".

𐬑𐬀𐬚𐬌𐬚𐬀𐬉𐬑 (*khanjînag*), col. I., § 8, p. 100, l. 6, *adj.*, "ruined", નાશ પામેલો. Cf. Pers. خنج "lost", "ruined".

𐬑𐬀𐬭 (*khîr*), chap. LXIV., § 12, p. 70, l. 6, *adj.*, "base". હલકું, નીચ. Cf. Pers. خیر "base", "dark", "vain", "absurd".

𐬒𐬀𐬭𐬎 (*garûb*), col. I., § 8, p. 100, l. 4, *n.*, a pledge", જામીનગીરી. Cf. Pers. گروی "pledge", "pawn".

𐬙𐬀𐬯𐬵-𐬑𐬀𐬙 (*dast-âhang*), col. IV., § 2, p. 107, l. 5, *n.*, "cutting instrument", કાપવાનું હથિયાર. Cf. Pers. دست آهنگ "an agricultural instrument".

𐬦𐬀𐬑𐬀 (*nagd*), col. I., § 8, p. 100, l. 4, *n.*, "cash money", રોકડા પૈસા. Cf. Pers. نقد "ready or cash money".

𐬦𐬌𐬐𐬌𐬑 (*nipig*), col. I., § 3, p. 97, l. 7, *n.*, "book", કેતાબ. Rt. *nipi* Aryan *lipî* "to engrave", "to write".

𐬯𐬌𐬎 (*pûjîn*), chap. LII., § 38, p. 14, l. 13, *n.*, "mean people", હલકા પ્રવાસનાં લોકો. Cf. Pers. پُرُج or پُرُز "injudicious", "base", "vile".

𐬯𐬌𐬎𐬌𐬵 (*pûyîh*), col. I., § 5, p. 99, l. 7, *n.*, "sinlessness", એયુનાહપણું Av. 𐬯𐬌𐬎 "to purify".

𐬨𐬌𐬵𐬎𐬀 (*maêsnô*), chap. LII., § 3, p. 2, l. 9, *n.*, "habitation", રહેઠાણ. Cf. Av. 𐬨𐬌𐬵𐬎𐬌𐬥𐬀, "abode".

𐬌𐬎𐬌𐬯𐬵𐬀𐬎𐬌𐬎 (*yeplekhûnast*), chap. LII., § 4, p. 3, l. 2, *v.*, "is solemnized". ઇજનય છે. A Semitic Pahlavi word.

𐬭𐬌𐬎𐬀𐬎 (*rîshag*), chap. LXV., § 8, p. 73, l. 5, *n.*, "root" મૂળીયાં, Cf. Pers. ريشه "fibres".

𐬯𐬌𐬵𐬎𐬌𐬎 (*vîzûd*), chap. LV., § 2, p. 26, l. 6, *v.*, "injured", ઘાયલ થયેલો. Cf. Pers. گزیدن or گزودن "to bite", "to sting", "to wound".

𐬱𐬌𐬎 (*shîp*), chap. LVIII., § 19, p. 51, l. 7, *n.*, "decline", પડતી. Cf. Pers. شیب "foundation", "base", "descent", "decline", (Steingass).

𐬱𐬀𐬎𐬌𐬵 (*satûr*), col. I., § 4, p. 97, l. 10, *n.*, "adopted son", દત્તક લીધેલો દીકરો. It also means "a war-horse".

𐬯𐬌𐬎𐬀𐬑𐬌𐬎𐬀𐬌𐬎 (*spenjî-hait*) chap. LXIII., § 2, p. 63, l. 8, *v.*, "is promoted", વધે છે. Av. 𐬯𐬌𐬎𐬀𐬑𐬌𐬎 or 𐬯𐬌𐬎𐬀𐬑𐬌𐬎 "to encourage", "to advance", "to promote".

𐬯𐬌𐬵𐬎𐬌𐬎𐬀𐬌𐬎 (*spûjî-haît*), col. II., § 9, p. 103, l. 3, *v.*, "borrowed", ઉછીનું લીધું Cf. Pers. سپوجی "borrowing".

𐬵𐬀𐬥𐬀𐬎 (*ham-jâg*), chap. LVII., § 23, p. 43, l. 10, *adv.*, "at the same time". એકજ વખતે. Cf. Turkish Pers. چاک, time. Perhaps *ham-jâe*, "at the same place or time." West, *ham-jâk*, "similarly".

00048293

Digitized with financial assistance from

Ms.Vaidehi Thakar

on 06 November, 2019